

Pali Text Society

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON
THE VINAYA PITAKA

EDITED BY

J. TAKAKUSU

PH.D. (LEIPZIG), D. LITT., M.A. (LONDON)

HON. PROFESSOR, TOKYO UNIVERSITY; MEMBER IMPERIAL ACADEMY, TOKYO

AND

MAKOTO NAGAI

D. LITT. (TOKYO)

ASSISTANT PROFESSOR, TOKYO UNIVERSITY

VOL. VI.

LONDON

PRINTED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

by

THE DAILY NEWS PRESS, LAKE HOUSE, MCCALLUM ROAD,
COLOMBO, Ceylon

1947

294.30082

B 859 Sv. 6

Taka

vol. 6.

820 L

1837
31.8.61

M
31/8

LAKSHMI BOOK STORE

42, Jampath Market,

NEW DELHI.

Phone : 4668

Digitized by eGangotri Siddhanta Gyaan Kosha

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON THE
VINAYA PITAKA

Pali Text Society

SAMANTAPĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON
THE VINAYA PITAKA

EDITED BY

J. TAKAKUSU

PH.D. (LEIPZIG), D. LITT., M.A. (LONDON)

HON. PROFESSOR, TOKYO UNIVERSITY; MEMBER IMPERIAL ACADEMY, TOKYO

AND

MAKOTO NAGAI

D. LITT. (TOKYO)

ASSISTANT PROFESSOR, TOKYO UNIVERSITY

1837

VOL. VI.

LONDON

PRINTED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

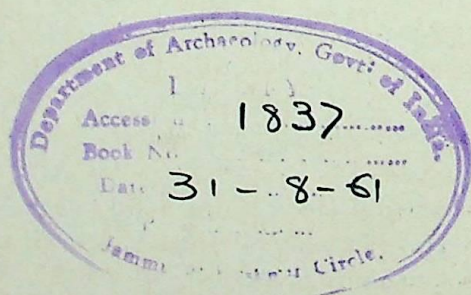
by

THE CEYLON DAILY NEWS PRESS, LAKE HOUSE, MCCALLUM ROAD,
COLOMBO, CEYLON

1947

The entire cost of this volume
has been donated in memory of
Mahawaduge Abraham Perera
of "Swarnagiri", Panadura,
Ceylon

nibbānapaccayo hotu

294.30582

B859 sv. 6

Samantapāsādikā Nāma Vinayatthakathā Khandhaka-Vaṇṇanā

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMA-
SAMBUDDHASSA

CATUTTHA-SAMANTAPĀSĀDIKĀ

KAMMAKKHANDHAKA-VANṆANĀ

Cūlavaggassa pathame Kammakkhandhake tāva. *Pan-
ḍukalohitakā* 'ti Paṇḍuko c' eva Lohitako cā 'ti chabbaggiyesu'
dve janā. tesam nissitakāpi Paṇḍukalohitakā .tv' eva
paññāyanti. *balavā* .balavaṃ *paṭimantethā* ti suṭṭhu balavaṃ
pativadatha. *alamatthatarā cā*² 'ti samatthatarā. *asammukhā
katan* ti ādisu saṅghadhammavinayapuggalasammukhānaṃ
vinā kataṃ cuditakaṃ, appatipucchitvā³ kataṃ, tass' eva
appaṭiññāya kataṃ.

adesanāgāminiyā 'ti pārājikāpattiyā vasaṅghādisesāpattiyā
vā. ettha purimesu⁴ tīsu tikesu navapadā *adhammena kataṃ
vaggena katan* ti imehi saddhiṃ ēkekaṃ katvā⁵ navatikā
vuttā. evaṃ sabbe 'pi dvādasatikā honti. paṭipakkhavas-
ena sukkapakkhesu pi ete yeva dvādasatikā vuttā.

ananulomikehi gihisaṃsaggehi 'ti pabbajitānaṃ ananuccha-
vikehi sahasokitādihi gihisaṃsaggehi.

na upasampādetabban ti upajjhāyena hutvā na upasampā-
detabbaṃ, āgantukānaṃ nissayo na dātabbo, añño sāmaṇero

¹ Bp. chasu cha°.

² Bp. omits cā.

³ Bp. apucchitvā.

⁴ Bp. purimakesu.

⁵ Bp. gahetvā.

na gahetabbo. *aññā vā tādīsikā* 'ti āpatti sabhāgā. *pā-piṭṭhatarā*¹ 'ti garukatarā. *kamman* ti tajjanīyakammaṃ. *kammikā* 'ti yehi bhikkhūhi kamman kataṃ. *na savacanīyaṃ kālabban* ti ahaṃ āyasmantaṃ imasmiṃ vatthusmiṃ savacanīyaṃ karomi, imamhā āvāsā ekapadaṃ² pi mā paṭikkami,³ yāva na ca⁴ taṃ adhikaraṇaṃ vūpasantaṃ hoti 'ti evaṃ yena codito so savanīyo⁵ na kātabbo. *na anuvādo* 'ti vihāra-jetṭhakaṭṭhānaṃ⁶ na kātabbaṃ.⁷ *na okāso* 'ti karotu⁸ me āyasmā okāsaṃ, ahan taṃ vattukāmo⁹ 'mhi 'ti evaṃ okāso na kāretabbo. *no codetabbo* 'ti vatthunā vā āpattiyā vā na codetabbo, ayan te doso ti *na sāretabbo*.¹⁰ *na sampayojetabban* ti aññamaññaṃ yojetvā kalaho na kātabbo.

tiṇṇaṃ bhikkhave bhikkhūnan ti ādi eken' ekenāpi¹¹ aṅgena tajjanīyakammaṃ kātuṃ vaṭṭati 'ti dassanatthaṃ vuttaṃ. tajjanīyassa hi visesena bhaṇḍanakāra-kattaṃ aṅgaṃ niyasassa abhiñhāpattikattaṃ pabbajānīyassa kuladū-sakattaṃ¹² vuttaṃ. imesu pana tīsu aṅgesu yena kenaci sabbāni pi kātuṃ vaṭṭati. yadi evaṃ yaṃ Campeyyakkhandhake vuttaṃ tajjanīyakammārahassa nissayakammaṃ karotipe.....upasampadārahaṃ abbhethi. evaṃ kho Upāli adhammakammaṃ hoti avinayakammaṃ ca.¹³ evañ ca pana saṅgho sātīsāro hoti 'ti idaṃ virujjhati 'ti ce.¹⁴ idaṃ ca na virujjhati. kasmā. vacanatthānattato. tajjanīyakammārahassā 'ti imassa hi vacanassa kammasannitthānaṃ attho. tiṇṇaṃ bhikkhave bhikkhūnan¹⁵ ti ādivacanassa aṅgasabhāvo.¹⁶ tasmā yadā saṅghena sannipatitvā idaṃ nāma imassa bhikkhuno kamman karomā 'ti sannitṭhānaṃ kataṃ hoti, tadā so¹⁷ kammāraho nāma hoti, tasmā¹⁸ iminā lakkhaṇena tajjanīyādikammārahassa niyasakammādi

¹ Bp. *inserts* tato vā before this.

² Bp. *paraṃ* for ekapadaṃ.

³ Bp. *pakkami*.

⁴ Bp. *omits* ca.

⁵ Bp. *°niyaṃ*.

⁶ Bp. *vihāre* je°.

⁷ Bp. *gāhetabbaṃ*.

⁸ Bp. *karohi*.

⁹ Bp. *omits* 'mhi.

¹⁰ Bp. *inserts* bhikkhūhi after na.

¹¹ Bp. *ekekenāpi*.

¹² Bp. *°kattan* ti.

¹³ Bp. *omits* ca.

¹⁴ Bp. *omits* ce.

¹⁵ Bp. *omits* this.

¹⁶ Bp. *aṅgasambhavo*.

¹⁷ Bp. *omits* so.

¹⁸ Bp. *tassa*.

karaṇaṃ adhammakammaṃ c' eva avinayakammaṃ cā 'ti veditabbaṃ. yassa pana bhaṇḍanakāraḍādisu aṅgesu añña-taraṃ aṅgaṃ atthi, tassa kātuṃ¹ ākaṅkhamāno saṅgho yathānuññātesu aṅgesu ca kammesu ca yena kenaci aṅgena yaṃ kiñci kammaṃ vavatthapetvā taṃ bhikkhuṃ kammārahaṃ katvā kammaṃ kareyya. ayam ettha vinicchayo. evaṃ pubben'āparaṃ sameti. tattha kiñcā 'pi tajjanīyakamme bhaṇḍanakāraḍavasena kammavācā vuttā, atha kho bālassa abyattassa āpattibahulassa tajjanīyakammaṃ karon-tena bālaabyattavasena² kammavācā kātābbā. evaṃ hi bhūtena vatthunā kataṃ kammaṃ hoti, naca aññassa kammassa vatthunā. kasmā. yasmā idaṃ pi anuññātan ti. es'³ eva nayo sabbattha. aṭṭhārasa sammā vattana-vatthūni Pārivāsikakkhandhake vaṇṇayissāma.

lomaṃ pātenī 'ti pannalomā honti, bhikkhū anuvattanti 'ti attho. *netthāraṃ vattanti* 'ti nittharantānaṃ etan ti netthāraṃ. yena sakkā nissāraṇā nittharituṃ taṃ aṭṭhārasavidhaṃ sammā vattanti 'ti attho. kittakaṃ kālaṃ vattaṃ pūretabban ti. dasa vā viṣaṃ⁴ vā divasāni. imasmiṃ hi Kammakkhandhake ettakena vattaṃ pūretabbaṃ⁵ eva hoti.

Seyyasakavatthusmiṃ. *apissu bhikkhū pakatattā*⁶ 'ti apissu bhikkhū niccabyāvaṭṭā⁷ honti. sesaṃ tajjanīyakamme⁸ vuttasadisam eva.

Assajipunabbasukavatthuṃ⁹ Saṅghādisesavaṇṇanāyaṃ vuttaṃ.

kāyikena davenā 'ti ādisu pan' ettha. *kāyiko davo* nāma kāyikakīlā¹⁰ vuccati. sesapadadvaye 'pi es' eva nayo. *kāyiko anācāro* nāma kāyadvāre paññattasikkhāpadavitikkamo vuccati. sesapadadvaye¹¹ 'pi es' eva nayo. *kāyikaṃ upaghātikaṃ* nāma kāyadvāre paññattasikkhāpadassa asikkhābhāvena¹² upahananaṃ vuccati. nāsanam vināsanam ti attho.

¹ Bp. *omits* kātuṃ.

² Bp. 'vasen' eva.

³ Bp. *esa for* es' eva.

⁴ Bp. *pañca for* viṣaṃ.

⁵ Bp. *pūritaṃ*

⁶ Bp. *pakatā*.

⁷ Bp. *niccam byā*°.

⁸ Bp. *tajjaniye*.

⁹ Bp. 'vatthu.

¹⁰ Bp. *kāyakīlā*.

¹¹ Bp. *sesadvaye*.

¹² Bp. *asikkhanabhāvena*.

sesapadadvaye 'pi es' eva nayo. *kāyiko micchājīvo* nāma paṭikkhitavejjakammādivasena¹ telapacanāriṭṭhapacanādini.² *vācasiko micchājīvo* nāma gihīnaṃ sāsanasampañicchanā-rocanādini³. *kāyikavācasiko micchājīvo*⁴ nāma tad ubhayaṃ. sesaṃ tajjanīye vuttanayam eva.

Sudhammavatthusmiṃ pana. *anapaloketvā* 'ti anāpucchitvā.⁵ *etad avocā* 'ti kin te taṃ⁶ gahapati therānaṃ paṭiyattan ti sabbhaṃ vivarāpetvā disvā etaṃ avoca. *ekā ca kho idha n'atthi yad idaṃ tilasaṅgulikā* 'ti yā ayaṃ tilasaṅgulikā⁷ nāma vuccati, sā n' atthi 'ti attho. tassa kira gahapatino vaṃse ādimhi ekā⁸ pūvavikati⁹ ahosi. tena taṃ¹⁰ thero jātiyā khumsetukāmo evam āha. *yad eva kiñci* 'ti evaṃ bahubuddhavacanaṃ¹¹ ratanaṃ pahāya yaṃ¹² kiñcid eva tilasaṅgulikavacanaṃ¹³ bhāsitaṃ. kukkuṭapotakaudāharaṇe-na idaṃ dasseti yathā so n' eva kākavassitaṃ na kukkuṭa-vassitaṃ akāsi, evaṃ tayā¹⁴ n' eva bhikkhuvacanaṃ na gihivacanaṃ vuttan ti. asammukhā katan ti ādayo tikā vuttappakārā yeva. aṅgasamannāgato¹⁵ purimehi asadiso. gihīnaṃ¹⁶ alābhāyātiādīsu tattha yathā lābhaṃ na labhanti, evaṃ parisakkanto parakkamanto alābhāya parisakkati nāma. esa nayo anattādisu.

tattha anatto ti atthabhaṅgo. *anattāyā*¹⁷ 'ti atthavinā-sāya. *anāvāso* ti tasmīṃ ṭhāne avasanaṃ. *gihīnaṃ buddhassa avaṇṇaṃ* ti gihīnaṃ santike buddhassa avaṇṇaṃ bhāsati. *dharmikaṃ paṭissavaṃ na saccāpeti* 'ti yathā sacco hoti evaṃ na karoti, vassāvāsaṃ paṭissuṇitvā na gacchati aññaṃ vā evarūpaṃ na¹⁸ karoti. *pañcannaṃ bhikkhave* 'ti ādi ekaṅgena pi kammārahabhāvadassanattamaṃ vuttaṃ. sesaṃ ettha uttā-natthañ c' eva tajjanīye ca vuttanayam eva.

¹ Bp. paṭikkhittavajja°.² Bp. °pacanaarittṭha°.³ Bp. °paṭicchanā°.⁴ Bp. omits this.⁵ Bp. na āpucchitvā.⁶ Bp. omits taṃ.⁷ Bp. tilasakkhalikā.⁸ Bp. eko.⁹ Bp. pūviko.¹⁰ Bp. naṃ.¹¹ Bp. bahuṃ buddha°.¹² Bp. omis yaṃ.¹³ Bp. °guli°.¹⁴ Bp. tayāpi.¹⁵ Bp. °gamo.¹⁶ Bp. omits gihīnaṃ alābhāyātiādīsu.¹⁷ Bp. omits anattāyā 'ti atthavināsāya.¹⁸ Bp. omits na.

Channavatthusmiṃ. *āvāsaṃparamparaṇ ca bhikkhave saṃsathā* 'ti sabbāvāsesu ca¹ ārocetha. bhaṇḍanakārako 'ti ādisu bhaṇḍanāḍipaccayā āpannaṃ āpattiṃ āropetvā² tassā adassane yeva kammaṃ kātappaṃ. tikā vuttappakārā eva. sammā vattanāyaṃ paṇ' ettha tēcattāḷisa vattāni.

tattha na *anuddhamsetabbo* ti na codetabbo. na *bhikkhu bhikkhūhi* 'ti añño bhikkhu aññehi bhikkhuhi na bhinditabbo. na *gihidhajo* ti odātavattāni acchinnadasāni³ pupphadasāni ca na dhāretabbāni. na *titthiyadhajo* ti kusacīrādini na dhāretabbāni. na *āsādetabbo* ti na apasādetabbo. *anto vā bahi vā* 'ti vihārassa anto vā bahi vā. na *titthiyā* 'ti⁴ padattayaṃ uttānam eva. sesaṃ sabbam Pārivāsikakkhandhake vaṇṇayissāma. sesaṃ tajjanīye vuttanayam eva. āpattiyaṃ appatikamme ukkhepanakammaṃ⁵ iminā sadisaṃ eva.

Ariṭṭhavatthum⁶ khuddhakavaṇṇanāyaṃ vuttam. bhaṇḍanakārako ti ādisu yaṃ diṭṭhiṃ nissāya bhaṇḍanāḍini karoti, tassā appaṇinissagge yeva kammaṃ kātappaṃ. sesaṃ tajjanīye vuttanayam eva. sammā vattanāyaṃ pi hi idha tēcattāḷisa⁷ yeva vattāni 'ti.

KAMMAKKHANDHAKAṬṬANĀ NITṬHITĀ

PĀRIVĀSIKAKKHANDHAKAṬṬANĀ

Pārivāsikakkhandhake. *pārivāsikā* 'ti parivāsaṃ pariva-santā. tattha catubbidho parivāso appaṭicchannaparivāso paṭicchannaparivāso suddhantaparivāso samodhānaparivāso cā⁸ 'ti. tesu yo⁹ bhikkhave añño 'pi aññatitthiyapubbo imasmiṃ dhammavinaye ākaṅkhati pabbajjaṃ ākaṅkhati upasampadaṃ, tassa cattāro māse parivāso dātabbo ti evaṃ Mahākkhandhake vutto titthiyaparivāso appaṭicchannapari-vāso nāma. tattha yaṃ vattappaṃ taṃ suvuttam eva.

¹ Bp. omis ca.

² Bp. ropetvā.

³ Bp. °dasa.

⁴ Bp. titthiyādi.

⁵ Bp. °paniyakammaṃ.

⁶ Bp. °vatthu.

⁷ Bp. °lisaṃ.

⁸ Bp. omis cā.

⁹ Bp. yo so.

ayaṃ pana idha anadhippeto. sesā nayo,¹ yena saṅghādi-
sesāpattiyo² āpannā c' eva honti paṭicchādītā ca, tassa dātabbā.
tesu yaṃ vattabbaṃ taṃ Samuccayakkhandhake vaṇṇayis-
sāma³. ete pana idha adhippetā. tasmā etesu yaṃ kiñci
parivāsaṃ parivasantā pārivāsikā 'ti veditabbā. *pakatattā-
naṃ bhikkhūnaṃ* ti ṭhapetvā navakatarāṃ pārivāsikaṃ
avasesānaṃ antamaso mūlāya paṭikassanārahādīnaṃ pi.
*abhivādanaṃ paccupaṭṭhānaṃ*⁴ ti yaṃ te abhivādanādikaṃ⁵
karonti, taṃ sādhiyanti sampatiṇṇanti na paṭikkhipanti 'ti
attho. tattha *sāmīcikaṃ* ti ṭhapetvā abhivādanādīni⁶
aññassa anucchavikassa vijanavātadānādino⁷ abhisamācāri-
kass⁸ etaṃ adhivacanaṃ. *āsanābhikāraṇaṃ* ti āsanassa abhi-
haraṇaṃ āsanaṃ gahetvā abhigamanaṃ paññāpanaṃ eva.⁹
seyyābhikāre 'pi es' eva nayo. *pādodakaṃ* ti pādadhovana-
udakaṃ. *pādapiṭṭhaṃ* ti dhotapādaṭṭhapanakaṃ. *pādaka-
ṭṭhālikaṃ* ti adhotapādaṭṭhapanakaṃ pādaghamaṇaṃ vā.
āpatti dukkaṭassā 'ti saddhivihārikādīnaṃ pi sādhiyantassa
dukkaṭaṃ eva. tasmā te tena¹⁰ vattabbā ahaṃ vinaya-
kammaṃ karomi, mayhaṃ vattaṃ mā karotha mā maṃ
gāmappavesanaṃ āpucchathā 'ti. sace saddhā pabbajitā
kulaputtā tumhe bhante tumhākaṃ vinayakammaṃ karothā
'ti vatvā vattaṃ karonti yeva¹¹ gāmappavesanaṃ pi āpuc-
chanti yeva, vāritakālato paṭṭhāya anāpatti. *mithu yathā-
vuḍḍhaṃ* ti pārivāsikesu¹² aññamaññaṃ yo yo vuḍḍho, tena
tena navakatarassa sādhituṃ. *pañca yathāvuḍḍhaṃ* ti paka-
tatthehi pi saddhiṃ vuḍḍhapaṭipāṭiyā eva pañca.¹³ tasmā
pātimokkhe uddissamāne hatthapāse nisīdituṃ vaṭṭati.
Mahāpaccariyaṃ pana pāliyaṃ anisīditvā pāliṃ pahāya¹⁴
hatthapāsaṃ amuñcantena nisīditabban ti vuttaṃ. pāri-
suddhiuposathe kayiramāne¹⁵ saṅghanavakaṭṭhāne nisīditvā

¹ Bp. tayo.² Bp. °patti.³ Bp. vakkhāma.⁴ Bp. °danapaccuṭṭhānaṃ.⁵ Bp. °nādiṃ.⁶ Bp. °dīnaṃ.⁷ Bp. bijana°.⁸ Bp. ābhi°.⁹ Bp. eva vā.¹⁰ Bp. omits tena.¹¹ Bp. omits yeva.¹² Bp. °ka-bhikkhūnaṃ for this.¹³ Bp. omits pañca.¹⁴ Bp. vihāya.¹⁵ Bp. kariyamāne.

tatth' eva nisinnena attano pāliyā pārisuddhiuposatho kātabbo. Mahāpaccariyaṃ¹ pana pāliyā pārisuddhiuposatho kātabbo 'ti vuttaṃ¹. pavāraṇāya pi saṅghanavakaṭṭhāne nisīditvā tatth' eva nisinnena attano pāliyā pavāretabbaṃ, saṅghena gaṇḍim² paharitvā bhājiyamānaṃ vassikasāṭikaṃ pi attano pattaṭṭhāne gahetum vaṭṭati. oṇojanaṃ ti vissajjanaṃ vuccati. sace hi pārivāsikassa dve tīṇi uddesabhattādīni pāpuṇanti, aññātassa³ puggalikabhattapaccāsā hoti, tāni paṭipāṭiyā gahetvā bhante heṭṭhā gāhetha, ajja mayhaṃ bhattapaccāsā atthi, sve gaṇhissāmī 'ti vatvā vissajjetabbāni. evaṃ tāni punadivasesu gaṇhitum labbhati. punadivase sabbapaṭhamam etassa dātabban ti Kurundiyaṃ vuttaṃ. yadi pana na gaṇhati na vissajjeti punadivase na labbhati.⁴ idam oṇojanaṃ nāma pārivāsikass' eva uddissa⁵ anuññātaṃ. kasmā. tassa hi saṅghanavakaṭṭhāne nisinnassa bhattagge yāgukhajjakādīni pāpuṇanti vā na vā, tasmā so bhikkhācārena⁶ mā kilamitthā 'ti idam assa saṅgahakaraṇatthaṃ⁷ uddissa⁸ anuññātaṃ. bhattan ti āgatāgatehi vuḍḍhapaṭipāṭiyā gahetvā gantabbaṃ vihāre saṅghassa catusālabhattaṃ etaṃ yathāvuḍḍhaṃ labhati. pāliyā pana gantum vā ṭhātum vā na labhati, tasmā pālito osakkitvā hatthapāse ṭhitena hatthaṃ pasāretvā, yathā sena nipatitvā gaṇhāti, evaṃ gaṇhitabbaṃ. ārāmikasamaṇuddesehi āharāpetum na labhati. sace sayam eva āharanti taṃ⁹ vaṭṭati. rañño mahāpeḷabhatte 'pi es' eva nayo. catusālabhatte¹⁰ pana sace oṇojanaṃ kattukāmo hoti, attano atthāya ukkhite¹¹ piṇḍe ajja me bhattaṃ atthi sve gaṇhissāmī 'ti vattabbaṃ punadivase dve piṇḍe labhati 'ti Mahāpaccariyaṃ vuttaṃ. uddesabhattādīni pi pālito osakkitvā 'va gahetabbāni. yattha pana nisīdāpetvā parivisanti, tattha sāmaṇeraṇaṃ jeṭṭhakena bhikkhūnaṃ saṅghanavakena hutvā nisīditabbaṃ.

¹ Bp. *omits these words.*² Bp. ghaṇḍim.³ Bp. aññācassa.⁴ Bp. labhati.⁵ Bp. odissa.⁶ Bp. °hārena.⁷ Bp. °ṇatthāya.⁸ Bp. °odissa.⁹ Bp. *omits taṃ.*¹⁰ Bp. catussāla°.¹¹ Bp. ukkhite.

idāni yā ayaṃ sammā vattanā vuttā. tattha na upasampādetabban ti, upajjhāyena hutvā na upasampādetabbam, vattaṃ nikkhipitvā pana upasampādetuṃ vaṭṭati. ācariyena hutvā kammavācāpi na sāvetabbā, aññasmiṃ asati vattaṃ nikkipitvā sāvetuṃ vaṭṭati. na nissayo dātabbo¹ ti āgantukānaṃ nissayo na dātabbo, yehi pi pakatiyā 'va nissayo gahito, te vattabbā ahaṃ vinayakammaṃ karomi, asukattherassa nāma santike nissayaṃ gaṇhatha mayhaṃ vattaṃ mā karotha mā maṃ gāmapavesanaṃ āpucchathā 'ti. sace evaṃ vutte 'pi karonti yeva vāritakālato paṭṭhāya karontesu pi 'ssa² anāpatti. na sāmaṇero ti añño sāmaṇero na gahetabbo, upajjhaṃ datvā gahitaśāmaṇerāpi vattabbā ahaṃ vinayakammaṃ karomi, mayhaṃ vattaṃ mā karotha mā maṃ gāmapavesanaṃ āpucchathā 'ti. sace evaṃ vutte 'pi karonti yeva, vāritakālato paṭṭhāya karontesu pi 'ssa³ anāpatti. bhikkhuṇovādakasammatti⁴ nāma adhipaccaṭṭhāna-bhūtā⁵ paṭikkhattā, tasmā bhikkhusaṅghassa vattabbam bhante ahaṃ vinayakammaṃ karomi, bhikkhuṇovādakaṃ jānāthā 'ti. paṭibalassa vā bhikkhuṇo⁶ bhāro katabbo. āgatā ca bhikkhuniyo saṅghassa⁷ santikaṃ gacchatha, saṅgho vo ovādadāyakaṃ jānissatī 'ti vā ahaṃ vinayakammaṃ karomi, asukabhikkhusa nāma santikaṃ gacchatha, so vo ovādaṃ dassatī 'ti vā vattabbā. sā āpatti 'ti sukkavisaṭṭhiyā⁸ parivāse dinne puna⁹ sukkavisaṭṭhi¹⁰ nāpajjitabbā. aññā vā tādisikā 'ti kāyasamsaggādi garukāpatti. tato vā pāpiṭṭhatarā 'ti pārājikāpatti. sattasu āpattisu dubbhāsītāpatti pāpiṭṭhā dukkaṭāpatti pāpiṭṭhatarā dukkaṭāpatti pāpiṭṭhā pāṭidesaniyāpatti pāpiṭṭhatarā. evaṃ pācittiyathullaccaya-saṅghādisesapārājikāpattisu nayo veditabbo¹¹. tasmaṃ vatthūsu pi dubbhāsītavattu pāpiṭṭhaṃ dukkaṭavattu pāpiṭṭhataran ti purimanayen' eva bhedo veditabbo. paṇṇatti-vajje sikkhāpade pana vatthu pi āpatti pi pāpiṭṭhā. lokavajje

¹ Bp. omits dātabbo.² Bp. omits 'ssa.³ Bp. omits 'ssa.⁴ Bp. °sammatti.⁵ Bp. ādhi°.⁶ Bp. bhikkhusa.⁷ Bp. saṅgha-⁸ Bp. °vissatṭhiyā.⁹ Bp. omits puna.¹⁰ Bp. °vissatṭhi.¹¹ Bp. netabbo.

pana¹ ubhayaṃ pi pāpiṭṭhataraṃ. *kamman* ti parivāsakamma-
vācā vuccati taṃ kammaṃ akataṃ dukkaṭaṃ ti ādihi vā
kiṃ idaṃ kammaṃ nāma kasikammaṃ gorakkhakammaṃ
ti ādihi vā vacanehi na garahitabbaṃ. *kammikā* 'ti yehi
bhikkhūhi kammaṃ kataṃ, te kammikā² 'ti vuccanti. te
bālā abyattā 'ti ādihi vacanehi na garahitabbā. *na savaca-
nīyaṃ kātabban* ti palibodhanathāya³ vā pakkosanatthāya vā
savacanīyaṃ na kātabbaṃ, palibodhanatthāya⁴ hi karonto
ahaṃ āyasmantaṃ imasmiṃ vatthusmiṃ savacanīyaṃ karomi,
imamhā āvāsā ekapadaṃ pi mā pakkami yāva na taṃ adhi-
karaṇaṃ vūpasantaṃ hoti 'ti evaṃ karoti. pakkosanatthāya
karonto ahaṃ te savacanīyaṃ karomi, ehi mayā saddhiṃ
vinayadharānaṃ sammukhībhāvaṃ gacchāhi⁵ 'ti evaṃ
karoti, tad ubhayaṃ pi na kātabbaṃ. *na anuvādo* ti vihāra-
jetṭhakatṭhānaṃ⁶ na kātabbaṃ, pātimokkhuddesakena vā
dhammajjesakena vā na bhavitabbaṃ. terasasu⁷ sammatīsu⁸
ekasammativasena⁹ pi issariyakammaṃ na¹⁰ kātabbaṃ. na
okāso ti karotu me āyasmā okāsaṃ, ahaṃ taṃ vattukāmo ti
evaṃ pakatattassa okāso na kātabbo¹¹, vatthunā vā āpattiya
vā na codetabbo, ayan te¹² doso ti na sāretabbo. *na bhikkhū*¹³
bhikkhūhi sampayojetabban ti āññamaññaṃ payojetvā¹⁴
kalaho na kāretabbo. *purato* ti saṅghattherena hutvā purato
na gantabbaṃ dvādasahatthaṃ upacāraṃ muñcivā ekakena
gantabbaṃ. nisīdane 'pi es' eva nayo. *āsanapariyānto*
ti bhattaḡgādīsu saṅghanavakāsanapariyānto¹⁵ nāma, svā
'ssa dātabbo, tattha nisīditabbaṃ. *seyyapariyānto* ti seyyā-
naṃ pariyānto sabbalāmakam mañcapīṭhaṃ. ayaṃ hi
vassaggena attano pattatṭhāne seyyaṃ gahetuṃ na labhati.

¹ Bp. *omits* pana.⁸ Bp. sammutīsu.² Bp. *omits* kammikā 'ti.⁹ Bp. ekasammativasena.³ Bp. °bodhatthāya.¹⁰ Bp. *omits* na.⁴ Bp. °dhatthāya.¹¹ Bp. kāretabbo.⁵ Bp. gacchā.¹² Bp. ayaṃ pubbe te *for* ayaṃ te.⁶ Bp. vihāre jetṭhaka°.¹³ Bp. *omits* bhikkhū.⁷ Bp. *adds* nāpi *before* terasasu.¹⁴ Bp. yojetvā.¹⁵ Bp. °sanaṃ vuccati *for* °sanapariyānto nāma.

sabbabhikkhūhi vicinivā gahitāvasesā pana¹ maṅkuṇagūthabharitā² vettavākādivinaddhā³ lāmakaseyyā assa⁴ dātabbā. *vihārapariyanto* ti yathā ca seyyā evaṃ vasanaṃ⁵ āvāso 'pi vā⁶ vassaggena attano pattaṭṭhāne tassa na vaṭṭati. sabbabhikkhūhi vicinivā gahitāvasesā pana rajoḥatabhūmijatukamūsikabharitā paṇṇasālā assa dātabbā. sace pakatattā sabbe rukkhāmūlikā abbhokāsikā vā⁷ honti channaṃ na upenti. sabbe 'pi etehi vissaṭṭhāvāsā nāma honti. tesu yaṃ icchati taṃ labhati. vassūpanāyikadivase pana⁸ pacca-yaṃ ekapasse ṭhatvā vassaggena gaṇhituṃ labhati senāsanam pana⁹ na labhati. nivaddhavassāvāsikaṃ¹⁰ senāsanam gaṇhitukāmena vattaṃ nikklhipivā gahetabbaṃ. *tena ca so sādītabbo* ti yaṃ assa āsanādipariyantaṃ bhikkhū denti, so eva sādītabbo. *puresamaṇena vā pacchāsamaṇena vā* 'ti nātipavāritatṭhāne ettake bhikkhū gahetvā āgacchathā 'ti nimantitena bhante asukaṃ nāma kulaṃ bhikkhū nimanteti,¹¹ etha tattha gacchāmā 'ti evaṃ saṃvidhāya bhikkhū puresamaṇena¹² vā pacchāsamaṇena¹² vā katvā na gantabbaṃ. bhante asukasmiṃ nāma gāme manussā bhikkhūnaṃ āgamaṇaṃ icchanti, sādhu vata¹³ sace tesam saṅghaṃ kareyyāthā 'ti evaṃ ca¹⁴ pana pariyaṇa kathetuṃ vaṭṭati. *na ārañña-kaṇṇaṃ*¹⁵ ti āgatāgatānaṃ ārocetuṃ harāyamānena araṇṇika-dhutaṅgaṃ¹⁶ na samādātabbaṃ. yena¹⁷ pi pakatiyā samā-dinnaṃ¹⁸ tena dutiyaṃ bhikkhuṃ gahetvā araṇṇe aruṇaṃ utṭhāpetabbaṃ¹⁹ na ca ekākena gantabbaṃ.²⁰ tathā bhattag-gādisu āsanapariyante nisajjāya harāyamānena piṇḍapāti-kadhutaṅgaṃ pi na samādātabbaṃ. yo pana pakatiyā²¹

¹ Bp. *omits* pana.² Bp. maṅkuṇagūthabharitā.³ Bp. vettalatādi°.⁴ Bp. tassa.⁵ Bp. vasana.⁶ Bp. *omits* vā.⁷ Bp. *omits* vā.⁸ Bp. *omits* pana.⁹ Bp. *omits* pana.¹⁰ Bp. nibaddha°.¹¹ Bp. nimantesi.¹² Bp. *ṇe* for °ṇena.¹³ Bp. vata 'ssa.¹⁴ Bp. *omits* ca.¹⁵ Bp. ārañṇikaṇṇaṃ.¹⁶ Bp. ārañṇika°.¹⁷ Bp. yenā.¹⁸ Bp. samādinnaṃ.¹⁹ Bp. utṭhāpetabbaṃ.²⁰ Bp. vatthabbaṃ.²¹ Bp. *adds* 'va.

piṇḍapātiko tassa paṭisedho n'atthi. na¹ ca tappaccayā 'ti
 nihatabbhatto² hutvā vihāre yeva nisīditvā bhuñjanto
 rattiyo gaṇissāmī³ 'ti gacchato gāme⁴ bhikkhū⁵ disvā
 anārocentassa ratticchedo siyā 'ti iminā kāraṇena piṇḍapāto
 na nīharāpetabbo. mā maṃ jānimsū 'ti mā maṃ eka-
 bhikkhu pi jānātū 'ti⁶ iminā ajjhāsayena vihāre sāmānerehi
 pacāpetvā bhuñjitum pi na labhati. gāmaṃ piṇḍāya pavi-
 sitabbam eva. gilānassa pana navakammaācariyupajjhā-
 yakiccādisu⁷ pasutassa vā vihāre yeva acchitum vaṭṭati,
 sace⁸ gāme anekasatā bhikkhū vicaranti na sakkā hoti āroce-
 tum, gāmakāvāsaṃ gantvā sabhāgaṭṭhāne vasitum vaṭṭati.
 āgantukēnāpi kiñci vihāraṃ āgatenā⁹ tattha bhikkhūnaṃ
 āroceṭabbam. sace sabbe ekaṭṭhāne ṭhite passati, ekaṭṭhāne
 ṭhiten' eva āroceṭabbam. atha rukkhamaṇādīsu visum visum
 ṭhitā honti, tattha tattha gantvā āroceṭabbam. sañcicca
 anārocentassa ratticchedo ca hoti vattabbede ca dukkaṭaṃ.
 atha vicinanto ekacce na passati ratticchedo 'va hoti na
 vattabbede¹⁰ dukkaṭaṃ. āgantukassā 'ti attano vasanavihār-
 aṃ āgatassāpi ekassa vā bahunnaṃ¹¹ vā vuttanayen' eva
 āroceṭabbam. ratticchedavattabhedā 'pi c' ettha vuttanayen'
 eva veditabbā. sace āgantukā muhuttaṃ vissamitvā vā
 avissamitvā¹² vā evaṃ¹³ vihāramajjhe na gacchanti, tesam pi
 āroceṭabbam. sace tassa ajānantass' eva gacchanti, ayaṇ ca
 panā gatakāle jānāti, gantvā āroceṭabbam. sampāpuṇitum
 asakkontassa rattacchedo 'va hoti na vattabbede¹⁴ dukkaṭaṃ.
 ye 'pi antovihāraṃ apavisitvā¹⁵ upacārasīmaṃ okkamitvā
 gacchanti, ayaṇ ca nesam chattaśaddaṃ vā ukāsitasaddaṃ¹⁶
 vā khipitasaddaṃ vā sutvā¹⁷ āgantukabhāvaṃ jānāti, gantvā

¹ Bp. omits na ca.² Bp. nihata°.³ Bp. gaṇayissāmī for gaṇissāmī
'ti.⁴ Bp. me for gāme.⁵ Bp. bhikkhum.⁶ Bp. adds ca after 'ti.⁷ Bp. °kiccādi.⁸ Bp. adds pi.⁹ Bp. gatenā.¹⁰ Bp. °bheda.¹¹ Bp. bahunnaṃ.¹² Bp. adds eva.¹³ Bp. omits evaṃ.¹⁴ Bp. °bheda.¹⁵ Bp. appavisitvā.¹⁶ Bp. ukkāsita°.¹⁷ Bp. adds 'va.

ārocetabbam, gatakāle jānantenāpi anubandhitvā ārocetabbam eva. sampāpūṇitum asakkontassa ratticchedo 'va hoti na vattabhede' dukkaṭam. yo 'pi rattim² āgantvā rattim yeva gacchati, so pi 'ssa ratticchedam karoti. aññātattā pana vattabhede¹ dukkaṭam n'atthi. sace ajānitvā 'va abbhānam karoti akatam eva hoti 'ti Kurundiyam vuttam. tasmā adhikā rattiyo gaṇetvā³ kātabbam. ayam apanṇaka-paṭipadā. nadiādisu nāvāya gacchantam pi paratīre ṭhitam pi ākāse⁴ gacchantam 'pi pabbatathalaaraññādisu⁵ dūre ṭhitam pi bhikkhum disvā, sace bhikkhū 'ti vavatthānam atthi, nāvādihi⁶ gantvā mahāsaddam katvā vā vegena anubandhitvā vā ārocetabbam. anārocentassa ratticchedo c' eva vattabhede⁷ ca dukkaṭam hoti. sace vāyamanto 'pi sampāpūṇitum vā sāvetum vā na sakkoti, ratticchedo 'va hoti na vattabhede dukkaṭam. Saṅghasenābhayaṭṭhero pana visayāvisayavasena⁸ kathesi. visaye kira⁹ anārocentassa ratticchedo c' eva vattabhede¹⁰ dukkaṭaṇ ca hoti, avisaye pana ubhayam pi n' atthi 'ti. Karavikatissatṭhero pana samaṇo ayan ti vavatthānam yeva pamāṇam, sace 'pi avisayo hoti, vattabhede dukkaṭam eva n' atthi ratticchedo pana hoti yevā 'ti āha. uposathe 'ti uposatham sampāpūṇissāmā 'ti āgantukā hi bhikkhū āgacchanti, iddhiyā gantvā pi¹¹ uposathabhāvam ṇatvā otarivā uposathakammaṇ¹² karonti, tasmā āgantukasodhanattham uposathadivase ārocetabbam. pavāraṇāya pi es' eva nayo. gilāno ti gantum asamattho. dūtenā 'ti etthāpi¹³ anupasampannam pesetum na vaṭṭati, bhikkhum pesetvā ārocāpetabbam. abhikkhuko āvāso ti suñño vihāro, yattha eko 'pi bhikkhu n'atthi, tattha vāsattāya na gantabbam. na hi tattha vaṭṭhā¹⁴ rattiyo gaṇanūpagā¹⁵ honti. pakatattena pana saddhim vaṭṭati. dasavidhantarāye pana

¹ Bp. obheda.² Bp. adds yeva.³ Bp. gahetvā.⁴ Bp. inserts na after ākāse.⁵ Bp. pabbatatala°.⁶ Bp. inserts vā after this.⁷ Bp. °bhedadukkaṭaṇ ca for °bhede ca dukkaṭam hoti.⁸ Bp. visayāvisayena.⁹ Bp. hi for kira.¹⁰ Bp. °bheda.¹¹ Bp. gacchantā.¹² Bp. uposatham.¹³ Bp. ettha for etthāpi.¹⁴ Bp. vuttha.¹⁵ Bp. gaṇanūpikā.

sace 'pi rattiyo gaṇanūpagā¹ na honti, antarāyato parimuccanatthāya gantabbam eva. tena vuttaṃ aññatra antarāyā 'ti. nānāsaṃvāsakehi saddhim vinayakammaṃ kātuṃ na vaṭṭati. tesam anārocane 'pi ratticchedo n'atthi, abhikkhukāvāsasadisam eva hoti. tena vuttaṃ yatth' assu bhikkhū nānāsaṃvāsakā 'ti. sesam Uposathakkhandake vuttanayam eva. ekacchanne āvāse 'ti ādisu, āvāso nāma vasanatthāya kataṃ² senāsanam. anāvāso nāma cetiyagharaṃ bodhigharaṃ sammajjaniatṭako³ dāruatṭako pāṇiyamālo vaccakuṭi dvārakoṭṭhako ti evam ādi. tatiyapadena tadubhayaṃ⁴ gahitaṃ. etesu yattha katthaci ekacchanne chadanato udakapatanatṭhānaparicchinne okāse ukkhittako vasiṭṭuṃ na labhati, pārivāsiko pana antoāvāse yeva na labhati 'ti Mahāpaccariyaṃ vuttaṃ. Mahāatṭhakathāyaṃ pana avisesena udakapātena vāritan ti vuttaṃ. Kurundiyaṃ etesu⁵ pañcavaṇṇachadanabaddhatṭhānesu pārivāsikassa ca ukkhittassa⁶ ca pakatattena saddhim vasanaṃ⁷ udakapātena vāritan ti vuttaṃ. tasmā nānūpacāre 'pi ekacchanne na vaṭṭati. sace pan' ettha tadahupasaṃpanne 'pi pakatatte paṭhamam pavisitvā nipanne laṭṭhivasso 'pi pārivāsiko pacchā pavisitvā jānanto nipajjati, ratticchedo c' eva vattabhede dukkaṭaṃ ca. ajānantassa ratticchedo 'va na vattabhede dukkaṭam. sace pana tasmim paṭhamam nipanne pacchā pakatatto pavisitvā nipajjati, pārivāsiko ca jānāti ratticchedo c' eva vattabhede⁸ ca dukkaṭam. no ce jānāti, ratticchedo 'va na vattabhede dukkaṭam. vuṭṭhātabbam niman-tetabbo ti tadahupasaṃpannam pi disvā vuṭṭhātabbam eva vuṭṭhāya ca aham iminā sukhānisinno vuṭṭhāpito ti param-mukhena na gantabbam. idaṃ ācariya āsanam, ettha nisidathā 'ti evam nimantetabbo yeva. navakena pana mahātheram obaddham karomī 'ti pārivāsikattherassa santikaṃ na gantabbam. ekāsane 'ti samānavassikāsane mañce vā piṭhe

¹ Bp. °pakā.² Bp. kata.³ Bp. sammūñjani°.⁴ Bp. adds pi.⁵ Bp. etesu ettakesu pañcavaṇṇachadanabaddhatṭhānesu.⁶ Bp. ukkhittakassa.⁷ Bp. omits vasanam.⁸ Bp. °bheda dukkaṭaṃ ca for

' °bhede ca dukkaṭam.

vā. na¹ *chamāyam nisinne* 'ti pakatatte bhūmiyaṃ nisinne itarena antamaso tiṇasanthare 'pi uccatare vālikathale² 'pi vā na nisiditabbaṃ. dvādasahatthaṃ pana upacāraṃ muñcitvā nisidituṃ vaṭṭati. na³ *ekacaṅkame* 'ti sahāyena viya saddhiṃ⁴ ekasmiṃ caṅkameṇa⁵ caṅkamitabbaṃ⁶. *chamāyaṃ caṅkamati*⁷ 'ti *chamāyaṃ caṅkamante*. ayam eva vā pāṭho. *ayaṃ pan' ettha attho*. akataparicchedāya bhūmiyā caṅkamante paricchedaṃ katvā vālikaṃ ākiritvā ālambanaṃ yojetvā katacaṅkame nice 'pi na caṅkamitabbaṃ. ko pana vādo iṭṭhakacayena⁸ sampanne vedikaparikkhitte⁹ 'pi.¹⁰ sace pana pākāraparikkhitto hoti dvārakoṭṭhakayutto pabbatantaravanantaragumbantaresu vā supaṭicchanno,¹¹ tādise caṅkame caṅkamituṃ vaṭṭati. apaṭicchanne¹² 'pi apacāraṃ¹³ muñcitvā vaṭṭati. *vuḍḍhatarenā* 'ti ettha, sace vuḍḍhatare pārivāsike paṭhamam nipanne itaro jānanto pacchā nipajjati, ratticchedo c' assa hoti vattabhede ca dukkaṭam. vuḍḍhatarassa pana ratticchedo 'va na vattabhede dukkaṭam. ajānitvā nipajjati dvinnam pi vattabhedo n'atthi, ratticchedo pana hoti. atha navake¹⁴ pārivāsike paṭhamam nipanne vuḍḍhataro¹⁵ nipajjati navako ca jānāti, rattiṃ¹⁶ c'assa chijjati vattabhede ca dukkaṭam hoti, vuḍḍhatarassa ratticchedo 'va na vattabhedo. no ce jānāti, dvinnam pi vattabhedo n'atthi ratticchedo pana hoti. sace dve 'pi apacchā apurimaṃ¹⁷ nipajjanti vuḍḍhatarassa ratticchedo 'va itarassa vattabhedo 'pi 'ti Kurundiyam vuttaṃ. dve pārivāsikā samavassā eko paṭhamam nipanno eko jānanto 'va pacchā nipajjati, ratti ca chijjati vattabhede ca dukkaṭam. paṭhamam nipannassa ratticchedo 'va na vattabhedo. sace pacchā nipajjanto 'pi na jānāti, dvinnam pi vattabhedo n'atthi

¹ Bp. omits na.² Bp. vālikatale.³ Bp. omits na.⁴ Bp. inserts caṅkamanto after this.⁵ Bp. caṅkame.⁶ Bp. omits this⁷ Bp. caṅkamantan.⁸ Bp. iṭṭhakacaya.⁹ Bp. vedikā°.¹⁰ Bp. 'ti for 'pi.¹¹ Bp. suppa°.¹² Bp. appa°.¹³ Bp. upacāraṃ.¹⁴ Bp. navaka.¹⁵ Bp. inserts pacchā after this.¹⁶ Bp. ratti.¹⁷ Bp. purimaṃ.

ratticchedo pana hoti. sace dve 'pi apacchā apurimam¹ nipajjanti, dvinnam² ratticchedo yeva na vattabhedo. sace hi dve pārivāsikā ekato vaseyyam, te aññamaññassa ajjhācāram ṇatvā agāravā³ vipphaṇṇasārino vā hutvā pāpīṭṭhataram vā āpattim āpajjeyyūṃ vibbhameyyūṃ vā, tasmā nesam sahasseyyā sabbappakārena paṭikkhattā 'ti. sesam vuttanayen' eva veditabbam. mūlāya paṭikassanārahādayo c' ettha pārivāsikādīnam⁴ pakatattatṭhāne ṭhitā 'ti veditabbā. *pārivāsikacatuttho ce bhikkhave parivāsan* ti ettha, pārivāsikam catuttham katvā aññamaññassa parivāsadānādini kātum na vaṭṭati yeva⁵. etesv' ev' āyam gaṇapūrakō na hoti, sesasaṅghakammesu hoti. gaṇe pana appahonte vattam nikkhipāpetvā gaṇapūrakō kātabbo ti.

PĀRIVĀSIKAVATTAKATHĀ NITṬHITĀ

Imam pana vattakatham sutvā vinayadhara-Upālittherassa rahogatassa evam parivitakko udapādi, bhagavatā bahum pārivāsikavattam paññattam katīhi nu kho ettha kāraṇehi ratticchedo hoti ti. so bhagavantam upasaṅkamitvā bhagavantam⁶ etam⁷ attham pucchi. bhagavā 'pi⁸ assa byākāsi. tena vuttam *atha kho āyasmā Upāliperatticcheda* 'ti. tattha *sahavāso* 'ti yv' āyam pakatattena bhikkhunā saddhim ekacchanne ti ādinā nayena vutto ekato vāso *vipphavāso* ti ekakass' eva vāso. *anārocanā* 'ti āgantukādīnam anārocanā. etesu tīsu ekekena kāraṇena ratticchedo hoti. *na sakkontū* 'ti saṅghassa mahantatāya tatra⁹ tatra gantvā sabbesam ārocetum asakkontā sodhetum na sakkonti. *parivāsam nikkhipāmi vattam nikkhipāmi* 'ti imesu dvīsu padesu ekekenā 'pi nikkhitto hoti parivāso dvīhi pi¹⁰ sunikkhitto yeva. samādāne 'pi es' eva nayo. evam vattam samādiyitvā

¹ Bp. purimam.

² Bp. adds pi.

³ Bp. adds vā.

⁴ Bp. 'kānam.

⁵ Bp. omits yeva.

⁶ Bp. omits this.

⁷ Bp. tam.

⁸ Bp. c'.

⁹ Bp. tattha tattha.

¹⁰ Bp. omits pi.

parivutthaparivāsassa¹ mānattaṃ gaṇhato puna samādāna-
vattakiccaṃ² n'atthi. samādinnavatto yeva hi³ esa tasmā
'ssa chārattaṃ mānattaṃ dātabbaṃ. ciṇṇamānatto 'va⁴
abbhetabbo. evaṃ anāpattiko hutvā suddhante patiṭṭhito
tisso sikkhā pūretvā dukkhass' antaṃ karissati 'ti.

PARIVĀSAKATHĀ⁵ NIṬṬHITĀ

Mūlāya paṭikassanārahā bhikkhū sādīyanti pakatattānan
ti ṭhapetvā navakataṃ mūlāya paṭikassanārahaṃ
avasesānaṃ antamaso pārivāsikādīnaṃ pi. imesaṃ hi
pārivāsikamūlāya paṭikassanārahamānattārahamānattacā-
rikaabbhānārahānaṃ pañcannaṃ ṭhapetvā attano attano
navakataṃ. sesā sabbe pakatattā eva. kasmā. mithu
yathāvuḍḍhaṃ abhivādanādīnaṃ anuññātattā. tena vuttaṃ
avasesānaṃ antamaso pārivāsikādīnaṃ pi 'ti. mūlāya paṭi-
kassanārahādīnaṃ⁶ lakkhaṇaṃ pana tesam⁷ parato āvibha-
vissati. sesam ettha ito paresu pi⁸ mānattārahādivattesu
ca⁹ pārivāsikavattesu¹⁰ vuttanāyena eva veditabbaṃ. *mūlāya*
paṭikassanārahacattuttho ce 'ti ādīsu pi. yath' eva pārivāsiko
evaṃ ete 'pi etesu vinayakammesu na¹¹ gaṇapūrakā honti.
sesasaṅghakammesu honti. mānattacārikassa vattesu deva-
sikaṃ ārocetabban ti viseso. ratticchedesu *ūne gaṇe* 'ti
ettha gaṇo ti cattāro vā atirekā vā. tasmā sace 'pi tīhi
bhikkhūhi saddhiṃ vasati ratticchedo hoti yeva. mānatta-
nikkhepasamādānesu vuttasadiṣo 'va vinicchayo. sesaṃ sab-
battha uttānaṃ evā 'ti.

PĀRIVĀSIKAKKHANDHAKAṆṆANĀ NIṬṬHITĀ

SAMUCCAYAKKHANDHAKAṆṆANĀ

Samuccayakkhandhake. *chārattaṃ mānattaṃ* ti ettha catub-
bidhaṃ mānattaṃ appaṭicchannaṃ mānattaṃ paṭicchanna-
mānattaṃ pakkhamānattaṃ samodhānaṃ mānattaṃ ti. tattha

¹ Bp. parivuttha°.

² Bp. vattasamādānakiccaṃ.

³ Bp. h'.

⁴ Bp. omis 'va.

⁵ Bp. Pārivāsikavattakathā.

⁶ Bp. °rahādi.

⁷ Bp. nesaṃ.

⁸ Bp. ca.

⁹ Bp. omis ca.

¹⁰ Bp. °vatte.

¹¹ Bp. inserts this na after gaṇa°.

appaṭicchannamānattaṃ nāma yaṃ appaṭicchannāya āpat-
 tiyā parivāsaṃ adatvā kevalaṃ āpattiṃ āpannabhāven'
 eva mānattārahassa mānattaṃ diyyati. paṭicchannamānat-
 taṃ nāma yaṃ paṭicchannāya āpattiyā parivuttḥaparivā-
 sassa diyyati. pakkhamānattaṃ nāma yaṃ paṭicchannāya
 vā appaṭicchannāya vā āpattiyā aḍḍhamāsaṃ bhikkhuṇināṃ
 diyyati. samodhānamānattaṃ nāma yaṃ odhāya ekato
 katvā diyyati. tesu idaṃ appaṭicchannāya āpattiyā¹ chārat-
 taṃ mānattan ti vacanato appaṭicchannamānattan ti vedi-
 tabbaṃ. taṃ dentena sace ekaṃ āpattiṃ āpanno hoti idha
 vuttanayen' eva dātabbaṃ. sace dve vā tisso vā tad uttari
 vā āpanno, yath' eva ekaṃ āpattiṃ ti vuttaṃ evaṃ dve
 āpattiyo tisso āpattiyo ti vattabbaṃ. tad uttari paṇa sace
 'pi sataṃ vā sahaṣsaṃ vā hoti, sambahulā 'ti vattabbaṃ.
 nānāvattukāyo 'pi ekato katvā dātabbaṃ² tāsāṃ dāna-
 vidhiṃ parivāsādāne kathayissāma. evaṃ āpattivāsena
 kammavācaṃ katvā dinne mānatte evaṃ etaṃ dhārayāmi
 'ti kammavācāpariyosāne mālakasīmāyam eva mānattaṃ
 samādiyāmi vattaṃ samādiyāmi 'ti vuttanayen' eva vattaṃ
 samādātabbaṃ.³ samādiyitvā tatth' eva saṅghassa āroce-
 tabbaṃ. ārocentena ca evaṃ ārocetabbaṃ ahaṃ bhante
 ekaṃ āpattiṃ āpajjiṃ sañcetanikaṃ sukkavisatṭhiṃ appa-
 'icchannaṃ, so 'haṃ saṅghaṃ ekissā āpattiyā sañcetanikāya
 sukkavisatṭhiyā appaṭicchannāya chārattaṃ mānattaṃ yāciṃ,
 tassa me saṅgho ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisat-
 ṭhiyā⁴ appaṭicchannāya chārattaṃ mānattaṃ adāsi, so
 'haṃ mānattaṃ carāmi vediyā⁵ ahaṃ bhante, vediyatī⁶
 'ti maṃ saṅgho dhāretū 'ti. imaṃ ca pana atthaṃ gahetvā
 yāya kāyaci vācāya ārocetum vaṭṭati yeva. ārocetvā sace
 nikkhipitukāmena⁷ vuttanayen' eva saṅghamajjhe nikkhi-
 pitabbaṃ. mālakasīmato⁸ bhikkhūsu nikkhantesu ekassa⁹
 santike nikkhipitum vaṭṭati. mālakasīmato⁸ nikkhamitvā

¹ Bp. omits āpattiyā.² Bp. dātabbā.³ Bp. vatta samādi°.⁴ Bp. °vissatṭhiyā.⁵ Bp. vedayam.⁶ Bp. vedayatī.⁷ Bp. °kāmo.⁸ Bp. mālakato.⁹ Bp. adds "pi.

satim paṭilabhantena saha gacchantassa santike nikkhipitabbam. sace so 'pi pakkanto aññassa yassa mālake nārocitam, tassa ārocetvā nikkhipitabbam. ārocentena pana avasāne vediyatī 'ti maṃ āyasmā dhāretū 'ti vattabbam. dvinnam ārocentena āyasmantā dhārentū 'ti vattabbam.¹ tiṇṇam ārocentena āyasmanto dhārentū 'ti vattabbam. nikkhittakālato paṭṭhāya pakatattaṭṭhāne tiṭṭhati. sace appabhikkhu ko vihāro hoti, sabbhāgā bhikkhū vasanti, vattam anikkhipitvā antovihāre yeva rattiyo gaṇetabbā. atha na sakkā sodhetum. vuttanayen' eva vattam nikkhipitvā paccūsasamaye 'va catūhi pañcahi vā bhikkhūhi saddhim parikkhittassa vihārassa parikkhepato aparikkhitassa² parikkhepārahaṭṭhānato dve leḍḍhupāte atikkamitvā mahāmagгато okkamma gumbena vā vatiyā vā paṭicchannaṭṭhāne nisīditabbam. antoarūṇe yeva vuttanayen' eva vattam samādiyitvā āroce-
tabbam. sace añño koci bhikkhu kenacid eva karaṇīyena tam ṭhānam āgacchati, sace esa tam passati saddam vā 'ssa suṇāti, āroce-
tabbam. anārocentassa ratticchedo c' eva vattabhedo ca. atha dvādasahattham upacāram okkamitvā ajānantass' eva gacchati, ratticchedo hoti yeva. vattabhedo pana n' atthi. ārocitakālato paṭṭhāya ca ekam bhikkhum ṭhapetvā sesehi sati karaṇīye gantum pi vaṭṭati. arūṇe uṭṭhite tassa bhikkhussa santike vattam nikkhipitabbam. sace so 'pi kenaci kammena purearūṇe yeva gacchati, aññam vihārato nikkhantam vā āgantukam vā yaṃ paṭhamam passati tassa santike ārocetvā vattam nikkhipitabbam. ayaṃ ca 'yasmā gaṇassa ārocetvā bhikkhūnaṃ ca atthibhāvaṃ sallakkhetvā vasi. ten' assa ūne gaṇe caraṇadoso vā vipavāsadoso vā na hoti. sace kiñci³ na passati vihāram gantvā attani saddhim gatabhikkhūsu ekassa santike nikkhipitabban ti Mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero pana yaṃ paṭhamam passati, tassa ārocetvā nikkhipitabbam āyam nikkhittavattassa parihāro 'ti āha.

¹ Bp. *omits this*.² Bp. °kkhittassa.³ Bp. na kiñci *for* kiñci na.

evaṃ chārattaṃ mānattaṃ akhaṇḍaṃ caritvā yattha siyā
 vīsati gaṇo bhikkhusaṅho tattha so bhikkhu abbhetaḍḍho.
 abbhantehi ca paṭhamam abbhānāraho kātaḍḍho. ayaṃ hi
 nikkhittavattattā pakatattaṭṭhāne ṭhito. pakatattassa ca
 abbhānam kātum na vaṭṭati, tasmā vattaṃ samādapetabbaṃ.¹
 vatte samādinne abbhānāraho hoti. tenā 'pi vattaṃ samā-
 diyitvā ārocetvā abbhānam yācitabbaṃ. anikkhittavattassa
 puna vattasamādānakiccaṃ n'atthi. so hi chārattātikkaṃ
 eva abbhānāraho hoti, tasmā so abbhetaḍḍho. tatrāyaṃ
evaṇ ca pana bhikkhave abbhetaḍḍho ti pāliyaṃ eva abbhāna-
 vidhi vutto. ayaṇ ca ekāpattivāsena vutto. sace pana dve
 tisso sambahulā vā ekavattukā vā nānāvattukā vā āpattiyo
 honti, tāsam vasena kammavācā kātābā. evaṃ appaṭi-
 channamānattaṃ dātabbaṃ paṭicchannamānattam pana yas-
 mā paṭicchannāya āpattiyā parivuṭṭhaparivāsassa dātabbaṃ
 hoti, tasmā taṃ² parivāsakathaṃ³ kathayitvā⁴ 'va kathayis-
 sāma.

*lena hi bhikkhave saṅho Udāyissa bhikkhuno ekissā āpattiyā
 sañcetaniḱāya sukkavisatṭhiyā⁵ ekāhapāṭicchannāya ekāhapari-
 vāsaṃ detū* 'ti ādinā nayena pāliyaṃ anekehi ākārehi parivāso
 ca mānattaṇ ca vuttaṃ. tassa tassa⁶ yasmā āgatāgataṭṭhāne⁷
 vinicchayo vuccamāno pāliyaṃ⁸ viya ativittahāraṃ āpajjati,
 na ca sakkā hoti sukkena pariggahetum, tasmā taṃ⁹ samo-
 dhānetvā idh' eva dassayissāma. ayaṇ hi idha adhippeto
 parivāso nāma paṭicchannaparivāso suddhantaparivāso
 samodhānaparivāso 'ti tividho hoti. tattha paṭicchanna-
 parivāso tāva yathāpaṭicchannāya āpattiyā dātaḍḍho. kassaci
 hi ekāhapāṭicchannā āpatti hoti yathā ayaṃ Udāyittherassa
 kassaci dvih' ādipaṭicchannā yathā parato āgatā Udāyithe-
 rass' eva kassaci ekā āpatti hoti yathā ayaṃ kassaci dve tisso
 taduttari vā yathāparato āgatā. tasmā paṭicchannaparivāsaṃ
 dentena paṭhaman tāva paṭicchannabhāvo jānitabbo. ayaṃ

¹ Bp. "apetaḍḍho.² Bp. nam.³ Bp. "kathāyaṃ yeva.⁴ Bp. omits kathayitvā 'va.⁵ Bp. "vissatṭhiyā.⁶ Bp. does not repeat tassa.⁷ Bp. āgataṭṭhāne.⁸ Bp. pāli.⁹ Bp. nam.

hi āpatti nāma dasah' ākārehi paṭicchannā hoti. tatrāyaṃ¹ mātikā. āpatti ca hoti āpattisaññī ca pakatatto ca hoti pakatattasaññī ca anantarāyiko ca hoti anantarāyikasaññī ca pahu ca hoti pahuttasaññī² ca chādetukāmo ca hoti chādeti cā 'ti. tattha āpatti ca hoti āpattisaññī cā 'ti, yaṃ āpanno sā āpatti yeva hoti, so 'pi ca tattha āpattisaññī yeva. iti jānanto chādeti channā hoti. atha panāyaṃ tattha anāpattisaññī acchannā hoti. anāpatti pana āpattisaññāya pi anāpattisaññāya pi chādentena³ acchādītā 'va hoti. lahukaṃ vā garukā 'ti garukaṃ vā lahukā 'ti chādeti. alajjipakkhe tiṭṭhati āpatti pana acchannā hoti. garukaṃ lahukā 'ti maññamāno deseti n'eva desitā hoti n'acchannā⁴. garukaṃ garukā 'ti ñatvā chādeti channā hoti. garukalahukabhāvaṃ na jānāti āpattiṃ chādemī 'ti chādeti channā 'va hoti. pakatatto 'ti tividhaṃ ukkhepanīyakammaṃ akato. so ce pakatattasaññī hutvā chādeti channā 'va⁵ hoti. atha mayhaṃ saṅghena kammaṃ katan ti apakatattasaññī hutvā chādeti acchannā 'va⁵ hoti. apakatattena pakatattasaññinā vā apakatattasaññinā vā chādītā 'pi acchannā 'va hoti. vuttam pi c' etaṃ :—

āpajjati garukaṃ sāvasesaṃ,
chādeti anādaviyaṃ paṭicca,
na bhikkhuni no ca phuseyya vajjaṃ,
pañhā m' esā kusalehi cintitā 'ti.

ayaṃ hi pañhā⁶ ukkhittakena kathitā⁷. anantarāyiko 'ti yassa dasasu antarāyesu eko 'pi n'atthi, so ce anantarāyikasaññī hutvā chādeti, channā 'va hoti. sace 'pi so bhīruka-jātikattā⁸ andhakāre amanussacaṇḍamigabhayena antarāyikasaññī hutvā chādeti, acchannā 'va hoti. yassa hi pabbatavihāre vaśantassa kandaraṃ vā ataviṃ⁹ vā nadim vā

¹ Bp. tatthāyaṃ.² Bp. pahusaññī.³ Bp. °tenāpi.⁴ Bp. achannā, by mistake.⁵ Bp. omits' va.⁶ Bp. pañho.⁷ Bp. kathito.⁸ Bp. bhīruka-jātikatāya.⁹ Bp. omits ataviṃ vā.

atikkamitvā ārocetabbam hoti, antarāmagge caṇḍavālāmanussādi¹ bhayaṃ atthi, magge ajagarā nipajjanti, nādi pūrā hoti. etasmiṃ² pana sati yeva³ antarāyikasaññi⁴ chādeti, acchannā 'va hoti. antarāyikassa pana antarāyikasaññā⁴ chādayato acchannā 'va hoti. pahū 'ti yo sakkoti bhikkhuno santikaṃ gantuṃ c' eva ārocituṃ ca, so ce pahuttasaññi⁵ hutvā chādeti, channā 'va hoti sac' assa mukhe appamattako gaṇḍo vā hoti, hanukaṃ⁶ vāto vā vijjhati, danto vā rujjhati,⁷ bhikkhā vā mandā laddhā hoti, tāvattakena⁸ pana n' eva vattum na⁹ sakkoti na gantum, api ca kho na sakkomī 'ti saññi hoti, ayaṃ pahu hutvā appahuttasaññi¹⁰ nāma. iminā chādītā 'pi acchādītā. appahunā pana vattum vā gantum vā asamatthena pahuttasaññinā vā appahuttasaññinā¹⁰ vā chādītā hoti¹¹, acchādītā 'va. chādetukāmo ca hoti chādeti cā 'ti idaṃ uttānam¹² eva. sace pana chādessāmi 'ti dhuranikkhepaṃ katvā purebhatte vā pacchābhatte vā paṭhamayā-mādisu vā lajjidhammaṃ okkamitvā antoaruṇe yeva ārocesi, ayaṃ chādetukāmo na chādeti nāma. yassa pana abhikkhuke ṭhāne vasantassa āpattiṃ āpajjitvā sabhāgassa bhikkhuno āgamaṃ āgamentassa sabhāgassa¹³ santikaṃ vā gacchantassa aḍḍhamāso 'pi māso 'pi atikkamati, ayaṃ nā chādetukāmo 'pi¹⁴ chādeti nāma. ayaṃ pi acchannā 'va hoti. yo pana āpannamatto va aggim akkamanapuriso¹⁵ viya sahasā apakka-mitvā sabhāgaṭṭhānaṃ gantvā āvikaroti, ayaṃ na chādetu-kāmo 'va n'eva¹⁶ chādeti nāma. sace pana sabhāgaṃ disvā 'pi ayaṃ me upajjhāyo vā ācariyo vā 'ti lajjāya nāroceti, channā 'va hoti āpatti. upajjhāyādibhāvo hi idha appamāṇaṃ, averisabhāgamattaṃ eva pamāṇaṃ, tasmā averisabhāgassa santike ārocetabbā. yo pana visabhāgo hoti sutvā pakāsetu-kāmo, evarūpassa upajjhāyassā 'pi santike na ārocetabbā.

¹ Bp. ca caṇḍavālāmanussādi.² Bp. ekasmiṃ.³ Bp. *inserts* antarāye *after* yeva.⁴ Bp. *adds* vā antarāyikasaññā⁴ Bp. *adds* hutvā. (vā.⁵ Bp. pahusaññi.⁶ Bp. hanuka.⁷ Bp. rajjati.⁸ Bp. tāvatakaṇa.⁹ Bp. *omits this* na.¹⁰ Bp. appahu° *for* appahutta°¹¹ Bp. hotu.¹² Bp. uttānattham.¹³ Bp. sabhāga.¹⁴ Bp. *omits* 'pi.¹⁵ Bp. akkantapuriso.¹⁶ Bp. na *for* n'eva.

tattha purebhattaṃ vā āpattiṃ āpanno hoti¹ pacchābhattaṃ vā divā vā rattiṃ vā, yāva aruṇaṃ na uggacchati, tāva ārocetabbā². uddhaste aruṇe paṭicchannā 'va hoti, paṭicchādanapaccayā ca dukkaṭaṃ āpajjati. sabbhāgasaṅghādisesaṃ āpannassa³ santike āvikātuṃ na vaṭṭati. sace āvikaroti, āpatti āvikatā hoti, dukkaṭāpattiyā⁴ pana na muccati, tasmā suddhassa antike āvikātabba. āvikaronto ca tuyhaṃ santike ekaṃ āpattiṃ āvikaromi 'ti vā, ācikkhāmi 'ti vā. ārocemi 'ti vā, mama ekaṃ āpattiṃ āpannabhāvaṃ jānāti 'ti vā vadatu, ekaṃ garukāpattiṃ āvikaromi 'ti ādinā nayena vadatu, sabbehi pi ākārehi appaṭicchannā 'va hoti 'ti Kurundiyaṃ vuttaṃ. sace pana lahukāpattiṃ āvikaromi 'ti ādinā nayena vadati, paṭicchannā 'va hoti. vatthum pi āroceti āpattiṃ pi āroceti ubhayaṃ pi āroceti 'ti⁵ tividhenā 'pi ārocitā 'va hoti. iti imāni dasakāraṇāni sallakkhetvā⁶ paṭicchannaparivāsaṃ dentena paṭhamam eva paṭicchannabhāvo jānitabbo. tato paṭicchannadivase ca āpattiyo ca sallakkhetvā sace ekāhapaṭicchannā 'va⁷ hoti, ahaṃ bhante ekaṃ āpattiṃ āpajjīṃ sañcetanikaṃ sukkavisaṭṭhiṃ⁸ ekāhapaṭicchannan ti evaṃ yācāpetvā idha vuttanayen' eva kammavācam vatvā parivāso dātabbo. atha dvīhatīhādipaṭicchannā hoti. dvīhapaṭicchannaṃ tīhapaṭicchannaṃ catūhapaṭicchannaṃ pañcāhapaṭicchannaṃ chāhapaṭicchannaṃ sattāhapaṭicchannaṃ aṭṭhāhapaṭicchannaṃ navāhapaṭicchannaṃ dasāhapaṭicchannaṃ ekādasāhapaṭicchannaṃ dvādasāhapaṭicchannaṃ terasāhapaṭicchannaṃ cuddasāhapaṭicchannan ti evaṃ yāva cuddasadivasāni divasagaṇanena⁹ yojanā kātabbā. pañcadasa divasāni paṭicchannāya pakkhapaṭicchannan ti vatvā yojanā kātabbā. tato yāva ekūnatimsamo divaso tāva atirekapakkhapaṭicchannan ti vatvā¹⁰, tato māsapaṭicchannaṃ atirekamāsapaṭicchannaṃ dvimāsapaṭicchannaṃ¹¹

¹ Bp. hotu.² Bp. °tabbaṃ.³ Bp. adds pana.⁴ Bp. dukkaṭā.⁵ Bp. omits 'ti.⁶ Bp. upalakkhetvā.⁷ Bp. omits 'va.⁸ Bp. °vissatṭhiṃ.⁹ Bp. divasavasena.¹⁰ Bp. omits vatvā.¹¹ Bp. dvemāsa°.

atirekadvimāsapaṭicchannaṃ¹ temāsapaṭicchannaṃ atireka-
temāsapaṭicchannaṃ catumāsapaṭicchannaṃ² atirekacatu-
māsapaṭicchannaṃ² pañcamāsapaṭicchannaṃ² atirekapañca-
māsapaṭicchannaṃ² chamāsa atirekachamāsa sattāmāsa ati-
rekasattāmāsa aṭṭhamāsa atirekaaṭṭhamāsa navamāsa atire-
kanavamāsa dasamāsa atirekadasamāsa ekādasamāsa atireka-
ekādasamāsapaṭicchannaṃ ti evaṃ yojanā kātabbā. saṃvac-
chare punṇe³ ekasaṃvaccharapaṭicchannaṃ ti vatvā⁴, tato
param atirekaekasaṃvacchara-dvisaṃvacchara-atirekadvi-
saṃvacchara-tisaṃvacchara-atirekatisaṃvacchara-catusaṃ-
vacchara-atirekacatusaṃvacchara-pañcasamvacchara-atireka-
pañcasamvaccharapaṭicchannaṃ ti evaṃ yāva saṭṭhisamva-
cchara-atirekasatṭhisamvaccharapaṭicchannaṃ ti vā tato vā
bhiyyo 'pi vatvā yojanā kātabbā. sace pana dve tisso vā
uttari⁵ vā āpattiyo honti, yathā idha ekaṃ āpattin ti vuttaṃ
evaṃ dve āpattiyo tisso āpattiyo ti vattabbam. tato param
pana satam vā hotu sahasam vā, sambahulā 'ti vattum
vaṭṭati. nānāvattukāsu pi ahaṃ bhante sambahulā saṅghā-
disesā āpattiyo āpajjīṃ ekaṃ sukkavisatṭhiṃ⁶ ekaṃ kāya-
saṃsaggaṃ, ekaṃ duṭṭhullaṃ vācam ekaṃ attakāmapāri-
cariyam⁷ ekaṃ sañcaritaṃ⁸ ekāhapaṭicchannāyo ti evaṃ
gaṇanavasena vā ahaṃ bhante sambahulā saṅghādisesā
āpattiyo āpajjīṃ nānāvattukāyo ekāhapaṭicchannāyo ti evaṃ
vatthukittanavasena vā ahaṃ bhante sambahulā saṅghādisesā
āpattiyo āpajjīṃ ekāhapaṭicchannāyo ti evaṃ nāmakitta-
navasena⁹ vā yojanā kātabbā. tattha nāmaṃ duvidham
sañjātisādhāraṇaṃ ca sabbasādhāraṇaṃ ca. tattha saṅghā-
diseso 'ti sañjāti sādhāraṇam.¹⁰ āpatti 'ti sabbasādhāraṇam.
tasmā sambahulā āpattiyo āpajjīṃ ekāhapaṭicchannāyo ti
evaṃ sabbasādhāraṇanāmavasenāpi¹¹ vaṭṭati. idaṃ hi sabbam
pi parivāsādikam vinayakammaṃ vatthuvaseṇa gottavasena

¹ Bp. °dvemāsa°.² Bp. omits °paṭicchannaṃ.³ Bp. paripunṇe.⁴ Bp. omits vatvā.⁵ Bp. tatuttari.⁶ Bp. °vissatṭhiṃ.⁷ Bp. attakāmaṃ.⁸ Bp. °carittaṃ.⁹ Bp. nāmamattavasena.¹⁰ Bp. sajāti°.¹¹ Bp. inserts vattum before vaṭṭati.

nāmasvasena āpattivāsena ca kātum vaṭṭati yeva. tattha sukkavisatṭhī 'ti vatthu c'eva gottañ ca. saṅghādiseso ti nāmañ c'eva āpatti ca. kāyasamsaggo ti vatthu c'eva gottañ ca. saṅghādiseso ti nāmañ c'eva āpatti ca. tattha sukkavisatṭhikāyasamsaggo¹ 'ti ādivacanenāpi² nānavatthukāyo ti vacanenāpi vatthu c'eva gottañ ca gahitaṃ hoti. saṅghādiseso ti vacanenāpi āpattiyo ti vacanenāpi nāmañ c'eva āpatti ca gahitā honti. idha pana ekaṃ āpattiṃ āpajjīṃ sañcetanikaṃ sukkavisatṭhin³ ti nāmaṃ pi vatthugottāni pi gahitān' eva. yathā ca idha pana *ayaṃ Udāyi bhikkhū* 'ti vuttaṃ, evaṃ yo yo āpanno hoti tassa tassa nāmaṃ gahetvā ayaṃ itthannāmo bhikkhū 'ti kammavācā kātabbā. kammavācāpariyosāne tena bhikkhunā mālakasīmāyam eva parivāsaṃ samādiyāmi vattaṃ samādiyāmi 'ti vuttanayen' eva vattaṃ samādātabbaṃ, samādiyitvā tatth' eva saṅghamajjhe⁴ ārocetabbaṃ. ārocentena ca evaṃ ārocetabbaṃ ahaṃ bhante ekaṃ āpattiṃ āpajjīṃ sañcetanikaṃ sukkavisatṭhiṃ⁵ ekāhapaṭicchannaṃ, so 'haṃ saṅghaṃ ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisatṭhiyā ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsaṃ yāciṃ, tassa me saṅgho ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisatṭhiyā ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsaṃ adāsi. so 'haṃ parivasāmi vediyāṃ⁶ ahaṃ bhante, vediyati⁷ 'ti maṃ saṅgho d'āretū 'ti. imaṃ ca pana atthaṃ gahetvā yāya kāyaaci bhāsāya⁸ ārocetum vaṭṭati yeva. ārocetvā sace nikkhipitukāmena⁹ vuttanayen' eva saṅghamajjhe nikkhipitabbaṃ. mālakato bhikkhūsu nikkhantesu ekassa pi santike nikkhipitum vaṭṭati. mālakato nikkhamitvā satīṃ paṭilabhantena saha gacchantassa santike nikkhipitabbaṃ. sace so 'pi pakkhanto aññassa yassa mālakena ārocitaṃ, tassa ārocetvā nikkhipitabbaṃ. ārocentena ca avasāne vediyati¹⁰ 'ti maṃ āyasmā dhāretū 'ti vattabbaṃ.

¹ Bp. °vissatthim kāyasamsaggaṇ.⁶ Bp. vedayāṃ.² Bp. ādinā vaca°.⁷ Bp. vedayati.³ Bp. °vissatthin.⁸ Bp. vācāya.⁴ Bp. saṅghassa.⁹ Bp. °kāmo.⁵ Bp. °vissa° for °visa°, sic passim.¹⁰ Bp. vedayati.

dvinnam ārocentena āyasmantā dhārentū 'ti 'vattabbaṃ. tiṇṇam vā atirekānaṃ vā ārocentena āyasmanto dhārentū 'ti vā saṅgho dhāretū 'ti vā vattabbaṃ. nikkhittakā lato paṭṭhāya pakatattaṭṭhāne tiṭṭhati, sace appabhikkhako vihāro hoti, sabhāgā bhikkhū vasanti. vattaṃ anikkhipitvā vihāre yeva rattipariṅgaho kātabbo. atha na sakkā sodhetuṃ vuttanayen' eva vattaṃ nikkhipitvā paccūsasamaye ekena bhikkhunā saddhiṃ mānattavaṇṇanāyaṃ vuttanayen' eva upacārasīmaṃ atikkamitvā mahāmaggā okkamitvā² paṭicchannaṭṭhāne nisiditvā antoaruṇe yeva vuttanayena vattaṃ samādiyitvā tassa bhikkhuno parivāso ārocetabbo. ārocentena sace navakataro hoti āvuso 'ti vattabbaṃ. sace vuḍḍhataro bhante 'ti vattabbaṃ. sace añño koci bhikkhu kenacid eva karaṇīyena taṃ ṭhānaṃ agacchati, sace esa naṃ³ passati saddaṃ vā 'ssa suṇāti ārocetabbaṃ. anārocentassa ratticchedo ca⁴ hoti vattabhedo ca. atha dvādasahatthaṃ upacāraṃ okkamitvā ajānantass' eva gacchati ratticchedo hoti yeva, vattabhedo pana n'atthi. uggate aruṇe vattaṃ nikkhitabbaṃ. sace so bhikkhu kenacid eva karaṇīyena pakkanto hoti, yaṃ aññaṃ sabbapaṭhamam passati, tassa ārocetvā 'va nikkhipitabbaṃ, sace na kiñci passati vihāraṃ gantvā attanā saddhiṃ gatabhikkhussa santike nikkhipitabban ti Mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero pana yaṃ paṭhamam passati tassa ārocetvā nikkhipitabbaṃ; ayaṃ nikkhittavattassa parihāro ti āha. evaṃ yattakāni divasāni āpatti paṭicchannā hoti, tattakāni tato adhikatarāni vā kukkuccavinodanattāya parivasitvā saṅgham upasaṅkamitvā vattaṃ samādiyitvā mānattaṃ yācitabbaṃ. ayaṃ hi vatte samādinne yeva mānattāraho hoti nikkhittavattena parivuṭṭhattā. anikkhittavattassa pana puna vattasamā-dānakiccaṃ⁵ n'atthi, so hi paṭicchannadivasātikkamen' eva mānattāraho hoti, tasmā tassa mānattaṃ dātabbam eva. idaṃ paṭicchannamānattaṃ nāma. taṃ dentena sace ekāpatti

¹ Bp. omits vattabbaṃ.³ Bp. taṃ.² Bp. okkamma.⁴ Bp. c'eva for ca hoti.⁵ Bp. samādā° for vattasamādā°.

hoti 'pāliyaṃ vuttanayen' eva dātabbaṃ. atha dve vā tisso vā so 'haṃ parivutṭhaparivāso saṅghaṃ dvinnam¹ tissannaṃ āpattinaṃ ekāhapaṭicchannānaṃ chārattaṃ mānattaṃ yācāmi 'ti' parivāse vuttanayen' eva āpattiyo ca divase ca sallakkhetvā yojanā kātabbā. appaṭicchannaṃ āpattiṃ paṭicchannāya āpattiyā samodhānetvāpi dātuṃ vaṭṭati. kathaṃ paṭicchannāya parivāsaṃ² vasitvā ahaṃ bhante ekaṃ āpattiṃ āpajjīṃ sañcetanikaṃ sukkavisaṭṭhiṃ ekāhapaṭicchannaṃ, so 'haṃ saṅghaṃ ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisaṭṭhiyā ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsaṃ yāciṃ, tassa me saṅgho ekissā āpattiyā sañcetanikāya sukkavisaṭṭhiyā ekāhapaṭicchannāya ekāhaparivāsaṃ adāsi, so 'haṃ parivutṭhaparivāso, ahaṃ bhante ekaṃ āpattiṃ āpajjīṃ sañcetanikaṃ sukkavisaṭṭhiṃ appaṭicchannaṃ, so 'haṃ bhante saṅghaṃ tāsaṃ āpattinaṃ sañcetanikānaṃ sukkavisaṭṭhiṃ paṭicchannāya ca appaṭicchannāya ca chārattaṃ mānattaṃ yācāmi 'ti. ath' assa tadanurūpaṃ kammavāca katvāṃ mānattaṃ dātabbaṃ. sace paṭicchannā dve āpattiyo³ appaṭicchannā ekā, paṭicchannānaṃ ca appaṭicchannāya cā 'ti vattabbaṃ. atha paṭicchannā ekā, appaṭicchannā dve, paṭicchannāya ca appaṭicchannānaṃ cā 'ti vattabbaṃ. sace paṭicchannā 'pi dve appaṭicchannā 'pi dve, paṭicchannānaṃ ca appaṭicchannānaṃ cā 'ti vattabbaṃ. sabbattha anurūpaṃ kammavācaṃ katvā mānattaṃ dātabbaṃ. ciṇṇamānattassa, ca tadanurūpaṃ eva kammavācaṃ katvā abbhānaṃ kātabbā. idha pana ekāpattiyasena vuttaṃ. iti yaṃ paṭicchannāya āpattiyā parivāsāvasāne mānattaṃ diyyati, idaṃ paṭicchannamānattaṃ nāma evam ettha eken⁴ eva yojanāmukhena paṭicchannaparivāso ca paṭicchannamānattaṃ ca vuttaṃ ti veditabbaṃ, pakkhamānattaṃ samodhānamānattaṃ ca avasesaparivāsakathāvasāne kathayissāma. suddhantaparivāso samodhānaparivāso 'ti⁵ dve parivāsā avasesā.

¹ Bp. āpattinaṃ.³ Bp. omits āpattiyo.² Bp. ekāhaparivāsaṃ.⁴ Bp. ekeken.⁵ Bp. inserts hi after 'ti.

tattha suddhantaparivāso nāma parato adhammikamānattacāravasāne tena kho pana samayena aññataro bhikkhu sambahulā saṅghādisēsā āpattiyo āpanno hoti, āpattipariyantam na jānāti rattipariyantam na jānāti 'ti imasmiṃ vatthusmiṃ anuññātaparivāso. so duvidho cūlasuddhanto mahāsuddhanto ti. duvidho 'pi c'esa rattiparicchedam sakalam vā ekaccam vā ajānantassa ca asavantassa ca tattha vematikassa ca dātabbo. āpattipariyantam pana ettakā aham āpattiyo āpanno homi 'ti jānātu vā mā vā, akāraṇam etaṃ appamāṇam¹. tattha yo upasampadato paṭṭhāya anulomakkamena vā ārocitadivasato paṭṭhāya paṭilomakkamena vā asukaṇ ca asukaṇ ca divasaṃ vā pakkhaṃ vā māsam vā saṃvaccharaṃ vā tava suddhabhāvaṃ jānāsi 'ti pucchiyamāno 'pi² āma bhante jānāmi ettakaṃ nāma kālam aham suddho ti vadati, tassa dinno suddhantaparivāso cūlasuddhanto 'ti vuccati. tam gahetvā parivasantena, yattakaṃ kālam attano suddhabhāvaṃ³ jānāti, tattakaṃ apanetvā avasesaṃ māsam vā dvemāsaṃ vā parivasitabbam. sace māsamattam asuddho 'mhi 'ti sallakkhetvā parivāsaṃ⁴ aggahesi, parivasanto 'va⁵ puna aññaṃ māsam sarati. tam pi māsam parivasitabbam eva. puna parivāsadānakiccaṃ n'atthi. atha dvemāsaṃ asuddho 'mhi 'ti sallakkhetvā parivāsaṃ⁴ aggahesi, parivasanto ca māsamattam eva⁶ asuddho 'mhi 'ti sannipphānaṃ karoti. māsam eva parivasitabbam. puna parivāsadānakiccaṃ n'atthi. ayaṃ hi suddhantaparivāso nāma uddham pi ārohati heṭṭhā 'pi orohati, idam assa lakkhaṇam. aññaṃmiṃ pana āpattivuṭṭhāne idam lakkhaṇam. yo appaṭicchannaṃ āpattiṃ paṭicchannā 'ti vinayakammaṃ karoti, tass' āpatti vuṭṭhāti. yo pana⁷ paṭicchannaṃ āpattiṃ appaṭicchannā 'ti vinayakammaṃ karoti, tass' āpatti⁸ na vuṭṭhāti. acirapaṭicchannaṃ cirapaṭicchannā 'ti⁹ karoti, tassāpi vuṭṭhāti. cirapaṭicchannaṃ

¹ Bp. omits this.⁶ Bp. evāhaṃ.² Bp. omits 'pi.⁷ Bp. omits pana.³ Bp. suddhīm.⁸ Bp. omits āpattiṃ.⁴ Bp. omits tūsisasam.⁹ Bp. tassa for tass'āpatti.⁵ Bp. ca for 'va. first.¹⁰ Bp. inserts vinayakammaṃ after 'ti.

acirapaṭicchannā 'ti karoti,¹ tassāpi na vuṭṭhāti. ekam² āpajjitvā sambahulā 'ti karoti¹, tassāpi vuṭṭhāti ekam vinā sambahulānaṃ abbhāvato. sambahulā pana āpajjitvā ekam āpajjin ti karoti¹, tassā 'pi na vuṭṭhāti. yo pana yathāvuttena anulomapāṭilomanayena pucchiamāno 'pi rattipariyantam na jānāti na³ sarati vematiko vā hoti, tassa dinno suddhantaparivāso mahāsuddhanto ti vuccati. tam parivāsam⁴ gahetvā gahitadivasato paṭṭhāya yāva upasampadadivaso, tāva rattiyō gaṇetvā parivasitabbaṃ. ayaṃ uddham nārohati heṭṭhā pana orohati. tasmā sace parivasanto rattiparicchede sannipṭhānaṃ karoti māsō vā saṃvaccharo vā mayham āpannassā ti, māsam vā saṃvaccharam vā parivasitabbaṃ. parivāsayaṇadānakkhaṇaṃ pan' ettha parato pāliyaṃ āgatanayen' eva veditabbaṃ. kammavācāpariyosāne vattasamādānamānattaabbhānāni vuttanayān' eva. ayaṃ suddhantaparivāso nāma.

samodhānaparivāso nāma tividho hoti odhānasamodhāno agghasamodhāno missakasamodhāno ti. tattha odhānasamodhāno nāma antarā āpattim āpajjitvā paṭicchādentassa parivuṭṭhadivase odhunitvā makkhetvā purimāya āpattiyā mūladivasapariicchede pacchā āpannāpattim⁵ samodahitvā dātabbaparivāso vuccati. so parato tena hi bhikkhave saṅgho Udāyim bhikkhum antarā ekissā āpattiyā saṅcetanikāya sukkavisatṭhiyā pañcāhapaṭicchannāya mūlāya paṭikassitvā purimāya āpattiyā samodhānaparivāsam detū 'ti ito paṭṭhāya vitthārato pāliyam eva āgato. ayaṃ pan' ettha vinicchayo. yo paṭicchannāya āpattiyā parivāsam gahetvā parivasanto vā mānattāraho vā mānattam caranto vā abbhānāraho vā aññaṃ āpattim āpajjitvā purimāya āpattiyā samā vā ūnakatarā⁶ vā rattiyō paṭicchādeti, tassa mūlāya paṭikassanena te parivuṭṭhadivase ca mānattaciṇṇadivase ca sabbe odhunitvā adivase katvā pacchā āpannāpattim mūlāpattiyam samodhāya parivāso dātabbo. tena sace

¹ Bp. karontassa for 'karoti, tassā- 4 Bp. omis this.

² Bp. add āpattim.

pi'. 5 Bp. āpannam āpattim.

³ Bp. n'eva

⁶ Bp. ūnatarā.

mūlāpatti pakkhapaṭicchannā antarāpatti ūnapakkhapaṭicchannā,¹ puna pakkham eva parivāso parivasitabbo. athāpi antarāpatti pakkhapaṭicchannā, pakkham eva parivasitabbam. eten' upāyena yāva saṭṭhivassapaṭicchannā mūlāpatti tāva vinicchayo veditabbo. saṭṭhivassāni parivasitvā mānattāraho hutvā 'pi hi ekadivasam antarāpattiṃ paṭicchadetvā puna saṭṭhivassāni parivāsāraho hoti. sace pana antarāpatti mūlāpattito atirekapaṭicchannā hoti tattha kiṃ kātābhan ti vutte, Mahāsumatthero āha atekiccho ayam puggalo atekiccho nāma āvikārāpetvā vissajjetabbo ti. Mahāpadumatthero pan' āha kasmā atekiccho nāma, nanu ayam Samuccayakkhandhako nāma buddhānam ṭhitakālasadiso, āpatti nāma paṭicchannā vā hotu appaṭicchannā vā samā vā² ūnakatarā vā atirekapaṭicchannā vā 'pi³ vinayadharassa kammavācam yojitum⁴ samatthabhāvo yev' ettha pamāṇam, tasmā yā antarāpatti⁵ atirekapaṭicchannā hoti, tam mūlāpattiṃ katvā tattha itaram samodhāya parivāso dātabbo 'ti. ayam odhānasamodhāno nāma.

agghasamodhāno nāma sambahulāsu āpattisu yā ekā vā dve vā tisso vā sambahulā vā āpattiyo sabbacirapaṭicchannāyo tāsam agghena samodhāya tāsam rattiparicchavedasena avasesānam ūnakatarapaṭicchannānam⁶ āpattīnam parivāso diyyatī. ayam vuccatī agghasamodhāno nāma.⁷ so⁸ parato *tena kho pana samayena aññatara bhikkhu sambahulā saṅghādisesā āpattiyo āpanno hoti, ekā āpatti ekāhapaṭicchannā ekā āpatti dvīhapaṭicchannā* 'ti ādinā nayena pāḷiyam āgato yeva. yassa pana satam āpattiyo dasāhapaṭicchannā aparā pi⁹ satam āpattiyo *dasāhapaṭicchannā* 'ti evam dasakkhattum katvā āpattisahassam divasasatam paṭicchannam hoti, tena kiṃ kātābhan ti. sabbā¹⁰ samodahitvā dasadivase parivasitabbam. evam eken' eva dasāhena divasasatam pi parivasitabbam¹¹

¹ Bp. ūnapakkha°.⁶ Bp. ūnatara°.² Bp. samakaūnakatarā for samā vā ūnakatarā vā.⁷ Bp. omits nāma.⁸ Bp. so pi.³ Bp. omits 'pi.⁹ Bp. aparam pi.⁴ Bp. yojetum.¹⁰ Bp. sabbam.⁵ Bp. omits this.¹¹ Bp. °sitam.

eva hoti. vuttam pi c'etaṃ : dasasataṃ dasasataṃ ratti-
sataṃ āpattiyo chādayitvāna,

dasarattiyo vasitvāna muñceyya pārivāsiko,

pañhā m'esā kusalehi cintitā 'ti.

ayaṃ agghasamoddhāno nāma.

missakasamoddhāno nāma, yo nānavatthukāyo¹ āpattiyo
ekato katvā diyyati. tatrāyaṃ nayo ; ahaṃ bhante sam-
bahulā saṅghādisesā āpattiyo āpajjaṃ ekaṃ sukkavisaṭṭhiṃ
ekaṃ kāyasaṃsaggaṃ ekaṃ duṭṭhullavācam² ekaṃ attakā-
maṃ ekaṃ sañcaritaṃ ekaṃ kuṭikāraṃ ekaṃ vithārakāraṃ
ekaṃ duṭṭhadosaṃ ekaṃ aññabhāgiyaṃ ekaṃ saṅghabhe-
dakaṃ³ ekaṃ bhedaṇuvattakaṃ ekaṃ dubbacaṃ ekaṃ
kuladūsakaṃ, so 'ham bhante saṅghaṃ tāsāṃ āpattinaṃ
amodhānaparivāsaṃ yācāmi 'ti tikkhattuṃ yācāpetvā tad
anurūpāya kammavācāya parivāso dātabbo. ettha ca
saṅghādisesā āpattiyo āpajjiṃ nānavatthukāyo ti pi saṅghā-
disesā āpattiyo āpajjiṃ iti pi evaṃ pubbe vuttanayen' eva
vatthuvaseṇa pi gottavaseṇa pi nānavaseṇa pi āpatti-
vaseṇa pi yojetvā kammaṃ⁴ kātuṃ vaṭṭati yeva⁵. ayaṃ
missakasamoddhāno nāma⁶. sabbaparivāsakammavācā-
vasāne pana nikkhattānikkhittavattādikathā purimanayen
eva veditabbā.

PARIVĀSAKATHĀ NIṬṬHITĀ

Idāni yaṃ vuttaṃ pakkhamānattaṃ ca samodhāna-
mānattaṃ ca avasesaparivāsakathāvasāne⁷ kathayissāmā. 'ti
tass' okāso sampatto tasmā vuccati. pakkhamānattan ti
bhikkhuniyā dātabbamānattaṃ. tam pana paṭichannāya
pi appaṭicchannāya pi āpattiyā aḍḍhamāsaṃ eva dātabbaṃ.
vuttaṃ h' etaṃ bhagavatā⁸ garudhammaṃ ajjhāpannāya
bhikkhuniyā ubhato saṅghe pakkhamānattaṃ caritabban ti.
taṃ pana bhikkhunihi attano sīmaṃ sodhetvā vihārasīmāya

¹ Bp. °tthukā.

² Bp. °rittam.

³ Bp. °bhedaṃ.

⁴ Bp. kammavācam.

⁵ Bp. omits eva.

⁶ Bp. omits nāma.

⁷ Bp. avasesaṃ pari°.

⁸ Bp. omits bhagavatā.

vā vihārasimam sodhetum asakkontihi khaṇḍasīmāya¹ vā sabbantimena paricchena catuvaggaṃ gaṇaṃ sannipātāpetvā dātabbam. sace ekā āpatti hoti ekissā vasena, sace dve vā tisso vā sambahulā vā ekavattthukā vā nānāvatthukā vā tāsam tāsam vasena, vatthugottanāma-āpattisu yaṃ yaṃ icchati taṃ taṃ ādāya yojanā kātabbā. tatr' idaṃ ekāpattivasena mukhamattadassanaṃ. tāya āpannāya bhikkhuniyā bhikkhunisaṅghaṃ upasaṅkamitvā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ karitvā vuḍḍhānaṃ bhikkhunīnaṃ pāde vanditvā ukkuṭikaṃ nisiditvā añjaliṃ paggahe tvā evaṃ assa vacanīyā² ahaṃ ayye ekaṃ āpattiṃ āpajjiṃ gāmantaraṃ, sāhaṃ ayye saṅghaṃ³ ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ yācāmi 'ti. evaṃ tikkhattum yācāpetvā byattāya bhikkhuniyā paṭibālāya saṅgho nāpetabbo. suṇātu me ayye saṅgho, ayaṃ itthannāmā bhikkhunī ekaṃ āpattiṃ āpajji gāmantaraṃ, sā saṅghaṃ ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ yācati. yaḍi saṅghassa pattakallaṃ, saṅgho itthannāmāya bhikkhuniyā ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ dadeyya, esā natti. suṇātu me ayye saṅgho. ayaṃpedutiyaṃ pi tatiyaṃ pi etaṃ atthaṃ vadāmi. suṇātu me ayye saṅgho,pedeti. dinnam saṅghena itthannāmāya bhikkhuniyā ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ, khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evaṃ etaṃ dhārayāmi 'ti. kammavācāya⁴ pariyoṣāne vattaṃ samādiyitvā bhikkhumānattakathāya vuttanayen' eva saṅghassa ārocetvā nikkhattavattaṃ vasitukāmāya tatth' eva saṅghamajjhe vā pakkantāsu bhikkhunīsu ekāya⁵ bhikkhuniyā vā dutiyikāya vā santike vuttanayen' eva nikkhipitabbaṃ. aññissā pana āgantukāya santike ārocetvā nikkhipitabbaṃ. nikkhattakālato paṭṭhāya pakatattaṭṭhāne tiṭṭhati. puna samādiyitvā aruṇaṃ utthāpentiyā pana bhikkhunīnaṃ yeva santike vasitum na labbhati⁶. ubhato saṅghe pakkhamānattaṃ

¹ Bp. khandha°.² Bp. °nīyo.³ Bp. omits this.⁴ Bp. °vācā.⁵ Bp. eka.⁶ Bp. labhati.

caritabban ti hi vuttaṃ. tasmā assā ācariyupajjhāyāhi vihāraṃ gantvā saṅgāhakapakkhe t̥hito eko mahāthero vā dhammakathiko vā bhikkhu vattabbo ekissā bhikkuniyā vinayakammaṃ kātabbaṃ¹ atthi, tatra no ayya² cattāro bhikkhū pesethā 'ti. saṅgahaṃ akātuṃ na labbhati, pesessāmā³ 'ti vattabbaṃ. catūhi pakatattabhikkhunīhi mānattacāriniṃ gahetvā⁴ antoarūṇe yeva nikkhamitvā gāmūpacārato dve leḍḍupāte atikkamitvā mahāmagga⁵ okkamma gumbā⁶ 'ti ādihi paṭicchannaṭṭhāne nisīditabbaṃ. viharūpacārato 'pi dve leḍḍupātā atikkamitabbā catūhi pakatattabhikkhūhi pi tattha gantabbaṃ. gantvā ca⁷ pana bhikkunīhi saddhiṃ na ekaṭṭhāne nisīditabbaṃ paṭikkamitvā avidūre⁸ ṭhāne nisīditabban⁹ ti Kurundiyam vuttaṃ. Mahāpaccariyādīsu⁹ pana bhikkhunīhi pi byattaṃ ekaṃ vā dve vā upāsikāyo bhikkhūhi pi ekaṃ vā dve vā upāsake attarakkhanatthāya gahetvā¹⁰ gantabban ti vuttaṃ. Kurundiyam yeva¹¹ bhikkhunūpassayassa ca bhikkhuvihārassa¹¹ ca upacāraṃ mañcitum vaṭṭati 'ti vuttaṃ. gāmassā ti na vuttaṃ. evaṃ nisinnesu¹² bhikkhūsu ca bhikkhunīsu ca, tāya bhikkhuniyā mānattaṃ samādiyāmi vattaṃ samādiyāmi 'ti vattaṃ samādiyitvā bhikkhunīsaṅghassa tāva evaṃ ārocetabbaṃ ahaṃ ayye ekaṃ āpattiṃ āpajjiṃ gāmantaraṃ, sāhaṃ saṅghaṃ ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ yāciṃ. tassā¹³ me saṅgho ekissā āpattiyā gāmantarāya pakkhamānattaṃ adāsi. sāhaṃ pakkhamānattaṃ carāmi vediyāmi¹⁴ ahaṃ ayye, vediyati¹⁴ 'ti maṃ saṅgho dhāretū 'ti. tato bhikkhusaṅghassa santike gantvā evaṃ ārocetabbaṃ ahaṃ ayyā ekaṃ āpattiṃ āpajjiṃ gāmantaraṃ,pevediyāmi¹⁴ ahaṃ ayyā, vediyati¹⁴ 'ti maṃ

¹ Bp. kattabbaṃ.⁸ Bp. avidūratthāne.² Bp. ayyā.⁹ Bp. °tabbaṃ. Kurundi-Mahāpaccariṣu.³ Bp. pesissāmī.⁴ Bp. *inserts* bhikkhunīṃ *before* gahetvā.¹⁰ Bp. *adds* vā.⁵ Bp. mahāmaggamhā.¹¹ Bp. yeva ca bhikkhunupassayassa ca viharassa.⁶ Bp. gumbavati *for* gumbā 'ti.¹² Bp. *adds* pana.⁷ Bp. *omits* ca.¹³ Bp. tassa.¹⁴ Bp. veda° *for* vedi°.

saṅgho dhāretū 'ti. idhā 'pi yāya kāyaci bhāsāya¹ āroce tuṃ
vaṭṭati. āroce tvā² bhikkhunisaṅghassa' eva santike nisīdi-
tabbaṃ. ārocitakālato paṭṭhāya bhikkhūnaṃ gantuṃ
vaṭṭati. sace sāsāṅkaṃ³ hoti, bhikkhuniyo tatth' eva
ṭhānaṃ paccāsimsan⁴ ti ṭhātabbaṃ. sace añño bhikkhu
vā bhikkhunī vā taṃ ṭhānaṃ eti, passantiyā āroce tabbaṃ.
no ce āroce ti ratticchedo ca⁵ vattabhedo⁶ dukkaṭaṇ ca. sace
ajānantiyā evaṃ upacāraṃ okkamitvā gacchati, ratticchedo
'va hoti na vattabhedo⁶ dukkaṭaṃ. sace bhikkhuniyo upaj-
jhāyādinaṃ vattakaraṇatthaṃ pageva vā⁷ gantukāmā hon-
ti, rattivippavāsagaṇaohāya na gāmantarāpattirakkhanatthaṃ
ekaṃ bhikkhuniṃ ṭhapetvā gantabbaṃ. tāya aruṇe uṭṭhite
tassā santike vattaṃ nikkhipitabbaṃ eten' upāyena
akhaṇḍā pañca dasa rattiyo mānattaṃ caritabbaṃ. anikkhi-
ttavattāya pana Parivāsakkhandhake⁸ vuttanayen' eva
sammā vattitabbaṃ. ayaṃ pana viseso. āgantukassa āro-
cetabban ti ettha. yattakā purebhattaṃ vā pacchābhattaṃ
vā taṃ gāmaṃ bhikkhū vā bhikkhuniyo vā āgacchanti,
sabbesaṃ āroce tabbaṃ. anārocentiyā ratticchedo c'eva⁹ vat-
tabhedo¹⁰ dukkaṭaṇ ca. sace 'pi rattiṃ koci bhikkhu taṃ
gāmupacāraṃ okkamitvā gacchati, ratticchedo hoti yeva.
ajānanapaccayā pana vattabhedato muccati. Kurundiya-
disu¹¹ pana anikkhittavattaṃ¹² bhikkhūnaṃ vuttanayen'
eva kathetabban ti vuttaṃ. taṃ parivāsavattādinaṃ upa-
cārasīmāya paricchinnattā yuttataraṃ dissati. uposathe
āroce tabbaṃ. pavāraṇāya āroce tabbaṃ. catunnaṃ bhik-
khūnaṇ ca bhikkhunīnaṇ ca devasikaṃ āroce tabbaṃ. sace
bhikkhūnaṃ tasmaṃ gāme bhikkhācāro sampajjati, tehi¹³
catūhi bhikkhūhi tatth' eva gantabbaṃ. no ce sampajjati,
aññatra caritvāpi tatra āgantvā attānaṃ dassetvā gāntabbaṃ.

¹ Bp. vācāya.² Bp. adds ca.³ Bp. sāsāṅkā.⁴ Bp. °sisan.⁵ Bp. c'eva.⁶ Bp. °bheda.⁷ Bp. omits vā.⁸ Bp. Pārivāsika°.⁹ Bp. ca for c'eva.¹⁰ Bp. °bheda.¹¹ Kurundiādīsu.¹² Bp. °vatta.¹³ Bp. omits tehi catūhi bhikkhūhi.

bahigāme vā saṅketaṭṭhānaṃ kātappaṃ asukasmiṃ nā-
maṭṭhāne amhe passasī 'ti. tāya saṅketaṭṭhānaṃ gantvā
ārocetappaṃ. saṅketaṭṭhāne adisvā vihāraṃ gantvā āro-
cetappaṃ. vihāre sabbabhikkhūnaṃ ārocetappaṃ. sace sab-
besaṃ na sakkā¹ hoti ārocetuṃ, bahiupacārasīmāya ṭhatvā
bhikkhuniyo pesetabbā. tāhi ānītanaṃ catunnaṃ bhikkhū-
naṃ ārocetappaṃ. sace vihāro dūro hoti sāsanko ca,²
upāsake ca upāsikāyo ca gahetvā gantappaṃ. sace pan'
āyaṃ ekā vasati, rattivippavāsaṃ āpajjati, tasmā tassā³
ekā pakatattā bhikkhunī sammannitvā dātabbā ekacchanne
vasanattāya. evaṃ akhaṇḍaṃ mānattaṃ caritvā vīsati-
gaṇe bhikkhusaṅghe⁴ vuttanayen' eva abbhānaṃ kātappaṃ.
sace mānattaṃ caramānā antarāpattiṃ āpajjati, mūlāya
paṭikassitvā tassā āpattiyā mānattaṃ dātabban ti Kurun-
diyaṃ vuttaṃ. idaṃ pakkhamānattaṃ nāma.

samodhānamānattaṃ pana tividhaṃ hoti odhānasamodhā-
naṃ agghasamodhānaṃ missakasamodhānaṃ ti. tattha yad
etaṃ parato Udāyittherassa pañcāhapaṭicchannāya āpattiyā
parivāsaṃ parivasantassa parivāse ca mānattārahaṭṭhāne ca
antarāpattiṃ āpajjitvā mūlāya paṭikassitassa *tena hi bhikkha-
ve saṅgho Udāyissa bhikkhuno tissannaṃ āpattīnaṃ chārattaṃ
mānattaṃ detū* 'ti mānattaṃ anuññātaṃ idaṃ odhānasamo-
dhānaṃ nāma. idaṃ hi punappunaṃ mūlāya paṭikassanena
parivuṭṭhadivase odhunitvā purimāpattihi saddhiṃ samo-
dhāya dinnā, tasmā odhānasamodhānaṃ ti vuccati. Kurun-
diyaṃ pana samodhānaparivāsaṃ vuṭṭhassa dātabbamā-
nattaṃ⁵ samodhānamānattan ti vuttaṃ. taṃ pi tena pariyā-
yena yujjati. agghasamodhānaṃ pana missakasamodhānaṃ
ca agghasamodhānamissakasamodhānaparivāsāvasāne dātab-
bamānattam eva vuccati. taṃ parivāsakammavācā iusārena
yojetvā dātabbaṃ. ettāvataṃ yaṃ vuttaṃ *tena hi bhikkhave
saṅgho Udāyissa bhikkhuno ekissā āpattiyā sancetanikāya
sukkavisatṭhiyā ekāhapaṭicchannāya ekāhāparivāsaṃ detū* 'ti

¹ Bp. sakkā na.³ Bp. tasmā 'ssā.² Bp. omits ca.⁴ Bp. bhikkhunisāṅghe.⁵ Bp. dātabbaṃ mānattaṃ.

ādinā nayena pāliyaṃ anekehi ākārehi parivāso ca mānattañ
 ca vuttaṃ, tassa yasmā āgatāgataṭṭhāne evaṃ¹ vinicchayo
 vuccamāno pāliyaṃ² viya ativitthāraṃ āpajjati, na ca sakkā
 hoti sukhena pariggahetuṃ, tasmā taṃ³ samodhānetvā
 idh' eva dassessāmā 'ti, tad idaṃ atthato sampāditam hoti.
 idāni yā tāva ayaṃ appaṭicchannāya ekissā āpattiyā vasena
 pāli vuttā sā uttānatthā 'va. tato paraṃ dvīhatīhacatūha-
 pañcāhapaṭicchannānam vasen'⁴ eva pāliyaṃ vatvā pañcāha-
 paṭicchannāya parivāsato paṭṭhāya antarāpatti dassitā.
 yasmā pana taṃ āpattiṃ āpanno mūlāya paṭikassanāraho
 nāma hoti, tasmā 'ssa tattha mūlāya paṭikassanaṃ anuññātaṃ.
 sace pana nikkhittavatto āpajjati, mūlāya paṭikassanāraho
 na hoti. kasmā. yasmā na so parivasanto āpanno paka-
 tattaṭṭhāne ṭhito āpanno, tasmā tassā āpattiyā visuṃ mā-
 nattaṃ caritabbaṃ. sace paṭicchannā hoti parivāso 'pi
 vasitabbo, yañ c'etaṃ mūlāya paṭikassanaṃ vuttaṃ, tasmiṃ
 kate parivuṭṭhādivasā makkhitā 'va⁵ honti. iti parivāse
 antarāpattiṃ dassetvā puna mānattārahassa antarāpattiṃ
 dassetvā mūlāya paṭikassanaṃ vuttaṃ. tasmiṃ hi⁶ kate,
 parivuṭṭhādivasā makkhitā 'va honti. tato parivuṭṭhapari-
 vāsassa tāsāṃ tissannaṃ pi āpattiṃ samodhānamānattaṃ
 dassitaṃ. tato mānattacārikassa antarāpattiṃ dassetvā
 mūlāya paṭikassanaṃ vuttaṃ. tasmiṃ pana paṭikassane
 kate, mānattaciṇṇādivasāpi parivuṭṭhādivasāpi makkhitā
 'va honti. tato abbhānārahassa antarāpattiṃ dassetvā mūlāya
 paṭikassanaṃ vuttaṃ. tasmiṃ pi kate, sabbe te parivāsa-
 mānattaciṇṇādivasā⁷ makkhitā 'va honti. tato paraṃ sabbā
 antarāpattiyo yojetvā abbhānakammaṃ dassitaṃ. evaṃ
 paṭicchannavāre ekāhapaṭicchannādivasena pañcaantarā-
 pattiṃ⁸ vasena catasso ti nava kammavācā dassitā honti.
 tato paraṃ pakkhapaṭicchannāya āpattiyā anto parivāsato
 paṭṭhāya pañcāhapaṭicchannāya antarāpattiyā vasena samo-
 dhānaparivāso ca samodhānamānattañ ca dassitaṃ. ettha ca

¹ Bp. *omits* evaṃ.² Bp. pāli.³ Bp. naṃ.⁴ Bp. vasena pāliṃ.⁵ Bp. *omits* 'va.⁶ Bp. pi *for* hi.⁷ Bp. *omits* this.⁸ Bp. °āpatti.

mānattacārikamānattārahakāle 'pi āpannāya āpattiya mūlāya paṭikassane kate mānattaciṇṇadivasāpi parivāsapari-vuṭṭhadivasāpi sabbe makkhitā 'va honti. kasmā. yasmā paṭicchannā antarāpatti. ten' eva vuttaṃ mūlāya paṭikassitvā purimāya āpattiya samodhānaparivāsaṃ datvā chārattaṃ mānattaṃ detū 'ti. tato paraṃ sabbā¹ antarāpattiyo yojetvā abbhānakammaṃ dassetvā sañcetanikāya² sukka-visatṭhiya³ vatthum⁴ niṭṭhāpitaṃ. tato ekāpattimūlakaṃ ca āpattivaḍḍhanakaṃ cā 'ti dve naye dassetvā agghasamodhānaparivāso dassito. tato sañcicca anārocitāpattivatthum dassetvā asañcicca ajānanaasaraṇavematikabhāvehi anārocitāya āpattiya pacchā lajjidhamme⁵ vā jānanaasaraṇanibbematikabhāvesu⁶ vā uppannesu pi⁷ yaṃ kātappaṃ, taṃ dassetuṃ idha pana bhikkhave 'ti ādinā nayena pāli ṭhapitā. tato ajānanaasaraṇavematikapāṭicchannānaṃ⁸ appaṭicchannabhāvaṃ dassetuṃ tath' eva pāli ṭhapitā. tato dvinnam āpattinaṃ dve māsapaṭicchannānaṃ ekamāsaparivāsaya-canavatthum dassetvā asañcicca ajānanaasaraṇavematikabhāvehi anārocite itarasmiṃ māse pacchā lajjidhammādīsu⁹ uppannesu yaṃ kātappaṃ, taṃ dassetuṃ ajānanaasaraṇavematikapāṭicchannassa ca appaṭicchannabhāvaṃ⁹ dassetuṃ purimanayen' eva pāli ṭhapitā. tato āpattiṭṭhantaṃ na jānāti rattipariyantaṃ na jānāti 'ti ādinā nayena suddhanta-parivāso dassito. tato paraṃ pārivāsikaṃ ādiṃ katvā vibbhamitvā puna upasampannā¹⁰ 'ti ādisu paṭipattidassanattam pāli ṭhapitā. tattha anlarā sambahulā sanghādisesā¹¹ āpattiyo āpajjati parimāṇāyo¹² appaṭicchannāyo ti ādisu āpatti-paricchedavasena parimāṇāyo c' eva appaṭicchannāyo cā 'ti attho.

¹ Bp. pacchā for sabbā.² Bp. omits this.³ Bp. °vissatṭhi.⁴ Bp. vatthu.⁵ Bp. lajji°.⁶ Bp. nāpasaraṇa°.⁷ Bp. omits pi.⁸ Bp. °pariccha°.⁹ Bp. āpannabhāvaṃ.¹⁰ Bp. °pannādīsu.¹¹ Bp. omits this.¹² Bp. parimāṇā.

pacchimasmiṃ āpattikkhandhe 'ti eko 'va so āpattikkhandho. *pacchā chāditattā* pana *pacchimasmiṃ āpattikkhandhe* 'ti vuttaṃ. *purimasmiṃ* ti etthāpi es' eva nayo.

vavatthitā sambhinnā 'ti sabhāgavisabhāgānam ev' etaṃ pariyāyavacanam.

tato paraṃ yo paṭicchādeti, tasmim paṭipattidassanattam *dve bhikkhū* 'ti ādi vuttaṃ. *tattha missakan* ti thullaccayādihi missakam. *suddhakan* ti saṅghādisesaṃ vinā lahuḁāpattikkhandham eva.

tato paraṃ avisuddhavisuddhabhāvadassanattam *idha pana bhikkhave bhikkhu sambahulā saṅghādisesā* 'ti ādi vuttaṃ. *tattha byañjanato vā adhippāyato vā anuttānam nāma kiñci* n' atthi. *tasmā taṃ* ca ito pubbe avuttaṃ ca sabbaṃ pāliyanusāren¹ eva veditabban ti.

SAMUCCAYAKKHANDHAKAVANṆANĀ NITṬHITĀ

SAMATHAKKHANDHAKAVANṆANĀ

Samathakkhandhake. *adhammavādī puggalo* ti ādini cha mātikāpadāni nikkhipitvā *adhammavādī puggalo dhammavādī puggalaṃ saññāpeti* 'ti ādinā nayena vitthāro vutto. *tattha saññāpeti* 'ti kāraṇapaṭirūpakāni vacanāni² vatvā paritosetvā jānāpeti. *nijjhāpeti* 'ti yathā so taṃ atthaṃ nijjhāpeti³ oloketi, evaṃ karoti. *pekkheti⁴ anupekkheti* 'ti yathā so taṃ atthaṃ pekkheti⁵ c' eva punappunam ca pekkheti⁵, evaṃ karoti. *dasseti anudasseti* 'ti tesaṇño eva pariyāyavacanāni. *adhammena vūpasamati* 'ti yasmā so adhammam eva *ayaṃ dhammo* ti ādinā nayena taṃ⁶ mohetvā dasseti, tasmā adhammena vūpasamati nāma. *dhammena vūpasamati* 'ti yasmā dhammavādi dhammam eva *ayaṃ dhammo* ti ādinā nayena amohetvā dasseti, tasmā dhammena vūpasamati nāma.

¹ Bp. pāliyanusāren'.

² Bp. omits this.

³ Bp. nijjhāyati.

⁴ Bp. pekkhati anupekkhati.

⁵ Bp. pekkhati.

⁶ Bp. omits taṃ.

pañc' imāni bhikkhave dhammikāni sativinayassa dānāni t'i ettha suddhassa anāpattikassa dānaṃ ekaṃ 'anuvaditassa dānaṃ ekaṃ yācitassa dānaṃ ekaṃ saṅghena dānaṃ ekaṃ dhammena samaggena¹ dānaṃ ekaṃ ti evaṃ pañca. etāni pana ekekaāṅgavasena na labbhanti. tasmā desanāmattam ev' etaṃ. pañcaṅgasamannāgataṃ pana sativinayadānaṃ dhammikan² ti ayam ettha attho. tattha ca *anuvadanti* 'ti codenti. sesaṃ uttānam eva. ayam pana sativinayo khīṇasavass' eva dātabbo na aññassa antamaso anāgāmino 'pi. so ca kho aññena codiyamānass' eva na acodiyamānassa. dinne ca pana tasmim codakassa kathā na rūhati. codento 'pi ayam khīṇāsavo sativinayaladdho³ ko tuyhaṃ kathaṃ gahessati 'ti apasādetabbataṃ āpajjati.

*bhāsita-parikantaṃ*⁴ ti vācāya bhāsitaṃ kāyen' eva parikantaṃ⁵ parikkamitvā⁶ katan ti attho. *saratāyasmā evarūpaṃ*⁷ *āpattiṃ āpajjitā* 'ti ettha saratu āyasmā evarūpaṃ⁷ āpattiṃ āpajjitā āyasmā evarūpiyā āpattiyā 'ti ayam attho. āpajjitvā 'ti vā pāṭho. tass' attho paṭhamam āpajjitvā pacchā taṃ āpattiṃ saratu⁸ āyasmā 'ti.

yebhuyyasikāya vūpasametun ti ettha yassā kiriyāya dhammavādino bahutarā esā yebhuyyasikā nāma. adhammika-salākagāhesu⁹.

oramattakan ti parittaṃ appamattakaṃ bhaṇḍanamattam eva. *na ca gatigatan* ti dve tayo āvāse na gataṃ tattha tatth' eva vā dvattikkhattuṃ avinicchitaṃ. *na ca saritasāritan* ti dvattikkhattuṃ tehi bhikkhūhi sāyaṃ saritaṃ vā aññehi sāritaṃ vā na hoti. *jānāti* 'ti salākaṃ gāhento jānāti adhammavādino¹⁰ bahutarā¹¹ ti. *app' eva nāma* 'ti iminā nihārena salākāya gāhiyamānāya app' eva¹² nāma adhammavādino bahutarā assū 'ti ayam assa ajjhāsayo hoti. apāreṣu pi dvīsu padesu¹² es' eva nayo. *adhammena gaṇhanti*

¹ Bp. samagga.² Bp. dhammakamman.³ Bp. °vinayaṃ laddho.⁴ Bp. °parikkatan.⁵ Bp. parikkamantaṃ.⁶ Bp. °metvā.⁷ Bp. °rūpiṃ.⁸ Bp. saratu.⁹ Bp. °kaggāhesu.¹⁰ Bp. °vādi.¹¹ Bp. api for app'eva.¹² Bp. omits padesu.

'ti adhammavādino evaṃ mayā bahutarā¹ bhavissāmā 'ti dve dve salākāyo gaṇhanti. *vaggā gaṇhanti* 'ti dve dhamma-vādino ekaṃ dhammavādisalākaṃ gaṇhanti evaṃ dhamma-vādino na bahutarā¹ bhavissanti 'ti maññamānā. *na ca yathādiṭṭhiyā gaṇhanti* 'ti dhammavādino hutvā balavapakkaṃ bhavissāmā 'ti adhammavādisalākaṃ gaṇhanti. dhammikasalākagāhesu ayam ev' attho parivattetvā² veditabbo. evaṃ salākaṃ gāhetvā sace bahutarā dhammavādino honti yathā te vadanti evaṃ taṃ adhikaraṇaṃ vūpasametabbaṃ, evaṃ yebhuyyasikāya vūpasantaṃ hoti. ayam ettha saṅkhepo. vitthāro pana parato 'pi āgamissati.

asuci 'ti asucihi kāyavacīkammehi samannāgato. *alajji* 'ti saṅcicca āpajjanādinaṃ alajjilakkhaṇena samannāgato. *sānuvādo* 'ti saupavādo. iti imesaṃ ca tiṇṇaṃ aṅgānaṃ vasena tiṇi kārāṇāni³, saṅghena karaṇaṃ dhammena samaggena karaṇaṃ ti imāni ca dve ti pañca tassapāpiyasikākammassa⁴ karaṇāni nāma honti. sesam ettha tajjanīyādisu vuttanayam eva. ayam pan' ettha vacanatto. idaṃ hi, yo pāpussannatāya pāpiyo puggalo, tassa kattabbato tassapāpiyasikākamman⁴ ti vuccati.

*kakkhaḷatāya*⁵ *vāḷatāya*⁶ 'ti kakkhaḷabhāvāya c'eva vāḷabhāvāya ca. *bhedāya* 'ti saṅghabhedāya. *sabbe*⁷ *eva ekajjihan* ti kassaci chandaṃ anāharitvā gilāne 'pi tatth' eva ānetvā ekato sannipatitabbaṃ. *tiṇavattthārakena vūpasameyyā* 'ti ettha, idaṃ kammaṃ tiṇavattthārakasadisattā tiṇavattthārako 'ti vuttaṃ. yathā hi gūthaṃ vā muttaṃ vā ghaṭṭiyamānaṃ⁷ duggandhatāya bādhati, tiṇehi avattharitvā supaticchāditassa⁸ pan' assa so gandho na bādhati, evam eva yaṃ adhikaraṇaṃ mūlānumūlaṃ gantvā vūpasamiyamānaṃ kakkhaḷatāya⁹ vāḷatāya bhedāya saṃvattati, taṃ iminā kammena vūpasantaṃ gūthaṃ vīya tiṇavattthārakena

¹ Bp. bahū.

² Bp. °vattitvā.

³ Bp. karaṇāni.

⁴ Bp. °sikkakammassa.

⁵ Bp. °ḷattāya.

⁶ Bp. °ḷattāya.

⁷ Bp. ghaṭṭiya°.

⁸ Bp. suppati°.

⁹ Bp. °ḷattāya vāḷattāya.

ubhayam etaṃ¹ saṅghakammas' eva adhivacanam. *apalokanakamman* ti ādi pana tass' eva pabhedadassanattam.² tattha apalokanakammaṃ nāma sīmaṭṭhakasaṅgham. sodhetvā chandārāhānaṃ chandaṃ āharitvā samaggassa saṅghassa anumatiyā tikkhattum sāvetvā kattabbakammaṃ. *ñattikammaṃ* nāma vuttanayen' eva samaggassa saṅghassa anumatiyā ekāya ñattiyā kattabbakammaṃ. *ñattidutiya-kammaṃ* nāma vuttanayen' eva samaggassa saṅghassa anumatiyā ekāya ñattiyā ekāya ca anusāvanāyā 'ti evaṃ ñattidutiyaṃ anusāvanāyā kattabbakammaṃ. *ñatticatutthakammaṃ* nāma vuttanayen' eva samaggassa saṅghassa anumatiyā ekāya ñattiyā tihi ca anusāvanāhi 'ti evaṃ ñatticatutthāhi tihi anusāvanāhi kattabbakammaṃ.

tattha apalokanakammaṃ apaloketvā 'va kātabbam, ñattikammādivasena na kātabbam. ñattikammaṃ pi ekaṃ ñattiṃ ṭhapetvā³ kātabbam, apalokanakammādivasena na kātabbam. ñattidutiya-kammaṃ pana apaloketvā kattabbam pi atthi akātabbam pi atthi. tattha sīmāsammatti⁴ sīmāsamūhananaṃ⁵ kaṭhinadānaṃ kaṭhinubbhāro kuṭivatthudesanā viharavatthudesanā 'ti imāni cha kammāni garukāni apaloketvā kātum na vaṭṭati. ñattidutiya-kammavācam sāvetvā 'va kātabbāni. avasesā⁶ terasasammattiyo⁷ senāsana-gāhaka-matakacīvaradānādisammattiyo⁸ cā 'ti evarūpāni lahukakammāni apaloketvā 'pi kātum vaṭṭati. ñattikamma-ñatticatutthakammavasena pana na kātabbam eva. ñatticatutthakammaṃ ñattiṃ ca tisso ca kammavācāyo sāvetvā 'va kātabbam. apalokanakammādivasena na kātabbam ti. ayam ettha saṅkhepo. vitthārato pana imāni cattāri kammāni katih' ākārehi vipajjantī 'ti ādinā nayena Parivārāvasāne Kammavagge etesaṃ vinicchayo āgato yeva. yam pana tattha anuttānaṃ, taṃ Kammavagge yeva vaṇṇayissāma. evaṃ hi sati na aṭṭhāne vaṇṇanā bhavissati. ādito paṭṭhāya

¹ Bp. p'etaṃ.² Bp. pabhedavacanam.³ Bp. adds 'va.⁴ Bp. sīmasammatti.⁵ Bp. sīma°.⁶ Bp. avasesāni.⁷ Bp. °sammattiyo.⁸ Bp. °sammattiyo.

ca tassa tassa kammassa viññātattā suviññeyyo bhavissati. *vivādādhikaraṇassa kiṃ mūlan* ti ādini pāḷiyā¹ vasen' eva veditabbāni. *vivādādhikaraṇaṃ siyā kusalan* ti ādisu yena vivadanti, so cittuppādo vivādo samatheti ca adhikaraṇīyatāya adhikaraṇan ti evam ādinā nayena attho veditabbo.² *āpattādhikaraṇaṃ siyā akusalaṃ, siyā abyākataṃ, n'atthi āpattādhikaraṇaṃ kusalan* ti ettha sandhāyo bhāsitavasena attho veditabbo. yasmim hi paṭhavīkhaṇanādike³ āpattādhikaraṇe kusalcittam aṅgaṃ hoti, tasmim sati na sakkā vuttum n'atthi āpattādhikaraṇaṃ kusalan ti. tasmā na yidaṃ aṅgapahonakacittam sandhāya vuttam. idaṃ pana sandhāya vuttam. yan tāva āpattādhikaraṇaṃ lokavajjam tam ekantato akusalam eva tattha siyā kusalan⁴ ti vikappo n'atthi. yam pana paṇṇattivajjam tam yasmā sañcicca idaṃ⁵ āpattim vitikkamāmi 'ti vitikkamantass' eva akusalam hoti. asañcicca pana kiñci ajānantassa sahaseyyādivasena āpajjanato abyākataṃ hoti. tasmā tattha sañciccāsañciccavasena imaṃ vikappabhāvaṃ sandhāya idaṃ vuttam āpattādhikaraṇaṃ siyā akusalaṃ, siyā abyākataṃ, n'atthi āpattādhikaraṇaṃ kusalan ti. sace pana yaṃ kusalcitto āpajjati, idaṃ vuccati āpattādhikaraṇaṃ kusalan ti vadeyya. acittakānaṃ⁶ eḷakaloma-padasodhammadesanādisamuṭṭhānānaṃ⁷ pi kusalcittam āpajjeyya na ca tattha vijjamānaṃ pi kusalcittam āpattiyā aṅgaṃ. kāyavacīviññattivāsena pana calitapavattānaṃ kāyavācānaṃ aññataram⁸ eva aṅgaṃ. tañ ca rūpakkhandhapariyāpannattā abyākatan ti yaṃ jānanto ti ādimhi pana ayam attho. yaṃ cittam āpattiyā aṅgaṃ hoti, tena vatthum jānanto idaṃ vitikkamāmi⁹ 'ti ca¹⁰ vitikkam ākārena saddhim jānanto sañjānanto vitikkamacetanāvasena cetetvā pakappetvā upakkamavasena maddanto abhivitaritvā nirāsaṅkacittam pesetvā yaṃ āpattādhikaraṇaṃ vitikkamati¹¹ āpajjati. tassa evaṃ

¹ Bp. pāli.² Bp. datṭhabbo.³ Bp. 'khaṇenādike.⁴ Bp. akusalan.⁵ Bp. imaṃ.⁶ Bp. *inserts* pana.⁷ Bp. 'opadasodhammādi°.⁸ Bp. aññatram.⁹ Bp. viti° for viti°, *sic passim*.¹⁰ Bp. *omits* ca.¹¹ Bp. vitikkamaṃ.

vītikkamato yo vītikamo idaṃ vuccati āpattādhikaraṇaṃ akusalaṃ¹. abyākatavāre pi yaṃ cittaṃ āpattiyā aṅgaṃ hoti, tassa abhāvena ajānanto vītikkamākārena ca saddhiṃ ajānanto asañjānanto āpattiaṅgabhūtāya vītikkamacetanāyā-bhāvena acetetvā² sañcicca maddanassa abhāvena anabhivitaritvā nirāsaṅkacittaṃ apesetvā yaṃ āpattādhikaraṇaṃ vītik-kamati³ āpajjati. tassa evaṃ vītikkamato yo vītikamo idaṃ vuccati āpattādhikaraṇaṃ abyākatan ti. ayaṃ *vivādo no adhikaraṇan* ti ādisu samathehi adhikaraṇīyatāya abhāvato no adhikaraṇan ti evaṃ attho veditabbo.

yāvaticā⁴ bhikkhū kammappattā 'ti ettha catuvaggakaraṇe kamme cattāro pañcavaggakaraṇe pañca dasavaggakaraṇe dasa vīsativaggakaraṇe vīsati bhikkhū kammappattā 'ti veditabbā.

supariggahitan ti suṭṭhupariggahitaṃ katvā paṭicchitabbam.⁵ paṭicchitvā⁶ ca pana ajja bhaṇḍakaṃ dhovāma ajja pattaṃ pacāma ajje⁷ ko palibodho atthi 'ti mānaniggahatthāya katipāhaṃ atikkametabbam.

anantāni c' eva bhassāni jāyantī 'ti aparimaṇāni itocito ca vacanāni uppajjanti. bhāsāni 'ti pi pāṭho. ayaṃ ev' attho. *ubbāhikāya sammannitabbo* ti apaloketvā vā samman-nitabbo parato vuttāya ṇattidutiyāya vā kammavācāya. evaṃ sammatehi pana bhikkhūhi visuṃ misīditvā⁸ vā tassā yeva vā parisāya aññehi⁹ na kiñci kathetabban ti sāvetvā taṃ adhikaraṇaṃ vinicchitabbam.

tatr' assā 'ti tassaṃ parisati bhaveyya. *n'eva suttaṃ āgatan* ti na mātikā āgatā. *no suttavibhango* ti vinayo¹⁰ na paṇo. *byañjanachāyāya atthaṃ paṭibāhatī* 'ti byañjanamattam eva gahetvā atthaṃ paṭisedheti. jātārūparajatakhetta-vatthupaṭiggahaṇādisu vinayadharehi bhikkhūhi āpattiyā kāriyamāne⁹ disvā kim ime āpattiyā kāretha nanu jātārūpa-rajatapattiggahaṇā paṭiviratā¹⁰ hontī 'ti evaṃ sutte paṭi-viratimattam eva vuttaṃ, n'atthi ettha āpatti 'ti vadati.

¹ Bp. akusalan ti.

² Bp. cetetvā.

³ Bp. vītikkamam.

⁴ Bp. inserts ca.

⁵ Bp. sampati°.

⁶ Bp. vā nisīditvā for nisīditvā vā.

⁷ Bp. inserts asammatehi *afier this*.

⁸ Bp. adds pi.

⁹ Bp. kārayamāne.

¹⁰ Bp. °rato.

aparo dhammakathiko suttassa āgatattā olambetvā nivāsentā-
naṃ āpattiya āropiyamānāya kim imesaṃ¹ āropetha, nanu
parimaṇḍalaṃ nivāsessāmī 'ti sikkhā karaṇīya 'ti evaṃ
sikkhākaraṇamattam ev' ettha vuttaṃ, n' atthi ettha āpatti
'ti vadati.

yathā bahutarā bhikkhū 'ti ettha, ekena pi adhikā
bahutarā 'va. ko pana vādo dvīhi tihi.² saññattiyā³
'ti saññāpanatthāya. gūḷhakan ti ādisu alajjus-
sannāya parisāya gūḷhako salākagāho kātabbo.
lajjussannāya⁴ vivaṭako. bālussannāya sakaṇṇajappako. vaṇ-
ṇavaṇṇāyo⁵ katvā 'ti dhammavādīnaṃ ca adhammavādīnaṃ
ca salākāyo nimittasaññaṃ ārocetvā⁶ aññamaññaṃ visabhāgā
kātabbā. tato tā sabbāpi cīvarabhoge katvā vuttanayen'
eva gahetabbā⁷. duggaho ti pacukkadhūtabban ti duggahitā
salākāyo ti vatvā puna gāhetvā yāvattatīyaṃ gāhetabbā.
suggaho ti sāvetabban ti ekasmiṃ pi dhammavādisiṃ⁸
atireke jāte suggahitā salākāyo ti sāvetabbaṃ. yathā ca te
dhammavādino vadanti, tathā taṃ adhikaraṇaṃ vūpasame-
tabban ti. atha yāvattīyaṃ pi adhammavādino bahutarā⁹
'va honti, ajja akālo, sve jānissāmā 'ti vuṭṭhahitvā alajji-
naṃ pakkhaṃ¹⁰ vibhedatthāya dhammavādīpakkhaṃ
pariyesitvā punadivase salākagāho kātabbo. ayaṃ gūḷhako¹¹
salākagāho. sakaṇṇajappake pana gahite vattabbo ti ettha,
sace saṅghatthero adhammavādī salākaṃ gaṇhāti¹², so evaṃ
avabodhetabbo bhante tumhe mahallakā vayo anuppattā,
tumhākaṃ etaṃ na yuttaṃ, ayaṃ pana adhammavādī
salākā 'ti. tassa¹³ itarā salākā dassetabbā. sace so taṃ
gaṇhāti¹⁴, dātabbā. atha n'eva avabujjhati, tato mā kassaci
ārocehi 'ti vattabbo. sesaṃ vuttanayam eva. vivaṭako¹⁵
'ti vivaṭattho ye va.

¹ Bp. inserts āpattiṃ after this.

² Bp. adds ca.

³ Bp. paññattiyā.

⁴ Bp. inserts parisāya after this.

⁵ Bp. vaṇṇavaṇṇāyo.

⁶ Bp. āropetvā.

⁷ Bp. gāhetabbā.

⁸ Bp. vādimhi.

⁹ Bp. va bahutarā for bahutarā
'va.

¹⁰ Bp. pakkhabhedatthāya for
pakkhaṃ vibheda°.

¹¹ Bp. gulhaka.

¹² Bp. gaṇhati.

¹³ Bp. assa.

¹⁴ Bp. gaṇhati.

¹⁵ Bp. vivaṭake and omits 'ti.

pārājikasāmantam vā 'ti ettha, methunadhamme pārājika-sāmantam nāma dukkaṭam hoti. sesesu' adinnādānādīsu thullaccayam. *nivēṭhentan*² ti na sarāmī 'ti vacanena³ nibbeṭṭhiyamānam⁴. *ativēṭṭhetī* 'ti inghāyasmā 'ti ādi vacanehi⁵ ativeṭṭhiyati.⁶ *sarāmi kho aham āvuso* ti pārājikam⁷ paṭicchādanatthāya evam paṭijānāti. puna tena ativeṭṭhiyamāno⁸ sarāmi kho ti paṭiñṇam datvā idāni maṃ nāsessanti 'ti bhayena davāya me ti ādim āha, etassa *tassapāpiyasikakammam*⁹ *kātabbam*. sace silavā bhavissati, vattam pūretvā¹⁰ paṭipassaddhim¹¹ labhissati. no ce tathā nāsitako¹² 'va bhavissati. sesam sabbattha uttānam evā 'ti.

SAMATHAKKHANDHAKAVANṆANĀ NIṬṬHITĀ.

KHUDDAKAVATTHUKKHANDHAKAVANṆANĀ.

Khuddakavatthukkhandhake. *mallamuṭṭhikā* 'ti muṭṭhi-kamallā. *gāmapūḷavā*¹³ 'ti chavirāgamaṇḍanānuyuttā nāgarikamanussā. *gāmapotakā*¹⁴ ti pi pāṭho. es'ev' attho. *thambhe* 'ti nahānatitthe¹⁵ nikkhanitvā¹⁶ ṭhapitathambhe. *kuḍḍe*¹⁷ 'ti itṭhakasilādārukudḍānam¹⁸ aññatarasmim. *aṭṭhāne*¹⁹ *nahāyanā* 'ti ettha, aṭṭhānam²⁰ nāma rukhham phalakam viya tacchetvā aṭṭhapadākārena rājiyo chinditvā nahānatitthe nikkhananti.²¹ tattha cuṇṇāni ākiritvā manussā kāyam ghaṃsanti.

*gandhabbahatthakenā*²² 'ti nahānatitthe²³ ṭhapitena dāru-mayahatthena. tena kira cuṇṇāni gahetvā manussā sarīram

¹ Bp. omits sesesu.² Bp. nibbeṭṭhentan.³ Bp. vacane.⁴ Bp. nibbeṭṭhayamānam.⁵ Bp. vacanena.⁶ Bp. ativeṭṭhayati.⁷ Bp. °jika.⁸ Bp. °veṭṭhayamāno.⁹ Bp. omits tassa.¹⁰ Bp. paripūretvā.¹¹ Bp. paṭippa°.¹² Bp. nāsitā for nāsitako 'va.¹³ Bp. gāmamuddavā.¹⁴ Bp. gāmamoddavā.¹⁵ Bp. nhānatitthe.¹⁶ Bp. nikhanitvā.¹⁷ Bp. kuṭṭe.¹⁸ Bp. °kuṭṭānam.¹⁹ Bp. aṭṭhāne.²⁰ Bp. aṭṭhānam.²¹ Bp. nhānatitthe nikhanam.²² Bp. gantabba°.²³ Bp. nhānatitthe.

ghaṃsanti. *kuruvindakasuttiyā* 'ti kuruvindakapāsānacūṇṇāni lākhāya madditvā¹ kataguḷikakalāpako vuccati. taṃ ubhosu antesu gahetvā sarīraṃ ghaṃsanti. *viggayha parikammaṃ kārāpentī* 'ti aññamaññaṃ sarīrena sarīraṃ ghaṃsanti. *mallakan* nāma makaradantake chinditvā mallakamūlasaṇṭhānena katamallakaṃ vuccati. idaṃ gilānassāpi na vaṭṭati. *akata mallakaṃ* nāma makaradante² achinditvā³ kataṃ, idaṃ agilānassa⁴ na vaṭṭati. iṭṭha-kakhaṇḍaṃ pana kapālakhaṇḍaṃ vā vaṭṭati. *ukkāsikan* ti vatthavaṭṭiṃ. tasmā nahāyantassa yassa kassaci nahānasātakavaṭṭiyā piṭṭhiṃ ghaṃsituṃ vaṭṭati. *puṭhupāṇikan* ti hatthaparikammaṃ vuccati. tasmā sabbesaṃ hatthena piṭṭhiparikammaṃ kātuṃ vaṭṭati.

vallikā 'ti kaṇṇato nikkhantamuttolambikādinam⁵ etaṃ addivacanam. na kevalaṃ ca vallikā yeva. yaṃ kiñci kaṇṇapilandhanam⁶ antamaso tālapaṇṇaṃ pi na vaṭṭati. *pāmaṅgan* ti yaṃ kiñci pāmaṅgasuttaṃ⁷. *kaṇṭhasuttakan* ti yaṃ kiñci gīvūpagaṃ⁸ ābharaṇam. *kaṭṭisuttakan* ti yaṃ kiñci kaṭṭipilandhanam⁶ antamaso suttatantumattaṃ pi. *ovaṭṭakan*⁹ ti valayaṃ.¹⁰ *keyūrādini*¹¹ pākāṭān' eva. yaṃ¹² kiñci ābharaṇam na vaṭṭati. *dumāsikaṃ vā dvaṅgulaṃ vā* 'ti ettha, sace kesā antodvemāse dvaṅgulaṃ pāpuṇanti, antodvemāse yeva chinditabbā. dvaṅgulaṃ¹³ atikkametum na vaṭṭati. sace 'pi na dīghā, dvimāsato¹⁴ ekadivasaṃ pi atikkametum na labhati¹⁵ yeva. evaṃ ayaṃ ubhayenāpi ukkaṭṭhaparicchedo 'va vutto. tato oram pana na vaṭṭanābhāvo nāma n' atthi. *kocchena oṣaṇṭhenti*¹⁶ 'ti kocchena olakkhitvā¹⁷ sannisidāpentī. *phaṇakenā*¹⁸ 'ti dantamayādisu yena kenaci.

¹ Bp. bandhitvā.² Bp. °ante.³ Bp. acchin°.⁴ Bp. °nass' eva.⁵ Bp. °lambakā°.⁶ Bp. °pīlandhanam.⁷ Bp. pālambakasuttaṃ.⁸ Bp. gīvūpaga.⁹ Bp. ovaṭṭikan.¹⁰ Bp. valayaṃ.¹¹ Bp. kāyū°.¹² Bp. *inseṇa* akkhakānaṃ hetthā bāhābharaṇaṃ before yaṃ.¹³ Bp. °gulihi.¹⁴ Bp. dvemāsato.¹⁵ Bp. vaṭṭati for labhati.¹⁶ Bp. oṣaṇṭhenti.¹⁷ Bp. olakkhitvā.¹⁸ Bp. phaṇenā.

*hatthaphaṇakenā*¹ 'ti hatthen' eva phaṇakiccaṃ kārontā aṅgulihi osaṇhenti². *sitthatelakenā* 'ti madhusitthakaniyā-sādisu³ yena kenaci cikkalena. *udakatelakenā* 'ti udakamis-sakena telena. maṇḍanatthāya sabbattha dukkaṭaṃ. uddhaggāni⁴ pana lomāni anulomanipātanatthaṃ hatthaṃ temetvā sisam puñchitabbaṃ. uṇhābhitattarajassirānaṃ pi allahatthena puñchitum vaṭṭati.

na bhikkhave ādāse vā udakapatte vā 'ti ettha, kaṃsa-pattādiṇi pi yesu mukhanimittam paññāyati, sabbāni ādāsa-saṅkham⁵ eva gacchanti. kañjiyādini pi udakapattasaṅkham⁵ eva. tasmā yattha katthaci olokontassa dukkaṭaṃ. *ābādhapaccaya*⁶ 'ti sañchavi⁷ nu kho me vaṇo udāhu na tāvā 'ti jānanatthaṃ jīṇṇo nu kho 'mhi no ti evam āyusaṅkhāraṃ olokanatthaṃ pi vaṭṭati 'ti vuttam. *mukhaṃ ālīmpenti*⁸ 'ti vipasannacchavibhāvakarehi⁹ mukhalepanehi ālīmpanti. *ummaddenti* 'ti nānāummaddanehi ummaddenti¹⁰. *cunṇenti* 'ti mukhacunṇakena makkhenti. *manosilakāya*¹¹ *mukhaṃ lañchenti*¹² 'ti manosilāya silakādini lañchanāni¹³ karonti. tāni haritālādīhi pi na vaṭṭanti yeva. aṅgarāgādayo pākātā yeva. sabbattha dukkaṭaṃ. *na bhikkhave naccam vā* 'ti ādisu, yaṃ kiñci naccam antamaso moranaccam pi dassanāya gacchantassa dukkaṭaṃ. sayam pi naccantassa vā naccāpentassa vā dukkaṭaṃ eva. gītaṃ pi kiñci¹⁴ naṭagītaṃ vā sādhu-gītaṃ vā antamaso danta-gītaṃ pi. mayam gāyissāmā 'ti pubbabhāge okujantā¹⁵ karonti, etaṃ pi na vaṭṭati. sayam gāyantassā 'pi gāyāpentassāpi dukkaṭaṃ eva. vāditam pi yaṃ kiñci na vaṭṭati. yam pana niṭṭhahanto¹⁶ vā sāsānke vā ṭhito accharaṃ¹⁷ vā

¹ Bp. °phaṇenā.

² Bp. osaṇhenti.

³ Bp. °niyyā°.

⁴ Bp. uddhalomena for uddhaggāni pana lomāni.

⁵ Bp. °saṅkhyam.

⁶ Bp. adds anāpatti.

⁷ Bp. sañchavi.

⁸ Bp. ālīmpanti.

⁹ Bp. °cchavirāgakarehi.

¹⁰ Bp. ummadenti.

¹¹ Bp. manosilikāya.

¹² Bp. lañjenti.

¹³ Bp. lañjanādini.

¹⁴ Bp. yaṃ kiñci.

¹⁵ Bp. okujantā.

¹⁶ Bp. niṭṭhuhanto.

¹⁷ Bp. accharikaṃ.

potheti¹ pāṇiṃ vā paharati, tattha anāpatti. sabbaṃ antarārāme ṭhitassa passato anāpatti. passissāmī 'ti vihārato vihāraṃ gacchantassa āpatti yeva. āsanasālāyaṃ² nisinno passati, anāpatti. passissāmī 'ti utṭhahitvā gacchato āpatti. vīthiyaṃ ṭhatvā gīvaṃ parivattetvā passato 'pi āpatti yeva.

sarakuttin ti sarakiriyaṃ. bhaṅgo hoti 'ti aladdhaṃ samādhiṃ³ uppādetuṃ na sakkoti laddhaṃ samāpajjituṃ. pacchimā janatā 'ti ambhākaṃ ācariyā 'pi upajjhāyā pi evaṃ gāyiṃsū 'ti pacchimā⁴ janatā diṭṭhānugatiṃ āpajjati tath' eva gāyati. na bhikkhave āyatakenā 'ti ettha āyatako nāma tantam vattam bhinditvā akkharāni vināsetvā pavatto. dhamme pana suttantavattam nāma atthi jātakavattam nāma atthi gāthāvattam nāma atthi, tam vināsetvā atidighaṃ kātuṃ na vaṭṭati. caturassena vattena parimaṇḍalāni pada-byañjanāni dassetabbāni. sarabhaññan ti sarena bhaṇanaṃ. sarabhaññe kira taraṅgavattadohakavattagalitavattādīni⁵ dvattiṃsavattāni atthi. tesu yaṃ icchatī tam kātuṃ labhati. sabbesaṃ padabyañjanānaṃ avināsetvā vikāraṃ akatvā samaṇasārūppena caturassena nayena pavattanaṃ yeva lakkhaṇaṃ.

bāhiralomiṃ uṇṇin ti uṇṇalomāni bahi katvā uṇṇapāvāraṃ pārupanti. tathā dhārentassa dukkaṭaṃ. lomāni anto katvā pārupituṃ vaṭṭati. samaṇakappakathā Bhūtagāmasikkhā-padavaṇṇanāyaṃ vuttā.

na bhikkhave attano aṅga-jātan ti aṅga-jātaṃ chindantass' eva thullaccayaṃ. aññaṃ pana kaṇṇanāsaṅguliā-dīnaṃ⁶ yaṃ kiñci chindantassa tādisaṃ vā dukkhaṃ uppādentassa dukkaṭaṃ. ahikīṭadattīhādīsu⁷ pana añña-ābādhapaccayā vā lohitaṃ vā mocentassa chindantassa⁸ anāpatti.

candanagaṇṭhī uppannā hoti 'ti candanaghaṭikā uppannā hoti. so kira uddhañ ca adho ca jālāni parikkhipāpetvā

¹ Bp. potheti.

² Bp. 'lāya.

³ Bp. omits this.

⁴ Bp. pacchimo jano.

⁵ Bp. °vattadhotaka°.

⁶ Bp. °nāsaṅguliādim.

⁷ Bp. ahikīṭada°.

⁸ Bp. adds vā.

Gaṅgāya nadiyā kīlati. tassā¹ nadiyā sotena vuyhamānā candanagaṇṭhī āgantvā jāle laggi.² tam assa parisā³ āharitvā adamsu. evaṃ sā uppannā hoti. iddhipāṭihāriyaṃ⁴ paṭikkhittaṃ. adhiṭṭhāna-iddhi⁵ pana appaṭikkhittā 'ti veditabbā.

na bhikkhave sovaṇṇamayo patto ti ādisu, sace hi gihī bhat-taggesu⁶ suvaṇṇataṭṭakādīsu byañjanaṃ katvā upanāmenti āmasitum pi na vaṭṭati. phalikamayakācamayaṃsamyādini⁷ pana taṭṭakādīni bhājanāni⁸ puggalikaparibhogen'eva na vaṭṭanti. saṅghikaparibhogena vā gihivikaṭāni vā vaṭṭanti. tambalohamayo 'pi patto⁹ na vaṭṭati. thālakaṃ pana vaṭṭati 'ti idaṃ sabbam Kurndiyaṃ vuttaṃ. maṇimayo ti ettha pana indanilādimaṇimayo¹⁰ vutto. kaṃsamayo ti ettha vaṭṭalohamayo 'pi saṅgahito. likhitun ti tanukaranatthāy'etaṃ vuttaṃ. pakatimaṇḍalan ti makaradantachindakamaṇḍalam eva. āvattitvā¹¹ 'ti aññamaññaṃ paharitvā. pattādhārakan ti ettha, dantavalivettādīhi kate bhūmiādhārake tayo¹² dāruādhārake dve patte uparupari¹³ ṭhapetum vaṭṭati 'ti Kurndiyaṃ vuttaṃ. Mahāatṭhakathāyaṃ pana vuttaṃ bhūmiādhārake tiṇṇaṃ pattānaṃ anokāse¹⁴ dve ṭhapetum vaṭṭati. dāruādhārakadaṇḍadhārākesu pi susajjitesu es' eva nayo. bhamakoṭisadisō pana dāruādhārako tihi daṇḍakehi baddho daṇḍakādhārako¹⁵ ca ekassa pi pattassa anokāso. tattha ṭhapetvāpi hatthena gahetvā evaṃ¹⁶ nisīditabbam. bhūmiyaṃ pana nikkujjitvā ekam eva ṭhapetabban ti. miḍhante¹⁷ 'ti ālindakamiḍhakādīnaṃ¹⁸ ante. sace pana parivat-tetvā tatth' eva paṭiṭṭhāti evarūpāya vitthiṇṇāya miḍhiyā¹⁹ 'va ṭhapetum vaṭṭati. paribhaṇḍante 'ti bāhirapasse katāya

1 Bp. tassa nadi.

2 Bp. laggi.

3 Bp. parisā.

4 Bp. vikubbaniddhi°.

5 Bp. adhiṭṭhāniddhi.

6 Bp. bhattagge.

7 Bp. °mayāni.

8 Bp. taṭṭikādīni.

9 Bp. patto 'va.

10 Bp. indanilādimaṇimayo.

11 Bp. āvattitvā.

12 Bp. tayo patte.

13 Bp. uparūpari.

14 Bp. anokāso.

15 Bp. °dhāro.

16 Bp. eva.

17 Bp. miḍdhante.

18 Bp. ālindakamiḍdhikādīnaṃ.

19 Bp. miḍḍhiyā, and omi's 'va.

tanukamiḍhikāya¹ ante. miḍhiyaṃ² vuttanayen' eva etthāpi vinicchayo veditabbo. *colākan* ti yaṃ pattharitvā patto ṭhapiyati. tasmim̐ pana asati kaṭasārake vā taṭṭikāya vā mattikaparibhaṇḍakatāya bhūmiyā vā yattha na dussati tathārūpāya vā bālikāya³ vā ṭhpetum vaṭṭati. paṃsura-jādisu⁴ pana kharabhūmiyaṃ vā ṭhapentassa dukkaṭaṃ. *pattamālākan* ti⁵ iṭṭhakāhi vā dārūhi vā kātum vaṭṭati. *pattakaṇḍolikā* 'ti mahāmukhakunḍalasaṇṭhānā bhaṇḍakuk-khulikā⁶ vuccati. *yo laggeyyā* 'ti yattha katthaci laggentassa dukkaṭaṃ eva. cīvaravaṃse 'pi bandhitvā ṭhpetum na vaṭṭati. bhaṇḍakaṭṭhupanattham⁷ eva vā kaṭaṃ hotu nisī-danasayanattham̐ vā, yattha katthaci mañce vā pīṭhe vā ṭhapentassa dukkaṭaṃ. aññena pana bhaṇḍakena saddhim̐ bandhitvā ṭhpetum vaṭṭati. aṭṭaniyaṃ⁸ bandhitvā olam-betum vā vaṭṭati. bandhitvā⁹ upari ṭhpetum na vaṭṭati yeva. sace pana mañcaṃ vā pīṭhaṃ vā ukkhipitvā cīvara-vaṃsādisu aṭṭakacchannena ṭhapitaṃ hoti, tattha ṭhpetum vaṭṭati. aṃsavaddhakena aṃsakūṭe laggetvā aṅke¹⁰ ṭhpetum vaṭṭati, chatte bhattapūro pi aṃsakūṭe laggitapatto 'pi ṭhpetum na vaṭṭati. bhaṇḍakena pana saddhim̐ bandhitvā vā aṭṭakaṃ bandhitvā¹¹ ṭhapite vā yo koci ṭhpetum vaṭṭati. *pattahatthenā* 'ti ettha, na kevalaṃ yassa patto hatthe so yeva pattahattho, na kevalaṇca kavāṭaṃ eva paṇāmetum na labhati. api ca kho pana hatthe vā piṭṭhipāde vā yattha katthaci sarirāvayave pattasmim̐ sati hatthena vā piṭṭhipādena¹² vā sisena vā yena vā¹³ kenaci sarirāvayavena kavāṭaṃ vā paṇāmetum ghaṭikaṃ vā ukkhipitum sūciṃ vā kuñcikāya apāpuritum na labhati. aṃsakūṭe pana pattaṃ laggetvā yathāsukhaṃ kavāṭaṃ¹⁴ apāpuritum labhati yeva¹⁵.

¹ Bp. °miḍḍhikāya.² Bp. miḍḍhiyaṃ.³ Bp. likāya.⁴ Bp. pasu (?)⁵ Bp. omits ti.⁶ Bp. kukkhalikā.⁷ Bp. °kaṭṭhapanattham̐.⁸ Bp. aṭaniyaṃ.⁹ Bp. adds 'pi.¹⁰ Bp. aṅge.¹¹ Bp. katvā vā for bandhitvā.¹² Bp. pādena.¹³ Bp. omits vā.¹⁴ Bp. omits kavāṭaṃ.¹⁵ Bp. omits yeva.

tumbakaṭāhan ti alābukaṭāhaṃ¹ vuccati. taṃ pariharitum na vaṭṭati. labhitvā pana tāvakālikam paribhuñjitum vaṭṭati. *ghaṭikaṭāhe* 'pi es' eva nayo. *ghaṭikaṭāhan* ti ghaṭikapālaṃ. *abbhum me* 'ti utrāsavacanam etaṃ. *sabbapaṃsukulikenā*² 'ti ettha, cīvaraṇ ca mañcapīṭhaṇ ca paṃsukūlaṃ³ vaṭṭati. ajjhoharaṇīyam pana dinnakam eva gahetabbaṃ. *calakānī* 'ti chaḍḍetvā⁴ vammelvā appaviṭṭhāmisāni⁵. *aṭṭhikānī* ti macchamaṃsaatṭhikāni. *ucchiṭṭhodakan* ti mukhavikkhālanodakam. etesu yaṃ kiñci pattena nīharantassa dukkaṭaṃ. pattaṃ paṭiggahaṇaṃ⁶ katvā hatthaṃ dhovitum pi na labhati⁷. hatthadhovanapādadhovanaudakam⁸ pi patte ākiritvā nīharitum na vaṭṭati. anucchiṭṭhaṃ visuddhapattaṃ⁹ ucchiṭṭhahatthena gaṇhitum na vaṭṭati. vāmahatthena pan' ettha udakam āsiñcitvā ekam udakagaṇḍasāṃ¹⁰ gahetvā ucchiṭṭhahatthena gaṇhitum vaṭṭati. ettāvata 'pi hi so ucchiṭṭhapatto hoti. ucchiṭṭhahatthaṃ¹¹ pana bahi udakena vikkhāletvā gahetum vaṭṭati. macchamaṃsaphalāphalādīni¹² khādanto yaṃ tattha aṭṭhiṃ vā calakam vā chaḍḍetukāmo hoti, taṃ patte ṭhapetum na labhati.¹³ yaṃ pana paṭikhādītukāmo hoti, taṃ patte ṭhapetum labhati¹³. aṭṭhikakaṇṭhakādīni¹⁴ tatth' eva katvā hatthena luñcitvā khādītum vaṭṭati. mukhato nīhaṭaṃ pana yaṃ kiñci puna¹⁵ khādītukāmo hoti, taṃ patte ṭhapetum na labhati¹³. siṅgaveranāḷikerakhaṇḍādīni¹⁶ ḍasitvā puna ṭhapetum labhati¹³.

namatakan ti satthakaveṭhanakapilotikakhaṇḍaṃ¹⁷. *daṇḍa-satthakan* ti pipphalakam vā aññaṃ pi vā yaṃ kiñci daṇḍaṃ yojetvā katasatthakam. *kaṇṇakitāyo honti* 'ti mallagahitā¹⁸ honti. *kiṇṇena pūretun* ti kiṇṇacunṇena pūretum.

¹ Bp. lābu°.² Bp. °paṃsukūlikena.³ Bp. °kūlaṃ.⁴ Bp. cambetvā for chaḍḍetvā
vammelvā.⁵ Bp. apaviddhāmisāni.⁶ Bp. paṭiggahaṃ.⁷ Bp. labbhati.⁸ Bp. hatthadhotapādadhotauda-
kam.⁹ Bp. suddha°.¹⁰ Bp. °gaṇḍusaṃ.¹¹ Bp. hatthaṃ.¹² Bp. °maṃsaphalādīni.¹³ Bp. labbhati.¹⁴ Bp. °kaṇṭakādīni.¹⁵ Bp. *inserts* na after puna.¹⁶ Bp. siṅgaveranāḷikerakhaṇḍāni.¹⁷ Bp. °vethanakam piloti°.¹⁸ Bp. malaggahitā.

sattuyā 'ti haliddamissakena¹ piṭṭhacūṇṇena pūretum². *saritakan* ti pāsānacūṇṇam pi yuccati. tena pūretum anujānāmi 'ti attho. *madhusitthakena sāretun* ti madhusitthakena makkhetum. *saritakam pi paribhijjati* 'ti taṃ makkhitamadhositthakam bhijjati. *saritasipātikan* ti madhusitthakapilotikam satthakosakam. sipāṭikā pana saritasipāṭikāya anulomā 'ti Kurundiyam vuttam. *kāṭhinaṃ*³ ti nissenim⁴ pi tattha attharittabbam kaṭasārakakilañjānam aññataram pi. *kāṭhinarajjan*⁵ ti yāya duppaṭṭacīvaram⁶ sibbantā kāṭhine cīvaram bandhanti. *kāṭhinaṃ nappahoti* 'ti dighassa bhikkhuno pamāṇena kataṃ kāṭhinaṃ tattha rassassa bhikkhuno cīvaram atthariyamānam⁷ nappahoti anto yeva hoti, daṇḍakena pāpuṇāti 'ti attho. *daṇḍakāṭhinaṃ* ti tassa majjhe itarassa bhikkhuno pamāṇena aññam nissenim bandhitum anujānāmi 'ti attho. *vidalakan* ti daṇḍakāṭhinappamāṇena kaṭasārakassa pariyante paṭisaṃharitvā⁸ dugguṇakaraṇam⁹. *salākan* ti duppaṭṭacīvarassa¹⁰ antare pavesanasalākam. *vinaddhanarajjun*¹¹ ti tattha¹² mahānisseniya saddhim khuddakanissenim vinaddhitarajjun¹³. *vinaddhanasuttakan*¹⁴ ti khuddakanisseniya cīvaram vinaddhitasuttakam¹⁵. *vinaddhitvā*¹⁶ cīvaram sibbetun¹⁷ ti tena suttakena tattha cīvaram vinaddhitvā sibbetum¹⁷. *visamā honti* 'ti kāci khuddakā honti kāci mahan-tā. *kaḷimbakan* ti pamāṇasaññākaraṇam yaṃ kiñci tālapaṇṇādim¹⁸. *moghasuttakan* ti vaḍḍhakīnam dārūsu kālāsuttana viya haliddisuttana saññākaraṇam. *aṅguliya paṭiggaṇhanti* 'ti sūcimukham aṅguliya paṭicchanti. paṭiggahanti aṅgulikosakam. *āvesanavittakan* nāma yaṃ kiñci pāṭicaṇ-goṭakādi¹⁹. *uccavatthukan* ti pasum²⁰ ākiritvā uccavatthukam

¹ Bp. haliddimissakena.² Bp. omits pūretum.³ Bp. kathinan.⁴ Bp. nissenī.⁵ Bp. kathinarajjun.⁶ Bp. duppaṭṭacīvaram.⁷ Bp. patthario.⁸ Bp. pari° for paṭi°.⁹ Bp. duguṇa°.¹⁰ Bp. duppaṭṭacīvarassa.¹¹ Bp. vinandhana°.¹² Bp. omits tattha.¹³ Bp. vinandhitum rajjun.¹⁴ Bp. vinandha°.¹⁵ Bp. vinandhitum suttakam.¹⁶ Bp. vinandhitvā.¹⁷ Bp. sibbitun.¹⁸ Bp. °di.¹⁹ Bp. pāṭi°.²⁰ Bp. paṃsu.

kātum anujānāmi 'ti attho. *ogumbetvā ullittāvalittam kātun* ti chadanaṃ odhunitvā ghanadaṇḍakaṃ katvā anto ca¹ bahi ca mattikāya limpetun² ti attho. *goghaṃsikāyā* 'ti veḷum vā rukkhadaṇḍakaṃ vā anto katvā tena saddhiṃ saṅgharittun ti attho. *bandhanarajjun* ti tathā saṅgharittassa bandhanarajjun.

kaṭacchuparissāvanam nāma tisu daṇḍakesu vinaddhitvā³ kataṃ. *yo na dadeyyā* 'ti aparissāvaṇakass' eva yo na dadāti, tass'⁴ eva āpatti. yo pana attano hatthe'parissān' eva⁵ vijjamāne pi yācati, tassa na akāmā dātabbaṃ. *daṇḍakaparissāvanan*⁶ ti rajakānaṃ khāraparissāvanam viya catūsu pādesu bandhanissethikāya⁷ sātakaṃ bandhitvā majjhe daṇḍake udakaṃ āsiñcitabbaṃ. taṃ ubho 'pi koṭṭhāse pūretvā parissāvati⁸. *ottharikaṃ*⁹ nāma yaṃ udae ottharivā ghaṭena udakaṃ gaṇhanti, taṃ hi catūsu daṇḍakesu vatthaṃ bandhitvā udae cattāro khānuka¹⁰ nikkhaṇitvā¹¹ tesu bandhitvā sabbe¹² pariyante udakato mocetvā majjhe ottharivā ghaṭena udakaṃ gaṇhanti. *makasakuṭikā* 'ti cīvarakuṭikā vuccati.

*abhisannakāyā*¹³ 'ti semhādidosābhisannakāyā.¹⁴ *aggaḷavatti* nāma dvārabāhāya samappamāṇo yeva aggaḷatthambho vuccati, yattha tīni cattāri chiddāni katvā sūciyo denti. *kapisāsakaṃ* nāma dvārabāhaṃ vijjhivā tattha pavesito aggaḷapāsako vuccati. *sūcikā* 'ti tattha majjhe chiddam katvā pavesitā. *ghaṭikā* 'ti upari yojitā *maṇḍalikaṃ kātun* ti nīcavatthukaṃ cinitum. *dhūmanettan* ti dhūmanikkhamaṇachiddam. *vāsetun* ti gandhehi¹⁵ vāsetum. *udakani-dhānan*¹⁶ ti udakaṭṭhapanatṭhānam, tattha ghaṭena udakaṃ

¹ Bp. c'eva.² Bp. limpitun.³ Bp. vinandhitvā.⁴ Bp. tassa for tass' eva.⁵ Bp. parissāvaṇe for parissān'eva.⁶ Bp. daṇḍapari°.⁷ Bp. baddhanissethikāya.⁸ Bp. parissavati.⁹ Bp. ottharaṇam.¹⁰ Bp. khānuka.¹¹ Bp. nikkhaṇitvā.¹² Bp. sabba.¹³ Bp. abbhussannakāyā.¹⁴ Bp. °dosussannakāyā.¹⁵ Bp. gandhena.¹⁶ Bp. udakaṭṭhānan.

ṭhapetvā sarāvakena valañjetabbam¹. *kottṭhako* ti dvāra-kottṭhako.

tisso paṭicchādiyo ti ettha, jantāgharapaṭicchādi ca udaka-paṭicchādi ca parikkammaṃ karontass' eva vaṭṭati, sesesu abhivādanādisu na vaṭṭati. vatthapaṭicchādisabbakammesu vaṭṭati. *udakaṃ na hoti* 'ti nahānaudakaṃ² na hoti. *tulan* ti paṇṇikānaṃ viya udakaubbhāhanatulaṃ. *karakāṭako* 'ti³ vuccati goṇe⁴ yojetvā hatthehi vā gahetvā dīghavarattāhi⁵ ākaḍḍhanayantaṃ. *cakkavaṭṭakan* ti arahātaghaṭṭiyantaṃ⁶. *cammakhaṇḍaṃ* nāma tulāya vā karakāṭakena⁷ vā yojetabbakaṃ cammabhājanaṃ.

pākaṭā hoti 'ti apparikkhattā hoti. *udakapuñchanī* 'ti dantamayā⁸ 'pi visāṇamayāpi dārumayāpi vaṭṭati. tassā asati⁹ coḷakena udakaṃ paccuddharitum vaṭṭati. *udakamātikan* ti udakassa āgamanamātikam. *nillekham*¹⁰ *jantāgharan* nāma āviddhapakkhapāsakaṃ vuccati. gopānasinaṃ uparimaṇḍale pakkhapāsake ṭhapetvā katakūṭacchadanass' etarī nāmaṃ.

cātumāsam nisīdanenā 'ti nisīdanena cattāro māse na vippavāsitaḥ¹¹ ti attho. *pupphābhikiṇṇesū* 'ti pupphehi saṇṭhitesu¹².

*namatakan*¹³ ti eḷakalomehi kataṃ āvāy'¹⁴ imaṃ cammakhaṇḍa parihārena¹⁵ paribhuñjitabbam. *āsittakūpadhānan* nāma tambalohena vā rajatena vā katāya pelāya¹⁶ etaṃ adhivacanaṃ. paṭikkhattattā pana dārumayāpi na vaṭṭati. *maḷorikan*¹⁷ ti daṇḍādhārako vuccati. yaṭṭhiādhārakapattādhārakapacchikapiṭṭhāni¹⁸ pi etth' eva pavīṭṭhāni. ādhārakasankhepagamanato hi paṭṭhāya chiddaṃ viddhaṃ pi āviddhaṃ¹⁹

¹ Bp. valañjetabbam.

² Bp. nhānodakaṃ.

³ Bp. amits' ti.

⁴ Bp. goṇe vā.

⁵ Bp. dīghavarattādihi.

⁶ Bp. arahatthaghaṭṭi°.

⁷ Bp. karakātake.

⁸ Bp. daṇḍamayā.

⁹ Bp. tasmim asati coḷakenāpi for these.

¹⁰ Bp. nillekha.

¹¹ Bp. vippavasitaḥ.

¹² Bp. saṇṭhatesu.

¹³ Bp. nāma for ti.

¹⁴ Bp. avāy'.

¹⁵ Bp. °paribhogena ca.

¹⁶ Bp. pelāya.

¹⁷ Bp. maḷorikā.

¹⁸ Bp. °paṇṇādhārā° for °pattā-dhārā°.

¹⁹ Bp. aviddham.

pi vaṭṭati yeva. *ekabhājane* 'ti ettha sace eko bhikkhu bhājānato phalaṃ vā pūvaṃ vā gahetvā gacchati, tasmim bhikkhumhi¹ apagate itarassa sesakaṃ bhuñjitum vaṭṭati. itarassāpi tasmim khaṇe puna gahetum vaṭṭati.

aṭṭhaṅgehī 'ti ettha ekekena pi aṅgena samannāgatassa antosiṃāya vā nisimaṃ² gantvā nadiādisu vā nikkujjitum vaṭṭati yeva. evaṃ nikkujjite pana patte tassa gehe koci deyyadhammo na gahetabbo. asukassa gehe bhikkhaṃ mā gaṇhathā 'ti aññesu pi³ vihāresu pesetabbaṃ. ukkujjanakāle pana yāvatatiyaṃ yācāpetvā hatthapāsaṃ vijahāpetvā ñattidutiyakammena ukkujjitabbo.

*purakkhitvā*⁴ 'ti aggato katvā. *saṃharantū* 'ti saṃhariyantu. *ceḷapaṭikan*⁵ ti ceḷasantharaṃ⁵. so kira sace ahaṃ puttaṃ lacchāmi, akkamissati me bhagavā ceḷapaṭikan⁵ ti iminā ajjhāsayaena santhari. abhabbo c' esa puttapāṭilābhassa⁶, tasmā bhagavā na akkami. yadi akkameyya, pacchā puttaṃ alabhanto nāyaṃ sabbaññū 'ti diṭṭhiṃ gaṇheyya. idan tāva bhagavato anakkamane⁷ kāraṇaṃ. yasmā pana bhikkhū 'pi ye ajānantā akkameyyum te gihīnaṃ paribhūtā bhaveyyaṃ⁸. tasmā bhikkhū⁹ paribhavato mocetum sikkhāpadaṃ paññāpesi. idaṃ sikkhāpadapaññāpane kāraṇaṃ. *maṅgalatthāya yāciyamānenā* 'ti apagatagabbhā vā hotu garugabbhā vā evarūpesu ṭhānesu maṅgalatthāya yāciyamānena akkamitum vaṭṭati. *dhotapādakan* nāma pādadhovanaṭṭhāne dhotehi pādehi akkamanatthāya paccattharaṇaṃ atthataṃ hoti, taṃ akkamitum vaṭṭati.

kaṭakan nāma padumakaṇṇikākāraṃ pādaghamsanattamaṃ kaṇṭake utthāpetvā kataṃ taṃ vattaṃ¹⁰ vā hotu caturassādi-bhedaṃ vā bāhulikānuyogattā¹¹ paṭikkhittam eva, n'eva paṭiggahetum na paribhuñjitum vaṭṭati. *sakkharā* 'ti pāsāṇo vuccati pāsāṇaphenako 'pi vaṭṭati. *vidhūpanan*¹² ti vijani

¹ Bp. omits bhikkhumhi.

² Bp. nissimaṃ.

³ Bp. vihāresu pi for pi vihāresu.

⁴ Bp. purekkhitvā.

⁵ Bp. cela° for ceḷa°.

⁶ Bp. puttālābhāya.

⁷ Bp. anakkame.

⁸ Bp. bhaveyyum.

⁹ Bp. bhikkhu.

¹⁰ Bp. vattaṃ.

¹¹ Bp. bahulio.

¹² Bp. vidhupanana.

vuccati. *lālavanṭaṃ* pana *tālapanṇehi* vā *katam* hotu
veḷudantavilivehi vā *morapiṇjehi*¹ vā *camnavikatīhi* vā
sabbaṃ vaṭṭati.

*makasaviṇjanī*² 'ti dantamayavisāṇamayadaṇḍakā 'pi vaṭṭati.
*vākamayaviṇjanīyā*³ .*ketakapāroha*kaṇḍalapaṇṇādimayā⁴ pi
saṅgahitā. *gilānassa chattaṇ* ti ettha yassa *kāya*dāho⁵ vā
*cittakopo*⁶ vā hoti *cakkhuṃ*⁷ vā *dubbalaṃ* añño vā *koci*
ābādho *vinā* *chattena* *uppajjati*, *tassa* *gāme* vā *arañṇe* vā
chattaṃ vaṭṭati. *vasse* pana *cīvaraguttatthaṃ* *vālamiga-*
carabhayesu ca *attaguttatthaṃ* pi vaṭṭati. *ekapaṇṇachattaṃ*⁸
pana *sabbatth'* eva vaṭṭati.

asissā 'ti *asī* *assa*. *viḷotalatī*⁹ 'ti *vijoteti*¹⁰. *daṇḍasammattin*¹¹
ti ettha *pamāṇayutto* *catuhattho* *yeva* *daṇḍo* *sammannitvā*
dātabbo. *tato* *onātiritto*¹² *viṇāpi* *sammattiyā*¹³ *sabbesaṃ*
vaṭṭati. *sikkā* pana *agilānassa* na vaṭṭati. *gilānassāpi* *sam-*
mannitvā 'va *dātabbā*.

*romaṭṭhakassā*¹⁴ 'ti ettha *ṭhapetvā* *romaṭṭhakaṃ*¹⁵ *sesānaṃ*¹⁶
uggāraṃ *mukhe* *santhāretvā*¹⁷ *gilantānaṃ* *āpatti*. *sace* pana
*asantharitam*¹⁸ eva *paragalaṃ* *gacchati*, vaṭṭati.

yaṃ *dīyamānaṃ*¹⁹ ti *idaṃ*²⁰ *Bhojanavagge* *vaṇṇitam* eva.

kuppaṃ *karissāmī* 'ti *saddaṃ* *karissāmi*. *nakhādīhi* *nakhac-*
chedane *āpatti* n' *atthi*. *attānurakkhaṇatthaṃ* pana *nak-*
hacchedanaṃ *anuññātaṃ*. *vīsati**maṭṭhan* ti *vīsati* pi *nakhe*
likhitamaṭṭhe *kārāpenti*. *malamattaṇ* ti *nakhato* *malamattaṃ*
*apakaṇḍhituṃ*²¹ *anujānāmī* 'ti *attho*. *khurasipātikan* ti

¹ Bp. *morapiṇchehi*.

² Bp. *makasabijani*.

³ Bp. °*bijaniyā*.

⁴ Bp. °*rohakuntāla*°.

⁵ Bp. *kāya*dāho.

⁶ Bp. *pittakopo*.

⁷ Bp. *cakkhu*.

⁸ Bp. °*paṇṇacchattaṃ*.

⁹ Bp. *vijjotalatī*.

¹⁰ Bp. *pajjotalati*.

¹¹ Bp. °*sammuti*.

¹² Bp. *ūnātiritto*.

¹³ Bp. *sammutiyā*.

¹⁴ Bp. *romanthakassā*.

¹⁵ Bp. *romanthakaṃ*.

¹⁶ Bp. *inserts āgatam after this*.

¹⁷ Bp. *sandhāretvā*.

¹⁸ Bp. *asandharitam*.

¹⁹ Bp. *diyyamānaṃ*.

²⁰ Bp. *inserts following after* ti: 'yaṃ *dāyakehi* *diyyamānaṃ* *paṭi-*
gahitabhājanato *bahipatitaṃ*, *taṃ* *bhikkhunā* *sāmaṃ* *gahetvā*
paribhuñjituṃ *anujānāmī* 'ti *attho*.'

²¹ Bp. *apakaṇḍhituṃ*.

khurakosakam. *massuṃ kappāpentī* ti kattariyā *massuṃ* chedāpentī. *massuṃ vaddhāpentī* 'ti *massuṃ dīghaṃ kārāpentī*¹. *golomikan* ti hanukamhi *dīghaṃ katvā* thapitaṃ eḷakamassukaṃ² vuccati. *caturassakan* ti catukoṇaṃ³. *paṇimukhan* ti ure lomarājisaṃharaṇaṃ⁴. *aḍḍarukan* ti udare lomarājīthapanam⁵. *āpatti dukkaṭassa* 'ti massukappanādisu⁶ sabbattha āpatti dukkaṭassa. *ābādhappaccayā sambādhe loman* ti gaṇḍavaṇaruciādiābādhappaccayā *ābādhappaccayā*⁷ *kattarikāyā* 'ti gaṇḍavaṇarucisīsarogābādhappaccayā. sakkhārādīhi nāsikalomagāhāpane āpatti n'atthi. attānurakkhaṇattham⁸ pana saṇḍāso anuññāto. *na bhikkhave palitaṃ gāhāpetabban* ti ettha, yaṃ bhamukāyaṃ⁹ vā lalāṭe vā dāṭhikāya vā uggantvā vibhacchaṃ¹⁰ ṭhitaṃ tādisaṃ lomaṃ vā palitaṃ vā apalitaṃ vā gāhetuṃ¹¹ vaṭṭati.

kaṃsapattharikā 'ti kaṃsabaṇḍabāñijā¹². *bandhanamattan* ti vāsikattarayaṭṭhikādinam¹³ *bandhanamattam*. *na bhikkhave akāyabandhanenā* 'ti ettha abandhitvā nikkhamantena yattha sarati, tattha bandhitabbaṃ. āsanasālāya bandhisāmī 'ti gantum vaṭṭati. saritvā yāva na bandhati, na tāva piṇḍāya caritabbaṃ. *kalābukan* nāma bahurajjukam. *deḍḍubhakan* nāma udakasappasīsadisaṃ. *murajjan*¹⁴ nāma murajjavatṭisaṇṭhānam¹⁵ veṭhetvā kataṃ. *maddavāṇan* nāma pāmaṇgasanṭhānam. īdisaṃ hi ekam pi na vaṭṭati pageva bahūni. *paṭṭikaṃ sūkarantakan*¹⁶ ti ettha pakativitā¹⁷ vā macchakanṭhakavāyīmā vā paṭṭikā vaṭṭati. sesā kuñjaracchikādibhedā na vaṭṭati. *sūkarantakan* nāma sūkaravaṭṭikañcikakosakasanṭhānam hoti¹⁸. ekarajjukam pana muddikakāyabandhanañ ca sūkarantakaṃ anulometi. *anuññānāmi bhikkhave murajjan*¹⁹ *maddavinaṃ* ti idaṃ dasāsu yeva

¹ Bp. karenti.² Bp. °massu.³ Bp. catukkoṇaṃ.⁴ Bp. lomasamharaṇaṃ.⁵ Bp. °rājīthapanam.⁶ Bp. °ppāpanādisu.⁷ Bp. omits this.⁸ Bp. anurakkha°.⁹ Bp. °kāya vā naḷāṭe.¹⁰ Bp. vibhacchaṃ.¹¹ Bp. gāhāpetuṃ.¹² Bp. °vāñijā.¹³ Bp. °yatthiādinam vā.¹⁴ Bp. murajjan.¹⁵ Bp. murajjavatṭisaṇṭhānam.¹⁶ Bp. sūkaraṇḍakan.¹⁷ Bp. pakativitā.¹⁸ Bp. kuñci° for sūkarakuñci°.¹⁹ Bp. murajjan maddavinaṃ.

anuññātaṃ pāmaṅgadasā c' ettha catunnaṃ upari na vaṭṭati. *sobhakaṃ*¹ nāma veṭṭetvā mukhavaṭṭisibbanāṃ. *guṇakaṃ* nāma muddikasaṅṭhānena² sibbanāṃ. evaṃ sibbatā hi antā thirā honti³. *pavananto* ti pāsanto vuccati. *hatthi-sonḍikaṃ*⁴ nāma nābhimūlato hatthisonḍasaṅṭhānaṃ olambakaṃ katvā nivatthaṃ colakaitthīnaṃ⁵ nivāsanaṃ viya. *macchavālakaṃ* nāma ekato dasantaṃ ekato pāsantaṃ olambitvā⁶ nivatthaṃ. *catukaṇṇakaṃ*⁷ nāma upari dve heṭṭhato dve 'ti evaṃ cattāro kaṇṇe dassetvā nivatthaṃ. *tālavaṇṭakaṃ* nāma tālavaṇṭākārena sāṭakaṃ olambetvā nivāsanaṃ. *satavallikaṃ* nāma dighasāṭakaṃ anekakkhattuṃ obhañjitvā ovaṭṭikaṃ karontena nivatthaṃ. vāmadakkhiṇa-passesu vā niraṇṭaraṃ valliyo⁸ dassetvā nivatthaṃ. sace pana jānuto⁹ paṭṭhāya ekā vā dve vā valliyo¹⁰ paññāyanti, vaṭṭati. *saṃvelliyaṃ*¹¹ *nivāseṇī* 'ti mallakammakarādayo¹² viya kaccamaṃ bandhitvā nivāseṇī. evaṃ nivāsetuṃ gilānassāpi maggapaṭipannassāpi¹³ na vaṭṭati. yaṃ pi maggaṃ gacchantā ekaṃ vā dve vā koṇe ukkhipitvā antaravāsakassa upari laggenti anto vā ekaṃ kāsāvaṃ tathā nivāsetvā bahi aparaṃ nivāseṇī, sabbaṃ na vaṭṭati. gilāno pana anto kāsāvassa ovaṭṭikaṃ dassetvā aparaṃ pi upari nivāsetuṃ labhati. agilānena dve nivāsentena saṃvaṇṇaṃ pi katvā nivāsetabbāni. iti yaṇ ca idha paṭikkhittaṃ yaṇ ca sekhiyavaṇṇaṇāyaṃ, taṃ sabbaṃ vajjetvā nibbikāraṃ timaṇḍalaṃ paṭicchādentena parimaṇḍalaṃ nivāsetabbāṃ. so¹⁴ yaṃ kiñci vikāraṃ karonto dukkaṭā na muccati. *na bhikkhave gihipārutaṃ pārūpitabbaṃ* ti evaṃ paṭikkhittuṃ¹⁵ gihipārūpanaṃ¹⁶ apārūpitvā ubho kaṇṇe samaṃ katvā pārūpanaṃ parimaṇḍalapārūpanan nāma, taṃ pārūpitabbaṃ. tattha

¹ Bp. *sobhaṇaṇ*.² Bp. *mudiṅgasāṅṭhānena*.³ Bp. *hontīti vuccati*.⁴ Bp. *°saṇḍakaṇ*.⁵ Bp. *colika°*.⁶ Bp. *olambetvā*.⁷ Bp. *catukkaṇṇakaṇ*.⁸ Bp. *valiyo*.⁹ Bp. *jānuto*.¹⁰ Bp. *valiyo*.¹¹ Bp. *saṃvalliyaṃ*.¹² Bp. *°kāradāyo*.¹³ Bp. *maggappaṭi°*.¹⁴ Bp. *omits so*.¹⁵ Bp. *°ttaṃ*.¹⁶ Bp. *°pārutaṃ*.

yaṃ kiñci setapaṭapārūpanaṃ¹ paribbājaka-pārūtaṃ eka-sāṭaka-pārūtaṃ soṇḍa-pārūtaṃ antepurika-pārūtaṃ mahā-jetṭhaka-pārūtaṃ kuṭippavesaka-pārūtaṃ brāhmaṇa-pārūtaṃ pālīkāraka-pārūtaṃ ti evamādi parimaṇḍalalakkaṇato² aññathā pārūtaṃ sabbam etaṃ gihīpārūtaṃ nāma. tasmā yathā setapaṭā aḍḍhapālīkā³ nigaṇṭhā pārūpanti, yathā ca ekacce paribbājaka uraṃ vivaritvā dvīsu aṃsakūṭesu pārūpanaṃ⁴ ṭhapenti, yathā ca ekasāṭakā manussa nivatthasāṭakassa ekena⁵ antena piṭṭhiṃ pārūpitvā ubho kaṇṇe ubhosu aṃsakūṭesu ṭhapenti, yathā ca surāsoṇḍādayo sāṭakena gīvaṃ parikkhipantā ubho ante udare vā olambanti⁶ piṭṭhiyaṃ vā khipanti, yathā ca antepurikādayo⁷ akkhitārakamattaṃ dassetvā oḡuṭṭhikaṃ⁸ pārūpanti, yathā ca mahājetṭhaka⁹ dīghasāṭakaṃ nivāsetvā tass'eva ekena¹⁰ antena sakalasarīraṃ pārūpanti, yathā ca kasakā¹¹ khetṭakūṭiṃ pavisaṇṭā sāṭakaṃ paliveṭhetvā upakacchake pakkhipitvā tass'eva ekena¹² antena sarīraṃ pārūpanti, yathā ca brāhmaṇā ubhinnaṃ upakacchakānaṃ antarena sāṭakaṃ pavesetvā aṃsakūṭesu pakkhipanti,¹³ yathā ca pālīkārako bhikkhu ekaṃsa-pārūpanena¹⁴ pārūtaṃ vāma-bāhuṃ vivaritvā cīvaraṃ aṃsakūṭaṃ āropeti, evam eva¹⁵ apārūpitvā sabbe 'pi ete aññe ca evarūpe pārūpanadose vajjetvā nibbikāraṃ parimaṇḍalaṃ pārūpitabbaṃ. tathā apārūpitvā¹⁶ ārāme vā antaraghare vā anādarena yaṃ kiñci vikāraṃ karontassa dukkaṭaṃ. *muṇḍavattī*¹⁷ 'ti yathā nañño kuhiñci gacchato¹⁸ parikkhārabhaṇḍavahamaṇussa 'ti adhippāyo.

antarākājan ti majjhe laggetvā dvīhi vahitabbabhāraṃ.
acakkhussan ti cakkhūnaṃ hitaṃ na hoti parihāniṃ janeti.
na chādeti 'ti na ruccati. *aṭṭhaṅgulaparaman* ti manussānaṃ

¹ Bp. °pārūtaṃ.

² Bp. °maṇḍalakkhaṇato.

³ Bp. °pālākā.

⁴ Bp. pāvuraṇaṃ.

⁵ Bp. eken'.

⁶ Bp. olambenti.

⁷ Bp. antepurikāyo.

⁸ Bp. oḡuṭṭhikaṃ.

⁹ Bp. °jetthā.

¹⁰ Bp. eken'.

¹¹ Bp. kassakā.

¹² Bp. eken'.

¹³ Bp. pārūpanti.

¹⁴ Bp. ekaṃsaṃ pārū°.

¹⁵ Bp. omits eva.

¹⁶ Bp. °pitvā.

¹⁷ Bp. muṇḍavethī.

¹⁸ Bp. gacchanto.

pamāṇaṅgulena aṭṭhaṅgulaparamaṃ. *atimandāhakaṇ*¹ ti atikhuddakaṃ.

*dāyaṃ ālepentī*² 'ti tiṇavanādisu aggim denti. *paṭaggin* ti paṭiaggim dātuṃ. *parittan* ti apaharitakaraṇena³ vā parikkhā-khaṇanena vā parittānaṃ. ettha pana anupasampanne sati sayam aggim dātuṃ na labhati, asati aggim pi dātuṃ⁴ bhū-mim tacchetvā tiṇāni pi harituṃ parikkhaṃ pi khaṇituṃ alla-sākaṃ bhañjitvā⁵ aggim nibbāpetuṃ pi⁶ labhati. senāsaṇaṃ pattam vā appattam vā tathā nibbāpetuṃ labhati yeva. udakena pana kappiyen' eva labhati na itarena. *sati karaṇīye* 'ti sukkakaṭṭhādiggahaṇakicce⁷ sati. *porisiyan* ti purisapamāṇaṃ. *āpadāsū* 'ti vālamigādayo vā disvā maggamūlho vā disā oloketukāmo⁸ hutvā davadāhaṃ⁹ vā udakoghaṃ āgacchantam vā disvā evarūpāsu āpadāsu atiuccam pi rukkhaṃ ārohituṃ vaṭṭati.

kalyāṇavākkaraṇā 'ti madhurasaddā. *chandaso āropemā* 'ti vedaṃ viya sakkatabhāsāya¹⁰ vācanāmaggaṃ āropema. *sakāya niruttiyā* 'ti ettha sakā nirutti nāma sammāsambuddhena vuttappakāro Māgadhi kavohāro¹¹. *lokāyalaṃ* nāma sabbaṃ ucchiṭṭhaṃ sabbaṃ anucchiṭṭhaṃ seto kāko kālo bako iminā ca iminā ca kāraṇenā ti evamādi niratthakakāraṇapaṭisaṃyuttaṃ titthiyasatthaṃ. *antarā ahoṣī* 'ti antarikā¹² ahoṣi paṭicchannā.

*ābādhappaccayā*¹³ 'ti yassa ābādhassa lasuṇaṃ bhesajjaṃ tappaccayā 'ti attho.

passāvapāḍukaṇ ti ettha pāḍukā iṭṭhakāhi pi silāhi pi dārūhi pi kātuṃ vaṭṭati. *vaccapāḍukāya* pi es'eva nayo. *pariveṇan* ti vaccakuṭiparikkhepabbhantaraṃ.

yathādhammo kāretabbo ti dukkaṭavattthumhi dukkaṭena pācittiyavattthumhi pācittiyena kāretabbo.

¹ Bp. atimadāhakan.

² Bp. ālimpentī.

³ Bp. appaharita°.

⁴ Bp. dātuṃ labhati.

⁵ Bp. °tvāpi.

⁶ Bp. omits pi.

⁷ Bp. sukkakaṭṭhādi°.

⁸ Bp. °kāmo vā.

⁹ Bp. davadāhaṃ.

¹⁰ Bp. sakkata°.

¹¹ Bp. °dhiko vohāro.

¹² Bp. antaritā.

¹³ Bp. ābādhappaccayā.

paharaṇattaṃ kataṃ paharaṇī 'ti vuccati. yassa kassaci āvudasaṅkhātass' etaṃ adhivacanaṃ taṃ t̥hapetvā aññaṃ sabbaṃ lohabhaṇḍaṃ anujānāmi 'ti attho. *katañ ca kumbha-kārikañ cā* 'ti ettha katahaṃ vuttam eva. *kumbhakārikā* 'ti dhaniyass'eva sabbamattikāmayakuṭi vuccati. sesaṃ sabbattha uttānam evā 'ti.

KHUDDAKAVATTHUKKHANDHAKAVANṆANĀ NITTHITĀ.

SENĀSANAKKHANDHAKAVANṆANĀ

Senāsanakkhandhake. *apaññattaṃ hoti* 'ti ananuññātaṃ hoti. *vihāro* nāma aḍḍhayogādimuttako avasesāvāso. *aḍḍhayogo* ti supaṇṇavaṅkaṃ² gehaṃ *pāsādo* ti dighapāsādo. *hammiyan* ti upariākāsatalapatiṭṭhitakūtāgāro³ pāsādo yeva. *guhā* 'ti iṭṭhakaguḥā silāguḥā dāruguhā paṃsuguhā. *āgatā-nāgatassa cātuddisassa saṅghassa* 'ti āgatassa ca anāgatassa ca⁴ cātuddisassa saṅghassa. anumodanagāthāsu, *sītaṃ unṇan* ti utuvisabhāgavasena vuttaṃ. *sisire cāpi vuṭṭhiyo* ti ettha sisiro ti samphusitakavāto vuccati. *vuṭṭhiyo* ti uju-kameghavuṭṭhiyo eva. *etāni sabbāni paṭihanti*⁵ 'ti iminā 'va padena yojetabbāni. *paṭihaññati* 'ti vihārena paṭihaññati. *leṇatthan* ti niliyanatthaṃ. *sukhatthan* ti sītādiparissayābhāvena sukhavihāratthaṃ. *jhāyituṃ ca vipassituṃ* ti idaṃ⁶ pada-dvayaṃ sukhaththan cā 'ti iminā 'va padena yojetabbam. idaṃ hi vuttaṃ hoti sukhaththan ca vihāradānaṃ. katamaṃ sukhaththaṃ. jhāyituṃ vipassituṃ ca yaṃ sukhaṃ tad atthaṃ. athavā, parapadena pi yojetabbam jhāyituṃ ca vipassituṃ ca vihāradānaṃ. idha jhāyissanti⁷ vipassissanti⁸ 'ti dadato *vihāradānaṃ saṅghassa aggāṃ Buddhehi*⁹ *vanṇitaṃ*. vuttañ h' etaṃ : so ca sabba-dado hoti yo dadāti upassayan ti. yasmā ca aggāṃ

¹ Bp. °kārikañ cā.

² Bp. °vaṅka.

³ Bp. °tale patiṭṭhitakūtākāro.

⁴ Bp. *inserts* catūsu disāsu

appaṭihatacārassa ' *after* ca.

⁵ Bp. paṭihanati.

⁶ Bp. idaṃ pi.

⁷ Bp. jhāyissati.

⁸ Bp. vipassissati.

⁹ Bp. buddhena.

vaṇṇitaṃ, *tasmā hi paṇḍito poso ti gāthā. vāsayettha bahussute* 'ti ettha vihare pariyattibahussute ca paṭivedhabahussute ca vāseyya. *tesaṃ annañ cā* 'ti yaṃ tesaṃ anucchavikaṃ ca pānaṃ ca vatthuṇ¹ ca mañcapīṭhādini² senāsanāni ca, taṃ sabbamaṃ tesu ujubhūtesu akuṭilacittesu. *dadeyyā* 'ti nidaheyya. taṃ ca kho *vippasannena cetasā* na cittappasādaṃ virādhetaṃ. evaṃ vippasannacittassa hi *te tassa dhammaṃ desenti**pe**parinibbālī anāsavo* ti.

āviñchanachiddaṃ āviñchanarajjun ti ettha rajju nāma sace pi dipinaṅguṭṭhena katā hoti, vaṭṭati yeva. na kāci na vaṭṭati. *tiṇi tālāni* 'ti tisso kuñcikāyo. *yantakaṃ*³ *sūcikaṇ* ti ettha, yaṃ yaṃ jānāti tan taṃ yantakaṃ, tassa vivaraṇaṃ⁴ sūcikaṇ ca kātuṃ vaṭṭati. *vedikāvātapānaṃ* nāma cetiya-vedikāsadisam⁵. *jālavātapānaṃ* nāma jālakabandham⁶. *sa-jālavātapānaṃ* nāma thambhakavātapānaṃ. *cakkalikaṇ* ti ettha colakapādapuñchanam⁷ bandhituṃ anujānāmi 'ti attho. *vātapānabhisikaṇ*⁸ ti vātapānappamāṇena bhisim katvā bandhituṃ anujānāmi 'ti attho. *miḍḍhin*⁹ ti pīṭhaphalakam. *vidalamañcaṇ*¹⁰ ti veṭṭhamañcam¹¹ veḷuvilivehi vā vitam¹².

*āsandhiko*¹³ ti caturassapīṭham vuccati. *uccakaṃ pi āsandhikaṇ*¹⁴ ti vacanato ekato bhāgena dighapīṭham eva hi aṭṭhaṅgulapādakam vaṭṭati, caturassāsandhiko¹⁵ pana pamāṇātikanto 'pi vaṭṭati 'ti veditabbo. *sattaṅgo* nāma tīsu disāsu apassayaṃ katvā katamañco. ayaṃ pi pamāṇātikanto 'pi vaṭṭati. *bhaddapīṭhan* ti sabbavettamayaṃ¹⁶ pīṭham vuccati. *pīṭhakā*¹⁷ 'ti pilotikabaddham pīṭham eva. *elakapādakapīṭhan*¹⁸ nāma dārupaṭikāya¹⁹ uparipāde ṭhapetvā

¹ Bp. vatthāni.

² Bp. °pīṭhādi.

³ Bp. yantaka.

⁴ Bp. vivaraṇa.

⁵ Bp. cetiye vedi°.

⁶ Bp. °baddham.

⁷ Bp. colaka°.

⁸ Bp. °bhisī.

⁹ Bp. miḍḍhan ti miḍḍhakam for miḍḍhin ti pīṭhaphalakam.

¹⁰ Bp. °mañcakan.

¹¹ Bp. vekkamañcam.

¹² Bp. vitam.

¹³ Bp. āsandiko.

¹⁴ Bp. āsandikan.

¹⁵ Bp. caturassapīṭhaāsandiko.

¹⁶ Bp. vettamayaṃ.

¹⁷ Bp. pīṭhikā.

¹⁸ Bp. °pādapīṭhan.

¹⁹ Bp. °paṭṭikāya.

bhojanaphalakam viya katapīṭham vuccati. āmalakavaṇṭhika¹ pīṭhan¹ nāma āmalakākārena yojitam bahupādakapīṭham. imāni tāva pāliyam āgatapīṭhāni dārumayam pana sabbam pi pīṭham vaṭṭati 'ti ayam ettha vinicchayo. kocchan ti usiramayam² vā puñjamayam³ vā pabbajamayam⁴ vā.

atthaṅgulaparamam mañcapatipādakan ti ettha manussānam pamāṇaṅgulam eva atthaṅgulam. cilimikā⁵ nāma parikkamakātāya bhūmiyā chavisamrakkhanatthāya attharaṇam vuccati. rukkhātūlan ti simbalirukkhādīnam yesam kesañci rukkhānam tūlam. latātūlan ti khīravallīādīnam yāsam kesañci vallīnam tūlam. potakītūlan ti eratiṇādīnam⁶ yesam kesañci tiṇajātīkānam antamaso ucchunālādīnam⁷ pi tūlam. etehi tīhi sabbabhūtagāmā saṅgahitā honti. rukkhavallitiṇajātiyo hi muñcitvā añño bhūtagāmo nāma n' atthi. tasmā yassa kassaci bhūtagāmassa tūlam bimbohane⁸ vaṭṭati. bhisim pana pāpuṇitvā sabbam p' etam akappiyatūlan ti vuccati. na kevalaṇ ca bimbohane⁹ etam tūlam eva. haṃsamorādīnam sabbasakuṇānam sīhādīnam sabbacatuppādānaṇ ca lomam pi vaṭṭati¹⁰. piyaṅgupupphabakulapupphādīnam¹¹ pana yam kiñci puppham na vaṭṭati. tamālapattam eva suddham eva na vaṭṭati. missakam pana vaṭṭati. bhisīnam anuññātam pañcavidham unṇāditūlam pi vaṭṭati. adḍhakāyikāni 'ti upaḍḍhakāyappamāṇāni yesu kaṭito paṭṭhāya yāva sisam upadahanṭi. sisappamāṇan nāma yassa vitthārato tisu kaṇṇesu ekam¹² ṭhapetvā dvinnam kaṇṇānam antaram miniyamānam vidatthi c' eva caturāṅgulaṇ ca hoti majjhaṭṭhānam muṭṭhiratanam hoti. dīghato pana diyaḍḍharatanam vā dviratanam vā 'ti Kurundiyaṇ vuttam. ayam sisappamāṇassa ukkaṭṭhaparicchado. ito uddham na vaṭṭati, heṭṭhā vaṭṭati, agilānassa sīsūpadhānaṇ ca pādūpadhānaṇ cā 'ti dvayam eva

¹ Bp. āmalakavatti°.

² Bp. usīra°.

³ Bp. puñjapabbajamayam.

⁴ Bp. omits pabbajamayam vā.

⁵ Bp. cimilikā.

⁶ Bp. potakītiṇādīnam.

⁷ Bp. °nalādīnam.

⁸ Bp. bibbohane.

⁹ Bp. bibbohane.

¹⁰ Bp. vuccati.

¹¹ Bp. °bakuḷapupphādi.

¹² Bp. omits ekam ṭhapetvā.

vaṭṭati. gilānassa bimbohanāni santharitvā¹ upari paccattharaṇaṃ datvā nipajjitum vaṭṭati. yāni pana bhiṣiṇaṃ anuññātāni pañca kappiyatūlāni, tehi bimbohanaṃ² mahantaṃ pi vaṭṭati 'ti Phussadevatthero āha. vinayadhara-Upatissatthero pana bimbohanaṃ² karissāmi 'ti kappiyatūlaṃ vā akappiyatūlaṃ vā pakkhipitvā karontassa pamāṇam eva vaṭṭati 'ti āha.

pañca bhiṣiyo ti pañcahi unṇādihi pūritabhisiyo. tūlagaṇanāya hi etāsaṃ gaṇanā 'va vuttā. tattha unṇagahaṇena na kevalaṃ eḷakalomam eva gahitaṃ ṭhapetvā pana manussalomaṃ yaṃ kiñci kappiyākappiyamaṃsajātinaṃ pakkhicatuppaddānaṃ lomaṃ sabbaṃ idha unṇagahaṇen' eva gahitaṃ. tasmā channaṃ cīvarānaṃ channaṃ anulomacīvarānaṃ ca aññatarena bhisichaviṃ katvā taṃ sabbaṃ pakkhipitvā bhiṣiṃ kātum vaṭṭati. eḷakalomāni pana apakkhipitvā kambalam eva catugunaṃ vā pañcagunaṃ vā pakkhipitvā katā 'pi unṇabhisisaṅkhyam eva gacchati. coḷabhisiādisu yaṃ kiñci navacoḷaṃ vā purānacōḷaṃ vā saṃharitvā vā anto pakkhipitvā vā katā coḷabhisi. yaṃ kiñci vākaṃ pakkhipitvā katā vākabhisi, yaṃ kiñci tiṇaṃ pakkhipitvā katā tiṇabhisi. aññatra suddhataṃ mālapattā³ yaṃ kiñci paṇṇam pakkhipitvā katā paṇṇabhisi 'ti veditabbā. tamālapattaṃ pana aññchi⁴ missam eva vaṭṭati. suddhaṃ na vaṭṭati. bhiṣiyā pamāṇaniyamo n'atthi. mañcabhisi pīṭhabhisi bhummattharaṇabhisi caṅkamanabhisi pādapuñchanabhisi 'ti etāsaṃ anurūpato sallakkhetvā attano rucivasena pamāṇaṃ kātabbaṃ. yaṃ pan' etaṃ unṇādi pañcavidhaṃ⁵ tūlaṃ bhiṣiyaṃ vaṭṭati, taṃ masurake⁶ 'pi vaṭṭati 'ti Kurundiyaṃ vuttaṃ. etena masurakaṃ⁶ paribhuñjitum vaṭṭati 'ti siddhaṃ hoti. *mañcabhiṣiṃ pīṭhe saṅgharantī* 'ti⁷ pīṭhe attharanti. attharaṇatthāya harantī 'ti yujjati. *ullokaṃ akaritvā* 'ti heṭṭhā cimilikaṃ adatvā. *phositun* ti rajanena

¹ Bp. bibbohanāni.⁴ Bp. aññena.² Bp. bibbohanaṃ.⁵ Bp. °vidhatūlaṃ pi.³ Bp. °pattaṃ.⁶ Bp. masūra° for masura°.⁷ Bp. mañcabhiṣiṃ pīṭhe.

vā haliddāya¹ vā upari phusitāni dātum. *bhittikamman* ti bhisīchaviyā uparibhittikammaṃ. *hatthabhittin*² ti pañcañ-gulabhittim³.

ikkāsan ti rukkhaniyāsaṃ⁴ vā silesaṃ vā. *piṭṭhamaddan* ti piṭṭhakhalim⁵. *kuṇḍakamattikan* ti kuṇḍakamissakamattikaṃ. *sāsapakuṭan*⁶ ti sāsapapiṭṭhaṃ. *siṭṭhatelakan*⁷ ti vilinamadhusiṭṭhakaṃ⁸. *accussannaṃ honṭi* 'ti vindum⁹ hutvā tiṭṭhati. *paccuddharitun* ti puñchitum. *taṇḍamattikan*¹⁰ ti gaṇḍupādagaṭṭhamattikaṃ. *kasāvan* ti āmalakaharita-kānaṃ¹¹ kasāvaṃ. *na bhikkhave paṭibhānacittan* ti ettha, na kevalaṃ itthipurisarūpaṃ eva tiracchānarūpaṃ¹² antamaso gaṇḍupādārūpaṃ pi bhikkhuno sayam kātum vā karohi 'ti vattum vā na vaṭṭati. *upāsaka dvārapālaṃ karohi* 'ti vattum pi na labhati. jātakappakaraṇaasadisadānādini pana pasādanīyāni nibbidāpaṭisaṃyuttāni vā vatthūni parehi kārāpetum labhati. mālākammādini sayam pi kātum labhati. *ālakamandā* 'ti ekaṇṇā manussābhikiṇṇā. *tayo gabbhe* 'ti ettha, *sivikāgabbho* ti caturassagabbho, *nālikāgabbho* ti vitthārato dviguṇatiguṇāyāmo¹³ dīghagabbho, *hammi-yagabbho* ti ākāsatale kūṭāgāragabbho¹⁴ muṇḍacchadana-gabbho vā. *kulaṇkapādakan* ti rukkhaṃ vijjhitvā tattha khānūke ākoṭṭetvā¹⁵ kataṃ asaṃhārimaṃ¹⁶ bhittipādaṃ jiṇṇakūṭapādassa¹⁷ upathambhanatthaṃ¹⁸ bhūmiyaṃ patitṭha-petum anujānāmi 'ti attho. *parittāṇakitikan* ti vassapa-rittāṇatthaṃ kiṭikam. *uddhāsudhan*¹⁹ ti vacchagomayena²⁰ ca chārikāya ca saddhiṃ madditamattikaṃ.

*ālindaṃ*²¹ nāma pamukhaṃ vuccati. *palighanan*²² nāma yaṃ nikkhamantā ca pavisantā ca pādehi hananti, tassa

¹ Bp. hahiddiyā.

² Bp. hatthabhattin.

³ Bp. °bhattim.

⁴ Bp. °niyyāsaṃ.

⁵ Bp. °khali.

⁶ Bp. °kuṭṭan.

⁷ Bp. siṭṭhatelakan.

⁸ Bp. vilinamadhusiṭṭhakaṃ.

⁹ Bp. bindubindu.

¹⁰ Bp. gaṇḍumattikan.

¹¹ Bp. °haritakānaṃ.

¹² Bp. inserts pi.

¹³ Bp. diguṇa°.

¹⁴ Bp. inserts vā.

¹⁵ Bp. ākoṭṭetvā.

¹⁶ Bp. taṃ āsaṃhārimaṃ.

¹⁷ Bp. °kūṭṭa°.

¹⁸ Bp. upatthambha°.

¹⁹ Bp. udasudhan.

²⁰ Bp. vacchakagomayena c'eva.

²¹ Bp. ālindo.

²² Bp. paghanan.

vihāradvāre ubhato kuḍḍaṃ¹ nīharitvā katapadesass' etaṃ adhivacanaṃ. *paghanan*² ti pi vuccati. *pakuddan* ti majjhe gabbhassa samantā pariyāgāro vuccati, *pakuṭṭan*³ ti pi pāṭho. *osārikan*⁴ ti anālindake⁵ vihāre vaṃsaṃ datvā tato danḍake osāretvā kataṃ chadanapamukhaṃ. *saṃsaraṇakīḷiko* nāma cakkalayutto kīṭiko. *pānīyabhājanan* ti pivantānaṃ pānīyadānabhājanaṃ. uḷuṅko ca thālakaṇ ca pānīyasaṅkhassa anulomāni. *apesi* 'ti dīghadārumhi khāṇuke pavesetvā kaṇṭakasākhāhi vinaddhitvā⁶ katadvāratthakanakaṃ⁷. *paligho* ti gāmadvāresu viya cakkayuttadvāratthakanakaṃ⁸.

assatarihi yuttā rathā 'ti *assatarīrathā*. *āmuttamaṇikuṇḍalā* 'ti āmuttamaṇikuṇḍalāni. *parinibbuto* ti kilesūpadhikhandhūpadhīnaṃ⁹ abhāvena sītībhūto nirūpadhī 'ti vuccati. *sabbā āsattiyo chetvā* 'ti rūpādīsu vā visayesu sabbabhavesu vā patthanāyo chinditvā. *vineyya*¹⁰ *hadaye darathan* ti citte kilesadarathaṃ vinetvā. *veyyāyikan* ti vayakaraṇaṃ¹¹ vuccati. *ādeyyavāco* ti tassa vacanaṃ bahujaṇehi¹² ādāttabbaṃ sotabbbaṃ maññeti¹³ 'ti attho. *ārāme akaṃsu* 'ti ye sadhanā te attano dhanena akaṃsu, ye mandadhanā c' eva adhanā ca, tesāṃ dhanāṃ adāsi. iti so sataśahassakahāpaṇe¹⁴ sataśahassagghanikaṇ¹⁵ ca bhaṇḍaṃ datvā pañcacattālīsajojanikesu¹⁶ addhānesu¹⁷ yojane yojane viharapatiṭṭhānaṃ katvā Sāvatthiṃ agamāsi. *koṭisantharaṃ santharāpesi* 'ti kahāpaṇakoṭiyā koṭi¹⁸ paṭipādetvā santharitvā,¹⁹ ye tattha rukkhā vā pokkharāṇiyo vā, tesāṃ parikkhepappamāṇaṃ gahetvā aññatarasmiṃ²⁰ ṭhāne santharetvā²¹ adāsi. evaṃ assa atṭhārasakoṭikaṃ ekaṃ²² nidhānaṃ parikkhayaṃ agamāsi.

¹ Bp. kuttam.² Bp. paghānan.³ Bp. pakutaṇ.⁴ Bp. osarako.⁵ Bp. anālindake.⁶ Bp. vinandhitvā.⁷ Bp. kataṃ dvārathakanakaṃ.⁸ Bp. °dvārathakanakaṃ.⁹ Bp. kilesūpadhi for this.¹⁰ Bp. omits vineyya.¹¹ Bp. veyyākaraṇaṃ.¹² Bp. bahuja ādiyitabbaṃ.¹³ Bp. maññanti.¹⁴ Bp. °kahāpaṇaṃ.¹⁵ Bp. °gghanakaṇ.¹⁶ Bp. °nike.¹⁷ Bp. addhāne.¹⁸ Bp. kahāpaṇakoṭiṃ.¹⁹ Bp. santhari.²⁰ Bp. aññasmiṃ.²¹ Bp. °ritvā.²² Bp. omits ekaṃ.

kumārassa etad ahoṣi 'ti gahapatino evaṃ bahudhanam cajjantassāpi¹ mukhassa vippasannākāram disvā etaṃ ahoṣi. *koṭṭhakaṃ māpesi* 'ti sattabhūmikaṃ dvārakoṭṭhakapāsādam māpesi. *atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati Jetavane vihāre kārāpesi**pe**maṇḍape kārāpesi* 'ti aparāhi pi atṭhārasahi koṭihi ete vihārādayo kārāpesi atṭhakarissappa-māṇāya bhūmiyā. Vipassissa hi bhagavato Punabbasumitto gahapati yojanappamāṇam bhūmiṃ suvaṇṇiṭṭhakasantharena ca kinitvā² vihāram kārāpesi. Sikhissa³ Sirivaḍḍho gahapati tigāvutappamāṇam suvaṇṇayatṭṭhisantharena. Vessabhussa Sotthijo gahapati aḍḍhayaḍḍhayanappamāṇam suvaṇṇaphālasantharena. Kakusandhassa⁴ Accuto gahapati gāvutappamāṇam suvaṇṇahatthipadasantharena. Konāgamassa⁵ Uggo gahapati aḍḍhagāvutappamāṇam suvaṇṇiṭṭhakasantharena. Kassapassa⁶ Sumaṅgalo gahapati vīsati-usabhappamāṇam suvaṇṇakacchapasantharena. amhākaṃ bhagavato Sudatto gahapati atṭhakarissappamāṇam bhūmiṃ kahāpaṇasantharena kiṇitvā⁷ vihāram kārāpesi 'ti. evaṃ anupubbena parihāyanti sampattiyo 'ti evaṃ⁸ eva sabba-sampattisu virajjitum alaṃ vimuccitun ti.

khaṇḍan ti bhinnokāso. *phullan* ti phalitokāso. *paṭi-saṅkharissatī* 'ti pākaṭikaṃ karissati. laddhanavakammena pana bhikkhunā vāsīpharasuṇikhādanādini gahetvā sayam na kātabbam, katākatam jānitabban ti⁹ Kurundiyam vuttam.

piṭṭhito piṭṭhito gantvā 'ti thero kira gilāne paṭijagganto jinne vuḍḍhe saṅgaṇhanto sabbapacchato āgacchati. idam assa cārittam. tena vuttam piṭṭhito piṭṭhito gantvā 'ti. *aggāsanan* ti therāsanam. *aggodakan* ti dakkhiṇodakam. *aggapiṇḍan* ti saṅghattherapiṇḍam.¹⁰

patitṭhāpesi 'ti atṭhārasakoṭipariccāgam katvā patitṭhāpesi. evaṃ sabbā 'pi catupannāsakoṭiyo pariccaji.

¹ Bp. cajantassāpi.² Bp. kiṇitvā.³ Bp. inserts pana.⁴ Bp. Kuku°, and adds pana.⁵ Bp. Koṇa°, and adds bhaga-vato.⁶ Bp. adds bhagavato.⁷ Bp. kiṇitvā.⁸ Bp. alaṃ for evaṃ.⁹ Bp. ti omits Kurundiyam vuttam.¹⁰ Bp. adds here antarā satthi-
nam karitvā ti catunnam
pādānam antare karitvā.

*vippakatabhojane*¹ 'ti antaraghare vā vihāre vā araṇṇe vā yattha katthaci bhuñjamāno bhikkhu anīṭṭhite bhojane na vuṭṭhāpetabbo. antaraghare pacchā āgatenā bhikkhaṃ gahetvā sabhāgaṭṭhānaṃ² gantabbaṃ. sace manussā vā bhikkhū vā pavisathā 'ti vadanti, mayi pavisante bhikkhū uṭṭahissanti 'ti vattabbaṃ. ettha³ *bhante āsanaṃ atthi* 'ti vuttena⁴ pavisitabbaṃ. sace koci kiñci na vadati, āsana-sālāya⁵ gantvā atisamīpaṃ āgantvā⁶ sabhāgaṭṭhāne ṭhātabbaṃ, okāse kate pavisathā 'ti vuttena⁷ pavisitabbaṃ. sace pana yaṃ āsanaṃ tassa pāpuṇāti, tattha abhuñjanto bhikkhu nisinno hoti, taṃ uṭṭhāpetuṃ vaṭṭati. yāgukhajjakādīsu pana yaṃ kiñci pivitvā vā khāditvā vā yāva añño āgacchati, tāva nisinnaṃ rittahattham pi uṭṭhāpetuṃ⁸ na⁹ vaṭṭati, vippakatabhojano yeva hi so hoti. *sace vuṭṭhāpeti* 'ti sace sañcicca¹⁰ āpattiṃ atikkamitvā 'pi vuṭṭhāpeti yeva. *pavārito ca hoti* 'ti yaṃ so vuṭṭhāpeti, ayaṃ ce bhikkhu pavārito hoti, tena vattabbo gaccha udakaṃ āharā¹¹ 'ti. vuḍḍhataraṃ hi bhikkhuṃ ānāpetuṃ idam eva ekaṭṭhānaṃ¹² ti. sace so udakaṃ pi na āharati, tato yaṃ navakatarena kattabbaṃ taṃ dassento *sādhukaṃ sitthāni gilitvā*¹³ 'ti ādim āha. *gilānassa paṭirūpaṃ seyyan* ti ettha, yo kāsagaṇḍasātisārādīhi¹⁴ gilāno hoti kheḷamallakavaccakapālādīni ṭhapetabbāni honti. kuṭṭhi vā hoti senāsaṇaṃ dūseti, evarūpassa heṭṭhā pāsādamaṇḍa-pasālādīsu¹⁵ aññataraṃ ekamantaṃ senāsaṇaṃ dātabbaṃ. yasmiṃ vasante senāsaṇaṃ na dūseti¹⁶ tassa varaṣeyyāpi dātabbā 'va. yo 'pi sinehapānavirecananattukammādīsu yaṃ kiñci bhesajjaṃ karoti, sabbo so gilāno yeva. tassāpi sallakkhetvā paṭirūpaṃ senāsaṇaṃ dātabbaṃ. *lesakappena* 'ti appakena sīsābādhādimmattena.

¹ Bp. °bhojano.² Bp. *omits this*.³ Bp. etha.⁴ Bp. *adds* pana.⁵ Bp. °sālaṃ.⁶ Bp. agantvā.⁷ Bp. vutte pana.⁸ Bp. vuṭṭhāpetuṃ.⁹ Bp. *omits* na.¹⁰ Bp. *omits* sañcicca.¹¹ Bp. āharāhi.¹² Bp. ekaṃ thānaṃ.¹³ Bp. sitthāni 'ti *for* sitthāni gilitvā.¹⁴ Bp. kāsabhagandarātisārādīhi.¹⁵ Bp. pāsādapaṇṇasālādīsu.¹⁶ Bp. dussati.

bhikkhū gaṇetvā 'ti ettakā nāma bhikkhū 'ti vihāre bhikkhū-
 naṃ paricchedaṃ ñatvā. *seyyā* 'ti mañcatṭhānāni vuccanti.
seyyaggena 'ti seyyaparicchedena. vassūpanāyikadivase
 kālaṃ ghoṣetvā ekaṃ mañcatṭhānaṃ ekassa bhikkhuno
 gāhetuṃ anujānāmi 'ti attho. *seyyaggena gāhentā* 'ti seyya-
 paricchedena¹ gāhiyamānā. *seyyā ussādiyimṣū*³ 'ti evaṃ³
 mañcatṭhānāni atirekāni ahesuṃ. vihāraggādīsu pi es' eva
 nayo. sopacāragabbho⁴ adhippeto. *anubhāgaṃ* ti puna aparaṃ
 pi bhāgaṃ dātuṃ atimandesu hi bhikkhūsu ekekassa bhik-
 khuno dve tīṇi pariveṇāni dātabbāni. *na akāmā dātabbo* ti
 na⁵ anicchāya dātabbo.⁶ vassūpanāyikadivase gahite anubhā-
 ge pacchā āgatānaṃ na attano aruciya so anubhāgo dātabbo.
 sace pana nayena gahito so attano ruciya taṃ anubhāgaṃ
 vā paṭhamabhāgaṃ vā deti, vaṭṭati. *nissīme ʔhitassā* 'ti
 upacārasīmato bahiṭṭhitassa. anto upacārasīmāya pana
 dūre ʔhitassāpi labbhati yeva. *senāsanaṃ gahetvā* 'ti vassū-
 panāyikadivase gahetvā. *sabbakālaṃ paṭibāhantī* 'ti
 catumāsaccayena⁷ utukāle 'pi paṭibāhanti. tīsu senāsana-
 gāhesu⁸ purimako ca pacchimako cā 'ti ime dve thāvarā.⁹
 antarāmuttako¹⁰ ayaṃ vinicchayo. ekasmiṃ vihāre mahā-
 lābhasenāsanaṃ¹¹ hoti. senāsanasāmikā vassūpagataṃ
 bhikkhuṃ sabbapaccayehi sakkaccaṃ upaṭṭhahitvā pavāretvā
 gamanakāle bahuṃ samaṇaparikkhāraṃ denti. mahātherā
 dūrato 'pi āgantvā vassūpanāyikadivase taṃ gahetvā
 phāsuṃ vasitvā vuṭṭhavassā¹² lābhaṃ gaṇhitvā pakkamanti.
 āvāsikā mayaṃ etthuppannaṃ lābhaṃ na labhāma, niccaṃ
 āgantukamahātherā 'va labhanti, te yeva naṃ¹³ āgantvā
 paṭijaggissanti 'ti palujjantam pi na olokonti. bhagavā
 tassa paṭijagganattamaṃ aparajjugatāya mahāpavāraṇāyā¹⁴

¹ Bp. seyyāpari°.² Bp. ussārayimṣū.³ Bp. omits evaṃ.⁴ Bp. omits sopacāragabbho
adhippeto.⁵ Bp. omits na.⁶ Bp. inserts tattha.⁷ Bp. cātu°.⁸ Bp. °naggāhesu.⁹ Bp. gāhāthāvarā.¹⁰ Bp. °muttake.¹¹ Bp. °lābhaṃ senāsanaṃ.¹² Bp. vuṭṭhavassā.¹³ Bp. taṃ.¹⁴ Bp. pavāraṇāyā.

āyatim vassāvāsathāya antarāmuttako gāhetabbo ti āha. tam gāhenta saṅghatthero vattabbo: bhante antarāmuttakam senāsanam gaṇhathā 'ti. sace gaṇhati dātabbam, no ce eten' eva upāyena anutheraṃ ādim katvā yo gaṇhāti tassa antamaso sāmaṇerassāpi dātabbam. tena pi tam senāsanam aṭṭhamāse paṭijaggitabbam. chadanabhittibhūmisu yaṃ kiñci khaṇḍam vā phullam vā hoti, sabbam¹ paṭisaṅkharitabbam. uddesaparipucchādīhi divasaṃ khepetvā rattim tattha vasitum pi vaṭṭati. rattim pariveṇe vasitvā tattha divasaṃ khepetum vaṭṭati. rattindivam tatth' eva vasitum pi vaṭṭati. utukāle āgatānaṃ vuḍḍhānaṃ na paṭibāhitabbam. vassūpanāyikadivase pana sampatte² saṅghatthero mayham idam senāsanam dethā 'ti vadati. na labbhati. bhante idam antarāmuttakam gahetvā aṭṭhamāse ekena bhikkhunā paṭijaggitan ti vatvā na dātabbam. aṭṭhamāse paṭijaggitabhikkhuss' eva³ gahitam hoti. yasmiṃ pana senāsane ekasamvacchare dvikkhattum paccaye denti, tam⁴ chamāsaccayena chamāsaccayena⁵ antarāmuttakam na gāhetabbam. yasmiṃ vā tikkhattum denti, tam⁶ catumāsaccayena catumāsaccayena⁵. yasmiṃ va catukkhattum denti, tam⁶ temāsaccayena temāsaccayena antarāmuttakam⁵ na gāhetabbam. paccayen' eva hi tam paṭijaggaṇam labhissati. yasmiṃ pana ekasamvacchare sakideva bahū⁷ paccaye denti, etaṃ antarāmuttakam gāhetabban ti. ayan tāva antovasse vassūpanāyikadivasena pāliyaṃ āgatasenāsanagāhakakathā. ayaṃ pana senāsanagāho nāma duvidho hoti utukāle ca vassāvāse ca.

tattha utukāle⁸ tāva keci āgantukā bhikkhū purebhattam āgacchanti, keci pacchābhattam paṭhamayāmaṃ vā majjhimayāmaṃ vā pacchimayāmaṃ vā. ye yadā āgacchanti, tesam tadā 'va bhikkhū uṭṭhāpetvā senāsanam dātabbam. akālo nāma n'atthi. senāsanapaññāpakena pana paṇḍitena bhavitabbam. ekam vā dve vā mañcatṭhānāni ṭhapetabbāni.

¹ Bp. tam sabbam.

² Bp. *inserts* sace *after* sampatte.

³ Bp. paṭijaggaka°.

⁴ Bp. *omits* tam.

⁵ Bp. *inserts* tam.

⁶ Bp. *omits* tam.

⁷ Bp. bahu.

⁸ Bp. *kālam.

sace vikāle eko vā dve vā mahātherā' āgacchanti, te vattabbā bhante ādito paṭṭhāya uṭṭhāpiyamānā² sabbe 'pi bhikkhū ubbhaṇḍikā bhavissanti, tumbe amhākaṃ vasanaṭṭhāne yeva vasathā 'ti. bahūsu pana āgatesu vuṭṭhāpetvā paṭi-pāṭiyā dātabbaṃ. sace ekekaṃ pariveṇaṃ pahoti ekekaṃ pariveṇaṃ dātabbaṃ. tattha aggisālādīghasālāmaṇḍalamālādayo³ sabbe 'pi tass' eva pāpuṇanti. evaṃ appahontesu⁴ pāsādaggena dātabbaṃ. pāsādesu appahontesu ovarakaggena dātabbaṃ. ovarakaggesu⁵ appahontesu seyyaggena dātabbaṃ⁶. mañcaṭṭhāne appahonte ekapiṭhakaṭṭhānava-sena dātabbaṃ. bhikkhuno pana ṭhitokāsamattaṃ na gā-hetabbaṃ. etaṃ hi senāsaṇaṃ nāma na hoti. piṭhakaṭṭhāne pana appahonte ekaṃ mañcaṭṭhānaṃ vā piṭhakaṭṭhānaṃ vā vārena vārena⁷ bhante vissamathā 'ti tiṇṇaṃ janānaṃ dātabbaṃ. na hi sakkā sītasamaye sabbaratti⁸ ajjhokāse vasitūṃ. mahātherena paṭhamayāmaṃ vissamitvā nikkhamitvā dutiyattherassa vattabbaṃ āvuso idha pavisāhi 'ti. sace mahāthero niddāgaruko hoti kālaṃ na jānāti, ukkāsetvā⁹ dvāraṃ ākoṭṭetvā¹⁰ bhante kālo jāto sītaṃ anudahatī 'ti vattabbaṃ. tena nikkhamitvā okāso dātabbo. adātūṃ na labhati. dutiyattherenāpi majjhimayāmaṃ vissamitvā puri-manayen' eva itarassa dātabbaṃ. niddāgaruko vuttanayen' eva vuṭṭhāpetabbo. evaṃ ekarattiṃ ekamañcaṭṭhānaṃ tiṇṇaṃ dātabbaṃ. Jambūdiṇe pana ekacce bhikkhū senāsaṇaṃ nāma mañcapīṭhaṭṭhānaṃ¹¹ vā kiñcid eva kassaci sappāyaṃ hoti kassaci asappāyaṃ ti āgantukā vā hontu, mā¹² vā devasikaṃ senāsaṇaṃ gāhenti. ayaṃ utukāle senāsaṇagāho¹³ nāma.

¹ Bp. therā.² Bp. °māne.³ Bp. °sālādīghasālāmaṇḍala-mālādayo.⁴ Bp. °honte.⁵ Bp. ovarakesu.⁶ Bp. *inserts here* seyyaggesu appahontesu mañcaṭṭhāne na dātabbaṃ.⁷ Bp. vārena gahetvā.⁸ Bp. °rattiṃ.⁹ Bp. ukkāsetvā.¹⁰ Bp. ākoṭṭetvā.¹¹ Bp. mañcaṭṭhānaṃ vā piṭhaṭṭhānaṃ.¹² Bp. vā mā *for* mā¹³ Bp. °ggāho.

vassāvāse pana atthi āgantukavattam atthi āvāsikavattam. tattha¹ āgantukena tāva sakaṭṭhānam muñcitvā aññattha gantvā vasitukāmena vassūpanāyikadivasam eva tattha na gantabbam. vasanaṭṭhānam vā² hi tattha³ sambādham bhaveyya, bhikkhācāro vā na sampajjeyya. tena na phāsukam⁴ vihareyya. tasmā idāni māsamattena vassūpanāyiko⁵ bhavissati 'ti tam vihāram pavisitabbam. tattha māsamat- tam vasanto sace uddesatthiko uddesasampattiṃ sallakkhetvā sace kammaṭṭhāniko⁶ kammaṭṭhānasappāyam⁷ sallakkhetvā sace paccayatthiko paccayaalābham sallakkhetvā antovasse sukham vasissati. sakaṭṭhānato ca tattha gacchantena na gocaragāmo ghaṭṭetabbo⁸, na tattha manussā vattabbā tumhe nissāya salākabhattādini vā yāgukhajjakādini vā vassā- vāsikam vā n'atthi, ayaṃ cetiyassa parikkhāro ayaṃ uposathāgārassa, idaṃ tālaṇ c' eva sūciṇ⁹ ca sampaṭicchatha tumhākam vihāran ti. senāsanam pana paṭijaggitvā¹⁰ dāru- bhaṇḍamattikābhaṇḍāni paṭisāmetvā gamiyavattam pūretvā gantabbam. evaṃ gacchantenāpi daharehi pattacivarabhaṇ- ḍakādayo¹¹ ukkhipāpetvā telanālikattaradaṇḍādini gāhāpetvā chattam paggayha attānam dassentena gāmadvāren' eva na gantabbam. paṭicchannena aṭavimaggena gantabbam. aṭa- vimagge asati gumbādini maddantena na gantabbam. gami- yavattam pana pūretvā vitakkam chinditvā suddhacittena gamanavatten' eva gantabbam. sace pana gāmadvārena maggo hoti, gacchantam pana¹² saparivāram disvā manussā amhākam thero viyā 'ti upadhāvitvā kuhiṃ bhante sabbe¹³ parikkhāre gahetvā gacchathā 'ti vadanti. tesu ce eko evaṃ vadati: vassūpanāyikakālo nāmāyam yattha antovasse nibad- dhabhikkhācāro bhaṇḍapaṭicchādaṇ ca labbhati, tattha bhikkhū gacchanti 'ti, tassa ce sutvā te manussā bhante

¹ Bp. *omits* tattha.² Bp. *omits* vā.³ Bp. tatra.⁴ Bp. phāsum.⁵ Bp. °nāyikā.⁶ Bp. kammā°.⁷ Bp. °sappāyatam.⁸ Bp. ghaṭṭetabbo.⁹ Bp. sūci.¹⁰ Bp. jaggitvā.¹¹ Bp. °bhaṇḍikāyo.¹² Bp. ca nam *for* pana.¹³ Bp. sabba.

imasmim pi gāme jano bhuñjati c' eva nivāseti ca, mā aññattha
gacchathā 'ti vatvā mittāmacce pakkosāpetvā sabbe samanta-
yitvā¹ vihāre nibaddhabhattaṇ² ca salākabhattādini cā
vassāvāsikaṇ ca ṭhapetvā³ idh'eva bhante vasathā 'ti yācanti,
sabbam sādītum vaṭṭati. sabbam p'⁴ etaṃ kappiyaṇ c' eva
anavajjaṇ ca. Kurundiyam pana kuhiṃ gacchathā 'ti vutte
asukatṭhānan⁵ ti vatvā kasmā tattha gacchathā 'ti vuttana⁶
kāraṇam ācikkhitabban ti vuttaṃ. ubhayam⁷ pan' etaṃ⁸
suddhacittattā 'va anavajjam. idaṃ āgantukavattaṃ nāma.
idaṃ pana āvāsikavattaṃ. paṭikacc' eva hi āvāsikehi vihāro
paṭijaggitabbo.⁹ khaṇḍaphullapaṭisaṇkharanaparibbhaṇḍāni
kātabbāni. rattiṭṭhānadivāṭṭhānavaccakuṭipassāvaṭṭhānāni
padhānagharavihāramaggo ti imāni sabbāni paṭijaggitabbāni,
cetiye sudhākammaṃ khuddavedikāya¹⁰ telamakghanamañca-
pīṭhajagganan¹¹ ti idaṃ pi sabbam kātabbam: vassavasitukā-
mā¹² āgantvā uddesaparipucchākammaṭṭhānānuyogādini ka-
rontā sukham vasissanti 'ti. kataparikkammehi āsālḥajunḥapaṇ-
camito¹³ paṭṭhāya vassāvāsikaṃ pucchitabbam. kattha pucchi-
tabbam. yato pakatiyā labbhati, yehi pana na dinnapub-
bam, te pucchitum na vaṭṭati. kasmā pucchitabbam. kadāci
bi manussā denti kadāci dubbhikkhādīhi upaddūtā¹⁴ na denti.
tattha ye na dassanti, te apucchitvā vassāvāsike gāhite gahi-
tabhikkhūnaṃ¹⁵ lābhantarāyo hoti, tasmā pucchitvā 'va
gāhetabbam. pucchantena tumhākaṃ vassāvāsikagahaṇa-
kālo¹⁶ upakaṭṭho ti vattaṃ. sace vadanti bhante imaṃ
saṃvaccharaṃ chātakādīhi upaddūtamaṃ¹⁷ na sakkoma dātun
ti vā yaṃ¹⁸ pubbe dema tato ūnataraṃ dassāmā 'ti vā imāni¹⁹
kappāso sulabho, yaṃ pubbe dema tato bhutaraṃ dassāmā

1 Bp. sammantayitvā.

2 Bp. nibaddhavattaṇ.

3 Bp. paṭṭhapetvā.

4 Bp. h'etaṃ.

5 Bp. °ṭṭhāne.

6 Bp. vutte.

7 Bp. adds pi.

8 Bp. ettha.

9 Bp. paṭijaggitabbo.

10 Bp. mudda°.

11 Bp. telamakghanam mañca°.

12 Bp. vassam vasi°.

13 Bp. āsālḥijunḥa°.

14 Bp. °ddutā.

15 Bp. gāhita°.

16 Bp. °gahakakālo.

17 Bp. °tamha.

18 Bp. yaṃ mayam.

19 Bp. idāni.

'ti vā¹ taṃ sallakkhetvā tad anurūpena nayena tesam² senāsane bhikkhūnaṃ vassāvāsikaṃ gāhetabbaṃ. sace manussā vadanti yassa amhākaṃ vassāvāsikaṃ pāpuṇāti, so temāsaṃ pāniyaṃ upaṭṭhapetu³ vihāramaggaṃ jaggatu cetiyaṅgaṇa-bodhiyaṅgaṇāni jaggatu bodhirukkhe udakaṃ āsiṅcatū 'ti, yassa vassāvāsikaṃ⁴ pāpuṇāti, tass' ācikkhitabbaṃ. yo pana gāmo paṭikkamma yojanadviojanantare hoti, tatra ce kulāni upanikkhepaṃ ṭhapetvā vihāre vassāvāsikaṃ denti yeva, tāni kulāni apucchitvā 'pi tesam senāsane vattaṃ katvā vasantassa bhikkhuno⁵ vassāvāsikaṃ gāhetabbaṃ. sace pana tesam senāsane paṃsukūliko vasati, āgatañ ca naṃ⁶ disvā tumhākaṃ vassāvāsikaṃ demā 'ti vadanti, tena saṅghassa ācikkhitabbaṃ sace tāni kulāni saṅghassa dātum icchanti tumhākaṃ yeva demā 'ti vadanti. sabhāgo bhikkhu vattaṃ katvā gaṇhāhi 'ti vattabbo, paṃsukūlikassa pan' etaṃ na vaṭṭati. iti saddhādeyyadāyakamanussā⁷ pucchitabbā. tatr' uppāde pana kappiyakāraṇā pucchitabbā. kathaṃ pucchitabbā. kiṃ āvuso saṅghassa bhaṇḍapaṭicchādanaṃ bhavissati 'ti. sace vadanti bhavissati bhante, ekekaṃ sa navahatthaṃ sātakaṃ dassāma, vassāvāsikaṃ gāhethā 'ti gāhetabbaṃ. sace 'pi vadanti sātaka⁸ n' atthi vatthum pana atthi, gāhetha bhante 'ti, vatthumhi sante 'pi gāhetum vaṭṭati yeva, kappiyakāraṇānaṃ hi hatthe kappiyabhaṇḍaṃ paribhuñjathā 'ti dinnavatthuto. yaṃ yaṃ kappiyaṃ⁹, taṃ taṃ sabbaṃ paribhuñjitum anuññātaṃ, yaṃ pan' ettha piṇḍapātattathāya gilānapaccayatthāya vā bhikkhūnaṃ¹⁰ uddissa dinnam taṃ cīvare upanāmentehi saṅghasuṭṭhūtaṃ apaloketvā upanāmetabbaṃ. senāsanatthāya uddissa dinnam garubhaṇḍaṃ hoti. cīvaravasen' eva pana¹¹ catupaccayavasena vā dinnam cīvare upanāmentānaṃ apalokanakammakiccaṃ n'atthi. apalokanakammaṃ karonteṃhi pana¹² puggalavasen'

¹ Bp. *inserts* vadanti *after* vā.² Bp. *repeats* tesam.³ Bp. upaṭṭhāpetu.⁴ Bp. *omits this*.⁵ Bp. *omits* bhikkhuno.⁶ Bp. taṃ.⁷ Bp. °deyye dāyakamassā.⁸ Bp. sātakaṃ.⁹ Bp. kappam.¹⁰ Bp. *omits this*.¹¹ Bp. *omits* pana.¹² Bp. *ca for* pana.

eva kātabbam saṅghavasena na kātabbam. jātārūparajata-vasenā 'pi āmakadhaññavasena vā apalokanakammaṃ na vaṭṭati. kappiyabhaṇḍavasena' eva cīvarataṇḍulādivasen' eva ca vaṭṭati. taṃ pana evaṃ kattabbam: idāni subhikkham sulabhapiṇḍam bhikkhū cīvarena kilamanti ettakam nāma taṇḍulabhāgam bhikkhūnam cīvaram kātuṃ ruccati,¹ gilānapaccayo sulabho gilāno vā n' atthi ettakam nāma taṇḍulabhāgam bhikkhūnam cīvaram kātuṃ ruccati' ti. evaṃ cīvarapaccayaṃ sallakkhetvā senāsanassa kāle ghoṣite sannipatite saṅghe senāsanagāhako sammannitabbo. sammannantehi² ca ekam³ sammannitum na vaṭṭati dve sammannitabbā 'ti vuttam. evaṃ hi navako vuḍḍhassa⁴ vuḍḍho ca navakassa ca gāhessati⁵ 'ti. mahante pana mahāvihārasa-disse vihare tayo cattāro janā sammannitabbā. Kurundiyam pana aṭṭha pi soḷasa pi jane sammannitum vaṭṭati 'ti vuttam. tesam sammati⁶ kammavācā 'pi apalokanakammena⁷ pi vaṭṭati yeva. tehi sammantehi bhikkhūhi senāsanam sallakkhetabbam. cetiyagharam bodhigharam āsanagharam sammunjanīaṭṭo⁸ dāruaṭṭo vaccakuṭi iṭṭhakasālā vaḍḍhaki-sālā dvārakoṭṭhako pāṇīyamālo maggo pokkharāṇi 'ti etāni hi asenāsanāni. vihāro aḍḍhayogo pāsādo hammiyam guhā maṇḍapo rukkhāmūlam velugumbo ti imāni senāsanāni⁹ 'ti tāni gāhetabbāni. gāhenteṇa ca paṭhamam bhikkhū gaṇetum bhikkhū gaṇetvā seyyāgaṇetun ti ettha vuttanayena gāhetabbāni. sace saṅghiko ca saddhādeyyā¹⁰ cā 'ti dve cīvarapaccayā honti, tesu yaṃ bhikkhū paṭhamam gaṇhitum icchanti, taṃ gāhetvā tassa pi tṭhikato paṭṭhāya itaro gāhetabbo. sace¹¹ bhikkhūnam appatāya pariveṇaggena senāsane gāhiyamāne ekam¹² pariveṇam mahālābham hoti. dasa vā dvādasā vā ticīvarāni¹³ labbhanti taṃ vijaṭetvā

¹ Bp. vuccati ti.² Bp. tena.³ Bp. omits 'ekam sammannitum na vaṭṭati.⁴ Bp. vuḍḍhatarassa.⁵ Bp. gahessati.⁶ Bp. sammuti kammavācāya.⁷ Bp. apalokanakamena.⁸ Bp. 'janīaṭṭam.⁹ Bp. 'nāni and omits 'ti.¹⁰ Bp. 'deyyo.¹¹ Bp. sace pana.¹² Bp. ekam pi.¹³ Bp. cīvarāni honti for ticīvarāni labbhanti.

aññesu alābhesu¹ āvāsesu pakkhipitvā aññesaṃ pi bhikkhū-
 naṃ gāhetabban ti Mahāsumatthero āha. Mahāpadu-
 matthero pan' āha na evaṃ kātabbam, manussā hi attano
 āvāsajagganattāya paccayaṃ denti, tasmā aññehi bhik-
 khūhi tattha pavisitabban ti. sace pan'ettha mahā-
 thero paṭikkosati mā āvuso evaṃ gāhetha, bhagavato
 anusittham² karotha, vuttam h'etam bhagavatā anujānāmi
 bhikkhave pariveṇaggena gāhetun ti, tassa paṭikkosanaṃ
 aṭṭatvā³ bhante bhikkhū bahū paccayo mando saṅghaṃ
 kātum vaṭṭati 'ti tam saññāpetvā gāhetabbam eva. gāhenta-
 ca sammatenā bhikkhunā mahātherassa santikaṃ gantvā
 evaṃ vattabbam: bhante tumhākaṃ senāsanaṃ pāpuṇāti,
 paccayaṃ⁴ va gaṇhathā 'ti. asukakulassa ca⁵ paccayo
 asukasenāsanaṃ ca mayham pāpuṇāti āvuso ti. pāpuṇāti
 bhante gaṇhatha nan ti. gaṇhāmi āvuso 'ti gahitam hoti.
 sace pana gahitam te⁶ bhante 'ti vutte gahitam me 'ti vā
 gaṇhissatha bhante 'ti vutte gaṇhissāmi 'ti vā vadati, aga-
 hitam hoti 'ti Mahāsumatthero āha. Mahāpadumatthero
 pan' āha atitānāgatavacanāṃ vā hotu vattamānavacanāṃ
 vā, satuppādamattam ālayakaraṇamattam eva c' ettha
 pamāṇam, tasmā gahitam eva hoti 'ti. Yo 'pi paṃsukūliko
 bhikkhu senāsanaṃ gahetvā paccayaṃ vissajjeti, ayaṃ
 pi⁷ na aññasmiṃ āvāse pakkhipitabbo. tasmim⁸ yeva āvāse
 nikkhipitabbo. tasmim yeva pariveṇe aggisālāya vā dīgha-
 sālāya vā rukkhamaṇe vā aññassa gāhetum vaṭṭati. paṃsu-
 kūliko vasaṃ 'ti senāsanaṃ jaggissati. itaro paccayaṃ
 gaṇhāmi 'ti. evaṃ dvīhi kāraṇehi senāsanaṃ sujaggitata-
 raṃ bhavissati. Mahāpaccariyaṃ pana vuttam paṃsukūlike
 vāsattāya senāsanaṃ gaṇhante senāsanaḡāhāpakena vattab-
 bam idha⁹ bhante paccayo atthi, so kiṃ kātabbo 'ti tena
 heṭṭhā aññaṃ gāhāpehi 'ti vattabbo. sace pana kiñci avatvā

¹ Bp. alābhakesu.² Bp. anusitthim.³ Bp. aṭṭatvā.⁴ Bp. gaṇhatha dhārethā 'ti
for va gaṇhathā 'ti.⁵ Bp. omits te.⁶ Bp. pana for pi na.⁷ Bp. omits ca.⁸ Bp. omits 'tasmim yeva āvāse
nikkhipitabbo.⁹ Bp. bhante idha for idha
bhante

'va vasati, tattha¹ vuṭṭhavassassa² c'³ assa pādamūle ṭhapetvā sātakaṃ denti, vaṭṭati. atha vassāvāsikaṃ demā 'ti vadanti, tasmim̐ senāsane vassaṃ vuṭṭhabhikkhūnaṃ⁴ pāpuṇāti 'ti. yesaṃ pana senāsanaṃ n' atthi, kevalaṃ paccayaṃ eva denti. tesam̐ paccayaṃ⁴ avassāvāsike senāsane gāhetuṃ vaṭṭati. manussā thūpaṃ katvā vassāvāsikaṃ gāhāpentī. thūpo nāma asenāsanaṃ, tassa samīpe rukkhe vā maṇḍape vā upanibandhitvā gāhāpetabbaṃ. tena bhikkhunā cetiyaṃ paṭijaggitabbaṃ. bodhirukkhabodhigharaāsanagharasammun̐-janiatṭadāruatṭavaccakuṭidvārakoṭṭhakapāṇiyakuṭipāṇiyamālākadantakaṭṭhamālakesu⁵ pi es' eva nayo. bhojanasālā pana senāsanaṃ eva, tasmā taṃ ekassa vā bahunnaṃ⁶ vā paricchin-ditvā gāhetuṃ vaṭṭati⁷. sabbam̐ idaṃ vitthārena Mahāpaccari-yaṃ vuttaṃ. senāsanaḡāhāpakena pana pāṭipadaaruṇato paṭṭhāya yāva puna aruṇaṃ na bhijjati, tāva gāhetabbaṃ. idaṃ hi senāsanaḡāhassa khettaṃ. sace pāto 'va gāhite senāsane añño vitakkacāriko bhikkhu āgantvā senāsanaṃ yācati, gahitaṃ bhante senāsanaṃ vassūpagato saṅgho rammaniyo⁸ vihāro rukkhamūlādisu yattha icchatha tattha vasathā 'ti vattabbo. vassūpagatehi antovasse nibaddha-vattaṃ ṭhapetvā vassūpagatā bhikkhū sammun̐janiyo bandhathā 'ti vattabbā. sulabhā ce daṇḍakā c'eva salākāyo ca honti, ekekena cha pañca muṭṭhisammun̐janiyo dve tisso yaṭṭhisammun̐janiyo vā bandhitabbā. dullabhā ce honti dve tisso muṭṭhisammun̐janiyo ekā yaṭṭhisammun̐-jani⁹ vā bandhitabbā. sāmaṇerehi cha¹⁰ pañca¹¹ ukkā koṭṭe-tabbā. vasanaṭṭhānesu¹² kasāvaparibhaṇḍaṃ kātappaṃ. vattaṃ karonteḡhi ca¹³ na uddisitaṃ, na uddisāpetabbaṃ,

¹ Bp. *omits* tattha.² Bp. *vuttha*°.³ Bp. *ca for* c'assa.⁴ Bp. *paccayā*.⁵ Bp. *omits* pāṇiya kuṭi.⁶ Bp. *bahūnaṃ*.⁷ Bp. *vaṭṭati* 'ti.⁸ Bp. *ramaṇiyo*.⁹ Bp. °jani *and omits* vā¹⁰ Bp. *omits* cha.¹¹ Bp. *repeats* pañca.¹² Bp. °ṭṭhāne.¹³ Bp. *pana for* ca.

na sajjhāyo kātabbo, na pabbājetabbaṃ, na upasampādetabbo,¹ na nissayo dātabbo, na dhammassavanaṃ kātabbam, sabbe 'va hi ete sapapañcā nippapañcā² hutvā samaṇadhammam eva karissāmā 'ti vā, sabbe terasadhutaṅgāni samādiyantu, seyyaṃ akappetvā ṭhānacaṅkamehi vītināmentu, mūgavattam³ gaṇhantu, sattāhakaraṇīyena gatā 'pi bhājanīyabhaṇḍaṃ mā⁴ labhantū 'ti vā evarūpaṃ adhammikavattam na kātabbam. evaṃ pana kātabbam. pariyattidhammo nāma tividham pi saddhammaṃ patitṭhāpeti, tasmā sakkaccaṃ uddisatha uddisāpetha sajjhāyaṃ karotha padhānaghare vasantānaṃ saṅghaṭanaṃ⁵ akatvā antovihāre nisiditvā uddisatha uddisāpetha sajjhāyaṃ karotha dhammassavanaṃ samiddham karotha pabbājentā sodhetvā pabbajjaṃ⁶ detha⁷ upasampādentā sodhetvā upasampadaṃ⁸ detha nissayaṃ⁹ dadantā sodhetvā nissayaṃ detha, eko 'pi hi kulaputto pabbajjaṃ ca¹⁰ upasampadaṃ ca labhitvā sakalaṃ sāsanaṃ patitṭhapessati,¹¹ attano thāmena yattakāni sakkotha tattakāni dhutaṅgāni samādiyittha,¹² antovassaṃ nām' etaṃ sakaladivasaṃ rattiyā ca paṭhamamajjhima-pacchimayāmesu¹³ appamattehi bhavitabbaṃ viriyam¹⁴ ārabhitabbaṃ, porāṇakā¹⁵ mahātherā pi sabbapalibodhe chinditvā antovasse ekacāriyaṃ¹⁶ vattaṃ pūrayiṃsu, bhasse¹⁷ mattaṃ jānitvā dasavatthukathādasasubhadāsānussatiyo¹⁸ atṭhatimsārammaṇakathaṃ ca kātuṃ vaṭṭati, āgantukānaṃ vattaṃ kātuṃ sattāhakaraṇīyena gatānaṃ apaloketvā dātuṃ vaṭṭatī 'ti evarūpaṃ vattaṃ kātabbam. api ca bhikkhū ovaditabbā: viggāhikapisuṇapharusavacanāni mā vadetha divase divase silāni āvajjentā caturārakkhaṃ ahāpentā

¹ Bp. °tabbaṃ.² Bp. papañca.³ Bp. mugabbataṃ.⁴ Bp. *omits* mā.⁵ Bp. saṅghaṭanaṃ.⁶ Bp. pabbājetha.⁷ Bp. *omits* detha upasampādentā.⁸ Bp. upasampādetha for upasampadaṃ detha.⁹ Bp. *omits* nissayaṃ dadantā.¹⁰ Bp. *omits* ca.¹¹ Bp. patitṭhāti.¹² Bp. samādiyatha.¹³ Bp. paṭhamapacchima°.¹⁴ Bp. viriyam.¹⁵ Bp. porāṇaka.¹⁶ Bp. ekacārika.¹⁷ Bp. *inserts* ācariyavattaṃ before bhasse¹⁸ Bp. dasavatthukakathaṃ dasasubha-dasānussati.

manasikārabahulā viharathā 'ti. dantakaṭṭhakhādanavattam ācikkhitabbaṃ. ācāravattam¹ ācikkhitabbaṃ. cetiyam vā bodhiṃ vā vandantena gandhamālaṃ vā pūjentena pattam vā thavikāya pakkhipantena na kathetabbaṃ. bhikkhācāravattam ācikkhitabbaṃ. antogāme manussehi saddhiṃ paccayasāññuttakathā vā visabhāgakathā vā na kathetabbā. rakkhittindriyehi bhavitabbaṃ khandhakavattaṃ ca sekhiyavattaṃ ca pūretabban ti evarūpā pi bahukāpi niyyānikakathā ācikkhitabbā 'ti. pacchimavassūpanāyikadivase pana sace kālaṃ ghosetvā sannipatite saṅhe koci dasahattham vattham āharitvā vassāvāsikaṃ deti, āgantuko ce bhikkhu saṅghatthero hoti tassa dātabbaṃ. navako ce hoti, sammatena bhikkhunā saṅghatthero vattabbo, sace² bhante icchatha paṭhamabhāgaṃ muñcitvā idam vattham gaṇhathā 'ti. amuñcantassa na dātabbaṃ. sace pana pubbe gāhitam muñcitvā gaṇhāti,³ eten' eva upāyena dutiyattherato paṭṭhāya parivattetvā pattaṭṭhāne āgantukassa dātabbaṃ. sace paṭhamavassūpagatā dve tiṇi cattāri pañca vā vatthāni alatthum, laddham laddham eten' eva upāyena vissajjāpetvā yāva āgantukassa samakaṃ hoti tāva dātabbaṃ. tena pana samake laddhe avasiṭṭho anubhāgo therāsane dātabbo. paccuppanne lābhe satiṭṭhitikāya gāhetum ruccatī⁴ 'ti katikaṃ kātum vaṭṭati. sace dubbhikkham hoti, dvīsu pi vassūpanāyikesu⁵ vassūpagatā bhikkhū bhikkhāya kilamantā āvuso idha vasantā hi sabb' eva kilamāma sādhu vata dve bhāgā homa, yesam nātīpavāritatṭhānāni atthi te tattha vasitvā pavāraṇāya āgantvā attano pattam vassāvāsikaṃ gaṇhantū 'ti vadanti. tesu ye tattha vasitvā pavāraṇāya āgacchanti, tesam apalokanakammam⁶ kasmā vassāvāsikaṃ dātabbaṃ. sādīyantā 'pi hi te bhikkhū⁷ n'eva vassāvāsikassa sāmīno khīyantā 'pi ca āvāsikā n'eva adātum labhanti. Kurundiyam

¹ Bp. *omiis* ācāravattam ācikkhitabbaṃ.

² Bp. vattham ce *for* sace.

³ Bp. *adds* dātabbam *after* gaṇhāti.

⁴ Bp. *omits* ruccatī ti.

⁵ Bp. °nāyikā.

⁶ Bp. apaloketvā *and omits next* kasmā.

⁷ Bp. *omits* bhikkhū.

pana vuttaṃ: kattikavattaṃ¹ kātabbaṃ sace² sabbesaṃ no idha yāgubhattaṃ nappahoti, sabhāgaṭṭhāne vasitvā āgacchatha tumhākaṃ pattaṃ vassāvāsikaṃ labhissathā 'ti. tañ ce eko paṭibāhati, suppaṭibāhitaṃ. no ce paṭibāhati, katikā sukātā, pacchā tesam tattha vasitvā āgatānaṃ apaloketvā dātabbaṃ, apalokanakāle paṭibāhitaṃ³ na labhati⁴ 'ti. puna pi vuttaṃ: sace pana⁵ vassūpagatesu ekaccānaṃ vassāvāsike apāpuṇante bhikkhū katikaṃ karonti chinnavassānaṃ vassāvāsikaṃ ca idāni uppajjanakaṃ⁶ vassāvāsikaṃ ca imesaṃ dātuṃ ruccatī 'ti, evaṃ katikāya katāya gāhitasadisam eva hoti. uppannuppannañ⁷ ca tesam eva dātabban ti.⁸ temāsaṃ pāṇiyaṃ upaṭṭhapetvā vihāramaggacetiyaṅgaṇabodhiyaṅganādini⁹ jaggitvā bodhirukkhe udakaṃ siñcitvā pakkanto 'pi vibbhamanto 'pi vassāvāsikaṃ labhati yeva. atiniviṭṭhaṃ¹⁰ hi tena taṃ¹¹ saṅghikaṃ pana apalokanakkammaṃ katvā gāhitaṃ antovasse vibbhamanto 'pi labhat' eva, paccayavasen' eva gāhitaṃ pana na labhati 'ti vadanti. sace vuṭṭhavasso disaṃ gamiko bhikkhu āvāsikassa hatthato kiñcid eva kappiyabhaṇḍaṃ gahetvā asukakule mayhaṃ vassāvāsikaṃ pattaṃ taṃ gaṇhathā 'ti vatvā gataṭṭhāne vibbhamati, vassāvāsikaṃ saṅghikaṃ hoti. sace pana manusse sammukhā sampaṭicchāpetvā gacchati, labhati. idaṃ vassāvāsikaṃ amhākaṃ senāsane vuṭṭhavassassa¹² bhikkhuno demā 'ti vutte yassa gāhitaṃ tass' eva hoti. sace pana senāsanasāmikassa piyakamyatāya puttadhītādayo bahūni vatthāni āharitvā amhākaṃ senāsane demā 'ti vadanti,¹³ tattha vassūpagatassa ekam eva vatthaṃ dātabbaṃ, sesāni saṅghikāni honti. vassāvāsikaṭṭhiti-kāya gāhetabbāni. ṭhitikāya asati therāsanato paṭṭhāya gāhetabbāni. senāsan' eva vassūpagataṃ bhikkhuṃ nissāya

¹ Bp. kattikavattaṃ.² Bp. *omits* sace.³ Bp. paribāhitaṃ.⁴ Bp. labbhati.⁵ Bp. *omits* pana.⁶ Bp. °naka.⁷ Bp. °nnaṃ *and omits* ca.⁸ Bp. *omits* ti.⁹ Bp. °gaṇāni.¹⁰ Bp. satiniviṭṭhaṃ.¹¹ Bp. kataṃ *for* taṃ.¹² Bp. vuṭṭha-bhikkhuno.¹³ Bp. denti *for* vadanti.

uppannena cittappasādena bahūni vatthāni āharitvā senāsanassa demā 'ti dinnesu pi es' eva nayo. sace pana pādāmūle ṭhapetvā etassa bhikkhuno demā 'ti vadanti tass' eva honti. ekassa gehe dve vassāvāsikāni, paṭhamabhāgo sāmaṇerassa gāhito hoti dutiyo therāsane. so ekaṃ dasahatthaṃ ekaṃ aṭṭhahatthaṃ sātakaṃ, pesesi vassāvāsikaṃ pattam bhikkhūnaṃ dethā 'ti. vicinitvā varabhāgaṃ¹ sāmaṇerassa datvā anubhāgo therāsane dātabbo. sace pana ubho 'pi gharaṃ netvā bhojetvā sayam eva pādāmūle ṭhapesi, yaṃ yassa dinnam tad eva tassa hoti. ito param Mahāpaccariyaṃ āgatanayo hoti. ekassa ghare daharasāmaṇerassa vassāvāsikaṃ pāpuṇāti. so ce pucchati amhākaṃ vassāvāsikaṃ kassa pattan ti sāmaṇerassā 'ti avatvā dānakāle jānissasi 'ti vatvā dānadivase ekaṃ mahātheraṃ pesetvā nīharāpetabbaṃ. sace yassa vassāvāsikaṃ pattam, so vibbhamati vā kālaṃ vā karoti, manussā ce pucchanti kassa amhākaṃ vassāvāsikaṃ pattan ti, tesam yathābhūtaṃ ācikkhitabbaṃ. sace te vadanti tumhākaṃ demā 'ti, tassa bhikkhuno pāpuṇāti. atha saṅghassa vā gaṇassa vā denti, saṅghassa vā gaṇassa vā pāpuṇāti. sace vassūpagatā suddhapamsukūlikā yeva honti, ānetvā dinnam vassāvāsikaṃ senāsanaparikkhāraṃ vā katvā ṭhapetabbaṃ, bimbohanādini² vā kātābbāni 'ti. idam nevāsikavattam.

SENĀSANAGĀHAVINICCHAYO NIṬṬHITO

Upanandavatthusmiṃ³. tattha tayā moghapurisa gahitaṃ, idha mukkaṃ⁴. *idha⁵ gahitaṃ latra mukkan⁴ ti ettha ayam attho: yaṃ tayā tattha senāsaṇaṃ gahitaṃ, tam te gaṇhanten' eva idha mukkaṃ⁴ hoti. idha dān' āhaṃ āvuso muñcāmi 'ti vadantena pana tam tatrā 'pi mukkaṃ⁴. evam tvaṃ ubhayattha paribāhiro ti. ayam pan' ettha vinicchayo. gahaṇena gahaṇaṃ paṭipassambhati. gahaṇena ālayo paṭipassambhati. ālayena gahaṇaṃ paṭipassambhati⁶. ālayena*

¹ Bp. orabhāgaṃ.

² Bp. bibbohanādini.

³ Bp. Upanandhava°.

⁴ Bp. muttam for mukkaṃ.

⁵ Bp. idha tayā gahitaṃ.

⁶ Bp. paṭippa° for paṭipa° sic passim.

ālayo paṭipassambhati. kathaṃ. idh' ekacco vassūpanāyika-divase ekasmiṃ vihāre senāsanam gahetvā sāmantavihāram gantvā tatrā 'pi gaṇhati, tassa iminā gahaṇena purimaṃ gahaṇam paṭipassambhati. aparo idha vasissāmī 'ti ālayamattam katvā sāmantavihāram gantvā tattha' eva senāsanam gaṇhati, tassa iminā gahaṇena purimo ālayo paṭipassambhati. eko idha vasissāmī 'ti senāsanam vā gahetvā ālayam vā katvā sāmantavihāram gantvā tattha¹ senāsanam gaṇhāti idh' ev'² idāni vasissāmī 'ti ālayam vā karoti, icc' assa ālayena vā gahaṇam ālayena vā ālayo paṭipassambhati. sabbattha pacchime pacchime³ gahaṇe vā ālaye vā tiṭṭhati. yo pana ekasmiṃ vihāre senāsanam gahetvā aññasmiṃ vihāre vasissāmī 'ti gacchati, tassa upacārasimātikkame senāsana-gāho paṭipassambhati. yadi pana sace⁴ tattha phāsum bhavissati vasissāmī, no ce āgamissāmī 'ti gantvā aphāsukabhāvaṃ nātvā pacchā gacchati, vaṭṭati.

tivassantarenā 'ti ettha, tivassantaro nāma yo dvīhi vassehi mahantataro vā daharataro vā hoti, yo pana ekena vassena mahantataro vā daharataro vā⁵ yo vā pana samānavasso, tattha vattabbam eva n'atthi. ime ca sabbe ekasmiṃ mañce vā pīthe vā dve dve hutvā nisīditum labhanti. *yam tinṇannaṃ pahoti*,⁶ tam saṃhārimaṃ vā hotu asaṃhārimaṃ vā. tathārūpe api phalakakhaṇḍe anupasampannenā 'pi saddhiṃ nisīditum vaṭṭati.

hatthinakhakan ti hatthīnaṃ hatthikumbhe paṭiṭṭhitam. evaṃ katassa kir' etaṃ nāmaṃ. *sabbaṃ pāsādaṃ paribhogan* ti suvaṇṇarajatādivicitrāni pi kavāṭāni mañcapīṭhāni tālavaṇṭāni suvaṇṇarajatamāyāni⁸ pāṇiyaghaṭāni⁸ pāṇiyasarāvākāni⁹ vā yaṃ kiñci cittakammakatam sabbaṃ vaṭṭati. pāsādassa dāsīdāsakhattavattugomahisaṃ¹⁰ demā 'ti vadanti pāṭekkaṃ gahaṇakiccaṃ n' atthi. pāsāde paṭiggahite paṭig-

¹ Bp. *omits* tattha senāsanam gaṇhāti.

² Bp. eva dāni.

³ Bp. *omits* pacchime.

⁴ Bp. *omits* sace.

⁵ Bp. vā hoti.

⁶ Bp. na ppahoti for pahoti.

⁷ Bp. °sarāvādi and *omits* vā.

⁸ Bp. °maya.

⁹ Bp. °ghaṭa.

¹⁰ Bp. dāsīdāsam khattavattum go°

gahitam eva hoti. goṇakādīni saṅghikavihāre vā puggalika-vihāre vā mañcapīṭhakesu attharivā paribhuñjitum na vaṭṭati. dhammāsane pana gihivikaṭaṇihārena labbhati. tat-rāpi nipajjitum na vaṭṭati.

pañc' imānī 'ti rāsivasena pañca. sarūpavasena pan' etāni bahūni honti. tattha *ārāmo* nāma pupphārāmo vā phalārāmo vā. *ārāmatthū* nāma tesam yeva ārāmānaṃ atthāya paricchinditva ṭhapitokāso tesu vā ārāmesu vinaṭṭhesu tesam porāṇabhūmibhāgo.¹ *vihāro* nāma yaṃ kiñci pāsā-dādisenāsanam. *vihāratthum* nāma tassa patiṭṭhānokāso. *mañco* nāma masārako muddikābaddho² kulīrapādako³ āhaccapādako ti imesaṃ pubbe vuttānaṃ catunnaṃ mañcānaṃ aññataro. *piṭhan* nāma masārakādīnaṃ yeva catunnaṃ piṭhānaṃ aññataraṃ. *bhisī* nāma uṇṇabhisī ādīnaṃ pañcannaṃ aññatarā. *bimbohanam*⁴ nāma vuttappakārānaṃ bimbohanānaṃ⁴ aññataraṃ. *lohakumbhē* nāma kāḷalohena vā tambalohena vā yena keṇaci lohena katā kumbhā. lohābhāṇā-kādisu pi es' eva nayo. ettha pana *bhāṇakan* ti araṇjaro vuc-cati. *vārako* 'ti ghaṭo. *kaṭāhan* ti kaṭāham eva. vāsīādīsu valliādīsu ca duviññeyyaṃ nāma n' atthi. evaṃ.

dvisaṅgahāni dve honti	tatiyaṃ catusaṅgahaṃ
catutthaṃ navakoṭṭhāsaṃ	pañcamam aṭṭhabhedanaṃ
iti pañcahi rāsīhi	pañcanimmalalocano
pañcaviśavidhaṃ nātho	garubhaṇḍam pakāsayi.

tatr' āyaṃ vinicchayaṃ kathā. idaṃ hi sabbam pi garubhaṇḍam idha avissajjanīyaṃ⁵. Kīṭāgirivatthusmiṃ avebhaṇ-giyaṃ ti vuttaṃ. parivāre pana avissajjanīyaṃ⁵ avebhaṇ-giyaṃ pañca vuttā mahesinā vissajjentassa paribhuñjantassa anāpatti pañhām' esā kusalehi cintitā 'ti āgataṃ. tasmā mūlachejjasena avissajjanīyaṃ⁵ avebhaṇgiyaṃ⁶ ti pari-vaṭṭanavasena pana vissajjentassa paribhuñjantassa ca anā-patti 'ti evam ettha adhippāyo veditabbo. tatrāyaṃ anu-

¹ Bp. porāṇakabhūmi°.

² Bp. bundikābaddho.

³ Bp. kulīra.

⁴ Bp. bibbo° for bimbo°.

⁵ Bp. avissajjiyaṃ.

⁶ Bp. °giyaṃ ca.

pubbīkathā. idan tāva pañcavidham pi cīvarapiṇḍapā-
 tabhesajjatthāya upanetuṃ na vaṭṭati. thāvarena ca thā-
 varam garubhaṇḍena ca garubhaṇḍam parivattetuṃ vaṭṭati.
 thāvare pana, khettaṃ khattavatthu taḷākam mātikā 'ti
 evarūpaṃ bhikkhusaṅghassa vicāretuṃ vā sampāṭicchituṃ vā
 adhivāsetuṃ¹ vā na vaṭṭati. Kappiyakārakeh' eva vicāritam²
 tato kappiyabhaṇḍam vaṭṭati. ārāmena³ pana ārāmaṃ
 āramavatthum vihāraṃ vihāravatthun ti imāni cattāri pi
 parivattetuṃ vaṭṭati. tatrāyaṃ parivattananayo. saṅghassa
 nāḷikerārāmo dūre hoti kappiyakārakā vā⁴ bahutaram khā-
 danti. yaṃ pi na khādanti tato sakaṭavettanam datvā
 appam eva āharanti⁵. aññesaṃ pana tassa ārāmassa avidūra-
 gāma vāsīnaṃ manussānaṃ vihārassa samīpe ārāmo hoti.
 te saṅgham upasaṅkamitvā sakena ārāmena taṃ ārāmaṃ
 yācanti. saṅghena ruccati saṅghassā 'ti apaloketvā sampāṭi-
 cchitabbo. sace 'pi bhikkhūnaṃ rukkkhasahassaṃ hoti, manus-
 sānaṃ pañcasatāni, tumhākaṃ ārāmo khuddako ti na vattab-
 baṃ. kiñcāpi hi ayaṃ khuddako atha kho itarato bahutaram
 ayaṃ deti. sace 'pi samakam eva deti, evaṃ pi icchiticchitak-
 khaṇe paribhuñjituṃ sakkā⁶ 'ti gahetabbam eva. sace pana
 manussānaṃ bahutarā rukkhā honti, nanu tumhākaṃ bahu-
 tarā rukkhā 'ti vattabbam. sace atirekaṃ ambhākaṃ puññaṃ
 hotu saṅghassa demā 'ti vadanti, jānāpetvā sampāṭicchituṃ
 vaṭṭati. bhikkhūnaṃ rukkhā phaladhārino. manussānaṃ
 rukkhā na tāva phalaṃ gaṇhanti. kiñcāpi na gaṇhanti na
 cirena gaṇhissanti 'ti sampāṭicchitabbam eva. manussānaṃ.
 rukkhā phaladhārino. bhikkhūnaṃ na tāva phalaṃ gaṇ-
 hanti. nanu tumhākaṃ rukkhā phaladhārino ti vattabbam.
 sace gaṇhatha bhante ambhākaṃ puññaṃ bhavissati 'ti
 denti, jānāpetvā sampāṭicchituṃ vaṭṭati. evaṃ ārāmena
 ārāmo parivattetabbo. eten' eva nayena āramavatthum pi
 vihāro 'pi vihāravatthum pi ārāmena parivattetabbam.
 āramavatthunā ca mahantena vā khuddakena vā ārāma-

¹ Bp. *omits* adhivāsetuṃ vā.⁴ Bp. va.² Bp. vicāri.⁵ Bp. haranti.³ Bp. ārāme.⁶ Bp. sakko.

ārāmaṇṇavattṭhu-vihāra-vihāravattṭhun¹ ti. kathaṃ vihārena vihāro parivattetabbo. saṅghassa antogāme gehaṃ hoti. manussānaṃ vihāramajjhe pāsādo. ubbo 'pi agghena samakā. sace manussā tena pāsādena taṃ gehaṃ yācanti, sampatiṇṇhituṃ vaṭṭati. bhikkhūnaṃ yeva² mahagghataraṃ gehaṃ hoti. mahagghataraṃ amhākaṃ gehaṃ ti vutte ca kiñcāpi mahagghataraṃ pabbajitānaṃ asāruppaṃ na sakkā tattha pabbajitehi vasituṃ, idaṃ pana sārappaṃ gaṇhathā 'ti vadanti, evaṃ pi sampatiṇṇhituṃ vaṭṭati. sace³ manussānaṃ mahagghaṃ hoti, nanu tumhākaṃ gehaṃ mahagghaṃ ti vattabbaṃ. hotu bhante, amhākaṃ puññaṃ bhavissati, gaṇhathā 'ti vutte pana sampatiṇṇhituṃ vaṭṭati. evaṃ vihārena vihāro parivattetabbo. eten⁴ eva nayena vihāravattṭhuṃ pi ārāmo 'pi ārāmaṇṇavattṭhuṃ pi vihārena parivattetabbaṃ. vihāravattṭhunā ca mahagghena vā appagghena vā vihāravihāravattṭhuārāmaārāmaṇṇavattṭhun ti.⁴ evaṃ tāva thāvarena thāvaraparivattanaṃ veditabbaṃ. sarubhaṇḍena garubhaṇḍaparivattane pana, mañcapīṭhaṃ mahantaṃ vā hotu khuddakaṃ vā antamaso caturaṅgula-pādakaṃ gāmadārakehi paṃsuāgārakesu kiṇṇantehi kataṃ pi saṅghassa dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍaṃ hoti. sace 'pi rājārājamahāmattādayo ekappahāren' eva mañcasataṃ vā mañcasahassaṃ vā denti, sabbe kappiyamañcā sampatiṇṇhitabbā. sampatiṇṇhitvā vuḍḍhapaṭipāṭiyā saṅghikaparibhogena paribhuñjathā 'ti dātabbā. puggalika-vasena na dātabbā. atirekamañce bhaṇḍāgārādīsu paññāpetvā pattacivaraṃ nikkhipituṃ pi vaṭṭati. bahisīmāya saṅghassa demā 'ti dinnamañco saṅghattherassa vasanaṭṭhāne dātabbo. tattha bahū ce mañcā honti, mañcena kammaṃ n'atthi yassa vasanaṭṭhāne kammaṃ atthi tattha saṅghikaparibhogena paribhuñjā⁵ 'ti dātabbo. mahagghena satagghanakena vā⁶ mañcena aññaṃ

¹ Bp. °vatthūni, and omits ti. ⁴ Bp. °vatthūni, and omits ti.

² Bp. ce for yeva.

⁵ Bp. °bhuñjathā.

³ Bp. sace pana.

⁶ Bp. inserts satahassagghanakena vā after this vā.

mañcasatam labbhati¹ parivattetvā gahetabbam. na keva-
lam mañcena mañco yeva, āramaārāmaavatthuvihāra-
vihāravatthupīṭhabhisibimbohanāni pi parivattetum vaṭ-
ṭati. esa nayo pīṭhabhisibimbohanesu pi. etesu pi² kappiyā-
kappiyam vuttanayam eva. tattha akappiyam na pari-
bhuñjitabbam, kappiyam saṅghikaparibhogena paribhuñji-
tabbam. akappiyam vā mahagghakappiyam vā parivattetvā
vuttavattthūni gahetabbāni. agarubhaṇḍupagam³ bhisibim-
bohanam nāma n'atthi. lohakumbhī lohabhāṇakam lohaka-
ṭṭhan ti imāni tīṇi mahantāni vā hontu khuddakāni vā
antamaso pasatamattaudakagaṇhanakāni pi garubhaṇḍāni
yeva. lohavārako pana kāḷalohatambalohakaṃsalohavaṭṭa-
lohānam yena kenaci kato Sihaḷadipe pādagaṇhanako bhāje-
tabbo. pādo nāma Magadhanāḷiyā pañcanāḷimattam gaṇ-
hāti. tato atirekagaṇhanako garubhaṇḍam. imāni tāva
pāḷiāgatāni⁴ lohabhājanāni pāḷiyam pana anāgatāni pi
bhiṇṇārapaṭiggahauṇṇakadabbikaṭacchupāṭitaṭṭakasarāvaka-
samuggaanīgārapalladhūmakatācchuādīni⁵ khuddakāni vā
mahantāni vā sabbān⁶ eva garubhaṇḍāni. ayapatto⁷ aya-
thālakam tambalohathālakan ti imāni pana bhājanīyāni.⁸
kaṃsalohavaṭṭalohabhājanavikati saṅghikaparibhogena vā
gihivikaṭā vā vaṭṭati. puggalikaparibhogena na vaṭṭati.
kaṃsalohādibhājanam saṅghassa dinnam pārihāriyam na
vaṭṭati gihivikaṭānihāren' eva paribhuñjitabban ti Mahā-
paccariyam vuttam. thapetvā pana bhājanavikatim aññas-
sim pi kappiyalohabhaṇḍe pana⁹ añjanī añjanīsalākakaṇṇa-
malaharaṇī sūcipaṇṇasūcikhuddakapipphaliko khuddaka-
ārakaṇṭakakuṇṇikā¹⁰ tālakattarayattihivedhako¹¹ natthudā-
nam bhindivālo¹² lohakaṭṭhi¹³ lohaguḷo lohapiṇḍi lohacakka-
lakam¹⁴ añnam pi vippakatalohabhaṇḍam bhājanīyam.

¹ Bp. labhati.² Bp. hi.³ Bp. inserts pana.⁴ Bp. pāḷiyam āgatāni.⁵ Bp. °sarakasamugga°.⁶ Bp. sabbāni for sabbān'eva.⁷ Bp. patto.⁸ Bp. bhājanīyāni.⁹ Bp. omits pana.¹⁰ Bp. khuddakam ārakaṇṭakam
kuhiṇṇikā.¹¹ Bp. tālam kuttara°.¹² Bp. bhiṇḍivālo, and inserts loha-
kūto.¹³ Bp. lohakutṭhi.¹⁴ Bp. °likam.

dhūmanettalohathālādīpakarukkhadīpakapallakaolambakadī-
 pakaitthipurisatiracchānagatarūpakāni¹ pana aññāni vā bhitti-
 chadanakavātādisu upanetabbāni, antamaso lohakhilakam²
 upādāya sabbāni lohabhaṇḍāni garubhaṇḍāni yeva honti.
 attanā laddhāni pi pariharitvā puggalikaparibhogena na
 paribhuñjitabbāni saṅghikaparibhogena vā gihivikaṭāni vā
 vaṭṭanti. tipubhaṇḍe pi es' eva nayo. khīrapāsānamayāni
 tatṭakasarakādini garubhaṇḍāni yeva ghaṭakam³ pana tela-
 bhājanam vā pādakagaṇhanakato⁴ atirekam eva garubhaṇḍam.
 suvaṇṇarajataārakūṭajātīphalikabhājanāni⁵ gihivikaṭāni pi
 na vaṭṭanti pageva saṅghikaparibhogena vā puggalika-
 paribhogena vā. senāsanaparibhogena⁶ pana āmāsam pi
 anāmāsam pi sabbam vaṭṭati. vāsiādīsu yāya vāsiyā ṭha-
 petvā dantakatṭhachedanam⁷ vā ucchutacchanam vā aññam
 mahākammam kātum na sakkā ayam bhājanīyā. tato
 mahattariyena kenaci ākārena katā vāsi garubhaṇḍam.⁸
pharasu pana antamaso vejjānam sirāvedhanapharasu pi
 garubhaṇḍam eva. *kudhāriyam*⁹ pharasusadiso eva vinic-
 chayo. yā pana āvudhasaṅkhepena katā ayam anāmāsā.
*kuddālo*¹⁰ antamaso caturaṅgulamatto 'pi garubhaṇḍam eva.
nikhādanam caturassamukham vā¹¹ donimukham vā¹¹ vaṅkam
 vā ujukam vā antamaso sammunjanīdaṇḍakavedhanam
 pi daṇḍakabandhanam¹² c'eva garubhaṇḍam eva. sammunja-
 nīdaṇḍakhaṇanakam pana adaṇḍakam phalamattam eva.
 yam sakkosi paṭikāya¹³ pakkhipitvā pariharitum tam¹⁴
 bhājanīyam. sikharam¹⁵ pi nikhādanen' eva saṅgahitam.
 yehi manussehi vihāre vāsiādīni dinnāni honti, te ce ghare
 daḍḍhe vā corehi vilutte vā detha no bhante upakaraṇe
 puna pākāṭike karissāmā 'ti vadanti, dātabbā. sace āha-

¹ Bp. °nettakhālādīpaka°
 °dīpaitthipurisa°

² Bp. °khilakam.

³ Bp. ghaṭako.

⁴ Bp. pādagaṇhanakato.

⁵ Bp. °rajatahāra°.

⁶ Bp. °paribhoge.

⁷ Bp. daṇṭakatṭhachedanam.

⁸ Bp. *adds* eva.

⁹ Bp. *kudhāriyam*.

¹⁰ Bp. *kudālo*.

¹¹ Bp. vā hotu.

¹² Bp. daṇḍabaddham.

¹³ Bp. *pāṭikāya*.

¹⁴ Bp. *omits* tam.

¹⁵ Bp. *sikharam*.

ranti, na vāretabbā. anāharantā 'pi na codetabbā. kammā-rataṭṭakāracundakāraṇaḷakāramaṇikārapattabandhakānaṃ adhikaraṇimuṭṭhikasaṇḍāsatulādini sabbāni lohamayaupakaraṇāni saṅhe dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍāni. tipukoṭṭakasuvaṇṇakāracammakāraupakaraṇesu pi es' eva nayo. ayaṃ pana viseso. tipukoṭṭakaupakaraṇesu pi tipucchedanasatthakaṃ suvaṇṇakāraupakaraṇesu suvaṇṇacchedanasatthakaṃ cammakāraupakaraṇesu kataparikkammamacchedanakam¹ khuddakasatthan² ti imāni bhājanīyabhaṇḍāni. nahāpitatunnakāraupakaraṇesu pi ṭhapetvā mahākattariṃ mahāsaṇḍasaṃ mahāpipphalikaṃ ca sabbam bhājanīyam. mahākattariādini garubhaṇḍāni. valliādisu. vettavalliādikā yā kāci aḍḍhabāhuppamāṇā valli saṅghassa dinnā vā tattha jātakā vā rakkhitaḡopitā 'va garubhaṇḍam hoti. sā saṅghakamme ca cetiyakamme ca kate ce³ atirekā hoti' puggalikakamme 'pi upanetuṃ vaṭṭati. arakkhitā pana garubhaṇḍam eva na hoti. suttamakacivākanāḷikerahīracammamayā rajjukā vā yottāni vā vāke ca nāḷikerahire ca vaṭṭetvā katā ekavaṭṭā vā dvitivaṭṭā vā saṅghassa dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍam. suttam pana avatṭetvā dinnam makacivākanāḷikerahīra ca bhājanīyā. yehi pan' etāni rajjukayottādini dinnāni honti, te attano karaṇīyena harantā na vāretabbā. yo koci antamaso aṭṭhaṅgulisūcidaṇḍamatto⁴ 'pi *velu* saṅghassa dinno vā tattha jātako vā rakkhitaḡopito garubhaṇḍam. so 'pi saṅghakamme ca cetiyakamme ca kate atireko puggalikakamme dātuṃ vaṭṭati. pādagaṇhana-katelanāḷi pana kattarayaṭṭhi upāhandaṇḍo⁵ chattadaṇḍo chattasalākā 'ti idam ettha bhājanīyabhaṇḍam. daḍḍha-gehamanussā gaṇhitvā gacchantā na vāretabbā. rakkhitaḡopitaveluṃ⁶ gaṇhantena samakaṃ vā atirekaṃ vā thāvaram antamaso taṃ agghanakavālikāya⁷ pi phātikammaṃ katvā gaṇhetabbo. phātikammaṃ akatvā gaṇhantena tatth' eva

¹ Bp. °cammacchiddanaka°.⁴ Bp. aṭṭhaṅgulasūci°.² Bp. °satthakan.⁵ Bp. °daṇḍako.³ Bp. sace.⁶ Bp. °pitam velum.⁷ Bp. °nakam.

valaṇṇjetabbo¹. gamanakāle saṅghike² āvāse ṭhapetvā 'va gantabbaṃ. asatiyā gahetvā gatena pahīnitvā dātabbo. desantaraṃ gatena sampattavihāre³ saṅghikāvāse ṭhapetabbo. *tiṇaṃ* ti muṇjaṃ ca pabbajaṇ ca ṭhapetvā avasesaṃ yaṃ kiñci tiṇaṃ. yattha pana tiṇaṃ n' atthi, tattha paṇṇehi chādenti, tasmā paṇṇaṃ pi tiṇeṇ' eva saṅgahitaṃ. iti muṇḍādisu yaṃ kiñci muṭṭhippamāṇaṃ pi tiṇaṃ tālapaṇṇādisu pi⁴ ekaṃ paṇṇaṃ pi saṅghassa dinnāṃ vā tattha jātakāṃ vā bahārāme saṅghassa tiṇavatthuto⁵ jātatiṇaṃ vā rakkhita-gopitaṃ garubhaṇḍaṃ hoti. taṃ pi saṅghakamme ca ceti-yakamme ca kate atirekaṃ puggalikakamme dātuṃ vaṭṭati. daḍḍhagehamanussā gahetvā gacchantā na vāretabbā. aṭṭhaṅgulappamāṇo 'pi rittapoṭṭhako⁶ garubhaṇḍaṃ eva. *mattikā* pakatimattikā vā hotu pañcavaṇṇā vā suddhā⁷ vā, sajjurasakukūṭṭhasilesādisu⁸ vā yaṃ kiñci dullabhaṭṭhāne ānetvā vā dinnāṃ tattha jātakāṃ vā rakkhita-gopitaṃ tāla-pakkamattaṃ garubhaṇḍaṃ hoti. taṃ pi saṅghakamme ca cetiyakamme ca kate⁹ niṭṭhite atirekaṃ puggalikakamme dātuṃ vaṭṭati. hiṅguhiṅgulakaharītālamano silāñjanāni pana bhājanīyabhaṇḍāni. *dārubhaṇḍe* yo koci aṭṭhaṅgulasūci-daṇḍamatto 'pi dārubhaṇḍako dārudullabhaṭṭhāne saṅghassa dinno vā tattha jātako vā rakkhita-gopito ayaṃ garubhaṇḍaṃ hoti 'ti Kurundiyaṃ vuttaṃ. Mahāaṭṭhakathāyaṃ pana sabbāṃ pi dāruveḷucammāpāsāṇādivikaṭiṃ dārubhaṇḍena saṅganhitvā tena kho pana samayena saṅghassa āsandhiko¹⁰ uppanno hoti 'ti ito paṭṭhāya dārubhaṇḍavinicchayo vutto. tatrāyaṃ atthuddhāro. āsandhiko¹⁰ sattaṅgo: bhaddapīṭhaṃ pīṭhikā eḷakapādapīṭhaṃ āmalakavaṇṭakapīṭhaṃ¹¹ paṇṇika-pīṭhaṃ¹² phalakaṃ kocchaṃ palāsapīṭhaṃ¹³ ti. imesu tāva yaṃ kiñci khuddakaṃ vā hotu mahantaṃ vā saṅghassa dinnāṃ

¹ Bp. valaṇṇjetabbo.² Bp. saṅghika.³ Bp. °vihāro.⁴ Bp. °a for pi.⁵ Bp. dinnavatthuto.⁶ Bp. °poṭṭhako.⁷ Bp. sudhā.⁸ Bp. °sakaṅguttha°.⁹ Bp. omits kate.¹⁰ Bp. āsandhiko.¹¹ Bp. °vaṭṭaka°.¹² Bp. omits this¹³ Bp. palālapīṭhakaṇ.

garubhaṇḍaṃ hoti. palāsapiṭhena¹ c' ettha kadalipattādinī² pi pīṭhāni pi saṅgahitāni. byagghacammaonaddhaṃ pi vālarūpaparikkhitaṃ³ ratanapasibbitaṃ⁴ kocchaṃ⁵ garubhaṇḍaṃ eva. caṅkamaphalakaṃ⁶ dīghaphalakaṃ vā cīvaradhovanaphalakaṃ vā ghaṭanaphalakaṃ⁷ vā ghaṭanamuggaro⁷ vā dantakaṭṭhacchedanadaṇḍakā⁸ daṇḍamuggaro vā ambaṇaṃ rajanadoṇi udakapaṭicchako dārumayo vā dantamayo vā veḷumayo vā sapāḍako 'pi apāḍako' pi samuggo mañjūsā⁹ pādagaṇhanakato atirekappamaṇo karaṇḍo udakadoṇi¹⁰ udakakaṭāhaṃ uḷuṅko kaṭacchu pāṇiyasarāvakaṃ¹¹ pāṇiyasaṅkho ti etesu¹² yaṃ kiñci saṅghe dinnāṃ garubhaṇḍaṃ, saṅkhathālaṃ pana bhājaniyaṃ. tathā dārumayo udakakumbho pādakathalikamaṇḍalaṃ dārumayaṃ vā hotu tālapaṇṇādimayaṃ¹³ vā sabbāṃ garubhaṇḍaṃ. ādhāraṃko pattapiddhānaṃ tālavaṇṇaṃ vijāni¹⁴ caṅgoṭakaṃ pacchi yaṭṭhisammuṇjaṇi muṭṭhisammuṇjaṇi 'ti etesu¹² yaṃ kiñci khuddakaṃ vā mahantaṃ vā dāruveḷupaṇṇacammādisu yena kenaci kataṃ garubhaṇḍaṃ eva. thambhatulāsopāṇaphalakādisu dārumayaṃ vā pāsāṇamayaṃ vā yaṃ kiñci gehasambhārugaṃ¹⁵ yo koci kaṭasārako yaṃ kiñci bhummattharaṇaṃ¹⁶ yaṃ kiñci akappiyacammaṃ saṅghe¹⁷ dinnāṃ garubhaṇḍaṃ bhummattharaṇaṃ¹⁶ kātuṃ vaṭṭati. eḷakacammaṃ pana paccattharaṇagatikaṃ pi¹⁸ garubhaṇḍaṃ eva. kappiyacammāni bhājaniyāni. Kurundiyaṃ pana sabbāṃ pañcappamāṇaṃ cammaṃ garubhaṇḍaṃ ti vuttaṃ. udukkhalaṃ musalaṃ suppaṃ nisadaṃ nisadapotakaṃ¹⁹ pāsāṇadoṇi pāsāṇakaṭāhaṃ turivemabhastādi sabbāṃ pesakārādibhaṇḍaṃ sabbāṃ kasi-bhaṇḍaṃ sabbāṃ cakkayuttakayānaṃ garubhaṇḍaṃ eva.

¹ Bp. palāla°.² Bp. °pattādi, and omits pi.³ Bp. °rikkhittaṃ.⁴ Bp. °parisibbitaṃ.⁵ Bp. kocchakaṃ.⁶ Bp. vaṅkaphalakaṃ.⁷ Bp. ghaṭṭa° for ghaṭa°.⁸ Bp. °chedanagaṇikā.⁹ Bp. mañjusā.¹⁰ Bp. °doṇi.¹¹ Bp. °rāvaṃ.¹² Bp. adds pi.¹³ Bp. colapaṇṇādi¹⁴ Bp. bijāni.¹⁵ Bp. °sambhārarūpaṃ.¹⁶ Bp. bhūma° for bhumma°.¹⁷ Bp. sabbāṃ saṅghe.¹⁸ Bp. inserts taṃ pi.¹⁹ Bp. °poto.

mañcapādo mañcaṭṭanī pīṭhapādo pīṭhaṭṭanī vāsipharasu-
 ādinam¹ daṇḍā² etesu yaṃ kiñci vipakkatatacchanakammaṃ
 anīṭṭhitam eva bhājanīyaṃ. tacchitamattṭhaṃ pana garu-
 bhaṇḍam hoti. anuññātavāsīyā pana daṇḍo chattamuttṭhi-
 paṇṇam kattarayaṭṭhi upāhanā araṇisahitam dhammakarako³
 pādagaṇhanakato anatirittam āmalakatumbam āmalakaghaṭo
 alābukatumbam⁴ cammaghaṭo⁵ alābughaṭo⁶ visāṇakatumban
 ti sabbam etaṃ bhājanīyaṃ, tato mahantataram garubhaṇ-
 ḍam. hatthīdanto vā yaṃ kiñci visāṇam vā atacchitam
 yathābhatam⁷ eva bhājanīyaṃ. tehi katamāñcapādādisu
 purimasadiso yeva vinicchayo. tacchitanīṭṭhito 'pi hingu-
 karaṇḍako añjanikaraṇḍako gaṇṭhiko⁸ gaṇṭhivethano⁹ añja-
 nī añjanīsalākā udakamuñjanī¹⁰ 'ti idaṃ sabbam bhā-
 janiyam eva. *mattikābhaṇḍe* sabbamanussānam upabho-
 gaparibhogam ghaṭapīdhānādi¹¹ kulālabhājanam patta-
 kaṭāham aṅārakaṭāham dhūmadhānakam¹² dīparukkho dīpa-
 kapallikā cayaniṭṭhikā¹³ chadaniṭṭhikā¹⁴ thūpikā¹⁵ 'ti. saṅ-
 ghassa dinnakālato paṭṭhāya garubhaṇḍam. pādagaṇhana-
 kato anatirittappamāṇo pana ghaṭako pattam thālakam
 kañcuko¹⁶ kuṇḍikā 'ti idaṃ ettha bhājanīyabhaṇḍam. yathā
 ca *mattikābhaṇḍe* evam lohabhaṇḍe 'pi. kuṇḍikā bhāja-
 niyakoṭṭhāsam eva bhajatī 'ti. ayam ettha anupubbikathā¹⁷.
*bhaṇḍikādhānamattenā*¹⁸ 'ti dvārābhānam upari katena¹⁹
 kapotabhaṇḍikayojanamattena. *paribhaṇḍakaraṇamattenā*
 'ti gomayaparibhaṇḍakasāvaparibhaṇḍakaraṇamattena. *dhū-*
makālīkan ti idaṃ yāv' assa cittakadhūmo¹⁹ na paññāyati
 tāva ayam vihāro etass' evā 'ti evam dhūmakāle apaloketvā
 katapariyositam vihāram denti. *vippakatan* ti ettha

¹ Bp. vāsī pharasu°.² Bp. *add*s ti.³ Bp. dhamakaraṇo.⁴ Bp. lābuka°.⁵ Bp. *omits this*.⁶ Bp. lābughaṭo.⁷ Bp. yathāgatam.⁸ Bp. gaṇṭhikā.⁹ Bp. vidho *for this*¹⁰ Bp. udakapuñchanī.¹¹ Bp. ghaṭapīṭharādi.¹² Bp. °dānakam.¹³ Bp. °niṭṭhakā.¹⁴ Bp. thupikā.¹⁵ Bp. kañcanako.¹⁶ Bp. anupubbī°.¹⁷ Bp. bhaṇḍikāthapana°.¹⁸ Bp. *omits* katena.¹⁹ Bp. citakadhūno.

vippakato nāma yāva gopānasiyo na ārohanti, gopānasīsu pana ārūḥāsu bahukato nāma hoti, tasmā tato paṭṭhāya na dātabbo ti. kiñcid eva samādapetvā kāressati. *khuddake vihāre kammaṃ oloketvā chappañca vassikan* ti kammaṃ oloketvā catuhatthe¹ vihāre catuvassikaṃ pañcahatthe pañcavassikaṃ chahatthe chavassikaṃ dātabbhaṃ. aḍḍha-yogo pana yasmā sattaṭṭhahattho hoti, tasmā ettha *sattaṭṭha-vassikan* ti vuttaṃ. sace pana so navahattho hoti, navavassikaṃ pi dātabbhaṃ. *mahallake* pana dasahatthe ekādasahatthe *vihāre vā pāsāde vā* dasavassikaṃ vā ekādasavassikaṃ vā dātabbhaṃ. dvādasahatthe pana tato adhike vā lohapā-sādasadise 'pi dvādasavassikaṃ eva dātabbhaṃ. na tato uttarim.² navakammiko bhikkhu antovasse taṃ āvāsaṃ labhati, utukāle paṭibāhituṃ na labhati. sace so āvāso jirati āvāsasāmikassa vā tassa vaṃse uppannassa vā kassaci kathetabbaṃ āvāso vo³ nassati jaggatha etaṃ āvāsaṃ ti. sace so na sakkoti, bhikkhūhi nātaka⁴ vā upaṭṭhāke vā samādapetvā jaggitabbo. sace te 'pi na sakkonti, saṅghikena paccayena jaggitabbo. tasmim pi asati ekaṃ āvāsaṃ vissaj-jetvā avasesā jaggitabbā. bahū vissajjetvā ekaṃ saṅghāpetuṃ pi vaṭṭati yeva. dubbhikkhe bhikkhūsu pakkantesu sabbe āvāsā nassanti, tasmā eka vā dve vā tayo vā āvāse vissajjetvā tato yāgubhattacivarādīni paribhuñjantehi sesā āvāsā jaggi-tabbā yeva. Kurundiyam pana vuttaṃ saṅghike paccaye asati eko bhikkhu tuyhaṃ ekaṃ mañcaṭṭhānaṃ gahetvā jaggāhi 'ti vattabbo. sace bahutaraṃ icchatī tihāgaṃ vā upaḍḍhabhāgaṃ vā datvā 'pi jaggāpetabbo⁵. atha tham-bhamattam ev' ettha avasiṭṭhaṃ bahukammaṃ kattabban⁶ ti na icchatī. tuyhaṃ puggalikam eva katvā jagga, evaṃ pi hi saṅghassa bhaṇḍakaṭṭhapanatṭhānaṃ ca⁷ navakānaṃ ca vasanaṭṭhānaṃ bhavissati⁸ 'ti jaggāpetabbo. evaṃ jag-gito pana tasmim jīvante puggaliko hoti. maṭe saṅghiko

¹ Bp. °hattha.² Bp. uttari.³ Bp. te for vo.⁴ Bp. nātīm.⁵ Bp. °tabbhaṃ.⁶ Bp. kātabbhaṃ.⁷ Bp. omits ca.⁸ Bp. labhissati.

yeva. sace saddhivihārikānaṃ dātukāmo hoti, kammaṃ oloketvā tatiyabhāgaṃ¹ vā upaḍḍhabhāgaṃ² vā puggalikaṃ katvā jaggāpetabbo. etaṃ hi saddhivihārikānaṃ dātum labhati. evaṃ jagganake pana asati ekaṃ āvāsaṃ vissajjtvā 'ti ādinā nayena jaggāpetabbo' ti. idaṃ pi ca aññaṃ tatth' eva vuttaṃ. dve bhikkhū saṅghikaṃ bhūmiṃ gahetvā sodhetvā saṅghikaṃ senāsanaṃ karonti. yena sā bhūmi paṭhamam gahitā so sāmi³. ubho 'pi puggalikaṃ karonti, so yeva sāmi³, so saṅghikaṃ karoti itaro puggalikaṃ karoti. aññaṃ ce bahum senāsanaṭṭhānaṃ atthi puggalikaṃ karonto pi na vāretabbo. aññasmim pana tādise paṭirūpe ṭhāne asati taṃ paṭibāhitvā saṅghikaṃ karonten' eva kātabbam. yaṃ pana tassa tattha vayakammaṃ kataṃ taṃ dātabbam. sace pana katāvāse vā āvāsakaraṇaṭṭhāne vā chāyūpaka-phalūpakā⁴ rukkhā honti, apaloketvā hāretabbā. puggalikā ce honti sāmikā āpucchitabbā. no ce denti yāvatatiyaṃ āpucchitvā rukkhaagghanakaṃ⁵ mūlaṃ dassamā⁶ 'ti hāretabbā. yo pana saṅghikaṃ⁶ vallimattaṃ pi agahetvā⁷ āharim eva upakaraṇena saṅghikāya bhūmiyā puggalikaṃ⁸ vihāraṃ kāreti, upaḍḍham saṅghikaṃ hoti upaḍḍham puggalikaṃ. pāsādo ce hoti heṭṭhā pāsādo saṅghiko upari puggaliko. sace pana⁹ yo heṭṭhā pāsādaṃ icchatī tassa hoti. atha heṭṭhā ca upari ca icchatī ubhayattha upaḍḍham labhati. dve senāsanaṇi kāreti, ekaṃ saṅghikaṃ ekaṃ puggalikaṃ. sace vihāre utṭhitena saṅghikena¹⁰ dabbasambhārena kāreti tatiyaṃ¹¹ labhati. sace akataṭṭhāne ca yaṃ vā pamukham vā karoti bahukuḍḍe¹² upaḍḍham saṅghassa upaḍḍham tassa. atha mahantaṃ visamaṃ samaṃ¹³ pūretvā apade padaṃ dassetvā kataṃ hoti, anissaro tattha saṅgho.

¹ Bp. ti° for tatiya°.² Bp. upaddham.³ Bp. sāmi.⁴ Bp. chāyūpagaphalūpagarukkhā⁵ Bp. °naka.⁶ Bp. saṅghika.⁷ Bp. agahetvā.⁸ Bp. °lika.⁹ Bp. omits pana.¹⁰ Bp. omits saṅghikena.¹¹ Bp. tatiyabhāgaṃ labbhati.¹² Bp. bahukuṭṭe.¹³ Bp. omits samaṃ.

ekam varaseyyan 'ti ettha, navakammadānaṭṭhāne vā vassaggena pattatṭhāne vā yaṃ icchati labhati¹ taṃ ekam varaseyyaṃ anujānāmi 'ti attho. *pariyosite pakkamati tass' eva tan* ti puna āgantvā vassaṃ² vasantassa antovassaṃ tass' eva taṃ. anāgacchantassa pana saddhivihārikādayo gahetuṃ na labhanti.

nābhiharanti 'ti 'iti aññatra haritvā na paribhuñjanti. *guttatthāyā* 'ti yaṃ tattha mañcapīṭhādikaṃ³ tassa guttatthāya taṃ aññattha⁴ harituṃ anujānāmi 'ti attho. tasmā⁵ aññattha haritvā saṅghikaparibhogena paribhuñjantassa naṭṭhaṃ sunaṭṭhaṃ jinṇaṃ sujinṇaṃ, sace arogaṃ tasmaṃ vihāre paṭisaṅkhate puna pākaṭikaṃ kātappaṃ. puggalika-paribhogena paribhuñjato naṭṭhaṃ vā jinṇaṃ vā gīvā hoti tasmaṃ paṭisaṅkhate dātappaṃ eva. sace tato gopānasi-ādini gahetvā aññasmaṃ saṅghikāvāse yojenti yojitāni⁶ suyojitāni. puggalikāvāse yojentehi pana mūlaṃ vā dātappaṃ pākaṭikaṃ⁷ vā kātappaṃ. chaḍḍitavihārato mañcapīṭhādini theyyacittena gaṇhanto uddhāre yeva bhaṇḍagghena kāretabbo. puna āvāsikakāle dassāmi 'ti gahetvā saṅghikaparibhogena paribhuñjantassa naṭṭhaṃ sunaṭṭhaṃ jinṇaṃ sujinṇaṃ, arogaṃ ce pākaṭikaṃ kātappaṃ. puggalika-paribhogena paribhuñjantassa naṭṭhaṃ gīvā hoti. tato dvāravātapānādini saṅghikāvāse vā puggalikāvāse vā yojitaṃ paṭidātappāni yeva.

phāṭikammatthāyā 'ti vuḍḍhikammatthāyā⁸. phāṭikammaṃ c' etthasamakam vā atirekam vā agghanakam mañcapīṭhādisenāsanam eva vaṭṭati. *cakkali*⁹ 'ti kambalādīhi veṭhetvā katacakkalikaṃ.

allehi pādehi 'ti yehi akkantaṭṭhāne udakam paññāyati, evarūpehi pādehi paribhaṇḍakatā¹⁰ bhūmi vā senāsanam vā

¹ Bp. *omits* labhati.² Bp. *omits* vassaṃ.³ Bp. °ṭhādi.⁴ Bp. aññatra.⁵ Bp. tasmā taṃ.⁶ Bp. *omits* yojitāni.⁷ Bp. paṭipākaṭikaṃ.⁸ Bp. vaḍḍhi°.⁹ Bp. cakkalikaṃ.¹⁰ Bp. °kata.

anakkamitabbam¹. sace pana udakasinehamattam eva paññāyati, na udakaṃ vaṭṭati. pādapuñchanim pana allapādehi pi akkamituṃ vaṭṭati yeva. saupāhanena dhotapādehi akkamitabbatthāne yeva na vaṭṭati. *colakena paliveṭhetun* ti sudhābhūmiyaṃ vā paribhaṇḍabhūmiyaṃ vā sace taṭṭikā vā katasārako² vā n'atthi colakena pādā veṭhetabbā. tasmim asati paṇṇaṃ pi attharituṃ vaṭṭati. kiñci anattāritvā ṭhapentassa pana dukkaṭaṃ. yadi pana tattha nevāsikā atthatāya³ pi bhūmiyā ṭhapenti adhotapādehi valañjenti⁴, tath' eva valañjetuṃ⁵ vaṭṭati. *na bhikkhave parikkammakatā bhittī* 'ti setabhitti vā cittakammakatā vā. na kevalaṇ ca bhittim yeva dvāraṃ pi vātapānaṃ pi apassena phalakaṃ pi pāsānathambhaṃ pi rukkhathambhaṃ pi civarena vā kenaci vā apaṭicchādetvā apassiyituṃ⁶ na labhati yeva. *dhotapādakā* 'ti dhotapādakā hutvā dhotehi pādehi akkamitabbatthāne nipajjituṃ kukkucāyanti. dhotapādake 'ti pi pāṭho. dhotehi pādehi akkamitabbatthānass' etaṃ adhi-vacanaṃ. *paccattharivā* ti paribhaṇḍakatabhūmim vā⁷ bhummattharaṇasenāsanam⁸ vā saṅghikaṃ mañcapīṭhaṃ vā attano santakena paccattharaṇena paccattharivā 'va nipajjitabbam. sace niddāyato⁹ pi paccattharaṇe saṅkuṭike¹⁰ koci sarirāvayavo mañcaṃ vā pīṭhaṃ vā phusati āpatti yeva. lomesu pana lomagaṇanāya āpattiyo. paribhogasīsenā apassayantassā 'pi es' eva nayo. hatthatalapādātalehi pana phusituṃ vā akkamituṃ vā vaṭṭati. mañcapīṭhaṃ nīharantassa kāye paṭihaññati anāpatti.

na sakkonti saṅghabhattaṃ kātuṃ ti sakalassa sa saṅghassa bhattaṃ kātuṃ na sakkonti. *icchanti*¹¹ *uddesabhattan* ti ādisu, ekaṃ vā dve vā.pedasa vā bhikkhū saṅghato uddisitvā dethā 'ti evaṃ uddesena laddhabhikkhūnaṃ bhattaṃ kātuṃ icchanti. apare tath' eva bhikkhū

¹ Bp. na akkami°

² Bp. kata°.

³ Bp. anattatāya.

⁴ Bp. valañjanti.

⁵ Bp. valañjetuṃ.

⁶ Bp. apassayituṃ.

⁷ Bp. °kataṃ bhūmim.

⁸ Bp. bhūma° for bhumma°.

⁹ Bp. °yako.

¹⁰ Bp. saṅkuṭite.

¹¹ Bp. omits icchanti.

paricchinditvā nimantetvā tesam bhattam kātum icchanti
 apare salākāyo paricchinditvā¹. apare *pakkhikam uposathika-*
kaṃ pātipadikaṃ ti evaṃ niyametvā² ekassa vā dvinnam vā
pedasannam vā bhikkhūnam bhattam kātum
 icchanti. iti etāni ettakāni³ bhattāni uddesabhattam niman-
 tanaṃ ti idaṃ vohāram pattāni. yasmā pana te sace 'pi
 dubbhikkhe na sakkonti subhikkhe pana puna saṅghabhattam
 kātum sakkhissanti, tasmā bhagavā tam pi antokatvā
anujānāmi bhikkhave saṅghabhattam uddesabhattan ti ādim
 āha. tattha saṅghabhatte t̥hitikā nāma n'atthi tasmā
 amhākaṃ pi ajja dasa dvādasa divasāni⁴ bhuñjantānaṃ
 idāni aññato bhikkhū ānethā 'ti na evaṃ tattha vattabbaṃ.
 purimadivasesu amhehi na laddham idāni taṃ amhākaṃ
 gāhethā 'ti evaṃ pi vattum na labhati. taṃ hi āgatāgatānaṃ⁵
 pāpuṇāti yeva. uddesabhattādīsu pana ayaṃ nayo. raññā
 vā rājamahāmattena vā saṅghato uddisitvā ettake bhikkhū
 ānethā 'ti pahite kālaṃ ghoṣetvā t̥hitikā pucchitabbā. sace
 atthi, tato paṭṭhāya gāhetabbaṃ. no ce, therāsanato
 paṭṭhāya gāhetabbaṃ. uddesakena piṇḍapātikānaṃ pi na
 atikkametabbaṃ. te pana dhutaṅgaṃ rakkhantā sayam
 eva atikkamessanti. evaṃ gāhiyamāne alasa-jātikā mahā-
 therā pacchā āgacchanti. bhante vīsativassānaṃ gāhiyati
 tumhākaṃ t̥hitikā atikkantā ti na vattabbā. t̥hitikaṃ t̥ha-
 petvā tesam gāhetvā⁷ pacchā t̥hitikāya gāhetabbaṃ. asuka-
 vihāre bahuṃ uddesabhattam uppannaṃ ti sutvā yojananta-
 rikavihārato 'pi bhikkhū āgacchanti. sampattasampattānaṃ
 t̥hitaṭṭhānato paṭṭhāya gāhetabbaṃ. asampattānaṃ pi
 upacārasīmaṃ pavitṭhānaṃ antevāsikādīsu gaṇhantesu gāhe-
 tabbam eva. bahiupacārasīmāya t̥hitānaṃ gāhethā⁸ 'ti va-
 danti, na gāhetabbaṃ. sace pana upacārasīmaṃ okkantehi
 ekābaddhā hutvā attano vihāradvāre vā antovihāre yeva vā
 honti, parisavasena vaḍḍhitā nāma sīmā hoti, tasmā gāhe-
 tabbaṃ. saṅghanavakassa dinnam⁸ pi pacchā āgatānaṃ

¹ Bp. chinditvā.² Bp. niyāmetvā.³ Bp. ettakāni.⁴ Bp. divasā.⁵ Bp. āgatānaṃ.⁶ Bp. gāhitvā.⁷ Bp. gāhetabbā.⁸ Bp. dinne.

gāhetabbam eva. dutiyabhāge pana therāsanam ārūlhe puna āgatānam paṭhamabhāgo na pāpuṇati. dutiyabhāgato vassaggena gāhetabbam. ekasmiṃ vihare ekam bhattudde-saṭṭhānam paricchinditvā gāvutappamāṇāya pi upacārasimāya yattha katthaci ārocitam uddesabhattam tasmiṃ yeva bhattuddesaṭṭhāne gāhetabbam. eko ekassa bhikkhuno pahiṇi¹ sve 'pi saṅghato uddisitvā dasa bhikkhū pahiṇāthā 'ti. tena so attho bhattuddesakassa āroceṭabbo. sace taṃ divasaṃ pammussati,² dutiyadivase pāto 'va āroceṭabbam. atha pammussitvā³ piṇḍāya pavisanto sarati yāva upacārasimam nātikkamati, tāva yā bhojanasālāya pakatiṭṭhitikā tassā yeva vasena gāhetabbam. sace 'pi upacārasimam atikkantā bhikkhū ca upacārasimaṭṭhakehi ekābaddhā honti aññamaññam dvādasahatthantaram avijjahitvā⁴ gacchanti, pakatiṭṭhitikāya vasena gāhetabbam. bhikkhūnam pana tādise ekābaddhe asati bahiupacārasimāya yasmiṃ ṭhāne sarati, tattha navam ṭhitikam katvā gāhetabbam. antogāme āsanasālāya sarantena āsanasālāya ṭhitikāya gāhetabbam. yattha katthaci saritvā gāhetabbam eva agāhetum na vaṭṭati. na hi etaṃ dutiyadivase labhatī 'ti. sace sakavihārato⁵ aññam vihāram gacchante bhikkhū disvā koci uddesabhattam uddisāpeti, yāva antoupacāre vā upacārasimaṭṭhakehi saddhiṃ vuttanayen' eva ekābaddhā honti, tāva sakavihāre ṭhitikāya⁶ vasen' eva gāhetabbam. bahiupacāre ṭhitānam pana dinnaṃ saṅghato bhante ettake nāma bhikkhū uddisathā 'ti vutte sampattasampattānam⁷ gāhetabbam. tattha dvādasahatthantaram avijjahitvā⁴ ekābaddhanayen' eva dūre ṭhitā 'pi sampattā yevā 'ti veditabbā.⁸ sace yaṃ vihāram gacchanti, tattha pavitṭhānam ārocenti, tassa vihārassa ṭhitikāya⁹ vasena gāhetabbam. sace 'pi gāmadvāre vā vithiyaṃ vā catukke vā antaraghare vā

¹ Bp. pahiṇati.² Bp. pamussati.³ Bp. pamussitvā va.⁴ Bp. avijahitvā.⁵ Bp. pakativihārato.⁶ Bp. ṭhitikā.⁷ Bp. sampattānam.⁸ Bp. veditabbam.⁹ Bp. ṭhitikā.

bhikkhum¹ disvā yo² koci saṅghuddesaṃ āroceti, tasmim³ ṭhāne antoupacāragatānaṃ gāhetabbaṃ. gharupacāro⁴ c' ettha ekaṃ gharaṃ ekupacāraṃ⁵ ekaṃ gharaṃ nānupacāraṃ⁵ nānāgharaṃ ekupacāraṃ⁵ nānāgharaṃ nānupacāraṃ⁶ ti ime-saṃ vasena veditabbo. tatra⁷ yaṃ ekakulassa gharaṃ ekavalañjaṃ⁸ hoti taṃ suppapātaparicchadassa anto ekupacāraṃ⁴ nāma. tatthuppanno uddesalābho tasmim³ upacāre bhikkhācāravattena pi ṭhitānaṃ sabbesaṃ pāpuṇāti. etaṃ ekaṃ gharaṃ ekupacāraṃ⁵ nāma. yaṃ pana ekaṃ gharaṃ dvinnāṃ bhariyānaṃ sukhavihārattāya majjhe bhittim⁹ upaṭṭhapetvā⁹ nānādvāravalañjaṃ¹⁰ kataṃ tatthuppanno uddesalābho bhittiantarikassa na pāpuṇāti, tasmim³ ṭhāne nisinnass' eva pāpuṇāti. etaṃ ekaṃ gharaṃ nānupacāraṃ⁵ nāma. yasim¹¹ pana ghare bahū bhikkhū niman-tetvā antogehato paṭṭhāya ekābaddhe katvā paṭivissaka-gharāni pi pūretvā nisīdāpenti, tatthuppanno uddesalābho sabbesaṃ pāpuṇāti. yaṃ pi nānākulassa nivesanaṃ majjhe bhittim¹² akatvā ekadvāren' eva valañjenti,¹¹ tatrā 'pi es' eva nayo. etaṃ nānāgharaṃ ekupacāraṃ nāma. yo pana nānānivesanesu nisinnānaṃ¹² uddesalābho uppajjati, kiñcāpi bhittichiddena¹³ bhikkhū dissanti tasmim³ tasmim³ nivesane nisinnānaṃ yeva pāpuṇāti. etaṃ nānāgharaṃ nānupacāraṃ nāma. yo pana gāmadvāravithicatukkesu aññatarasmim¹⁴ ṭhāne uddesabhattaṃ labhitvā aññasmim¹⁵ bhikkhusmim¹⁶ asati attano pāpetvā¹⁴ dutiyadvāse 'pi tasmim³ yeva ṭhāne aññaṃ labhati, tena yaṃ¹⁵ aññaṃ navakaṃ vā vuḍḍhaṃ vā bhikkhum¹⁶ passitvā¹⁶ tassa gāhetabbaṃ. sace koci n'atthi attano 'va pāpetvā bhuñjitabbaṃ. sace āsanāsālāya nisī-ditvā kālāṃ paṭimānentesu bhikkhūsu koci āgantvā saṅghud-

¹ Bp. bhikkhū.² Bp. omits yo.³ Bp. repeats tasmim.⁴ Bp. gharupacāro.⁵ Bp. ekupacāraṃ.⁶ Bp. nānupacāraṃ.⁷ Bp. tattha.⁸ Bp. ekavalañjaṃ.⁹ Bp. utthapetvā.¹⁰ Bp. °valañjaṃ.¹¹ Bp. valañj'.¹² Bp. inserts bhikkhūnaṃ after this¹³ Bp. bhittichiddena.¹⁴ Bp. va pāpuṇāpetvā.¹⁵ Bp. omits yaṃ.¹⁶ Bp. passati.

desapattam detha uddesapattam detha saṅghato uddisitvā
 pattam detha saṅghikaṃ pattam dethā 'ti¹ vadati, uddesa-
 bhattam² ṭhitikāya gāhetvā dātabbam. saṅghuddesabhik-
 khum detha saṅghato uddisitvā bhikkhum detha saṅghikaṃ
 bhikkhum dethā 'ti vutte 'pi es' eva nayo. uddesako pan'
 ettha pesalo lajjī medhāvi icchitabbo. tena tikkhattum
 ṭhitikaṃ pucchitvā sace koci ṭhitikaṃ jānanto n'atthi therā-
 sane³ gāhetabbam. sace pana aham jānāmi dasavassena
 laddhan ti koci bhaṇati, atthāvuso dasavasso⁴ bhikkhū 'ti
 pucchitabbam. sace tassa sutvā dasavassamhā⁵ dasavas-
 samhā ti bahū āgacchanti, tuyham pāpuṇāti tuyham pā-
 puṇāti 'ti avatvā tumhe⁶ sabbe appasaddā hothā 'ti vatvā
 paṭipāṭiyā ṭhapetabbā⁷. ṭhapetvā kati bhikkhū⁸ icchathā
 'ti upāsako pucchitabbo. ettake nāma bhante⁹ 'ti vutte
 tuyham pāpuṇāti tuyham pāpuṇāti ti avatvā sabbanavakassa
 vassaggaṃ ca utuṇ ca divasabhāgo ca chāyā ca pucchitabbā.
 sace chāyāya pucchiyamānāya añño vuḍḍhataro āgacchati
 tassa dātabbam. atha chāyam pucchitvā tuyham pi pāpuṇāti
 'ti vutte vuḍḍhataro āgacchati na labhati. kathāpapañcena
 hi nisinnassāpi niddāyantassāpi gāhitam sugāhitam¹⁰ atik-
 kantam suatikkantam. bhājanīyabhaṇḍam hi nām' etaṃ
 sampattass' eva pāpuṇāti. tattha sampattabhāvo upacārena
 paricchinditabbo. āsanasālāya ca anto parikkhepo upacāro.
 tasmim ṭhitassa lābho pāpuṇāti 'ti koci āsanasālato aṭṭha
 uddesapatte āharāpetvā sattapaṇitabhojanānam¹¹ ekaṃ uda-
 kassa pūretvā āsanasālam pahīnati. gāhetvā āgatā kiñci
 avatvā bhikkhūnam hatthe supaṭiṭṭhapetvā pakkamanti.
 yena yaṃ laddham tass' eva taṃ hoti. yena pana udakam
 laddham tass' eva atikkantam pi ṭhitikaṃ ṭhapetvā aññam
 uddesabhattam gāhetabbam. tañ ca lūkhā vā labhatu
 paṇitam vā ticīvaraparivāram vā tass' eva taṃ. idiso hi

¹ Bp. *inserts* vā *after* 'ti.² Bp. uddesapattam.³ Bp. therāsanato.⁴ Bp. dasavassāni.⁵ Bp. °mha.⁶ Bp. *omits* tumhe.⁷ Bp. ṭhapetvā.⁸ Bp. *omits* bhikkhū.⁹ Bp. *inserts* bhikkhū *after* bhante.¹⁰ Bp. sugāhitam.¹¹ Bp. sattapatte paṇitabhojanānam.

'ssa puññaviseso. udakaṃ pana yasmā āmisaṃ na hoti, tasmā so¹ aññaṃ uddesabhattaṃ labhati². sace pana te gahetvā āgatā idaṃ kira bhante sabbaṃ bhājetvā bhuñjathā 'ti vatvā gacchanti, sabbehi bhājetvā³ udakaṃ pātabbaṃ. saṅghato uddisitvā aṭṭha mahāthere detha majjhime detha navake detha paripuṇṇavasse⁴ sāmaṇere detha majjhima-bhāṇakādayo detha mayhaṃ nātibhikkhū dethā 'ti vadan-tassa pana upāsaka tvaṃ evaṃ vadasi ṭhitikā⁵ pana tesāṃ na pāpuṇāti 'ti vatvā ṭhitikāya⁶ vasen' eva dātabbā. dha-rasāmaṇerehi pana uddesabhattesu laddhesu sace dāyakānaṃ ghare maṅgalaṃ hoti tumhākaṃ ācariyupajjhāye pesethā⁷ 'ti vattabbaṃ. yasmiṃ pana uddesabhatte paṭhamabhāgo sāmaṇerānaṃ pāpuṇāti anubhāgo mahātherānaṃ,⁸ tattha sāmaṇerā mayā paṭhamabhāgaṃ labhimhā 'ti purato gantum na⁹ labhanti. yathā paṭipāṭiyā eva gantabbaṃ. saṅghato uddisitvā tumhe ethā 'ti vutte mayhaṃ aññathāpi¹⁰ jānissasi ṭhitikā pana evaṃ gacchatī ti ṭhitikāya¹¹ vasen' eva gāhetabbaṃ. atha saṅghuddesapattaṃ dethā 'ti vatvā agāhite yeva patte yassa kassaci pattaṃ gahetvā pūretvā āharati, āhaṭaṃ pi ṭhitikāya¹² eva gāhetabbaṃ. eko saṅghud-desapattaṃ āharā 'ti pesito bhante ekaṃ pattaṃ detha nimantanabhattaṃ āharissāmi 'ti vadati. so ce uddesabhatta-gharato¹³ ayaṃ āgato ti nātvā bhikkhūhi nanu tvaṃ asukagha-rato āgato 'ti vutto āma bhante na nimantanabhattaṃ udde-sabhattan ti bhaṇati, ṭhitikāya gāhetabbaṃ. yo pana ekaṃ pattaṃ āharā 'ti vutto kiṃ āharāmi¹⁴ 'ti vatvā yathā te ruccatī 'ti vutto āgacchati ayaṃ vissaṭṭhadūto nāma. uddesa-pattaṃ vā paṭipātipattaṃ vā puggalikapattaṃ vā yaṃ icchati taṃ tassa dātabbaṃ. eko bālo abyatto uddesapattaṃ āharā 'ti pesito vattum na jānāti tuṇhibhūto tiṭṭhati. so

¹ Bp. *omits* so.² Bp. *labbhati*.³ Bp. *inserts* bhuñjitvā *after* bhājetvā.⁴ Bp. °vassa.⁵ Bp. ṭhitikāya.⁶ Bp. ṭhitikā.⁷ Bp. *pesathā*.⁸ Bp. *na tattha*.⁹ Bp. *omits* na *here*.¹⁰ Bp. aññadāpi.¹¹ Bp. ṭhitikā.¹² Bp. °kāya.¹³ Bp. *bhattaṃ gharato*.¹⁴ Bp. *kiṃ ti vatvā āharāmi*.

kassa santikaṃ āgato 'sī 'ti vā kassa pattam harissasī' 'ti vā na vattabbo. evaṃ hi vutto pucchābhāgena² tumhākaṃ santikaṃ āgato 'mhi 'ti vā³ tumhākaṃ pattam harissāmī 'ti vā vadeyya. tato taṃ bhikkhuṃ aññe bhikkhū jigucchanta na alokeyyuppi⁴. kuhiṃ gacchasi⁵ 'ti kiṃ karonto āhiṇḍasi 'ti pana vattabbo. tassa uddesapattatthāya āgato 'mhi 'ti vadantassa gāhetvā patto dātabbo. ekā kūṭaṭṭhitikā nāma hoti. rañño⁶ hi rājamahāmattassa vā gehe atipaṇitāni aṭṭhauddeśabhaddāni niccam diyyanti tāni ekavārikabhaddāni⁷ katvā bhikkhū visum ṭhitikāya paribhuñjanti. ekacce bhikkhū sve dāni amhākaṃ pāpuṇissanti 'ti attano ṭhitikaṃ sallakkhetvā gatā. tesu anāgatesu yeva aññe āgantukā bhikkhū āgantvā āsanasālāya nisidanti. taṅkhaṇaṇṇeva rājapurisā āgantvā paṇitabhaddapatte dethā 'ti vadanti. āgantukā ṭhitikaṃ ajānantā gāhenti. taṅkhaṇaṇṇeva ṭhitikaṃ jānanakā⁸ pi bhikkhū āgantvā kiṃ gāhethā 'ti vadanti. rājagehe paṇitabhaddan ti. kativassato paṭṭhāyā 'ti. ettakavassato nāmā 'ti. mā gāhethā 'ti nivāretvā ṭhitikāya gāhetabbam. gāhite āgatehi pi pattadānakāle āgatehi pi dinnakāle āgatehi pi rājagehato patte pūretvā āhaṭakāle āgatehi pi rājā ajja bhikkhū yeva āgacchantū 'ti pesetvā bhikkhūnaṃ yeva hatthe piṇḍapātaṃ deti⁹. evaṃ dinnam¹⁰ piṇḍapātaṃ gahetvā āgatakalē āgatehi pi ṭhitikaṃ jānanakabhikkhūhi mā bhuñjathā¹¹ 'ti nivāretvā¹² ṭhitikāyam eva gāhetabbam. atha ne rājā bhojetvā patte 'pi nesam pūretvā deti, yaṃ āhaṭam taṃ ṭhitikāya gāhetabbam. sace pana mā tucchahatthā gacchantū 'ti thokam eva pattesu pakkhittam hoti, taṃ na gāhetabbam. atha bhuñjitvā tucchapattā 'va āgacchanti, yaṃ tehi bhuttaṃ taṃ tesam¹³ givā hontī¹⁴ 'ti Mahāsumathero āha. Mahāpadumathero

¹ Bp. āharissasī.² Bp. pucchāsabhāgena.³ Bp. omits vā.⁴ Bp. omits pi.⁵ Bp. gacchasi, and omits 'ti.⁶ Bp. rañño vā.⁷ Bp. ekacārīka°.⁸ Bp. °naka and omits pi.⁹ Bp. denti.¹⁰ Bp. dinna.¹¹ Bp. buñjitthā.¹² Bp. vāretvā.¹³ Bp. nesam.¹⁴ Bp. hoti.

pan' āha gīvākiccaṃ ettha n' atthi, ʔhitikaṃ¹ ajānantehi yāva jānanakā āgacchanti tāva nisīditabbaṃ siyā, evaṃ sante 'pi bhuttaṃ subhuttaṃ, idāni pattaʔṭhāne na gāhāpetabban² ti. eko ticīvaraparivāro satagghanako piṇḍapāto avassikassa bhikkhuno sampatto³. vihāre ca evarūpo piṇḍapāto avassikassa sampatto³ ti likhitvā ʔhapesuṃ. atha saʔṭṭhivassaccayena añño tathārūpo piṇḍapāto puna⁴ uppanno. ayaṃ kiṃ avassikaʔhitikāya gāhetabbo udāhu saʔṭṭhivassasāʔhitikāya 'ti. saʔṭṭhivassasāʔhitikāya 'ti vuttaṃ. ayaṃ hi bhikkhu ʔhitikaṃ gahetvā yeva vuḍḍhito⁵ ti. eko uddesabhattaṃ bhuñjitvā sāmaṇero jāto puna taṃ bhattaṃ sāmāneraʔhitikāya pattaṃ gaṇhituṃ labhati. ayaṃ kira antarābhaʔṭṭhako nāma. yo pana paripuṇṇavasso sāmaṇero sve uddesabhattaṃ labhissati⁶ ajj' eva upasampajjati atikkantā tassa ʔhitikā. etassa⁷ bhikkhuno uddesabhattaṃ pattaṃ. patto c' assa na tuccho hoti. so aññassa samīpe nisinnassa pattaṃ dāpeti. tañ ce te theyyāya haranti⁸ gīvā hoti. sace pana so bhikkhu mayhaṃ pattaṃ tuyhaṃ⁹ dammi 'ti sayam eva ca¹⁰ deti, ayaṃ¹¹ gīvā na hoti. athāpi tena bhattena anattiko hutvā alaṃ mayhaṃ bhattaṃ tav' etaṃ bhattaṃ dammi pattaṃ pesetvā āharāpehi 'ti aññaṃ vadati. yaṃ tato āhariyati taṃ¹² sabbhaṃ pattasāmikassa hoti. pattañ ce theyyāya haranti suhato¹³ bhattassa dinnattā gīvā na hoti. vihāre dasa bhikkhū honti. tesu nava piṇḍapātikā eko sādīyanako. dasa uddesapatte dethā 'ti vutte piṇḍapātikā gāhetuṃ na icchanti. itaro bhikkhū¹⁴ sabbāni mayhaṃ pāpuṇantī 'ti gaṇhati ʔhitikā na hoti. ekekaṃ ce pāpetvā gaṇhati ʔhitikā tiʔṭṭhati. evaṃ gahetvā¹⁵ dasahi pi pattehi āharāpetvā bhante mayhaṃ saṅgahaṃ karoṭhā 'ti nava

¹ Bp. *inserts* pana *after this*.² Bp. gāhetabbaṃ.³ Bp. patto.⁴ Bp. *omits* puna.⁵ Bp. vuḍḍhito.⁶ Bp. °ssati 'ti.⁷ Bp. ekassa.⁸ Bp. harati.⁹ Bp. *omits* tuyhaṃ.¹⁰ Bp. *omits* ca.¹¹ Bp. *assa for* ayaṃ.¹² Bp. *omits* taṃ.¹³ Bp. hasuṭo.¹⁴ Bp. bhikkhu.¹⁵ Bp. gāhetvā.

patte piṇḍapātikānaṃ deti, bhikkhudattiyaṃ nāma¹ etaṃ gaṇhituṃ vaṭṭati. sace so upāsako bhante gharaṃ gantabban ti vadati, so ca bhikkhu te bhikkhū etha bhante mayhaṃ saḥāyā hothā 'ti tassa gharaṃ gacchati, yaṃ tattha labhati sabbaṃ tass' eva hoti. itare tena dinnāṃ labhanti. atha tesam² ghare yeva nisidāpetvā dakkhiṇodakaṃ datvā yā-gukhajakkādini denti, bhante yaṃ manussā denti taṃ gaṇhathā 'ti tassa bhikkhuno vacanen' eva itaresaṃ vaṭṭati. bhaddānaṃ³ patte pūretvā gaṇhitvā gamanattāya denti, sabbaṃ tass' eva bhikkhuno hoti. tena dinnāṃ itaresaṃ vaṭṭati. yadi pana te vihare yeva tena bhikkhunā bhante mayhaṃ bhikkhaṃ gaṇhatha manussānaṃ ca vacanaṃ kātuṃ vaṭṭati 'ti vuttā gacchanti, yaṃ tattha bhuñjanti c'eva niharanti ca sabbaṃ taṃ tesam eva santakaṃ. athāpi mayhaṃ bhikkhaṃ gaṇhathā 'ti avuttā pana⁴ manussānaṃ vacanaṃ kātuṃ vaṭṭati 'ti gacchanti, tatra ce ekassa madhurena sarena anumodanaṃ karontassa sutvā therānaṃ ca upasame pasāditvā bahuṃ samaṇaparikkhāraṃ denti, ayaṃ thesesu pasādena uppanno akatabhāgonāma, tasmā sabbesaṃ pāpuṇāti. eko saṅghato uddisāpetvā ṭhitikāya gāhitaṃ pattāṃ haritvā paṇitassa khādaniyabhojanīyassa pattāṃ⁵ pūretvā āharitvā imaṃ bhante sabbo saṅgho paribhuñjatū 'ti deti, sabbehi bhājetvā bhuñjitabbaṃ⁶. pattasāmikassa pana atikkantaṃ pi ṭhikaṃ ṭhapetvā aññaṃ uddesabhaddāṃ⁷ dātabbaṃ. atha paṭhamāṃ yeva sabbaṃ saṅghikapattāṃ⁸ dethā 'ti vadati. ekassa lajjibhikkhuno santako patto dātabbo. āharitvā ca sabbo saṅgho paribhuñjatū 'ti vutte bhājetvā paribhuñjitabbaṃ. eko ca⁹ pātiyā bhattāṃ āharitvā saṅghuddesaṃ dammi 'ti vadati. ekekaṃ ālopaṃ adatvā ṭhitikāya ekassa yāpanamattaṃ katvā dātabbaṃ. atha so bhattāṃ āharitvā kiñci vattuṃ ajānanto tuṇhībhūto acchati. kassa te ānitaṃ kassa dātukāmo 'sī 'ti na vattabbo. pucchāsabhāgena hi tumhākaṃ ānitaṃ¹⁰ tumhākaṃ dātukāmo

¹ Bp. nesam.² Bp. bhuttāvinam.³ Bp. omits pana.⁴ Bp. omits pattāṃ.⁵ Bp. paribhuñji^o⁶ Bp. saṅghikaṃ pattāṃ.⁷ Bp. omits ca and pātiyā.⁸ Bp. omits ānitaṃ tumhākaṃ.

'mhi 'ti vadeyya, tato taṃ bhikkhuṃ aññe bhikkhū jiguchantā gīvaṃ parivattetvā oloketabbam pi na maññeyyūṃ. sace pana kuhiṃ yāsi kiṃ karonto āhiṇḍasī 'ti vutte uddesa-bhattam gahevā āgato 'mhi 'ti vadati ekena lajjibhikkhunā ṭhitikāya gāhetabbam. sace ābhataṃ bahum hoti sabbesaṃ ca bhikkhūnaṃ¹ pahoti ṭhitikāya² kiccaṃ n'atthi, therāsa-nato paṭṭhāya pattam pūretvā dātabbam. saṅghuddesapattam dethā 'ti vutte kiṃ āhariyatī³ 'ti avatvā pakatiṭhitikāya eva gāhetabbam. yo pana pāyāso vā rasapiṇḍapāto vā niccam labbhati, evārūpānaṃ paṇitabhojanānaṃ āveṇikaṭhitikā⁴ kātabbā. tathā saparivārāya yāguyā mahagghānaṃ phalānaṃ paṇitānaṃ ca khajjakānaṃ, pakatibhattayāguphalakhajjakānaṃ pana ekā 'va ṭhitikā kātabbā. sappiṃ āharissāmi 'ti vutte sabbasappīnaṃ ekā 'va ṭhitikā vaṭṭati. tathā sabbatelānaṃ. madhum āharissāmi 'ti vutte pana madhuno ekā 'va ṭhitikā vaṭṭati. tathā phāṇitassa laṭṭhimadhu-kādīnaṃ ca bhesajjānaṃ. sace⁵ gandhamālaṃ saṅghuddesaṃ denti piṇḍapātikassa vaṭṭati na vaṭṭatī 'ti. āmisass' eva paṭikkhitattā⁶ vaṭṭati. saṅgham uddissa dinnattā pana na gahevabban ti vadanti.

UDDESABHATTAKATHĀ NIṬṬHITĀ

Nimantanaṃ puggalikaṃ ca⁷ sayam eva issaro. saṅghikaṃ pana uddesabhatte vuttanāyena eva gāhetabbam. sace paṇ' ettha dūto byatto hoti bhante rājagehe bhikkhusaṅghassa bhattam gaṇhathā 'ti avatvā bhikkham gaṇhathā 'ti vadati, piṇḍapātikānaṃ pi vaṭṭati. atha dūto ābyatto bhattam gaṇhathā 'ti vadati, bhattuddesako byatto bhattan ti avatvā bhante tumhe yātha⁸ tumhe yāthā 'ti vadati, evam pi piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. tumhākaṃ paṭipāṭiyā bhattam pāpuṇātī 'ti vutte pana na vaṭṭatī. sace nimantetum āgatā⁹

¹ Bp. *omits* bhikkhūnaṃ.² Bp. ṭhitikā.³ Bp. āharissasī.⁴ Bp. āveṇikā ṭhitikā.⁵ Bp. sace pana.⁶ Bp. paṭikkhittattā.⁷ Bp. ce.⁸ Bp. *omits* tumhe yātha.⁹ Bp. āgata.

manussā āsanasālaṃ pavisitvā aṭṭha bhikkhū dethā 'ti vā aṭṭha patte dethā 'ti vā vadanti¹, evaṃ pi piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. tumhe ca tumhe ca gacchathā 'ti vattabbaṃ. sace pana aṭṭha bhikkhū detha bhattaṃ gaṇhatha aṭṭha patte detha bhattaṃ gaṇhathā 'ti vā² vadanti, paṭipāṭiyā gāhetabbaṃ. gāhentena ca³ vicchinditvā bhattan ti avadantena tumhe ca tumhe ca gacchathā 'ti vutte 'pi piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. bhante tumhākaṃ pattaṃ detha tumhe ethā 'ti vutte pana sādhu upāsakā 'ti gantabbaṃ. saṅghato uddisitvā tumhe ethā 'ti vutte⁴ ṭhitikāya gāhetabbaṃ. niman-tanabhattagharato pana pattatthāya āgatassa uddesa-bhatte vuttanayen' eva ṭhitikāya patto dātabbo. eko saṅghato paṭipāṭiyā pattaṃ ti avatvā kevalaṃ ekaṃ pattaṃ dethā 'ti vatvā agāhite yeva patte yassa kassaci pattaṃ gahetvā pūretvā āharati taṃ pattasāmikass' eva hoti. ud-desabhatte viya ṭhitikāya na gāhetabbaṃ. idhā 'pi yo āgantvā tuṇhībhūto tiṭṭhati so kassa santikaṃ āgato 'sī 'ti vā kassa pattaṃ harissasī 'ti vā na vattabbo. pucchāsabhāgena hi tumhākaṃ santikaṃ āgato 'mhi⁵ tumhākaṃ pattaṃ harissāmī 'ti vadeyya. tato so bhikkhu bhikkhūhi jigucchaniyo assa. kuhiṃ gacchasi kiṃ karonto āhiṇḍasī 'ti pana vutte tassa pattatthāya āgato 'mhi 'ti vadantassa paṭipāṭiyā⁶ pattatṭhitikāya gahetvā⁷ patto dātabbo. bhattāharaṇakapattaṃ dethā 'ti vutte 'pi paṭipāṭiyā pattatṭhitikāya⁸ eva dātabbo. sace āharitvā sabbo saṅgho bhuñjatū 'ti vadati, bhājetvā bhuñjitabbaṃ. pattasāmikassa atikkantaṃ pi ṭhitikaṃ tha-petvā aññaṃ paṭipāṭibhattaṃ gāhetabbaṃ. eko pāṭiyā⁹ bhattaṃ āharitvā saṅghassa dammī 'ti vadati. ālopabhatta-ṭhitikato paṭṭhāya ālopaśāṅkhepena bhājetabbaṃ. sace pana tuṇhībhūto acchati, kassa te ābhattaṃ kassa dātukāmo 'sī 'ti na vattabbo. sace pana kuhiṃ gacchasi kiṃ karonto

¹ Bp. vadati.² Bp. omits vā.³ Bp. pana for ca.⁴ Bp. inserts pi yathā.⁵ Bp. omits 'mhi.⁶ Bp. paṭipāṭibhattatṭhitikāya.⁷ Bp. gahetvā.⁸ Bp. paṭipāṭibhattatṭhitikāya.⁹ Bp. pāṭiyā.

āhiṇḍasī 'ti vutte saṅghassa me bhattaṃ ābhataṃ, therānaṃ me bhattaṃ ābhatan ti vadati, gahetvā ālopabhattatthitikāya bhājetvā¹ dātabbaṃ. sace pana evaṃ ābhataṃ bahuṃ hoti sakalasaṅghassa² pahoti, abhihaṭabhikkhā nāma piṇḍapātīkānaṃ pi vaṭṭati. tthitikāpucchanakiccaṃ n' atthi. therāsanato paṭṭhāya pattaṃ pūretvā dātabbaṃ. upāsako saṅghatherassa vā ganthadhutaṅgavasena abhiññātassa vā bhattuddesakassa vā pahiṇāti amhākaṃ bhattaṃ gahaṇatthāya aṭṭha bhikkhū gahetvā āgacchathā 'ti. sace 'pi ñātiupaṭṭhākehi pesitaṃ hoti, ime tayo janā pucchitum na labhanti, ārūlā yeva mātikā saṅghato aṭṭha bhikkhū uddesāpetvā³ attanavamehi gantabbaṃ. kasmā. bhikkhusaṅghassa hi ete bhikkhū nissāya lābho uppajjati 'ti. ganthadhutaṅgādīhi pana anabhiññāto āvāsikabhikkhu pucchitum labhati. tasmā tena kiṃ saṅghato gaṇhāmi udāhu ye jānāmi tehi saddhiṃ āgacchāmi 'ti mātikaṃ āropetvā yathā dāyakā vadanti tathā paṭipajjitabbaṃ. tumhākaṃ nissitake vā ye vā jānātha te gahetvā ethā 'ti vutte pana ye ce icchatī tehi saddhiṃ gantum labhati. sace aṭṭha bhikkhū pahiṇathā 'ti pesenti, saṅghato 'va pesetabbā. attanā sace aññasmim gāme sakkā hoti bhikkhaṃ⁴ labhitum añño gāmo gantabbo. na sakkā ce hoti labhitum so yeva gāmo piṇḍāya pavisitabbo. nimantitabhikkhū āsanāsālāya nisinnā honti. tatra ce manus-sā patte dethā 'ti āgacchanti, animantitehi na dātabbā. ete nimantitā bhikkhū 'ti vattabbaṃ. tumhe dethā 'ti vutte pana dātum vaṭṭati. ussavādīsu manussā sayam eva pariveṇāni ca padhānagharāni⁵ ca gantvā tipītake ca dhammakathike ca bhikkhusatena⁶ saddhiṃ nimantenti. tadā⁷ tehi ye jānanti te gahetvā gantum vaṭṭati. kasmā. na hi mahābhikkhusaṅghena atthikā manussā pariveṇapadhānagharāni⁸ gacchanti. sannipātāṭṭhānato 'va⁸ yathāsati yathābalaṃ

¹ Bp. bhājetabbaṃ and omits
dātabbaṃ.

² Bp. sakalassa saṅghassa.

³ Bp. uddisāpetvā.

⁴ Bp. bhikkhā.

⁵ Bp. adds pi.

⁶ Bp. tadā ye pi for tadā tehi ye.

⁷ Bp. pariveṇāni ca padhānagharāni ca.

⁸ Bp. ca for 'va.

bhikkhu¹ gahetvā² gacchantī 'ti. sace pana saṅghatthero vā ganthadhutaṅgavasena abhiññātako vā bhikkhuuddesako vā aññatra vā vassaṃ vasitvā katthaci vā gantvā puna sakatṭhānaṃ āgacchanti, manussā āgantukassa sakkāraṃ karonti ekavāraṃ ye jānanti te gahetvā gantabbaṃ. paṭi-baddhakālo³ paṭṭhāya dutiyavāre āradhe saṅghato yeva gahetvā gantabbaṃ. abhinavaāgantukā vā hutvā nātaka⁴ vā upaṭṭhāke vā passissāmā 'ti gacchanti. tatra nesaṃ⁵ nātaka⁶ ca upaṭṭhākā ca sakkāraṃ karonti. tattha⁷ pana ye jānanti te gahetvā gantabbaṃ⁸. yo pana atilābhi hoti sakatṭhānaṃ ca āgantukatṭhānaṃ ca ekasadisāṃ sabbattha manussā saṅghabhattaṃ sajjetvā 'va nisīdanti, tena saṅghato 'va gahetvā gantabban ti ayaṃ nimantane viseso. avaseso sabbapañho uddesabhatte vuttanayen' eva veditabbo. Kurundiyāṃ pana aṭṭha mahāthere dethā 'ti vutte aṭṭha mahātherā 'va dātabbā 'ti vuttaṃ. esa nayo majjhimādisu. sace pana avisesetvā aṭṭha bhikkhū dethā 'ti vadati saṅghato dātabbo⁹ 'ti.

NIMANTANABHATTAKATHĀ NITṬHITĀ

Salākabhatte¹⁰ pana. *anujānāmi bhikkhave salākāya vā paṭtikāya¹¹ vā upanibandhitvā omuñcitvā uddisitun¹²* ti vacanato rukkhasāramayāya salākāya vā veluvilivātālappaṇṇādi-mayāya paṭtikāya¹¹ vā asukassa nāma salākabhattacha ti evaṃ akkharāni upanibandhitvā pacchiyaṃ vā cīvarabhoge vā katvā sabbā salākāyo omuñcitvā¹³ punappunaṃ heṭṭh-uparivasen¹⁴ eva āloletvā¹⁵ pañcaṅgasamannāgatena bhattud-desakena sace ṭhitikā atthi ṭhitikato paṭṭhāya no ce atthi

¹ Bp. bhikkhū.

² Bp. gaṇhitvā.

³ Bp. *inserts* pana.

⁴ Bp. nāti.

⁵ Bp. tesaṃ.

⁶ Bp. nāti.

⁷ Bp. ettha.

⁸ Bp. gantun vattati.

⁹ Bp. dātabbā.

¹⁰ Bp. °bhattaṃ.

¹¹ Bp. paṭtikāya.

¹² Bp. *repeats* opunñitvā *for this*.

¹³ Bp. opunñitvā.

¹⁴ Bp. °pariyavasena.

¹⁵ Bp. aloletvā.

therāsanato paṭṭhāya salākā dātabbā. pacchā āgatānam pi ekābaddhavasena dūre ṭhitānaṃ¹ uddesabhatte vuttanayen' eva dātabbā. sace vihārassa samantato bahū gocaragāmā, bhikkhū pana na bahukā gānavasena pi salākāyo pāpuṇanti. tumhākaṃ asukagāme salākabhaddhāni² pāpuṇanti 'ti gānavasen' eva dātabbā³. evaṃ gāhenta sace 'pi ekekasmim gāme nānappakārāni saṭṭhisalākabhaddhāni sabbāni gāhitān' eva honti, tassa pattaḡāmasamīpe aññāni pi dve tiṇi salākabhaddhāni honti, tāni pi tass' eva dātabbāni. na hi sakkā nesam⁴ kāraṇā aññaṃ bhikkhuṃ paḡiṇitun ti. sace ekaccesu gāmesu bahūni salākabhaddhāni sallakkhetvā sattanaṃ pi aṭṭhannaṃ pi⁵ dātabbāni. dadantena pana catunnaṃ pañcannaṃ gacchantānaṃ⁶ salākāyo ekato bandhitvā dātabbā. sace taṃ gāmaṃ atikkamitvā añño gāmo hoti tasmiṃ ca ekam eva salākabhaddhaṃ. taṃ pana pāto 'va denti. taṃ pi tesu⁷ bhikkhūsu ekassa niggahena datvā pāto 'va taṃ gaḡetvā pacchā orimagāme itarāni bhaddhāni gaḡhāhi 'ti vattabbo. sace orimagāme salākabhaddhesu agāhitesv' eva gāhitasaññāya gacchati parabhāḡagāme salākabhaddhaṃ gāḡetvā puna vihāraṃ āgantvā itarāni gāḡetvā orimagāmo gantabbo. na hi bahisīmāya saṅghalābho gāḡetuṃ labbhatī 'ti ayaṃ nayo Kurundiyaṃ vutto. sace pana bhikkhū bahū honti gānavasena salākā na pāpuṇanti viṭhivasena vā viṭhiyaṃ ekabāḡavasena⁸ vā kulavasena vā gāḡetabbā. viṭhiādisu ca yattha bahūni bhaddhāni tattha gāme vuttanayen' eva bahunnaṃ⁹ bhikkhūnaṃ gāḡetabbāni. salākāsu asati uddisitvā 'pi gāḡetabbāni. salākadāyakena pana vattaṃ jānitabbaṃ. tena hi kālass' eva vuṭṭhāya pattacivaraṃ gaḡetvā bhojanasālaṃ gantvā asammajjaṭṭhānaṃ sammajjitvā pāṇiyaṃ paribhojanīyaṃ upaṭṭhāpetvā idāni bhikkhūhi vattaṃ kataṃ bhaviṣṣati 'ti kālaṃ sallakkhetvā gaḡḡim¹⁰ paharitvā bhikkhūsu sannipatitesu paṭhamam eva

¹ Bp. *adds* pi.⁶ Bp. *bhaddhānaṃ for this*.² Bp. salākabhaddhāni pāpuṇāti.⁷ Bp. *etesu*.³ Bp. gāḡetabbā⁸ Bp. *ekagehavasena*.⁴ Bp. *tesaṃ*.⁹ Bp. *bahūnaṃ*.⁵ Bp. *inserts* bhikkhūnaṃ *after* pi.¹⁰ Bp. *ghaḡḡim*.

vāragāme salākabhattaṃ gāhetabbaṃ. tuyhaṃ asukasmim
 nāma vāragāme salākā pāpuṇāti tatra gacchā 'ti vattabbaṃ.
 sace atirekaḡāvute gāmo hoti, taṃ divasaṃ gacchantā
 kilamanti. sve tuyhaṃ vāragāme pāpuṇāti 'ti ajj 'eva
 gāhetabbaṃ. yo vāragāmaṃ pesiyamāno na gacchati aññaṃ
 salākaṃ maggaṭi¹ na dātabbā.² saddhānaṃ hi manussānaṃ
 puññahāni saṅghassa ca lābhacchedo hoti. tasmā tassa
 dutiye 'pi tatiye 'pi divase aññā salākā na dātabbā.
 attano pattaṭṭhānaṃ gantvā bhuñjāhi 'ti vattabbo. tiṇi
 pana divasāni agacchantassa vāragāmato orimate³ gāme
 salākā gāhetabba. taṃ ce gaṇhāti tato paṭṭhāya tassa aññaṃ
 salākaṃ na dātuṃ vaṭṭati. daṇḍakammaṃ pana gālhaṃ
 kātabbaṃ. saṭṭhito vā paññāsato va⁴ udakaghaṭassa vā
 dārūkalāpassa vā vālikāya vā⁴ na pariḡāpetabbaṃ. vara-
 gāme gāhetvā viḡāravāro gāhetabbo. tuyhaṃ viḡāravāro
 pāpuṇāti 'ti vattabbaṃ. viḡāravārikassa dve tisso yāḡusalā-
 kāyo tisso vā⁵ catasso vā bhattasalākāyo ca dātabbā. nibad-
 dhaṃ⁶ katvā pana na dātabbā. yāḡubhattadāyaka⁷ hi amhākaṃ
 yāḡubhattaṃ viḡāragopakā 'va bhuñjanti 'ti aññathattaṃ
 āpajjeyyūṃ. tasmā aññesu kulesu dātabbā. sace viḡāravārik-
 ānaṃ sabhāḡā āharitvā denti, icc' etaṃ kusalaṃ. no ce, vāraṃ
 gāhetvā tesāṃ yāḡubhattaṃ āharāpetabbaṃ. tā ca⁷ nesāṃ
 salākā phāṭikammaṃ eva bhavanti. vassaggena pattaṭṭhāne
 pana aññaṃ pi paṇitabhattasalākaṃ gaṇhituṃ labhanti yeva.
 atirekauttaribhaṅgassa ekavāriyabhattassa⁸ visuṃ ṭhitikaṃ
 katvā salākā dātabbā. sace pana⁹ yena salākā, laddhā so
 taṃ divasaṃ taṃ bhattaṃ na labhati punadivase gāhetab-
 baṃ. bhattaṃ eva labhati na uttaribhaṅgaṃ. evaṃ pi
 puna gāhetabbaṃ. khīrabhattasalākāya¹⁰ pi es' eva nayo.
 sace pana khīraṃ eva labhati na bhattaṃ, khīralābhato
 paṭṭhāya puna na gāhetabbaṃ. dve tiṇi ekavāriyabhattāni¹¹

¹ Bp. pattati.² Bp. dātabbaṃ.³ Bp. orimatevāra.⁴ Bp. omits these.⁵ Bp. omits vā.⁶ Bp. nibaddhaṃ.⁷ Bp. va.⁸ Bp. ekacārikabhattassa.⁹ Bp. omits pana.¹⁰ Bp. khīrabhattassa salākāya.¹¹ Bp. ekacārika⁹.

ekass' eva pāpuṇanti. dubbhikkhasamaye saṅghanavakena laddhakāle vijaṭetvā visuṃ visuṃ¹ gāhetabbāni. pākāṭika-salākabhaddham² aladdhassā 'pi punadivase gāhetabbam. sace khuddako vihāro hoti, sabbe bhikkhū ekasambhogā ucchusalākaṃ gāhentena yassa kassaci sammukhībhūtassa pāpetvā mahātherādīnaṃ divā tacchettvā dātuṃ vaṭṭati. rasasalākaṃ pāpetvā pacchābhaddham pi parissāvetvā vā phāṇitaṃ vā kāretvā piṇḍapātīkādināṃ pi dātabbam. āgantukānaṃ āgatānagatabhāvaṃ ñatvā gāhetabbā. mahāāvase ṭhitikaṃ katvā gāhetabbā. takkasalākaṃ pi sabhāgaṭṭhāne pāpetvā vā dhupetvā³ vā pacāpetvā³ vā therānaṃ dātuṃ vaṭṭati. mahāāvase vuttanayen' eva paṭipajjitabbam. phalasalākapūvasalākabhesajjagandhamālāsālākādayo 'pi visuṃ ṭhitikāya gāhetabbā. bhesajj-ādisālākāyo c' ettha kiñcāpi piṇḍapātīkānaṃ⁴ vaṭṭanti. salā-kavasena gāhitattā pana na sādītabbā. aggabhikkhāmattaṃ pi⁵ salākabhaddham denti. ṭhitikaṃ pucchitvā gāhetabbam. asatiyā ṭhitikāya therāsanato paṭṭhāya dātabbam⁶. sace tādīsāni bhattāni bahūni honti, ekekassa bhikkhuno dve tiṇi dātabbāni. no ce ekekam eva datvā paṭipāṭiyā gatāya ṭhitikāya⁷ puna therāsanato paṭṭhāya dātabbam. atha⁸ antarā va upacchijjati, ṭhitikā sallakkhetabbā. yadi pana tādīsaṃ bhattam nivaddham⁹ eva hoti, yassa pāpuṇāti so vattabbo laddhā vā aladdhā vā sve 'pi gaṇheyyāsi 'ti. ekaṃ anivaddham¹⁰ hoti, labhanadivase pana yāvad attham labhati, alabhanadivasā bahutarā honti. tam yassa na pāpuṇāti, so alabhitvā sve 'va gaṇheyyāsi 'ti vattabbo. yo salākāsu gāhitāsu¹¹ pacchā āgacchati, tassa atikkantā 'va salākā na upaṭṭhāpetvā dātabbā. salākalābham¹² nāma gaṇḍim¹³ pahara-nato paṭṭhāya āgantvā hattham pasārento 'va labhati. aññassa

¹ Bp. omits visuṃ.² Bp. pākāṭika°.³ Bp. pacāpetvā vā dhūmāpetvā.⁴ Bp. adds pi.⁵ Bp. omits pi.⁶ Bp. gāhetabbam.⁷ Bp. omits this.⁸ Bp. sace for atha.⁹ Bp. nibaddham.¹⁰ Bp. aniba°.¹¹ Bp. gahitāsu.¹² Bp. salākam.¹³ Bp. gaṇḍippahara°.

āgantvā samipe ʔhitassāpi atikkantā¹ 'va hoti. sace pan' assa añño gaṇhanto atthi sayam anāgato 'pi labhati. sabhā-gaṭṭhāne asuko anāgato 'ti ñatvā ayam tassa salākā 'ti ʔhapetum vaṭṭati. sace anāgatassāpi² na dātabbā 'ti katikam karonti, adhammikā hoti. antoupacāre ʔhitassa hi bhājaniya-bhaṇḍam pāpuṇāti. sace pana anāgatassa dethā 'ti mahā-saddam karonti, daṇḍakammaṃ paṭṭhapetabbam.³ āgantvā gaṇhantū 'ti vattabbam. chappaṇca salākā natthā honti. bhattuddesako dāyakānam nāmaṃ na sarati. so ce natthā⁴ salākā mahātherassa vā attano vā pāpetvā bhikkhū vadeyya mayā asukagāme salākabhattam mayham pāpitam tumhe tattha laddham salākabhattam bhuñjeyyāthā 'ti vaṭṭati. vihāre apāpitam pana āsanasālāya tam bhattam labhitvā tatth' eva pāpetvā bhuñjitum na⁵ vaṭṭati. ajjato⁶ paṭṭhāya mayham salākabhattam gaṇhathā 'ti vutte tatra āsanasālāyam gāhetum na vaṭṭati. vihāram ānetvā gāhetabbam. sve paṭṭhāya 'ti vutte pana bhattuddesakassa ācikkhitabbam sve paṭṭhāya asukakulam nāma salākabhattam deti, salākagāhanakāle⁷ sareyyāsī 'ti. dubbhikkhe salākabhattam pacchinditvā subhikkhe jāte kiñci bhikkhum disvā ajjato⁶ paṭṭhāya amhākam salākabhattam gaṇhathā 'ti puna paṭṭhapenti. antogāme agāhetvā vihāram ānetvā 'va gāhetabbam. idaṃ hi salākabhattam nāma uddesabhattasadisam na hoti. vihāram eva sandhāya diyyati, tasmā bahiupacāre gāhitum⁸ na vaṭṭati. sve paṭṭhāya 'ti vutte pana vihāre gāhetabbam eva. gamiko bhikkhu yaṃ disābhāgam gantukāmo, tattha aññena vāragāme salākā saddhā hoti' tam gahetvā itaram bhikkhum mayham pattasalākam tvaṃ gaṇhāti 'ti vatvā gantum vaṭṭati. tena pana upacārasīmaṃ anatikkante yeva tasmim tassa salākā gahetabbā⁹. chaḍḍitavihāre manussā vasitvā¹⁰ bodhicetiyaḍḍini jaggitvā

¹ Bp. *repeats* atikkantā.

² Bp. anāgatassa.

³ Bp. ʔhapetabbam.

⁴ Bp. natthā.

⁵ Bp. *omits* na.

⁶ Bp. ajja.

⁷ Bp. °ggāhaṇa°.

⁸ Bp. gāhetum.

⁹ Bp. gāhetabbā.

¹⁰ Bp. *omits* vasitvā.

bhuñjantū 'ti salākabhaddam paṭṭhapenti. bhikkhū sabhāgaṭṭhāne¹ vasitvā kālass' eva gantvā tattha vattam karitvā tam bhaddam bhuñjanti vaṭṭati. sace tesu svātanāya attano pāpetvā gatesu āgantuko bhikkhu chaḍḍitavihāre vasitvā kālass' eva vattam katvā gaṇḍim² paharitvā salākabhaddam attano pāpetvā āsanāsālam gacchati, so 'va tassa bhaddassa issaro. yo pana bhikkhūsu vattam karontesu yeva bhūmiyam dve tayo sammunjanippahāre datvā gaṇḍim² paharitvā dūragāme³ salākabhaddam mayham pāpuṇāti 'ti gacchati, tassa tam corikāya gāhitattā⁴ na pāpuṇāti. vattam katvā pāpetvā pacchāgatabhikkhūnam yeva hoti. eko gāmo atidūre⁵ hoti, bhikkhū niccam gantum na icchanti. manussā mayam⁶ puññena paribāhirā homā 'ti vadanti, ye ca⁷ tassa gāmassa āsannavihāre sabhāgabhikkhū, te vattabbā imesam bhikkhūnam anāgatadivase tumhe bhuñjathā 'ti. salākā pana devasikam pāpetabbā. tā ca kho pana tena⁸ gaṇḍippaharaṇamattena⁹ vā pacchicālanamattena vā na pāpitā¹⁰ honti. pacchimā pana gahetvā salākāyo¹¹ piṭake ākiritabbā. pacchiā pana mukhavaṭṭiyam na gahetabbā. sace hi tattha ahi vā vicchiko vā bhavēyya dukkam uppādeyya, tasmā heṭṭhā gahetvā pacchimā parammukham katvā pacchimā¹² pana gahetvā salākā ākiritabbā. sace 'pi sappo bhavissati eto¹³ 'va palāyissati 'ti evam salākā ākiritabbā¹⁴. gāmadivasena pubbe vuttanāyena eva gāhetabbā. api ca ekam mahātherassa pāpetvā avasesā mayham pāpuṇanti 'ti, attano pāpetvā vattam katvā cetiyam vanditvā vitakkamālake ṭhitehi bhikkhūhi pāpitā āvuso salākā 'ti vutte āma bhante tumhe gatagatagāme salākabhaddam gaṇhathā 'ti vattabbam. evam pāpitā 'pi hi supāpitā 'va honti. bhikkhū sabbarattim

¹ Bp. sakathānesu.² Bp. gaṇḍim.³ Bp. duragāme.⁴ Bp. gahi°.⁵ Bp. atidūro.⁶ Bp. mayham.⁷ Bp. omits ca.⁸ Bp. omits tena.⁹ Bp. gaṇḍi°.¹⁰ Bp. pāpitā na.¹¹ Bp. salākā piṭhake.¹² Bp. omits °pacchimā pana gahetvā.¹³ Bp. etto.¹⁴ Bp. ākiritvā.

dhammassavaṇṇattham aññaṃ vihāraṃ gacchantā mayam¹ tattha dānaṃ agahetvā² 'va amhākaṃ gocaragāme piṇḍāya caritvā āgamiṣāma³ 'ti salākāyo agahetvā³ 'va gatā. vihāre therassa pattasālākabhaddham bhuñjitum āgacchanti vaṭṭati. atha mahāthero 'pi ahaṃ idha kiṃ karomī 'ti tehi yeva saddhiṃ gacchati. tehi gatavihāre abhuñjitvā 'va gocaragāmaṃ anuppattehi detha bhante patte salākayāguādini āharissāma⁴ 'ti vutte pattā na dātabbā. kasmā bhante na dethā 'ti. vihāraṭṭhakaṃ bhaddham vihāre vuṭṭhānaṃ⁴ pāpuṇāti mayam añña⁵ vihāre vuṭṭhāti. detha bhante naṃ⁶. mayam vihārasimāya⁷ dema teumhākaṃ dema gaṇhatha amhākaṃ bhikkhan ti vutte pana vaṭṭati 'ti.

SALĀKABHATTAKATHĀ NITTITĪ

Pakkhikādīsu pana yaṃ abhilakkhitesu cātuddasī pañca-dasī pañcamī aṭṭhamī 'ti imesu pakkhesu kammapasutehi⁸ janehi⁹ uposatham kātum satikaraṇatthāya diyyati, tam pakkhiyaṃ¹⁰ nāma. tam salākabhaddhatikam eva hoti. gāhetvā bhuñjittabbam. sace salākabhaddham pi pakkhiyabhaddham¹¹ pi bahuṃ sabbesaṃ vinivijjhittvā gacchati, dve 'pi bhaddhāni viṣum viṣum gāhetabbāni. sace bhikkhusaṅgho mahāpakkhikaṃ gāhetvā tassa ṭhittikāya¹² salākabhaddham vā gāhetvā¹³ tassa ṭhittikāya pakkhikaṃ gāhetabbam. yesaṃ na pāpuṇāti, te piṇḍāya carissanti. sace 'pi dve 'pi bhaddhāni bahūni bhikkhū mandā salākabhaddham¹⁴ devasikaṃ labhati. tasmā tam ṭhapetvā pakkhikaṃ āvuso bhuñjathā 'ti pakkhikaṃ¹⁰ eva gāhetabbam. pakkhiyaṃ¹⁰ pañitaṃ denti. viṣum ṭhittikā kātabbā. sve pakkho 'ti ajja pakkhiyaṃ¹⁰ na gāhetabbam. sace

¹ Bp. mayham.² Bp. aggahetvā.³ Bp. salākā aggahetvā.⁴ Bp. vutthānaṃ.⁵ Bp. aññasmiṃ.⁶ Bp. na.⁷ Bp. vihāre pālīkāya.⁸ Bp. kammappasutehi.⁹ Bp. omits janehi.¹⁰ Bp. pakkhikan.¹¹ Bp. pakkhikabhaddham.¹² Bp. inserts salākabhaddham
gāhetabbam.¹³ Bp. gābāpetvā.¹⁴ Bp. inserts nāma after this.

pana dāyakā vadanti sve 'va amhākaṃ ghare lūkhabhattaṃ bhavissati ajje 'va pakkhikabhattaṃ¹ uddisathā 'ti evaṃ vaṭṭati. uposathikaṃ nāma anvaḍḍhamāsaṃ² uposathadivase³ uposathaṅgāni samādiyivā yaṃ attanā bhuñjati tad eva diyyati. pātipadikaṃ nāma uposathe bahū saddhā pasannā bhikkhūnaṃ sakkāraṃ karonti pātipade pana bhikkhū kilamanti pātipade dinnam dubbhikkhadānasadisam mahapphalaṃ hoti uposathakammena vā parisuddhasilānaṃ dutiyadivase dinnam mahapphalaṃ hoti 'ti sallakkhetvā pātipade diyamānakadānaṃ⁴. tam pi ubhayaṃ salākabhattagatikam eva. iti imāni satta pi bhattāni piṇḍapātikānaṃ na vaṭṭanti dhutaṅgabhedam karonti yeva. aparāni pi civarakkhandhake Visākhāya varam yācitvā dinnāni āgantukabhattaṃ gamiyabhattaṃ⁵ gilānabhattaṃ gitānu-paṭṭhākabhattaṃ ti cattāri bhattāni pāliyaṃ āgatāni⁶ yeva. tattha āgantukānaṃ dinnam bhattaṃ āgantukabhattaṃ. es'eva⁷ nayo sesesu. sace pan' ettha āgantukabhattāni pi āgantukā 'pi bahū honṭi, sabbesaṃ ekekaṃ gāhetabbaṃ. bhattesu appahontesu ṭhitikāya gāhetabbaṃ. eko āgantuko paṭhamam eva āgantvā sabbam āgantukabhattaṃ attano gāhetvā nisīdati. sabbam tass' eva hoti. pacchā āgatehi āgantukehi tena dinnāni paribhuñjitabbāni. tena pi ekaṃ attano gāhetvā sesāni dātabbāni. ayaṃ olārata⁸. sace pana so⁹ paṭhamam āgantvā 'pi attano agāhetvā¹⁰ tuṇhībhūto nisīdi¹¹ pacchā āgatehi saddhiṃ paṭipāṭiyā gaṇhitabbaṃ. sace niccam āgantukā āgacchanti āgatadivase yeva bhuñjitabbaṃ, antarantarā ce āgacchanti dve tīni divasāni bhuñjitabbaṃ. Mahāpaccariyaṃ pana sattadivasāni bhuñjitum vaṭṭati 'ti vuttaṃ. āvāsiko katthaci gantvā āgato 'pi¹² tenā 'pi āgantukabhattaṃ bhuñjitabbaṃ. sace pana tam vihare nibaddhā 'pi tam hoti vihare gāhetabbaṃ. atha

¹ Bp. pakkhikabhattaṃ.² Bp. °māse.³ Bp. omits this.⁴ Bp. diyyanakadānaṃ.⁵ Bp. gamikabhattaṃ.

. āgatān 'eva.

⁷ Bp. esa.⁸ Bp. ulāro.⁹ Bp. yo.¹⁰ Bp. aggāhetvā.¹¹ Bp. nisīdati.¹² Bp. omits 'pi.

viḥāro dūre¹ hoti, āsaṇasālāya nibaddhāpi² taṃ āsana-sālāya gāhetabbam. sace pana dāyakā āgantukesu asati āvāsikā 'pi bhuñjantū³ 'ti vadanti vaṭṭati. avutte⁴ na vaṭṭati. gamiyabhatte 'pi ayam eva kathāmaggo⁵. ayam pana viseso āgantuko āgantukabhaddam eva labhati, gamiko āgantukabhaddam pi gamiyabhaddam pi labhati,⁶ āvāsiko 'pi pakkamitukāmo gamiko hoti gamiyabhaddam labhati. yathā pana āgantukabhaddam labbhati⁷ evam idaṃ dve tīpi⁸ satta vā divasāni na labbhati⁹. gamissāmi 'ti bhutto taṃ divasaṃ kenacid eva karaṇiyena¹⁰ na gato punadivase 'pi bhuñjitum vaṭṭati saussāhattā. gamissāmi 'ti bhuttassa corā vā¹¹ pathaṃ rundhanti udakaṃ vā devo vā vassati sattho vā na gacchati saussāhena bhuñjitabbam. ete upaddave olokontena dve tayo divase bhuñjitum vaṭṭati 'ti Mahā-paccariyaṃ vuttaṃ. gamissāmi gamissāmi¹² 'ti pana lesaṃ oḍḍetvā bhuñjitum na labhati¹³. gilānabhaddam pi sace sabbesaṃ¹⁴ gilānānam pahoti sabbesaṃ dātabbam. no ce tṭhikaṃ katvā gāhetabbam. eko gilāno arogaṇūpo sakkoti antogāmaṃ gantum eko na sakkoti. ayam mahāgilāno nāma. etassa gilānabhaddam pi¹⁵ dātabbam. dve mahāgilānā eko lābhī abhiññāto bahuṃ khādanīyaṃ bhojanīyaṃ labhati. eko anātho appalābhatāya antogāmaṃ pavisati. etassa gilānabhaddam dātabbam. gilānabhatte¹⁶ divasaparichedo n' atthi. yāva rogo na vūpasammatti sappāyabhojanaṃ abhuñjanto na yāpeti tāva bhuñjitabbam. yadā pana missakayāguṃ vā missakabhaddam vā bhuñjantassāpi¹⁷ rogo na kuppati tato paṭṭhāya na bhuñjitabbam. gilānupaṭṭhā-kabhaddam pi sabbesaṃ pahoti taṃ sabbesaṃ dātabbam. no ce pahoti tṭhikaṃ katvā gāhetabbam. idaṃ pi dvīsu

¹ Bp. dūre.² Bp. nibandhā.³ Bp. paribhuñjantū.⁴ Bp. omits avutte na vaṭṭati.⁵ Bp. kathā.⁶ Bp. omits labhati.⁷ Bp. omits labbhati.⁸ Bp. tīpi vā.⁹ Bp. labhati.¹⁰ Bp. karaṇena.¹¹ Bp. pantham.¹² Bp. does not repeat this.¹³ Bp. labbhati.¹⁴ Bp. inserts dātabbam.¹⁵ Bp. omits pi.¹⁶ Bp. inserts pana.¹⁷ Bp. bhuttassāpi.

gilānesu mahāgilānupaṭṭhākassa gāhetabbaṃ. dviṣu mahāgilānesu anāthagilānupaṭṭhākassa yaṃ kulāṃ gilānabhattam pi deti gilānupaṭṭhākabhattam pi, tattha yassa gilānassa bhaṭṭaṃ pāpuṇāti tadupaṭṭhākassāpi tatth'eva gāhetabbaṃ. gilānupaṭṭhākabhatte 'pi nivāsaparicchedo n'atthi. yāva gilāno labhati tāv' assa upaṭṭhāko 'pi labhati 'ti. imāni cattāri bhaṭṭāni sace evaṃ dinnāni honti āgantukagamiyagilānagilānupaṭṭhākā¹ mama bhikkhaṃ gaṇhantū 'ti piṇḍapātikānaṃ pi vaṭṭati. sace pana āgantukādināṃ bhaṭṭaṃ nibaddhāpemi² mama bhaṭṭaṃ gaṇhantū 'ti evaṃ dinnāni honti, piṇḍapātikānaṃ na vaṭṭati.

aparāni pi dhūrabhattaṃ³ kuṭibhattaṃ vārakabhattachan ti tīṇimāni⁴ bhaṭṭāni. tattha dhūrabhattaṃ³ ti niccabhattaṃ vuccati. taṃ duvidhaṃ saṅghikaṃ ca puggalikaṃ ca. tattha yaṃ saṅghassa dhūrabhattaṃ³ demā 'ti nibaddhāpitaṃ⁵ taṃ salākabhattachatikam eva⁶ hoti. taṃ⁷ mama nibaddhaṃ² bhikkhaṃ gaṇhantū 'pi vatvā dinnāṃ pana piṇḍapātikānaṃ pi vaṭṭati. puggalike 'pi tumhākaṃ dhūrabhattaṃ³ dammi 'ti vutte piṇḍapātikānaṃ⁸ yeva⁹ na vaṭṭati. mama nibaddhaṃ¹⁰ bhikkhaṃ gaṇhathā 'ti vutte pana vaṭṭati, sāditaṃ. sace 'pi pacchā katipāhe vītivatte dhūrabhattaṃ³ gaṇhathā 'ti vadati, mūle suṭṭhupaṭicchitattā¹¹ vaṭṭati. kuṭibhattaṃ nāma saṅghassa āvāsaṃ kāretvā amhākaṃ senāsanavāsino amhākaṃ yeva bhattaṃ gaṇhantū 'ti evaṃ nibaddhāpitaṃ² taṃ salākabhattachatikam eva hoti, gāhetvā bhuñjitabbaṃ. amhākaṃ senāsanavāsino amhākaṃ yeva bhikkhaṃ gaṇhantū 'ti vutte pana piṇḍapātikānaṃ pi vaṭṭati. yaṃ pana puggale pasiditvā tassa āvāsaṃ katvā tumhākaṃ demā 'ti dinnāṃ taṃ tass' eva hoti. tasmim katthaci gate nissitakehi bhuñjitabbaṃ. vārakabhattachaṃ¹² nāma dubbhikkhasamaye vārena

¹ Bp. °gamikagilānupaṭṭhākā.

² Bp. nibandhāpemi.

³ Bp. dhura°.

⁴ Bp. tīṇi for tīṇimāni.

⁵ Bp. nibandh°.

⁶ Bp. omits eva hoti.

⁷ Bp. omits taṃ.

⁸ Bp. °pātiko.

⁹ Bp. ce for yeva.

¹⁰ Bp. nibandhaṃ.

¹¹ Bp. sutthusamapaṭi°.

¹² Bp. vārabhattaṃ.

bhikkhū jaggiṣṣāmā 'ti dhūragehato¹ paṭṭhāya dinnam. tam pi bhikkhāvacaṇena dinnam piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. vāraḥabbhantaṃ ti vutte pana salākaḥabbhantaḥatikāṃ hoti. sace pana² taṇḍulādini pesenti sāmaṇerā pacitvā dentū 'ti piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. iti imāni ca tiṇi āgantukaḥabbhantaḥādini ca cattāri 'ti satta. tāni saṅghaḥabbhantaḥādihī saha cuddasaḥabbhantaḥāni honti.

aṭṭhakathāyaṃ pana viḥāraḥabbhantaṃ aṭṭhakabhaṭṭaṃ catukaḥabbhantaṃ³ guḷakaḥabbhantaṃ⁴ ti aññāni pi cattāri bhaṭṭāni vuttāni. tattha viḥāraḥabbhantaṃ nāma viḥāre tatruppādaḥabbhantaṃ⁵. tam saṅghaḥabbhantaṃ saṅghaḥitaṃ⁶. tam pana Tissaṃmahāvihāra-Cittalapaḥabbhantaḥādisu paṭisaṃbhidaḥpattēhi khīṇasaḥvehi yathā piṇḍapātikānaṃ pi sakkā hoti paṛibhuñjitum. tathā paṭiggahitaṭṭā tādisesu ṭhānesu piṇḍapātikānaṃ pi vaṭṭati. aṭṭhannaṃ bhikkhūnaṃ dema catunnaṃ demā 'ti evaṃ dinnam pana aṭṭhakabhaṭṭaṃ c'eva catukaḥabbhantaṃ³ ca. tam pi bhikkhāvacaṇena dinnam piṇḍapātikānaṃ vaṭṭati. mahābhisaṅkharitena⁷ atiraṣakaḥpūvena pattaṃ⁸ thakētvā dinnam guḷakaḥabbhantaṃ⁹ nāma. imāni tiṇi salākaḥabbhantaḥatikānaṃ' eva. aparaṃ pi guḷakaḥabbhantaṃ nāma atthi. idh' ekacce manussā mahāḍhammassavaḥnaṃ ca viḥārapūjanaṃ ca kāretvā sakalaṣaṅghassa dātum na sakkoma dve tiṇi bhikkhusatāni amhākaṃ bhikkhaṃ¹⁰ gaṇhantū 'ti bhikkhūnaṃ paṛicchedajāṇanaṭṭhaṃ guḷake denti, idaṃ piṇḍapātikānaṃ¹¹ pi vaṭṭati. iti Cīvaraḥkhaṇḍhake cīvaraḥbhājaniyaṃ imasmiṃ pana Senāsaṇakhaṇḍhake senāsaṇabhājaniyaṃ c'eva piṇḍapaṭabhājaniyaṃ ca vuttaṃgilānapaccayaḥbhājaniyaṃ pana evaṃ veditaḥbbaṃ. sappiādisu bhesajjesu rājarājaṃmahāmatṭā sappissa tāva kumbhaḥsataṃ pi kumbhaḥsaḥassaṃ pi viḥāraṃ pesenti. gaṇḍiṃ¹² paharivā therāsaṇato paṭṭhāya gaḥitaḥbhājanaṃ pūretvā

¹ Bp. dhuragehato.

² Bp. omits pana.

³ Bp. catukkaḥabbhantaṃ.

⁴ Bp. guḷakaḥabbhantaṃ.

⁵ Bp. tatruppādaḥabbhantaṃ.

⁶ Bp. gaḥitaṃ.

⁷ Bp. °saṅkhārikēna.

⁸ Bp. pūretvā after pattaṃ.

⁹ Bp. guḷhaka°.

¹⁰ Bp. bhikkhu.

¹¹ Bp. piṇḍacārikānaṃ.

¹² Bp. gaṇḍiṃ.

dātabbam. piṇḍapātikānaṃ pi vaṭṭati. sace alasajātikā mahātherā pacchā āgacchanti, bhante vīsativassānaṃ diyyati tumhākaṃ ṭhitikā atikkantā 'ti na vattabbā, ṭhitikaṃ ṭhapetvā tesam' datvā pacchā ṭhitikāya dātabbam. asukavihāre bahu sappi uppannaṃ ti sutvā yojanantaravihārato 'pi bhikkhū āgacchanti. sampattasampattānaṃ ṭhitaṭṭhānato paṭṭhāya dātabbam. asampattānaṃ pi upacārasīmaṃ patiṭṭhānaṃ antevāsikādīsu gaṇhantesu dātabbam eva. bahiupacārasīmāya ṭhitānaṃ dethā 'ti vadanti na dātabbam. sace¹ upacārasīmaṃ okkāmantehi² ekābaddhā hutvā attano vihāradvāre vā antovihāre yeva vā honti parisavasena vaḍḍhitā nāma sīmā hoti tasmā dātabbam. saṅghanavakassa dinne 'pi pacchā āgatānaṃ dātabbam eva. dutiyabhāge pana therāsaṃ ārūlhe³ puna⁴ pacchā āgatānaṃ paṭhamabhāgo na pāpuṇāti dutiyabhāgato vassaggena dātabbam. upacārasīmaṃ pavisitvā yattha katthaci dinnam hoti sabbam⁵ sannipātaṭṭhāne yeva bhājetabbam. Yasmim vihāre dasa bhikkhū das' eva ca sappikumbhādīni⁶ diyyanti⁷ ekekakumbhavasena⁸ bhājetabbam. eko sappikumbho hoti dasa bhikkhū⁹ bhājetvā gāhetabbam. sace yathāṭṭhitam yeva amhākaṃ pāpuṇāti 'ti gaṇhanti duggahitam. gata-gataṭṭhāne saṅghikam eva hoti. kumbham pana āvaṭṭetvā¹⁰ thālake thokaṃ sappim kātvā idaṃ mahātherassa pāpuṇāti avasesam amhākaṃ pāpuṇāti 'ti vatvā tam paṭikumbhe¹¹ yeva ākiritvā yathicchikaṃ gahetvā gantum vaṭṭati. sace thinam sappi hoti lekham katvā lekham parabhāgo¹² mahātherassa pāpuṇāti avasesam amhākaṃ ti gahitam pi suggahitam. vuttaparicchedato onādhikesu¹³ pi bhikkhūsu ca sappikumbhesu ca eten' eva upāyena bhājetabbam. sace pan' eko bhikkhu eko kumbho hoti gaṇḍim¹⁴ paharivā ayaṃ

¹ Bp. sace pana.² Bp. okkāntehi.³ Bp. ārūlhe.⁴ Bp. omits puna.⁵ Bp. sabba.⁶ Bp. °kumbhā.⁷ Bp. diyyanti.⁸ Bp. °vasen 'eva.⁹ Bp. bhikkhūhi.¹⁰ Bp. āvajjetvā.¹¹ Bp. tam pi kumbhe.¹² Bp. paṭhamabhāgo.¹³ Bp. ūnādhī°.¹⁴ Bp. gaṇḍim.

mayhaṃ pāpuṇāti 'ti pi gahetuṃ vaṭṭati. ayaṃ paṭhamabhāgo mayhaṃ pāpuṇāti ayaṃ dutiyabhāgo 'ti evaṃ thokaṃ thokaṃ pāpetuṃ pi vaṭṭati. esa nayo navaṇitādisu pi. yasmaṃ pana vippasanne tilatelādimhi lekḥā na santiṭṭhati taṃ uddharitvā bhājetabbaṃ. siṅgiveramaricādi bhesajjaṃ pi avasesapattathālākādi samaṇaparikkhāro 'pi sabbo vuttānurūpen'eva nayena suṭṭhu sallakkhetvā bhājetabbo ti.

pāliṃ aṭṭhakathaṃ c'eva oloketvā vicakkhaṇo saṅghike paccaye evaṃ appamatto¹ vibhājaye.

ITI SABBĀKĀRENA PACCAYABHĀJANIYAKATHĀ NITṬHITĀ.

Sammannitvā ṭhapitayāgubhājakādihi bhājanīyaṭṭhānaṃ āgatamanussānaṃ apucchitvā² 'va upaḍḍhabhāgo dātabbo. asammatehi pana apaloketvā dātabbo. appamattakavissajjena³ cīvarakammaṃ karontassa sūciṃ dehi 'ti vadato ekā dīghā ekā rassā 'ti dve sūciyo dātabbā. avibhattaṃ saṅghikaṃ bhaṇḍan ti pucchitabbakiccaṃ n' atthi. pipphalikatthikassa⁴ eko pipphalako. kantāraṃ⁵ paṭipajjitukāmassa upāhanayugalaṃ⁶. kāyabandhanatthikassa kāyabandhanaṃ. aṃsabaddhako me jiṇṇo ti āgatassa aṃsabaddhako. parissāvanatthikassa parissāvanaṃ dātabbaṃ. dhammakarakatthikassa⁷ dhammakarako. sace paṭako na hoti dhammakarako⁸ paṭakena saddhiṃ dātabbo. āgantukapattaṃ⁹ āropessāmi 'ti yācantassa kusiya ca aḍḍhakusiyā ca pahonakaṃ dātabbaṃ. maṇḍalaṃ nappahoti 'ti āgatassa maṇḍalaṃ ekaṃ dātabbaṃ. aḍḍhamāṇḍalāni dve dātabbāni. dve maṇḍalāni yācantassa na dve¹⁰ dātabbāni.

¹ Bp. °matto va bhājaye 'ti.

² Bp. anāpucchitvā.

³ Bp. sammatena appamattakavissajjanakena bhikkhunā cīvara°.

⁴ Bp. pipphalaka°.

⁵ Bp. addhānakantāraṃ.

⁶ Bp. °galaṃ.

⁷ Bp. dhammakaraṇatthikassa dhammakaraṇo.

⁸ Bp. dhammakaraṇo.

⁹ Bp. °pattaṃ.

¹⁰ Bp. omits dve.

anuvātaparibhaṇḍatthikassa ekassa cīvarassa pahonakam dātabbam. sappinavanitādiatthikassa gilānassa ekam bhesajjanālimattam¹ katvā tato tatiyakoṭṭhāso dātabbo. evaṃ tiṇi divasāni datvā nāliya paripuṇṇāya catutthadivasato paṭṭhāya saṅgham pucchitvā dātabbam. guḷapiṇḍe 'pi ekadivasam tatiyabhāgo dātabbo. evaṃ tihi divasehi niṭṭhite piṇḍe tato param saṅgham pucchitvā dātabbam. sesam sabbattha uttānam evā 'ti.

SENĀSANAKKHANDHAKAVANNA² NIṬṬHITĀ.

SAṄGHABHEDAKKHANDHAKAVANNA³

Saṅghabhedakkhandhake. *abhiññātā abhiññātā* 'ti pākāṭā pākāṭā. Sakyakumārā nāma Kāludāyippabhūṭayo³ dasabhūṭā⁴ saddhiṃ parivārehi aññe ca bahū⁵ janā. *amhākan* ti amhesu. amhākam kulato 'ti vā vuttam hoti. *gharāvāsattam anusissāmi*⁶ 'ti gharāvāse yaṃ kattabbam tam jānāpessāmi. *atinetabban*⁷ ti udakam pavisetabbam. *ninnetabban* ti yathā udakam sabbatṭhāne samam hoti evaṃ katabbam. *niddāpetabban*⁸ ti tiṇāni uddharitabbāni. *bhusikā uddharāpetabbā* 'ti sukhumapalālamissā⁹ dhaññā palālakā¹⁰ 'pi¹¹ apanetabbā. *ophunāpetabban* ti sukhumatiṇapalālakā¹² pavāhanattham vā tam gāhetabbam¹². *tena hi*¹³ *tvaññeva gharāvāsattathena upajānāhi*¹⁴ 'ti tvaññeva gharāvāsattam pajānāhi¹⁵. *aham tayā yathāsukham pabbajāhi* 'ti ettha, aham tayā saddhiṃ pabbajissāmi 'ti sahāyasinehena sahasā vattukāmo hutvā puna rajjasirilobhena parikaḍḍhiyamānahadayo aham tayā 'ti ettakam eva vatvā sesam vattum nāsakkhi 'ti evam attho

¹ Bp. bhesajjam nālī°.

² Bp. °kathā for vaṇṇanā.

³ Bp. °bhutayo.

⁴ Bp. dasadhūtā.

⁵ Bp. bahu.

⁶ Bp. anusississāmi.

⁷ Bp. udakam ninnetabban.

⁸ Bp. niddhāpetabban.

⁹ Bp. °missa.

¹⁰ Bp. palālīkā.

¹¹ Bp. palāpetabbā for 'pi apanetabbā.

¹² Bp. sukhumapalālam apanetabbam for these.

¹³ Bp. omits tena hi.

¹⁴ Bp. upajānāhi.

¹⁵ Bp. jānāhi.

veditabbo. *nippātītā* 'ti nikkhāmitā¹. *mānassino* ti mānassiyamānā². *mānanissitā* 'ti vuttam hoti. *paradavutto*³ 'ti ettha paradavuttatā paradavutto³. *yassantarato na santi kopā* 'ti tatiyamaggena samūhatattā yassa citte kopā na santi. *yasmā pana bhavo* 'ti sampatti, *vibhavo* 'ti vipatti, tathā bhavo 'ti vuḍḍhi, *vibhavo* 'ti hāni, *bhavo* 'ti sassato,⁴ *vibhavo* 'ti ucchedo, *bhavo* 'ti puññaṃ, *vibhavo* 'ti pāpaṃ, *vibhavo* 'ti ca abhavo 'ti ca atthato ekam ev⁵ etaṃ. *tasmā iti bhavābhavatañ ca vitivatto* 'ti ettha ca yā esā sampatti-vipattivuḍḍhihānisassatucchedapuññapāpavasena iti anekappakārā bhavābhavatā vuccati, catūhi pi maggehi yathā-sambhavaṃ tena⁶ nayena taṃ iti bhavābhavatañ ca vitivatto 'ti evam attho ca daṭṭhabbo. *nānubhavanī* 'ti na sampāpupanti, tassa dassanaṃ devānaṃ pi dullabhaṃ ti adhippāyo.

*ahimekhalikāyā*⁷ 'ti ahiṃ kaṭṭiyaṃ bandhitvā. *ucchaṅge* 'ti aṅgesu⁸. *sammannati* 'ti sammāneti. *yaṃ tumo karissati* 'ti yaṃ so karissati. *kheḷāsako*⁹ 'ti ettha micchājīvena uppannapaccayā ariyehi vantabbā kheḷasadisā. tathārūpe paccaye ayaṃ ajjhoharati 'ti katvā kheḷāsako ti bhagavatā vutto. *paṭṭhad-dhena kāyena* 'ti poṭṭhakasadisena¹⁰ niccalena kāyena. *mayam kho bhāṇe rājaññātakā*¹¹ *nāmā* 'ti rājā amhe jānāti 'ti rājaññātakasabhāvena¹² attānaṃ ukkaṃsanto āha. *pahaṭṭhakaṇṇavālo*¹³ ti dve¹⁴ gandhe niccale katvā. *dukkhaṃ hi kuñjara nāga māsado* ti bho kuñjara buddhanāgaṃ asādanam¹⁵ vadhakacittena upagamanan nāma dukkhaṃ. *nāgahatassā* 'ti buddhanāgaghātakassa. *paṭikuṭito*¹⁶ *paṭisakkī* 'ti tathāgatābhimukho yeva paṭhamehi¹⁷ pādehi avasakki. *alakkhiko* ti ettha na lakkhetī 'ti alakkhiko na jānāti 'ti

¹ Bp. nikkhamitā.² Bp. mānassayino.³ Bp. omits these.⁴ Bp. sassatam.⁵ Bp. eva for ev' etaṃ.⁶ Bp. repeats tena.⁷ Bp. ahimekhalikā.⁸ Bp. aṅge.⁹ Bp. kheḷāsakassā.¹⁰ Bp. poṭṭhakarūpasadisena.¹¹ Bp. rājaññātakā.¹² Bp. rājaññātakasabhāvena.¹³ Bp. pahaṭṭha^o.¹⁴ Bp. bandhane for dve gandhe.¹⁵ Bp. āsādanam.¹⁶ Bp. paṭikuṭiyo va osakki.¹⁷ Bp. piṭṭhimehi.

attho. ahaṃ pāpakammaṃ karomī 'ti na jānāti. na sallakkhetabbo¹ ti alakkhiko na passitabbo ti attho. *tikabhojanan* ti ettha, tīhi janehi bhuñjitabbabhojanaṃ. *taṃ paññāpessāmī* 'ti taṃ anujānissāmī. *gaṇabhojane pana yathādhhammo kāretabbo*². *kappaṃ*³ ti āyukappaṃ. *brahmapuññan* ti seṭṭhapuññaṃ. *kappaṃ saggamhī* 'ti āyukappam eva.

atha kho Devadatto saṅghaṃ bhinditvā ti so kira evaṃ salākaṃ gāhetvā tatth'eva āveṇikaṃ uposathaṃ katvā gato, ten' etaṃ vuttaṃ. *piṭṭhi me āgilāyati* 'ti ciraṃ⁴ nisajjāya vedanātikkhattā bādhati⁵. *taṃ ahaṃ āyamissāmī* 'ti taṃ ahaṃ pasāriissāmī⁶. *ādesenāpātihāriyānusāsani* nāma evaṃ pi te mano tathā 'pi te mano 'ti evaṃ parassa cittaṃ jānitvā tadanurūpā dhammadesanā. *mamānukubban*⁷ ti mamānukiriyaṃ kurumāno. *kapaṇo* ti dukkhito. *mahāvarāhassā* ti mahānāgassa. *mahiṃ vikubbato*⁸ ti paṭhaviṃ padāsentaṃ. *bhiṃsaṃ*⁹ *ghasānassā* 'ti bhiṃsaṃ¹⁰ khādantaṃ. *nadīsu jaggato* ti ettha, so kira hatthināgo sāyaṇhasamayam taṃ nadināmikaṃ¹¹ pokkharaniṃ ogāhetvā kilanto¹² sabbarattiṃ vītināmesi jāgarikaṃ¹³ karoti. tena vuttaṃ nadīsu jaggato 'ti. *sutā* 'ti *soṭā*. *asandittho ca akkhātī*¹⁴ 'ti nissandeho hutvā akkhātā anusandhivasena yojetvā. apāye nibbattisati 'ti *āpāyiko*. evaṃ *nerayiko*. *kappaṃ ṭhassati* 'ti *kappaṭṭho*. idāni buddhasahassenāpi tikicchitum na sakkā 'ti atekiccho¹⁵. *mā jātu koci lokasmin* ti mā kadāci pi koci satto lokasmiṃ. *upapajjathā*¹⁶ 'ti uppajjatha. *jalaṃ va yasasā atthā* 'ti yasasā jalanto viyaṭṭhito¹⁷. *Devadatto ti me sutan* ti idiso Devadatto 'ti bhagavatā sutam pi atthi tad eva gahetvā idam vuttaṃ. *so pamādaṃ anuciṇṇo* ti ettha, pamādaṃ cināti¹⁸ 'ti anuciṇṇo.

¹ Bp. lakkhitabbo.

² Bp. adds ti.

³ Bp. inserts here pañcavattthuyā ca na kathā Saṅghādisesa-vanṇanāyaṃ vuttā.

⁴ Bp. cira.

⁵ Bp. vedanābhibhūtābādhati.

⁶ Bp. pasāressāmī.

⁷ Bp. °krubban.

⁸ Bp. vikrubrato.

⁹ Bp. bhisam ghasamānassā.

¹⁰ Bp. bhisam.

¹¹ Bp. nadīnāmikaṃ.

¹² Bp. kilanto.

¹³ Bp. jālikaṃ.

¹⁴ Bp. akkhātā.

¹⁵ Bp. akiccho.

¹⁶ Bp. udapajjathā.

¹⁷ Bp. viya ṭhito.

¹⁸ Bp. anucinati.

pamādo appahīno ti attho. *āsajja nan* ti pāpakena cittena patvā, viheṭhetvā¹ 'ti vā attho. *avicinirayaṃ patto* ti idaṃ pana āsiṃsāyaṃ³ atītavacanāṃ. *bhesmā*³ 'ti bhayānako.

ekato Upāli eko 'ti dhammavāḍipakkhe⁴ eko. *ekato dve* 'ti adhammavāḍipakkhe dve. *catuttho anusāveti*⁵ *salākaṃ gāhetī* 'ti saṅghaṃ bhindissāmī 'ti adhammavāḍicatuttho⁶ hutvā. *anusāveti*⁷ 'ti anunayanto sāveti. na tumhākaṃ yeva narakabhayaṃ atthi amhākaṃ pi atthi, na amhākaṃ pi avicimaggo pidahito,⁸ na mayaṃ akusalānaṃ⁹ bhāyāma, yadi hi ayaṃ adhammo ayaṃ¹⁰ avinayo idaṃ¹¹ asatthusāsaṇaṃ vā bhavēyya, na mayaṃ gaṇheyyāma 'ti ādinā nayeṇā adhammaṃ dhammo ti evaṃ aṭṭhārasa bhedakaravattḥūni sāveti¹² 'ti attho. *salākaṃ gāhetī* 'ti evaṃ anusāvetvā pana idaṃ gaṇhatha idaṃ rocethā 'ti vadanto salākaṃ gāhetī. *ekato Upāli dve hoṇṭī* 'ti ādisu pi es' eva nayo. *evaṃ kho Upāli saṅgharāji c'eva hoti saṅghabhedo cā* 'ti evaṃ hoti na pana ettāvata saṅgho bhinno hoti, *bhikkhu kho Upāli pakatatto samānasaṃvāsako samānasīmāyaṃ ṭhito saṅghaṃ bhindatī* 'ti ettha siyā evaṃ Devadatto kathaṃ pakatatto 'ti, kathaṃ tāva na pakatatto rañño ghātāpitattā ruhiruppādassa ca katattā 'ti ettha vadāmi. āṇattiyā tāva viruddhattā¹³ rañño ghātāpanaṃ n'atthi. tena hi tvaṃ kumāra pītaṃ hantvā rājā hohi ahaṃ bhagavantaṃ hantvā buddho bhavissāmī 'ti evaṃ hi tassa āṇatti. kumāro pana rājā hutvā pacchā pītaṃ māresi. evaṃ tāva āṇattiyā viruddhattā¹³ rañño ghātāpanaṃ n'atthi. ruhiruppāde pana katamatte yeva ruhiruppādappaccayā bhagavatā abhabbatā na vuttā. na ca sakkā bhagavato vacanaṃ vinā yeva tassa abhabbatā āropetuṃ. ruhiruppādako bhikkhave anupasaṃpanno na upasaṃpādetabbo upasaṃpanno nāsetabbo ti idaṃ pana

¹ Bp. visosetvā.

² Bp. āsisāyaṃ.

³ Bp. bhasmā.

⁴ Bp. °vāḍipakkhe.

⁵ Bp. anusāveti, and omits salākaṃ gāhetī.

⁶ Bp. °vāḍi°.

⁷ Bp. anusāveti, and omits 'ti.

⁸ Bp. bhīto.

⁹ Bp. akusalāna.

¹⁰ Bp. omits ayaṃ.

¹¹ Bp. omits idaṃ.

¹² Bp. bodheti.

¹³ Bp. viraddhattā.

bhagavatā saṅghabhedato pacchā vuttam, tasmā pakatattenā¹ Devadattena² saṅgho bhinno ti. *adhammaṃ dhammo ti dīpentī* 'ti ādisu aṭṭhārasasu bhedakaravatthūsu suttanta-pariyāyena tāva dasa kusalakammaṃ pathā dhammo akusala-kammaṃ pathā³ adhammo. tathā cattāro satipaṭṭhānā cattāro sammappadhānā cattāro iddhipādā pañcendriyāni pañca balāni satta bojjhaṅgā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo ti sattatiṃsabodhipakkhiyadhammā dhammo nāma. tayo satipaṭṭhānā tayo sammappadhānā tayo iddhipādā cha indriyāni cha balāni aṭṭha bojjhaṅgā navaṅgiko maggo ti ayam⁴ adhammo hāma⁴. cattāro upādānā pañca nīvaraṇā satta anussayā⁵ aṭṭha micchattā 'ti ayam⁶ dhammo. tayo⁷ upādānā cattāro nīvaraṇā cha anussayā satta micchattā 'ti ayam adhammo⁷. tattha yaṃ kiñci ekaṃ adhammakotṭhāsaṃ gahetvā imaṃ adhammaṃ dhammo ti karissāma evaṃ amhākaṃ ācariyakulaṃ⁸ niyyānikaṃ bhavissati mayaṃ ca loke pākaṭā bhavissāma 'ti taṃ adhammaṃ dhammo ayan ti kathayantā adhammaṃ dhammo 'ti dīpentī nāma. tath' eva dhammakotṭhāsesu ekaṃ gahetvā ayam adhammo 'ti kathentā dhammaṃ adhammo ti dīpentī nāma. vinayapariyāyena pana bhūtena vatthunā codetvā sāretvā yathāpaṭiññāya kātābbakammaṃ dhammo nāma. abhūtena vatthunā acodetvā asāretvā appaṭiññāya kātābbakammaṃ adhammo nāma. suttantapariyāyena rāgavinayo dosavinayo moha-vinayo saṃvaro pahānaṃ paṭisaṅkhā 'ti ayam *vinayo* nāma. rāgādinaṃ avinayo asaṃvaro appahānaṃ appaṭisaṅkhā 'ti ayam *avinayo* nāma. vinayapariyāyena vatthusampatti ṇattisampatti anusāvanasampatti simāsampatti⁹ parisampatti 'ti ayam vinayo nāma. vatthuvipatti.....peparisavipatti 'ti ayam avinayo nāma. suttantapariyāyena cattaro satipaṭṭhānāpeaṭṭhaṅgiko

¹ Bp. pakatatten 'eva.² Bp. tena for Deva°.³ Bp. dasaakusala°.⁴ Bp. omits ayam adhammo nāma.⁵ Bp. anusayā.⁶ Bp. ca ayam adhammo for
ayam dhammo.⁷ Bp. omits these.⁸ Bp. adds nissāya.⁹ Bp. sīma°.

maggo ti idaṃ *bhāsitaṃ lapitaṃ tathāgatenā*. tayo satipaṭṭhānā tayo sammappadhānā tayo iddhipādā cha indriyāni cha balāni aṭṭha bojjhaṅgā navaṅgiko maggo ti idaṃ *abhāsitaṃ alapitaṃ tathāgatenā*. vinayapariyāyena cattāro pārājikā terasa saṅghādisesā dve aniyatā tiṃsa nissaggiyā pācittiyā¹ 'ti idaṃ *bhāsitaṃ lapitaṃ tathāgatenā*. tayo pārājikā cuddasa saṅghādisesā tayo aniyatā ekatiṃsa nissaggiyā pācittiyā 'ti idaṃ *abhāsitaṃ alapitaṃ tathāgatenā*. suttantapariyāyena devasikaṃ phalasamāpattisamāpajjanam mahākaruṇāsamāpattisamāpajjanam buddhacakkhunā lokam volokanam atthupattivasena² suttantadesanā jātakakathā 'ti idaṃ *āciṇṇam*. na devasikaṃ phalasamāpattisamāpajjanampena jātakakathā 'ti idaṃ *anāciṇṇam*. vinayapariyāyena nimantitassa vassāvāsam vasitvā apaloketvā cāriyapakkamanam pavāretvā cāriyapakkamanam āgantukehi saddhim paṭhamam paṭisanthārakaraṇam³ ti idaṃ *āciṇṇam*. tass' eva⁴ akaraṇam anāciṇṇam nāma. suttantapariyāyena cattāro satipaṭṭhānāpeaṭṭhaṅgiko maggo ti idaṃ *paññattaṃ* nāma. tayo satipaṭṭhānāpenavaṅgiko maggo 'ti idaṃ *apaññattaṃ* nāma. vinayapariyāyena cattāro pārājikāpetiṃsa nissaggiyā pācittiyā 'ti idaṃ *paññattaṃ* nāma. tayo pārājikāpeekatitiṃsa nissaggiyā pācittiyā 'ti idaṃ *apaññattaṃ* nāma. anāpattiṃ ajānantassa attheyyacittassa na maraṇādhippāyassa anullapanādhippāyassa na mocanādhippāyassā 'ti tattha tattha vuttā *anāpatti anāpatti nāma*. jānantassa theyyacittassā 'ti ādinā nayena vuttā *āpatti āpatti nāma*. pañca āpattikkhandhā *lahukāpatti nāma*. dve āpattikkhandhā *garukāpatti nāma*. cha āpattikkhandhā *sāvasesāpatti nāma*. eko pārājikāpattikkhandho *anavasesāpatti nāma*. dve āpattikkhandhā *duṭṭhullāpatti nāma*. pañca āpattikkhandhā *aduṭṭhullāpatti nāma*. purimanayen' eva pan' ettha vuttappakāram dhammam adhammo ayan ti

¹ Bp. *omits* pācittiyā.² Bp. aṭṭhu°.³ Bp. paṭisandhāra°.⁴ Bp. *inserts* āciṇṇassa.

kathayantā dhammaṃ adhammo ti *dīpenti* nāma. avinayaṃ vinayo ayan ti.....pe.....aduṭṭhullāpattim¹ āpattim duṭṭhullāpatti ayan ti kathayantā aduṭṭhullāpattim duṭṭhullāpatti 'ti dīpenti nāma. evaṃ adhammaṃ dhammo 'ti vā.....pe.....aduṭṭhullāpattim duṭṭhullāpatti 'ti vā dīpetvā pak-khaṃ labhivā catunnaṃ saṅghakammānaṃ aññataraṃ saṅghakammaṃ ekasīmāyaṃ visuṃ karonteḥi saṅgho *bhinno nāma* hoti. tena vuttaṃ *te bhikkhū² imehi aṭṭhārasahi bhedakaravattthūhi³ apakāsanti⁴* 'ti ādi. tattha *apakāsanti⁴* 'ti parisāṃ ākaḍḍhanti vijaṭenti ekamantaṃ ussādenti.⁵ *avapakāsanti⁶* 'ti ativiya pakāsanti,⁷ yathā visamsaṭṭhā⁸ honti evaṃ karonti. *āveṇikan⁹* ti visuṃ. *ettāvatā kho Upāli saṅgho bhinno hoti* 'ti evaṃ aṭṭhārasasu bhedakaravat-thūsu yaṃ kiñci ekaṃ pi vatthum dīpetvā tena tena kāra-ṇena imaṃ gaṇhatha imaṃ ārocethā¹⁰ 'ti saññāpetvā salā-kaṃ gāhetvā¹¹ visuṃ saṅghakamme kate saṅgho bhinno hoti Parivāre pana pañcaḥ' Upāli ākārehi saṅgho bhijjati 'ti ādi vuttaṃ. tassa iminā idha vuttena saṅghabhedalak-khaṇena atthato nānākaraṇaṃ n' atthi. taṃ pan' assa nānākaraṇabhāvaṃ¹² tatth' eva pakāsayissāma. sesaṃ sabbattha uttānam evā 'ti.

SAṄGHABHEDAKKHANDHAKAṆṆANĀ NIṬṬHITĀ

VATTAKKHANDHAKAṆṆANĀ

Vattakkhandhake. *idāni ārāmaṃ pavississāmī* 'ti iminā upacārasīmasmīpaṃ dasseti, tasmā upacārasīmaṃ patvā upāhanaomuñcanādi¹³ sabbam kātappaṃ. *gahetvā* 'ti

¹ Bp. aduṭṭhullāpattim.

² Bp. *omits* bhikkhū.

³ Bp. vatthūhi *for this*.

⁴ Bp. apakāsanti.

⁵ Bp. ussārenti ca.

⁶ Bp. avakāsanti.

⁷ Bp. pakāsenti.

⁸ Bp. *adds* va.

⁹ Bp. āveṇihi *for* āveṇikan ti.

¹⁰ Bp. rocethā.

¹¹ Bp. gāhāpetvā.

¹² Bp. karaṇābhāvaṃ.

¹³ Bp. upāhanāomuñcanādi.

upāhanā¹ kattaradaṇḍena² gahetvā. *paṭikkamanī* 'ti sannipatanti. upāhanapuñchanacoḷakam³ pucchitvā⁴ upāhanā puñchitabbā 'ti⁵. katarasmim̐ thāne upāhanā puñchanacoḷakan ti āvāsike⁶ bhikkhū pucchitvā⁷. *vissajjetabban* ti attharittabbaṃ⁸. *gocarō pucchitabbo* ti gocaragāmo āsanne udāhu dūre kālass' eva piṇḍāya caritabbam̐ udāhu divā 'ti evam̐ bhikkhācāro pucchitabbo. *agocarō* nāma micchādittikānaṃ vā gāmo paricchinnabhikkho vā gāmo. yattha ekassa vā dvinnam̐ vā bhikkhā dīyati⁹ so pi pucchitabbo. *pāṇīyaṃ pucchitabbaṃ*¹⁰ *paribhojanīyaṃ pucchitabban* ti kim̐ imissā pokkharāṇīyā pāṇīyaṃ yeva pivanti nahānādiparibhogam̐ pi karontī 'ti evam̐ pāṇīyaṃ c' eva paribhojanīyaṃ ca pucchitabbaṃ. kesuci thānesu vālamigā vā amanussā vā honti tasmā *kaṃ kalam̐ pavisitabbaṃ kaṃ kalam̐ nikkhamitabban* ti pucchitabbaṃ. *bahī thitenā* 'ti nikkhamantassa¹¹ ahino vā amanussassa vā maggaṃ disvā thitena oloketabbo.¹² *sace ussahati sodhetabbo* 'ti yadi sakkoti sabbo vihāro sodhetabbo, asakkontena attano vasanokāso jaggitabbo. sabbaṃ sodhetum sakkontassa pana dassite vihārasodhanavatte vinicchayo Mahākhandhake vuttanayen' eva veditabbo.

āvāsikavatte. *āsanaṃ paññāpetabban* ti evam̐ ādi sabbaṃ vuḍḍhatare āgate cīvarakammaṃ vā navakammaṃ vā thapetvāpi katabbaṃ, cetiyaṅgaṇaṃ sammajjantena sammuñjanaṃ nikkhipitvā tassa vattam̐ kātum̐ ārabhitabbaṃ. paṇḍito ce hoti¹³ āgantuko sammajjāhi tāva āvuso¹⁴ cetiyaṅgaṇaṃ ti vakkhati. gilānabhesajjaṃ karontena pana sace nātiāturo¹⁵ gilāno hoti bhesajjaṃ akatvā vattam̐ eva katabbaṃ, mahāgilānassa pana bhesajjaṃ eva katabbaṃ. paṇḍito ce hoti¹³ āgantuko karohi tāva bhesajjan ti vakkhati. pāṇīyena pucchantena sace sakim̐ ānitaṃ pāṇīyaṃ sabbaṃ

¹ Bp. upahānaṃ.² Bp. daṇḍakena.³ Bp. upāhanapuñcha°.⁴ Bp. puñchitvā.⁵ Bp. *omits* 'ti.⁶ Bp. avāsike.⁷ Bp. pucchitabbā.⁸ Bp. patthari°.⁹ Bp. diyyati.¹⁰ Bp. *omits* pucchitabbaṃ
paribhojanīyaṃ.¹¹ Bp. bahi nikkhan°.¹² Bp. nilo ketabbo.¹³ Bp. hi for ce hoti.¹⁴ Bp. *omits* āvuso.¹⁵ Bp. °ature.

pivati puna ānessāmi¹ 'ti pucchitabbo yeva api ca vijanena² vijitabbo³. vijantena⁴ sakim pādapiṭṭhiyaṃ. vijitvā⁵ sakim majjhe sakim sise vijitabbaṃ. alaṃ hotū 'ti vuttena⁶ mandataṃ vijitabbaṃ. puna alaṃ ti vuttena tato mandataṃ vijitabbaṃ. tatiyavāraṃ vuttena vijaniṃ⁷ ṭhapetabbaṃ⁸. pādā 'pi 'ssa dhovitabbā. dhovitvā sace attano telaṃ atthi tena⁹ makkhetabbā. no ce atthi tassa santakena makkhetabbā. upāhanapuñchanāṃ pana attano rucivasena kātabbaṃ. ten' eva¹⁰ sace ussahatī 'ti vuttaṃ. tasmā upāhanā apuñchantassāpi anāpatti. kattha mayhaṃ senāsanāṃ pāpuṇāti 'ti pucchitena senāsanāṃ paññāpetabbaṃ. etaṃ tumhākaṃ senāsanāṃ pāpuṇāti 'ti evaṃ ācikkhitabban ti attho. papphotetvā¹¹ pattharituṃ pana vaṭṭati yeva.

navakassa vatte. pāṇiyaṃ ācikkhitabban ti etaṃ pāṇiyaṃ gahetvā pivāhi 'ti ācikkhitabbaṃ. paribhojaniye pi es' eva nayo. sesaṃ purimasadisam eva. mahāāvāse 'pi hi¹² attano santikaṃ sampattassa āgantukassa vattaṃ akātuṃ na labhati.

gamikavatte¹³. *dārubbhaṇḍaṃ* ti Senāsanakkhandhake vuttaṃ mañcapīṭhādī. mattikābhaṇḍaṃ pi rajanabhājanādisabbaṃ tattha vuttappabhedam eva. taṃ sabbaṃ aggisālāya vā aññasmiṃ¹⁴ vā guttaṭṭhāne paṭisāmetvā gantabbaṃ. anovasake pabbhāre 'pi ṭhapetuṃ vaṭṭati. senāsanāṃ apucchitabban ti ettha, yaṃ pāsānapīṭṭhiyaṃ vā pāsānathambhesu vā katasenāsanāṃ yattha upacikā nārohanti taṃ anāpucchantassā 'pi anāpatti. *catūsu pāsānakesu* 'ti ādi upacikānaṃ uppattīṭṭhāne pañnasālādisenāsane kattabbākāradasanatham vuttaṃ. *app' eva nāma āṅgāni pi seyyun*¹⁵ ti ayaṃ ajjhokāse ṭhapitamhi ānisaṃso. ovassakagehe pana tiṇesu

¹ Bp. ānemī.² Bp. bījanena.³ Bp. bīji°.⁴ Bp. bīja° for vīja°, sic *passim*.⁵ Bp. bīji° for vīji°.⁶ Bp. *inserts* tato.⁷ Bp. vijani.⁸ Bp. °tabbā.⁹ Bp. telena.¹⁰ Bp. *inserts* h' ettha.¹¹ Bp. °tetvā'ti.¹² Bp. *omits* hi.¹³ Bp. °vattesu.¹⁴ Bp. aññatarasmiṃ¹⁵ Bp. seseyyūṃ.

ca mattikāpiṇḍesu ca uparipatantesu mañcapīthānaṃ
aṅgāni pi vinassanti.

anumodanavattusmiṃ. *iddhaṃ ahoṣi* 'ti sampannaṃ
ahoṣi. *catūhi pañcahī* 'ti saṅghathere¹ anumodanattāya
nisinne heṭṭhā paṭipāṭiyā catūhi nisīditabbaṃ. anuthere
nisinne mahātherena² heṭṭhā ca tihi nisīditabbaṃ. pañcame
nisinne upari catūhi nisīditabbaṃ. saṅghatherena heṭṭhā
daharabhikkhusmiṃ ajjhīṭṭhe 'pi saṅghatherato paṭṭhāya
catūhi nisīditabbaṃ eva. sace pana anumodako bhikkhu
gacchatha bhante āgametabbakiccaṃ n' atthi 'ti vadati,
gantum vaṭṭati. mahātherena gacchāma āvuso acchāmā³
'ti vutte gacchathā 'ti vadati, evaṃ pi vaṭṭati. bahi-
gāme āgamissāmā 'ti ābhogaṃ katvāpi bahigāmaṃ
gantvā attano nissitake tumhe tassāgamaṇaṃ⁴ āgamethā
'ti vatvāpi gantum vaṭṭati yeva. sace pana manussā
attanā⁵ rucitena ekena anumodanaṃ karenti, n' eva
tassa anumodato āpatti na mahātherassa bhāro hoti.
upanisinnakathāyaṃ eva hi manussesu kathāpentesu thero⁶
āpucchitabbo. mahātherena ca anumodanāya ajjhīṭṭho ca⁷
āgametabbo ti idam ettha lakkhaṇaṃ. *vaccito* 'ti sijjhāta-
vacco,⁸ vaccapīlito ti adhippāyo.

bhattaggavatte. antogāme⁹ vā hotu vihare¹⁰ vā manussā-
naṃ parivesanaṭṭhānaṃ¹¹ gacchantena cīvaraṃ pārupitvā¹²
kāyabandhanam¹³ eva vaṭṭati 'ti aṭṭhakathāsu vuttaṃ. *na*
there bhikkhū anūpakhajjā 'ti there bhikkhū atialliyitvā
na nisīditabbaṃ. sace mahātherassa nisinnāsanena samakaṃ
āsaṇaṃ hoti bahūsa āsanesu sati ekaṃ dve āsanāni ṭhapetvā
nisīditabbaṃ. bhikkhū gaṇetvā paññattāsanesu anisīditvā
mahātherena nisīdāhi¹⁴ 'ti vutte na nisīditabbaṃ. no ce
mahāthero vadati idam bhante āsaṇaṃ uccan ti vattabbaṃ.

¹ Bp. saṅghattherena.

² Bp. *adds* ca.

³ Bp. *omits* acchāmā.

⁴ Bp. tassa āgamaṇaṃ.

⁵ Bp. attano rucikena.

⁶ Bp. mahāthero.

⁷ Bp. *va for* ca.

⁸ Bp. sañjātavacco.

⁹ Bp. °gāmo.

¹⁰ Bp. vihāro.

¹¹ Bp. parivisana°.

¹² Bp. pārupitvā.

¹³ Bp. *inserts* bandhanaṃ.

¹⁴ Bp. nisīdā.

nisidāhī¹ 'ti vutte *nisīditabbaṃ*. sace pana evaṃ āpucchite 'pi na vadati, nisīdantassa anāpatti, mahātherass' eva āpatti. navako hi evarūpe āsane anāpucchā nisīdanto āpajjati, yathā² thero āpucchito³ ananujānanto. *na saṅghāṭiṃ ottharivā* 'ti na saṅghāṭiṃ avattharivā nisīditabbaṃ. *ubho hi hatthehī* 'ti pattadhovanaudakaṃ sandhāya vuttaṃ. dakkhiṇodakaṃ pana purato ādhārake pattaṃ ṭhapetvā gahetabbaṃ. *sādhukan* ti udakasaddaṃ akarontena. *sūpassa okāso* ti yathā sūpassa okāso hoti, evammattāya odano gahetabbo⁴ ti attho. *samakaṃ sampādehī* 'ti idaṃ na kevalaṃ sappiādīsu, odane 'pi vattabbaṃ. sappiādīsu pana yaṃ appaṃ hoti ekassa vā dvinnaṃ vā anurūpaṃ⁵ taṃ,⁶ sabbesaṃ samakaṃ sampādehī 'ti vutte manussānaṃ vihesā hoti, tasmā tādīsaṃ sakiṃ vā dvikkhattuṃ vā gahetvā sesaṃ na gahetabbaṃ. *na tāva therena bhuñjitabban* ti idaṃ yaṃ paricchinnabhikkhukaṃ bhattaggaṃ yattha manussā sabbesaṃ pāpetvā vanditukāmā honti taṃ sandhāya vuttaṃ. yaṃ pana mahābhattaggaṃ hoti yattha ekasmiṃ padese bhuñjanti ekasmiṃ padese udakaṃ diyyati, tattha yathā-sukhaṃ bhuñjitabbaṃ. *na tāva therena⁷ udakan* ti idaṃ hatthadhovanaudakaṃ sandhāya vuttaṃ. antarā pipāsītena pana gale vilaggāmisena vā pānīyaṃ pivitvā hatthā na dhovitabbā. sace manussā dhovatha bhante pattaṃ ca hatthe cā 'ti vadanti, bhikkhū⁸ vā tumhe udakaṃ gaṇhathā 'ti vadanti, vaṭṭati. *nivattantenā* 'ti bhattaggato utthāya⁹ nivattantena saṅghena evaṃ nivattitabban ti dasseti. kathaṃ. *navakehī* 'ti sabbaṃ daṭṭhabbaṃ. sambādhesu hi gharesu mahātherānaṃ nikkhamantokāso¹⁰ na hoti, tasmā evaṃ vuttaṃ. evaṃ nivattantehi pana navakehi gehadvāre ṭhatvā thesesu nikkhamantesu¹¹ paṭipāṭiyā gantabbaṃ. sace pana mahātherā dūre nisinnā honti navakā

¹ Bp. nisida.² Bp. *omits* yathā.³ Bp. āpucchite.⁴ Bp. gaṇhitabbo.⁵ Bp. anurūpakaṃ.⁶ Bp. *omits* taṃ.⁷ Bp. *omits* therena.⁸ Bp. bhikkhūsu.⁹ Bp. *omits* utthāya.¹⁰ Bp. °manokāso.¹¹ Bp. nikkhantesu.

antogehe therāsanato paṭṭhāya pāliya¹ eva nikkhamitabbam² kāyena kāyaṃ aghaṭtentehi³ yathā antare⁴ manussā gantum sakkonti evaṃ viralāya⁵ pāliya gantabbam.

piṇḍacārikavatte. *kammaṃ vā⁶ nikkhipanti* 'ti kappāsaṃ vā suppaṃ vā musalaṃ vā yaṃ gahetvā kammaṃ karonti ṭhitā vā nisinnā vā honti taṃ nikkhipanti⁷. *na ca bhikkhā-dāyikāya* 'ti itthi vā hotu puriso vā bhikkhādānasamaye mukhaṃ na oloketabbam.

ārañṇakavatte. *senāsanā oṭaritabban* ti vasanaṭṭhānato nikkhamitabbam. pattaṃ *thavikāya pakkhipitvā* 'ti ettha sace bahigāme udakaṃ n'atthi antogāme yeva bhattakiccaṃ katvā atha bahigāme atthi bahigāme bhattakiccaṃ katvā patto dhovitvā nirodakaṃ⁸ katvā thavikāya pakkhipitabbō. *paribhojanīyaṃ upaṭṭhāpetabban* ti sace bhājanāni na pahonti pānīyaṃ eva paribhojanīyaṃ pi katvā upaṭṭhāpetabbam. bhājanaṃ alabhantena veḷunālikāya pi upaṭṭhāpetabbam. taṃ pi alabhantassa yathā samīpe udakaāvato⁹ hoti evaṃ katabbam. araṇisahite¹⁰ sati aggim akātuṃ pi vaṭṭati. yathā ca ārañṇakassa evaṃ kantāraṃ¹¹ paṭipannassāpi araṇisahitaṃ¹² icchitabbam. gaṇavāsino pana tena vināpi vaṭṭati. nakkhattān' eva nakkhattapadāni.

senāsanavatte. dvāraṃ nāma yasmā mahāvalaṇjaṃ¹³ tasmā tattha āpucchanakiccaṃ n' atthi. sesāni pana uddesadānā-dīni āpucchitvā 'va katabbāni devasikaṃ¹⁴ āpucchitum vaṭṭati. athā 'pi bhante āpucchitabbam¹⁵ eva hotu 'ti vutte vuḍḍhataro sādhu 'ti sampaṭicchati. sayam eva vā tvaṃ yathā sukhaṃ viharāhi 'ti vadati evaṃ pi vaṭṭati. sabhāgassa viśāsenā 'pi vaṭṭati yeva. *yena vuḍḍho tena parivattitabban* ti vuḍḍhābhimukhena parivattitabbam. bhojanasālādīsu pi evaṃ eva paṭipajjitabbam.

¹ Bp. aghaṭtentena.² Bp. antarena.³ Bp. viralāya.⁴ Bp. kammaṃ nikkhipati.⁵ Bp. nilkhipati.⁶ Bp. vodako for nirodakaṃ.⁷ Bp. °vāto.⁸ Bp. araṇisahite.⁹ Bp. kantārappaṭṭi.¹⁰ Bp. araṇi°.¹¹ Bp. °valaṇjaṃ.¹² Bp. adds pi.¹³ Bp. āpucchitaṃ.

jantāgharavatte. *paribhaṇḍan* ti bahi jaggati.

ācamanavatthusmiṃ. *sati uduke* 'ti ettha, sace udakaṃ atthi paticchannaṭṭhānaṃ pana n' atthi bhājanena udakaṃ¹ nīharitvā ācamitabbaṃ. bhājane asati pattena nīharitabbaṃ. patte 'pi asati asantaṃ nāma hoti. idaṃ ativivaṭaṃ purato aññaṃ udakaṃ bhavissatī 'ti gatassa udakaṃ alabhantass' eva bhikkhācāravelā hoti kaṭṭhena vā kenaci vā puñchetvā² gantabbaṃ. bhuñjituṃ pi anumodanaṃ pi kātuṃ vaṭṭati. *āgatapaṭipāṭiyā* 'ti vaccakaṭiyāṃ passāvaṭṭhāne nahānatitthe³ 'ti tisu pi āgatapaṭipāti yeva pamāṇaṃ.

vaccakaṭivatte. *na dantakaṭṭhaṃ khādantenā* 'ti ayaṃ vaccakaṭiyāpi avaccakaṭiyāpi sabbatth' eva paṭikkhepo. *na pharusena kaṭṭhenā* 'ti phālitaṭṭhena vā kharena vā gaṇṭhikena vā kaṇṭakena vā susirena vā pūtinā vā na avalekhitabbaṃ. avalekhanakaṭṭhaṃ pana agahetvā pavittaṭṭhaṃ āpatti n' atthi. *na ācamanasarāvake* 'ti sabbasādhāraṇaṭṭhānaṃ sandhāy' etaṃ vuttaṃ. tatra hi aññe aññe āgacchanti tasmā udakaṃ na sesitabbaṃ⁴. yaṃ pana saṅghike 'pi vihāre ekadese nibaddhagamanatthāya⁵ kataṭṭhānaṃ⁶ hoti puggalikaṭṭhānaṃ vā tasmīṃ vaṭṭati. virecanaṃ pivitvā punapunaṃ pavisantassāpi vaṭṭati yeva. *ūhatā*⁷ 'ti ohanitā⁸ bahivaccamakkhitā 'ti attho. *dhovitabbā* 'ti udakaṃ āharitva dhovitabbā. udakaṃ atthi bhājanaṃ n'atthi asantaṃ nāma hoti. bhājanaṃ atthi udakaṃ n'atthi etaṃ pi asantaṃ. ubhaye asati asantaṃ eva. kaṭṭhena vā kenaci vā puñchitvā gantabbaṃ. sesaṃ sabbattha uttānaṃ evā 'ti.

VATTAKKHANDHAKAṆṆANĀ NIṬṬHITĀ

¹ Bp. *omits* udakaṃ.

² Bp. puñchitvā.

³ Bp. nahānatitthe.

⁴ Bp. sesetabbaṃ.

⁵ Bp. nivaddha°.

⁶ Bp. kataṃ ṭhānaṃ.

⁷ Bp. uhatā.

⁸ Bp. uhaditā.

PĀTIMOKKHATTHAPANAKKHANDHAKA-
VAṆṆANĀ

Pātimokkhatthapanakkhandhake. *nandimukhiyā rattiyā* 'ti aruṇuṭṭhitakāle pītimukhā¹ viya ratti khāyati. ten' āha nandimukhiyā rattiyā 'ti. *antopūti*² ti antocittasantāne³ kilesapūṭisabhāvena⁴ antopūti. *avassuta* ti kilesavassana-vasena avassutaṃ. *kasambujāta* ti ākiṇṇadosatāya saṅkiliṭṭhajātaṃ. *yāva bāhāgahanā* 'pi *nāmā* 'ti aparisuddhā Ānanda parisā 'ti vacanaṃ sutvā yeva hi tena pakkamitabbaṃ siyā. evaṃ apakkamitvā yāva bāhāgahanāpi nāma so moghapuriso āgamissati acchariyaṃ idan ti dasseti. *na āyataken* 'eva *paṇāto hoti*⁵ 'ti na paṭhamam eva gambhīro anupubbena gambhīro 'ti attho. *ṭhitadhammo velaṃ nāti-vattati* 'ti vicīnaṃ⁶ osakkanavaḍḍhanamariyāḍavelaṃ⁷ nātik-kamati. *tīraṃ vāheti* 'ti tīraṃ⁸ appeti ussādeti 'ti attho. *aññāpaṭivedho* ti arahattapaṭivedho.⁹ *channaṃ ativassati* 'ti āpattiṃ āpajjitvā paṭicchādentō aññaṃ navaṃ āpattiṃ āpajjati¹⁰ 'ti idam etaṃ sandhāya vuttaṃ. *vivaḷaṃ nāti-vassati* 'ti āpattiṃ āpajjitvā vivaranto aññaṃ āpattiṃ¹¹ h'āpajjati¹² 'ti idam etaṃ sandhāya vuttaṃ.

ṭhapitaṃ hoti pātimokkha ti ettha pure vā pacchā vā ṭhapitaṃ pi aṭhapitaṃ¹³ pi¹⁴ hoti. khethe ṭhapitaṃ¹⁵ eva pana ṭhapitaṃ¹⁶ hoti. tasmā suṇātu me bhante saṅgho, ajja uposatho paṇṇaraso, yadi saṅghassa pattakallaṃ, saṅgho uposathaṃ kareyyā 'ti ettha yāva rekāraṃ bhaṇati tāva ṭhapetabbaṃ. idaṃ hi khettaṃ. yakāre pana vutte ṭhapentena pacchā ṭhapitaṃ nāma hoti. *suṇātu me* 'ti anāraddh¹⁷ eva ṭhapentena pure ṭhapitaṃ hoti.

¹ Bp. pi hi nandimukhā for
pītimukhā.

² Bp. °pūti.

³ Bp. attacitta°.

⁴ Bp. °pūtibhāvena.

⁵ Bp. omits hoti.

⁶ Bp. omits vicīnaṃ.

⁷ Bp. osakkanakandaraṃ
mariyā°.

⁸ Bp. tīrato.

⁹ Bp. arahattappatti°.

¹⁰ Bp. āpajjati and omits 'ti.

¹¹ Bp. omits āpattiṃ

¹² Bp. āpajjati, and omits 'ti.

¹³ Bp. aṭhapitaṃ.

¹⁴ Bp. omits pi.

¹⁵ Bp. ṭhapite yeva.

¹⁶ Bp. āḍḍs nāma.

¹⁷ Bp. anāraddhe yeva.

amūlikāya diṭṭhivipattiyā¹ pātimokkhaṃ ṭhapeti akatāyā 'ti tena puggalena sā vipatti katā vā hotu akatā vā pātimokkhaṭṭhapanassa² saññā amūlakavasena³ amūlakā⁴ hoti. *katā-katāyā* 'ti katañ ca akatañ ca ubhayaṃ gahetvā vuttaṃ. *dhammikaṃ sāmaggim na upeti* 'ti kammaṃ kopetukāmatāya saṅghakamme⁵ kayiramāne n'eva āgacchati na chandaṃ deti sammukhībhūto ca⁶ paṭikkosati tena dukkaṭaṃ āpajjati. *icc' assa⁷ sāpattikass'* eva pātimokkhaṃ ṭhapitaṃ hoti. *paccādiyaṭi* 'ti puna kātappaṃ kamman ti paccādiyati. tena ukkoṭanakena pācittiyaṃ āpajjati *icc' assā 'pi sāpattikass'* eva pātimokkhaṃ ṭhapitaṃ hoti. *yehi ākārehi yehi līngehi yehi nimittēhi* 'ti ettha maggena maggapaṭipādanādisu ākāradisaññā veditabbā. *tena diṭṭhena tena sutena tāya parisaṅkāyā* 'ti ettha diṭṭhañ ca sutañ ca pāliyaṃ āgataṃ eva. sace pana tehi diṭṭhasutehi parisaṅkaṃ⁸ uppādeyya, taṃ sandhāya vuttaṃ tāya parisaṅkāyā 'ti.

attādānaṃ ādātukāmenā 'ti ettha sāsanaṃ sodhetukāmo bhikkhu yaṃ adhikaraṇaṃ attanā ādiyati⁹, taṃ attādānaṃ ti vuccati. *akālo imaṃ attādānaṃ ādātun* ti ettha, rājabhayaṃ corabhayaṃ dubbhikkhabhayaṃ vassāratto ti ayaṃ akālo. viparito kālo. *abhūtaṃ idaṃ attādānaṃ* ti asantaṃ idaṃ, mayā adhammo vā dhammo ti, dhammo vā adhammo 'ti avinayo vā vinayo ti, vinayo vā avinayo ti, dussilo vā puggalo silavā 'ti, silavā puggalo¹⁰ dussilo ti gahito ti attho. vipariyāyena bhūtaṃ veditappaṃ. *anattasañhitaṃ idaṃ attādānaṃ* ti ettha yaṃ jīvitantarāyāya vā brahmacariyantarāyāya vā saṃvattati idaṃ anattasañhitaṃ attādānaṃ¹¹ vipariṭaṃ *atthasañhitaṃ nāma. na labhissāmi sandiṭṭhe sambhatte bhikkhū* 'ti appekadā hi rājabhayaṃdisu evarūpā attano pakkhassa upatthambhakā bhikkhū laddhuṃ na sakkā honti, taṃ sandhāya vuttaṃ na

¹ Bp. silavipattiyā.⁶ Bp. va.² Bp. °panakassa.⁷ Bp. assāpi.³ Bp. amūlika°.⁸ Bp. parisaṅkā.⁴ Bp. amūlikā.⁹ Bp. ādiyati.⁵ Bp. saṅghassa kamme.¹⁰ Bp. omits puggalo.¹¹ Bp. omits attādānaṃ.

labhissāmī 'ti. appekadā pana khemasubhikkhādīsu laddhum sakkā honti, taṃ sandhāya labhissāmī 'ti vuttaṃ. *bhavissati saṅghassa tato nidānaṃ bhaṇḍanaṃ* ti Kosambikānaṃ¹ viya bhaṇḍanaṃ kalaho viggaho vivādo saṅghabhedo ca bhavissati². *pacchāpi avipphaṭṭisārakaraṃ bhavissati* 'ti Subhaddavuddhapabbajitaṃ niggahetvā pañcasatikasaṅgītiṃ karontassa Mahākassapatttherass' eva dasavatthuke adhikaraṇe dasa bhikkhusahassāni niggahetvā sattasatikasaṅgītikarontassa³ āyasmato Yasass' eva saṭṭhi bhikkhusahassāni niggahetvā saḥassakasaṅgītiṃ⁴ karontassa Moggaliputtatissatttherass' eva ca pacchā samanussaraṇaṃ⁵ avipphaṭṭisārakaraṃ⁶ hoti sāsanassa ca vigatupakkilesacandimasuriyasassarikatāya⁷ saṃvattati.

acchiddena appaṭimaṃsenā 'ti ādīsu, yena gahaṭṭhapabbajitesu yo koci pahato⁸ vā hoti gihīnaṃ gaṇḍaphālanādīni vejjakammāni vā katāni tassa kāyasamācāro upacikāhi khāditatālapaṇṇaṃ⁹ iva chiddo ca paṭimāsituṃ yattha katthaci gahetvā ākaḍḍhituṃ sakkuṇeyyatāya sappāṭimaṃso ca hoti viparito acchiddo appaṭimaṃso ti veditaḥbo¹⁰. vacīsamācāro pana musāvādaomasavādapesuññaamūlakānudhamāsanādīhi chiddo ca sappāṭimaṃso ca hoti. viparito acchiddo ca¹¹ appaṭimaṃso ca¹¹. *mettaṃ nu kho me cittaṃ* ti palibodhe chinditvā kammaṭṭhānabhāvanānuyogena adhiyataṃ mettaṃ cittaṃ. *anāghātaṃ* ti āghātavirahitaṃ, vikkhambhanavasena vigatāghātaṃ¹² ti attho. *idaṃ pana āvuso kattha vuttaṃ bhagavatā* 'ti idaṃ sikkhāpadaṃ katarasmim nagare vuttan ti attho. *kālena vakkhāmi* 'ti ādīsu, eko bhikkhu¹³ ekaṃ okāsaṃ karetvā codento kālena vadati nāma saṅghamaṃjjhagaṇamaṃjjhasalākayāguaggavitakkamāla bhikkhācāramaggaāsanasālādīsu¹⁴ upaṭṭhākehi parivāritakkhaṇe vā

¹ Bp. Kosambakānaṃ.² Bp. °ssati 'ti.³ Bp. °gītiṃ.⁴ Bp. saḥassika°.⁵ Bp. °saraṇakaraṇaṃ.⁶ Bp. omits this.⁷ Bp. °sūriyasassirikatāya.⁸ Bp. gahaṭṭho for pahato.⁹ Bp. khāyita°.¹⁰ Bp. adds ti.¹¹ Bp. omits ca.¹² Bp. vihatāghātaṃ.¹³ Bp. omits bhikkhu.¹⁴ Bp. °salākaggayāguaggavitakkamāla°.

codento *akālena* vadati nāma. tacchena vadanto *bhūtena* vadati nāma. ambho mahallaka parisāvacara paṃsukūlika dhammakathika paṭirūpaṃ tava idan ti vadanto *pharusena* vadati nāma. kāraṇanissitaṃ pana katvā bhante mahallakattha parisāvacara paṃsukūlika dhammakathikattha paṭirūpaṃ tumhākaṃ idan ti vadanto *saṇhena* vadati nāma. kāraṇanissitaṃ katvā vadanto *atthasañhita* vadati nāma. *mettacitto vakkhāmi no dosantaro* ti mettacittaṃ upaṭṭhapetvā vakkhāmi na duṭṭhacitto hutvā. *ajjhattaṃ manasikaritvā* 'ti attano cittaṃ¹ uppādetvā. *kāruṇṇatā* 'ti karuṇābhāvo. iminā karuṇaṃ ca karuṇāpubbabhāgaṃ² ca dasseti. *hitesitā* 'ti hitagavesantā. *anukampitā*³ 'ti tena hi tena saṃyojanā. dvihi pi mettaṃ ca mettapubbabhāgaṃ ca dasseti. *āpatti-vuṭṭhānatā* ti āpattito vuṭṭhāpetvā suddhante patitṭhāpanaṃ⁴. vatthum codetvā sāretvā paṭiññaṃ āropetvā yathā paṭiññāya kammakaraṇaṃ *vinayapurekkhārata* nāma. *ime pañca dhamme* 'ti ye ete kāruṇṇatā 'ti ādinā nayena vuttā, ime pañca dhamme ajjhattaṃ manasikaritvā paro codetabbo ti. *sace ca akuppe cā* 'ti vacīsacce ca akuppanatāya ca cuditakena hi saccaṃ ca vuttabbaṃ kopo ca na kātabbo 'ti⁵. n' eva attanā kujjhitabbaṃ⁶ na paro ghaṭetabbo⁷ ti attho. sesaṃ sabbattha uttānam evā 'ti.

PĀTIMOKKHATṬHAPANAKKHANDHAKA VAṆṆANĀ NĪṬṬHITĀ

BHIKKHUNIKKHANDHAKA VAṆṆANĀ

Bhikkhunikkhandhake. *alam Gotami mā te ruci*⁸ 'ti kasmā paṭikkhipati nanu sabbesaṃ pi buddhānaṃ catasso parisā honti 'ti. kāmaṃ honti kilametvā⁹ pana anekakkhattum yācitenā¹⁰ anuññātaṃ pabbajjaṃ dukkhaṃ¹¹ laddhā ayaṃ

¹ Bp. citte.² Bp. kāruṇa°.³ Bp. anukampatā.⁴ Bp. patitṭhāpanā.⁵ Bp. omits 'ti.⁶ Bp. kucchitabbo.⁷ Bp. ghaṭetabbo.⁸ Bp. rucci.⁹ Bp. °mitvā.¹⁰ Bp. yācito.¹¹ Bp. dukkhena.

amhehī 'ti sammā paripālessanti 'ti garukaṃ¹ katvā anujānī-
tukāmo paṭikkhipati. aṭṭhagarudhammakathā Mahāvib-
haṅge yeva kathitā. *kumbhathenakehī* 'ti kumbhe dīpaṃ
jaletvā² tena ālokena paraghare bhaṇḍaṃ vicinitvā thenaka-
corehi. *setatthikā nāma rogajātī* 'ti eko pāṇako nāma³. so⁴
nālimajjhe gataṃ kaṇḍaṃ vijjhati yena viddhattā nikkhantaṃ
pi sālīsisaṃ khīraṃ gaheṭuṃ na sakkoti. *mañjetthikā⁵ nāma
rogajātī* 'ti ucchūnaṃ antorattabhāvo⁶. *mahato talākassa
paṭikacc' eva pālin⁷* ti iminā pana etam atthaṃ dasseti.
yathā mahato talākassa pāliya⁸ abaddhāya pi kiñci udakaṃ
tiṭṭheyya paṭhamam eva baddhāya pana yaṃ udakaṃ⁹
abaddhapaccayā na tiṭṭheyya tam pi baddhāya¹⁰ tiṭṭheyya
evam evaṃ ye ime anuppanne vatthusmiṃ paṭikacc' eva
avītikkamanatthāya garudhammā paññattā bhagavatā¹¹. tesu
apaññattesu pi mātugāmassa pabbajitattā pañca¹² vassasatāni
saddhammo tiṭṭheyya paṭikacc' eva paññattattā pana aparāni
pi pañca vassasatāni ṭhassatī 'ti evaṃ paṭhamam vuttaṃ
vassasahassam eva ṭhassatī 'ti. *vassasahassan ti c' etam
paṭisambhidappabhedapattakhīṇāsavavasen¹³* eva vuttaṃ.
tato pana uttariṃ pi sukkhavipassakakhīṇāsavavasena¹⁴
vassasahassam. anāgāmivasena vassasahassam. sakadāgāmi-
vasena vassasahassam. sotāpannavasena vassasahassan ti
evaṃ pañca vassasahassāni paṭivedhasaddhammo ṭhassatī.
pariyattidhammo 'pi tāni yeva. na hi pariyattiyā asati
paṭivedho atthi nāpi pariyattiyā satī paṭivedho na hoti. līn-
gaṃ pana pariyattiyā antarahitāya pi ciraṃ pavattissatī 'ti.

anujānāmi bhikkhave bhikkhūhi bhikkhuniyo upasampādetun-
ti imāya anuñattiyā bhikkhū pañcasatā Sākiyāniyo Mahā-
pajāpatiyā saddhiṃ vihāriṇiyo katvā upasampādesuṃ. iti
tā sabbā 'pi ekato upasampannā nāma ahesuṃ.

1 Bp. bhaddakaṃ for garukaṃ.

2 Bp. jāletvā.

3 Bp. omits nāma.

4 Bp. omits so.

5 Bp. mañjetthikā.

6 Bp. °bhavo.

7 Bp. ālin.

8 Bp. āliya.

9 Bp. omits udakaṃ.

10 Bp. omits baddhāya.

11 Bp. omits bhagavatā.

12 Bp. pañce.

13 Bp. paṭisambhidāppa°.

14 Bp. sakkha°.

ye kho tvaṃ Gotamī 'ti iminā ovādena Gotamī arahattam patta.

kammaṃ na kariyatī 'ti. tajjanīyādi sattavidhaṃ pi kammaṃ na kāriyati. khamāpentī 'ti na puna evarūpaṃ karissāmā¹ 'ti khamāpenti.

anujānāmi bhikkhave bhikkhūhi bhikkhunīnaṃ kammaṃ āropetvā² bhikkhunīnaṃ³ niyyādetun ti ettha tajjanīyādīsu idaṃ nāma kammaṃ etissā kātabban ti evaṃ āropetvā taṃ dāni tumhe 'va karothā 'ti niyyādetabbaṃ. sace pana aññasmiṃ āropite⁴ aññaṃ karonti tajjanīyakammārahassa niyasakammaṃ karontī⁵ 'ti ettha vuttanayen' eva kāretabba-taṃ āpajjanti.

kaddamodakenā 'ti ettha na kevalaṃ kaddamodakena vipasannaudakarajanakaddamādīsu pi yena kenaci osiñ-cantassa dukkaṭam eva. avandīyo so 'bhikkhave bhikkhu bhikkhunīsaṅghena kātabbo 'ti bhikkhunīupassaye sannipatitvā asuko nāma ayyo bhikkhunīnaṃ apāsādaniyaṃ⁶ dasseti etassa ayyassa avandiyakaraṇaṃ ruccati 'ti evaṃ tikkhattuṃ sāvetabbaṃ. ettāvatā avandīyo kato hoti. tato paṭṭhāya yathā sāmaṇeraṃ⁷ disvā na vandanti evaṃ eva disvā 'pi na vanditabbo. tena bhikkhunā sammā vattantena bhikkhu-nīupassayaṃ agantvā vihāre yeva saṅghaṃ vā ekapuggalaṃ vā upasaṅkamitvā ukkuṭikaṃ nisīditvā añjaliṃ paggahe tvā bhikkhunīsaṅgho mayhaṃ khamatū 'ti khamāpetabbaṃ. tena bhikkhunā bhikkhunīnaṃ santikaṃ gantvā⁸ eso bhikkhu tumhe khamāpeti 'ti vattabbaṃ. tato paṭṭhāya so vanditabbo. ayam ettha saṅkhepo. vitthāraṃ pana Kammavibhaṅge vakkhāma. obhāsentī 'ti asaddhammena obhāsentī.⁹ bhikkhunīhi saddhiṃ sampayojentī 'ti bhikkhunīhi saddhiṃ purise asaddhammena sampayojenti. avandiyakaraṇaṃ vuttanayaṃ eva. āvaraṇaṃ ti vihārappavesananivāraṇattādikam¹⁰

¹ Bp. °ssāmī.

² Bp. ropetvā.

³ Bp. omits this.

⁴ Bp. ropite.

⁵ Bp. karotī.

⁶ Bp. apasā°.

⁷ Bp. °ñere.

⁸ Bp. āgantvā.

⁹ Bp. obhāsanti.

¹⁰ Bp. °ppavesane nivāraṇaṃ.

āvaraṇaṃ¹. *na ādiyaṇṭi*² 'ti na sammā sampaṭicchanti².
ovādaṃ ṭhapetun ti ettha na bhikkhuniupassayaṃ gantvā ṭha-
 petabbo. ovādanatthāya pan' āgatā bhikkhuniyo vattabbā
 asukā nāma bhikkhuni sāpattikā, assā³ ovādaṃ ṭhapemi mā
 tāya saddhiṃ uposathaṃ karitthā 'ti. kāyavivaraṇādīsu pi
 daṇḍakammaṃ vuttanayaṃ eva. *na bhikkhave bhikkhuniyā*
ovādo na gantabbo ti ādi Bhikkhuni vibhaṅgavaṇṇanāyaṃ
 vuttam eva.

phāsuke namenti 'ti gihidārikāyo viya thanapaṭakena⁴
 kāyabaddhanena⁵ phāsuke namanatthāya bandhanti. *eka-*
pariyāyakatan ti ekavāraṃ parikkhipanakaṃ. *vilivena pa-*
ṭṭenā 'ti saṇhehi veḷuvilivehi katapaṭṭena. *dussapaṭṭenā* 'ti
 setavatthapaṭṭena. *dussaveṇiyā* 'ti dussena kataveṇiyā.
dussavaṭṭiyā 'ti dussena katavaṭṭiyā. *colapattādīsu*⁶ colakā-
 sāvaṃ colan ti veditabbaṃ. *aṭṭhillenā* 'ti gojaṅghaṭṭhikena.
jaghanan ti kaṭippadeso vuccati. *hatthaṃ koṭṭāpentī* 'ti
 aggabāhaṃ koṭṭāpetvā morapattādihi cittaṃ⁷ karonti-
hatthakocchan ti piṭṭhihatthaṃ. *pādan* ti jaṅghaṃ. *pāda-*
kocchan ti piṭṭhipādaṃ. mukhalimpanādīni vuttanayaṃ⁸ eva.
*avaṅgaṃ*⁹ *karonti* 'ti akkhiaṇjaniyo¹⁰ avaṅgadesa adhomukhaṃ
 lekhaṃ karonti. *visesakan* ti gaṇḍappadesa vicitrasaṇṭhānaṃ
 visesakaṃ karonti. *olokanakenā*¹¹ 'ti vātapānaṃ viyaritvā
 vīthiṃ olokenti. *sāloke tiṭṭhanti* 'ti dvāraṃ viyaritvā upaḍḍha-
 kāyaṃ dassentiyo tiṭṭhanti. *sanaccan*¹² ti naṭasamajjaṃ
 kārenti. *vesiṃ vuṭṭhāpentī* ti gaṇikaṃ vuṭṭhāpentī. *pānā-*
gāraṃ ṭhapenti 'ti suraṃ vikkīṇanti¹³. *sūnaṃ ṭhapenti* 'ti
 maṃsaṃ vikkīṇanti¹³. *āpaṇan* ti nānābhaṇḍānaṃ aneka-
 vidhaṃ āpaṇaṃ pasārenti. *dāsaṃ upaṭṭhāpentī* 'ti dāsaṃ
 gahetvā tena attano veyyāvaccaṃ kārenti. dāsiādīsu¹⁴ pi
 es' eva nayo¹⁴. *haritakapattiyāṃ*¹⁵ *pakiṇanti* 'ti haritakaṇ¹⁶ c'

1 Bp. omits āvaraṇaṃ.

2 Bp. omits these.

3 Bp. tassā.

4 Bp. ghanapaṭtakena.

5 Bp. bandhanena.

6 Bp. °pattādīsu.

7 Bp. cittālaṅkāraṃ.

8 Bp. vuttanayān'.

9 Bp. aṅgarāgaṃ.

10 Bp. °añjantiyo.

11 Bp. olokanakenti.

12 Bp. naccan.

13 Bp. vikkīṇanti.

14 Bp. omits these.

15 Bp. haritakapattikam.

16 Bp. haritakaṇ.

eva pakkañ¹ ca pakiṇanti. pakiṇnakāpaṇaṃ pasārenti 'ti vuttaṃ hoti. sabbanilakādikathā kathitā yeva.

bhikkhunī ce bhikkhave kālaṃ karonti 'ti ādīsu ayaṃ pāḷi-muttakavinicchayo. sace hi pañcasu sahadhammikesu yo koci kālaṃ karonto mam' accayena mayhaṃ parikkhāro upajjhāyassa hotu ācariyassa hotu saddhivihārikassa hotu antevāsikassa hotu mātu hotu pitu hotu aññassa vā kassaci hotū 'ti vadati tesaṃ na hoti saṅghass' eva hoti. na hi pañcan-
naṃ sahadhammikānaṃ accayadānaṃ rūhati gihīnaṃ pana rūhati. bhikkhu bhikkhunīvihāre kālaṃ karoti tassa parikkhāro bhikkhūnaṃ yeva hoti. bhikkhunī bhikkhuvihāre kālaṃ karoti tassā parikkhāro bhikkhunīnaṃ yeva hoti.

purāṇa-Mallī 'ti purāṇe gihikāle Mallassa² bhariyā.

purisabyañjanan ti purisanimittaṃ chinnaṃ vā hotu acchinnaṃ vā paṭicchannaṃ vā appaṭicchannaṃ vā. sace etasmiṃ ṭhāne purisabyañjanan ti cittaṃ uppādetvā upanij-
jhāyati dukkaṭaṃ. *attano paribhogatthāya dinnam* nāma yaṃ tumhe eva paribhuñjathā 'ti vatvā dinnam taṃ aññassa dadato dukkaṭaṃ. aggaṃ gahetvā pana dātuṃ vaṭṭati. sace asappāyaṃ, sabbam pi apanetuṃ vaṭṭati. cīvaraṃ³ ekāhaṃ vā dvihaṃ vā paribhuñjitvā dātuṃ vaṭṭati. pattādīsu pi es' eva nayo. *bhikkhūhi⁴ bhikkhunīhi paṭiggāhāpetvā* 'ti hiyyo paṭiggahetvā ṭhapitāmisam⁵ ajja aññasmiṃ anu-
pasampanne asati bhikkhūhi paṭiggāhāpetvā bhikkhunīhi paribhuñjitabbaṃ. bhikkhūhi paṭiggahitaṃ hi bhikkhunī-
naṃ apaṭiggahitaṭṭhāne⁶ tiṭṭhati. bhikkhūnaṃ⁷ pi bhik-
khunīsu⁸ es' eva nayo.

āsanaṃ saṅgāyantiyo 'ti⁹ āsanaṃ saṅgāhentiyo⁹. *kālaṃ vitināmesun* ti aññaṃ pi vuṭṭhāpetvā aññaṃ nisīdāpentīyo
bhojanakālaṃ atikkāmesuṃ. *aṭṭhannaṃ bhikkhunīnaṃ ya-
thāvuḍḍhan* ti ettha sace dhūre¹⁰ aṭṭhasu nisinnāsu tāsam

¹ Bp. pakkikañ.

² Bp. Mallakassa.

³ Bp. *inserts* sace pana.

⁴ Bp. bhikkhūnaṃ sannidhiṃ.

⁵ Bp. ṭhapitāmamsam.

⁶ Bp. appaṭiggahitakatthāne

⁷ Bp. bhikkhunī patiggahitaṃ.

⁸ Bp. bhikkhūsu.

⁹ Bp. *omits these*.

¹⁰ Bp. pūre.

abbhantarimā aññā āgacchāti attano navakataram uṭṭhāpetvā nisīditum labhati. yā pana aṭṭhahi pi navakatarā sā sace 'pi saṭṭhivassā hoti āgatapaṭipāṭiyā va nisīditum labhati. aññattha yathāvuddham na paṭibāhitabban ti ṭhapetvā bhattaggaṃ aññasmiṃ catupaccayabhājanīyatṭhāne ahaṃ pubbe āgatā 'ti vuddham paṭibāhitvā kiñci na gahetabbaṃ. yathāvuddham eva vaṭṭati. pavāraṇākathā kathitā yeva. itthiyuttantiādihi sabbayānāni anuññātāni.

pāṭaṅkin' ti paṭapoṭalikaṃ². dūtena upasampadā dasannam antarāyānaṃ yena kenaci vaṭṭati. kammavācāpariyosāne sā bhikkhunī bhikkhiunīupassaye ṭhitā vā hotu nisinnā³ vā jāgarā vā niddaṃ okkantā vā upasampannā 'va hoti.

tāvadeva chāyā' 'ti ādini āgatāya dūtabhikkhuniyā ācikkhitabbāni.

*uddosito*⁵ ti bhaṇḍasālā. na sammati⁷ 'ti nappahoti. *upassayan* ti gharaṃ. *navakammaṃ* ti saṅghassatthāya bhikkhuniyā navakammaṃ⁶ kātum anujānāmī 'ti attho.

tassā pabbajitāyā' 'ti tassā pabbajitakāle. *yāva so dārako viññuṇṇaṃ pāpuṇāti* 'ti yāva khādītum bhuñjitum nahāyītum ca⁸ attano dhammatāya sakkotī 'ti attho. *ṭhapetvā sāgāraṇ* ti sahāgāraseyyamattaṃ⁹ ṭhapetvā. yathā aññasmiṃ purise evaṃ dutiyikāya bhikkhuniyā tasmīṃ dārake paṭipajjitabban ti dasseti. taṃ¹⁰ mātā¹¹ nahāpetum pāpetum bhojetum maṇḍitum¹² ure katvā sayitum ca labhati.

yad eva sā vibbhantā 'ti yasmā sā vibbhantā attano ruciyā khantiyā odātāni¹³ vatthāni nivāseti,¹⁴ tasmā yeva sā abhikkhunī na sikkhāpaccakkhānenā 'ti dasseti. sā puna upasampadaṃ na labhati. *sā āgatā na upasampādetabbā* 'ti kevalaṇ ca¹⁵ na upasampādetabbā pabbajjaṃ pi na labhati. odātāni gahetvā vibbhantā¹⁶ pana pabbajjāmatthaṃ labhati.

1 Bp. pāṭaṅki.

2 Bp. patapottalikaṃ.

3 Bp. nipannā.

4 Bp. chāyādini.

5 Bp. udosito.

6 Bp. adds pi.

7 Bp. pabbajite.

8 Bp. inserts maṇḍitū ca.

9 Bp. sahaḡāra°.

10 Bp. omits taṃ.

11 Bp. mātā pana.

12 Bp. maṇḍetum.

13 Bp. odātānivatthā.

14 Bp. omits nivāseti.

15 Bp. omits ca.

16 Bp. vibbhamantā nāma pana.

abhivādanan ti ādisu purisā pāde sambāhantā vandanti
 kese chindanti nakhe chindanti vaṇapaṭikammaṃ karonti
 taṃ sabbaṃ kukkuccāyantā na sādīyanti 'ti attho. tatra¹
 keci ācariyā sace ekato vā ubhato vā avassutā honti sārattā
 yathā vatthukam eva. eke ācariyā n'atthi ettha āpatti 'ti
 vadanti. evaṃ ācariyavādaṃ dassetvā idaṃ uddissa² anuñ-
 ñātaṃ vaṭṭati 'ti aṭṭhakathāsu vuttaṃ. taṃ pamāṇaṃ.
*anuñānāmi bhikkhave sādīyitun*³ ti hi vacanen' eva taṃ⁴
 kappiyaṃ. *pallaṅkena*⁵ *nisīdanti* 'ti pallaṅkaṃ ābhujjit-
 vā⁶ nisīdanti. *aḍḍhapallaṅkan* ti ekaṃ pādaṃ ābhujjitvā⁷
 katapallaṅkaṃ. *hetṭhāvivaṭe upariṇipāṭicchanne*⁸ 'ti ettha sace
 kūpo khaṇito⁹ upari pana padaramattam eva sabbadisāsu
 paññāyati evarūpe 'pi vaṭṭati. *kukkusaṃ mattikaṃ* ti
 kuṇḍakaṇ c' eva mattikaṇ ca. sesaṃ sabattha¹⁰ uttānam
 evā 'ti.

BHIKKHUNIKKHANDHAKA VAṆṆANĀ NITṬHITĀ

PAÑCASATIKAKKHANDHAKA VAṆṆANĀ

Pañcasatikakkhandhake. *pañcanikāye pucchi* 'ti Dīgha-
 nikāyaṃ Majjhimanikāyaṃ Aṅguttaranikāyaṃ Saṃyutta-
 nikāyaṃ Khuddakanikāyaṃ ti. *cattāri pārājikāni thapetvā*
avasesāni khuddānukhuddakāni 'ti evaṃ ādi ekaṃ sikkhā-
 padaṃ pi apariccajītvā sabbesaṃ saṅghetabbabhāvadassa-
 natthaṃ pariyāyena vuttaṃ. *idaṃ vo samaṇānan* ti idaṃ
 samaṇānaṃ. padapūraṇamatte vokāro. *dhūmakālīkan* ti
 yāva samaṇassa¹¹ parinibbānacittakadhūmo¹² paññāyati tāva
 kālo 'ti¹³. *idaṃ pi te āvuso Ānanda dukkaṭan* ti idaṃ
 tayā duṭṭhu katan ti kevalaṃ garahantehi therehi

¹ Bp. tatra eke.

² Bp. odissa.

³ Bp. sādītun.

⁴ Bp. omits taṃ.

⁵ Bp. pallaṅkaṃ nisīditun.

⁶ Bp. ābhujitvā nisīditun.

⁷ Bp. ābhujitvā.

⁸ Bp. uparicchanne.

⁹ Bp. khato hoti.

¹⁰ Bp. ettha.

¹¹ Bp. samaṇassa Gotamassa.

¹² Bp. °cittakadhūmo.

¹³ Bp. 'ti attho.

vuttaṃ, na āpattiṃ sandhāya vuttaṃ. na hi te āpat-
tānāpattiṃ na¹ jānanti. idān' eva h'² etaṃ anusāvitāṃ.
saṅgho appaṇṇattaṃ³ na paññāpeti paññattaṃ na samuc-
chindati 'ti. *desehi taṃ āvuso dukkaṭaṃ* ti idaṃ pi ca
āma bhante duṭṭhu mayā⁴ katan ti evaṃ paṭijānāhi
taṃ dukkaṭaṃ ti idaṃ sandhāya vuttaṃ na āpatti-
desanaṃ. thero pana yasmā asatiyā na pucchi na
anādarena, tasmā tattha⁵ tattha duṭṭhukatabhāvaṃ pi
asallakkhento nāhantaṃ dukkaṭaṃ passāmī 'ti vatvā thesesu
gāravaṃ dassento api c' āyasmantānaṃ sandhāya desemi
taṃ dukkaṭaṃ ti āha. yathā tumhe vadatha tathā paṭijānāmi
'ti vuttaṃ hoti. es'⁶ eva nayo avasesesu pi catūsu ṭhānesu⁷.
mā yimā⁷ vikāle ahesun ti mā imāsaṃ vikāle gamanānī⁸
ahesun ti adhippāyen' āha. *rajo haraṇaṃ karissāmā* 'ti
udakena temetvā piḷetvā parikkammakatabhūmī⁹ puñchis-
sāma. *na kulavaṃ gamanī* 'ti na koṭṭhake gopentī¹⁰ 'ti
adhippāyo. *yad' aggena tayā* 'ti yadi¹¹ aggakālam eva tayā 'ti¹¹.
sesam¹² ettha yaṃ vattabbaṃ siyā taṃ Nidānavañṇanāyam
eva vuttaṃ.¹²

PAÑCASATIKAKKHANDHAKAVANṆANĀ NITṬHITĀ

SATTASATIKAKKHANDHAKAVANṆANĀ

Sattasatikakkhandhake. *bhikkhuggenā*¹³ 'ti bhikkhuaggena.
bhikkhū gaṇetvā tattake paṭivise¹⁴ ṭhapesun ti attho. *mahikā*¹⁵
'ti himapātasamaye himavalāhakā. *avijjānivutā*¹⁶ 'ti avijjā-

¹ Bp. omits na.

² Bp. c' for h'.

³ Bp. apaññattaṃ.

⁴ Bp. dutthum mayā taṃ katan.

⁵ Bp. omits tattha.

⁶ Bp. inserts here sesam ettha yaṃ vattabbaṃ siyā, taṃ
nidānavañṇanāyaṃ eva vuttaṃ. visesamattam eva vaṇṇayis-
sāma for these.

⁷ Bp. yimāsaṃ.

⁸ Bp. gamanaṃ.

⁹ Bp. °kataṃ bhūmiṃ.

¹⁰ Bp. gāpentī.

¹¹ Bp. yaṃ divasaṃ aggaṃ katvā
tayā ti for these.

¹² Bp. omits these.

¹³ Bp. bhikkhaggena.

¹⁴ Bp. pativise.

¹⁵ Bp. mahiyā.

¹⁶ Bp. °nivutā.

paṭicchannā. *posā* 'ti purisā. piyarūpaṃ abhinandanti piha-
yanti¹ paṭṭhenti² *piyarūpābhinandino*. *aviddasū* 'ti ajā-
nantā³. rāgarajehi *sarajā*. migasadisā⁴ 'ti *migā*. saha netti-
kāyā⁵ 'ti *sanettikā*⁶. *vaḍḍhenti kaṭasiṃ ghoran*⁷ ti punap-
punam kaḷevaranikkhipamānabhūmiṃ⁸ vaḍḍhenti. evaṃ
vaḍḍhentā ca⁹ ghoram pana¹⁰ ādiyanti *punabbhavan* ti¹¹.
*pāpikaṃ*¹² *no āvuso katan* ti āvuso amhehi pāpakammam¹³
katan ti attho.

*katamena tvaṃ bhummi*¹⁴ *vihārenā* 'ti ettha bhummi¹⁴ 'ti
piyavacanam etaṃ. piyaṃ vattukāmo kira āyasmā Sabbakā-
mī navake bhikkhū evaṃ āmantesi. *kullakavihārenā*¹⁵
'ti uttānavihārena. *Sāvatthiyā Suttavibhaṅge* 'ti katham¹⁶
Suttavibhaṅge paṭikkhittam hoti. tatra hi sannidhi nāma
ajja paṭiggahitam aparajju¹⁷ vaṭṭati 'ti vatvā puna sanni-
dhikārake asannidhikārakasaññi khādaniyaṃ vā bhojaniyaṃ
vā khādati vā bhuñjati vā āpattipācittiyassā ti āpattim
vadantena paṭikkhattam¹⁸ hoti. tatr' eke maññanti yo pana
bhikkhu sannidhikāraṃ khādaniyaṃ vā bhojaniyaṃ vā
'ti hi vuttam idaṃ ca loṇakan¹⁹ nāma yāvajīvikattā sannidhi-
bhāvaṃ nāpajjati yaṃ pi tena²⁰ aloṇakaṃ āmisam paṭigga-
hetvā tena saddhiṃ paribhuñjati tam tad ahu paṭiggahitam
eva, tasmā yāvakālikena bhikkhave yāvajīvikaṃ tad ahu
paṭiggahitam kāle kappati vikāle na kappati 'ti vacanato²¹
dukkāṭena²² pan' ettha bhavitabban ti. te vattabbā tumhā-
kaṃ matiyā²³ dukkāṭenāpi na bhavitabbaṃ, na hi ettha
yāvajīvikaṃ tad ahu²⁴ paṭiggahitam, yāvakālikam eva tad

¹ Bp. *omits this*.

² Bp. *patthenti*.

³ Bp. *avijānantā*.

⁴ Bp. *magasadisā*.

⁵ Bp. *sanettikā* for saha nettikāyā.

⁶ Bp. *sajanettika*.

⁷ Bp. *omits ghoran*.

⁸ Bp. *kaḷevaram nikkhipamāna-
bhūmiṃ*.

⁹ Bp. *va*.

¹⁰ Bp. *omits pana*.

¹¹ Bp. *omits ti*.

¹² Bp. *pāpakaṃ*.

¹³ Bp. *pāpakaṃ*.

¹⁴ Bp. *bhūmi*.

¹⁵ Bp. *kullavihārenā*.

¹⁶ Bp. *omits 'katham suttavi-
bhaṅge'*
¹⁷ Bp. *aparajjū, and omits
vaṭṭati*.

¹⁸ Bp. *paṭikkhittam*.

¹⁹ Bp. *loṇam*.

²⁰ Bp. *omits tena*.

²¹ Bp. *vadato*.

²² Bp. *dukkaten 'ettha*.

²³ Bp. *matena*.

²⁴ Bp. *repeats tad ahu paṭig-
gahitam*.

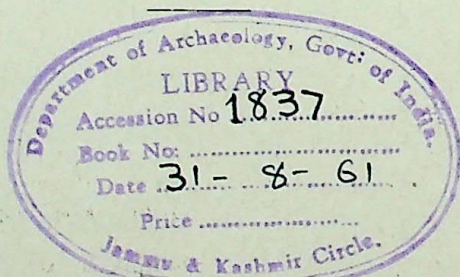
ahu paṭiggahitaṃ taṃ,¹ na ca vikāle paribhuttaṃ, yadi vā² vikāle na kappatī 'ti vacanena tumhe dukkaṭaṃ maññetha, yāvajīvikamissaṃ³ yāvakālikaṃ vikāle paribhuñjantassa⁴ vikālabhojanapācittiyaṃ⁵ pi⁶ na bhaveyya. tasmā na byañjanamattaṃ gahetabbaṃ attho upaparikkhitabbo ti. ayaṃ h' ettha attho. yāvakālikena yāvajīvikaṃ tad ahu paṭiggahitaṃ yadi sambhinnarasam hoti yāvakālikagatikam eva hoti. tasmā yo pana bhikkhu vikāle khādaniyaṃ vā bhojanīyaṃ vā 'ti iminā sikkhāpadena kāle kappatī vikāle na kappatī⁷ 'ti, na idha pana⁸ na kappatī 'ti vacanamatten' ettha dukkaṭaṃ hoti, yath' eva yāvajīvikaṃ tad ahu paṭiggahitaṃ yāvakālikena sambhinnarasam vikāle na kappatī vikālabhojanapācittiyāvahaṃ⁹ hoti. evaṃ ajja paṭiggahitaṃ pi aparajju yāvakālikena sambhinnarasam na kappatī¹⁰ sannidhibhojanapācittiyāvahaṃ hoti. taṃ sannidhikataṃ idan ti ajānanto 'pi na muccati. vuttaṃ h' etaṃ sannidhikārake asannidhikāraḥkaṇṇi khādaniyaṃ vā bhojanīyaṃ vā khādanti vā bhuñjati vā āpatti pācittiyassā 'ti. tasmā kattha paṭikkhittan ti imissā pucchāya suparisuddhaṃ idaṃ byākaraṇaṃ Sāvatthiyā Suttavibhaṅge 'ti. *Rājagahe Uposatha-saṃyutte* 'ti idaṃ na bhikkhave ekasmiṃ āvāse dve uposathāgārāni sammannitabbāni, yo sammanneyya āpatti dukkaṭassā 'ti etaṃ sandhāya vuttaṃ. *vinayālisāre dukkaṭaṇ* ti na bhikkhave ekasmiṃ āvāse dve uposathāgārāni sammannitabbāni 'ti etass' eva vinayassa atisāre dukkaṭaṃ. *Campeyyake vinayavatthusmin* ti idaṃ adhammena ce bhikkhave vaggakammaṃ akammaṃ¹¹ na ca karaṇīyaṃ ti evaṃ ādiṃ katvā Campeyyakkhandhake āgataṃ vinayavatthum sandhāya vuttaṃ. *ekacco kappatī* 'ti idaṃ dhammikaṃ āciṇṇaṃ sandhāya vuttaṃ. *chedanake pācittiyaṇ* ti Suttavibhaṅge hi

¹ Bp. *omits* taṃ.² Bp. taṃ *for* vā.³ Bp. °missaṃ⁴ Bp. bhuñja°.⁵ Bp. vikālebho°.⁶ Bp. *omits* pi.⁷ Bp. kappatī, and *omits* 'ti.⁸ Bp. *omits* pana na.⁹ Bp. vikāle bhojanapācittiyāvahaṃ.¹⁰ Bp. ppakati.¹¹ Bp. *omits* akammaṃ.

nisīdanam nāma sadisaṃ vuccatī 'ti āgataṃ. tasmā dvinnam sugatavidatthinaṃ upari dasā yeva vidatthimattā labbhati. dasāya¹ vinā taṃ pamāṇam karontassa idaṃ āgataṃ eva hoti taṃ atikkāmayato chedanakaṃ pācittiyaṃ ti tasmā kiṃ āpajjati 'ti puṭṭho chedanake pācittiyaṃ ti āha. chedana-kasikkhāpade vuttaṃ pācittiyaṃ āpajjati 'ti attho. sesaṃ sabbattha uttānam evā 'ti.

SAMANTAPĀSĀDIKĀYA SAMVANNANĀYA
SATTASATIKAKKHANDHAKA VAṆṆANĀ NIṬṬHITĀ.

Dvivaggasaṅgahā vuttā-bāvīsati ppabhedakā²
khandhakā sāsane pañca-khandhadukkhappahāyinā.
yā⁴ tesam vaṇṇanā esā-antarāyaṃ vinā yathā
siddhā sījḥantu kalyāṇā-evaṃ āsā pi pāṇinan ti.
kammakkhandhapārivāsā-samuccayasamathakā
khuddakavattthukkhandhañ ca-senāsanañ ca khandhakam
saṅghabhedavattakkhandhā-pātimokkhañ ca khandhakam
bhikkhunī pañcasatikā-sattasatikakhandhakam.

¹ Bp. dasāyaṃ.

² Bp. dvāvīsati ppabhedanā.

³ Bp. °yino.

⁴ Bp. ye.

*Printed at the Ceylon Daily News Press, Lake House, McCallum Road,
Colombo, by Bernard de Silva, for The Pali Text Society, London—
June, 1947*

Government of India,
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY,
Frontier Circle Library,
SRINAGAR.

Accession No. 1,837

Class No. 294.30082 Book No. B-857 Sv 6.

Tanna
DATE DUE Vol 6.

Archaeological Library

Call No.

294.30082 / Tanka
~~B 859~~ vol 6.

Author—

Buddha ghosa, s

Title—

Sandantapasadika.

"A book that is shut is but a block"

CIRCLE
CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.
SRINAGAR

Please help us to keep the book
clean and moving.

